

OBSITOS DETEKTÍVEK LAPJA

KULTURÁLIS ÉS SZAKMAI FOLYÓIRAT

ALAPÍTVÁ: 2013

X. ÉVFOLYAM, 2024/1-4. SZÁM

ELEKTRONIKUS (ONLINE) KIADÁS

*mihálydi báró Splényi Ödön (1842-1909)
a Székesfőváros első detektívfőnöke*

OBSITOS DETEKTÍVEK LAPJA

kulturális és szakmai online folyóirat

Megjelenik: háromhavonta

Kiadja: Dr. Kovács Gyula – [KGyul@]TM
Székhely: 1101 Budapest, Pongrácz köz 3. I. emelet 4.
Felelős kiadó: Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM

Szerkeszti: a Szerkesztőbizottság
Elnök-főszerkesztő: Dr. Kovács Gyula
Tagok: Keglovicsné Mester Györgyi, dr. Kovácsné Lázár Mária Rita

Szerkesztőség: 1101 Budapest, Pongrácz köz 3. I. emelet 4.
✉ 1475 Budapest, Postafiók: 345.
Telefon: +36 30 650 2130, telefax: +36 1 700 2338
E-mail: kgyula1101@gmail.com
Honlap: <https://kgyula.hu/obsitos-detektivek-lapja/>

Borítótér és grafika: Dr. Kovács Gyula és Dr. Szomor Sándor

Lapnyilvántartási szám: **CE/34909-4/2012. és CE/17870-4/2016. (Online)**
CE/34910-2/2012. és CE/17872-4/2016. (Nyomtatott)
HU ISSN 2064-4043 (Online)
HU ISSN 2064-7239 (Nyomtatott)

Közlési feltételek

A Szerkesztőbizottság olyan kéziratokat vár közlésre, amelyek egyfelől a büntetőjoggal és a kriminalisztikával, ezen belül különösen a bűnüldözéssel foglalkoznak, másfelől pedig betekintést engednek a korábbi bűnügyek tapasztalataiba. Szívesen vesszük azokat az írásokat is, amelyek e folyóirat vagy bármely más szakmai lap cikkeivel kapcsolatos észrevételeket és javaslatokat tartalmaznak. Azoknak az anyagoknak a közlésétől sem zárkózunk el, amelyek az obsitos detektívek kulturális, oktatási, sport-, szabadidős és tudományos tevékenységét mutatják be.

A szakmai jellegű írásoknak tükrözniük kell a hazai és a külföldi szakirodalom ismeretét, épp ezért, a művekhez forrás- és irodalomjegyzéket kérünk csatolni. Lapunk a szerzők álláspontját torzításmentesen közli, de az írásokban megjelenő megállapítások és következtetések nem feltétlenül azonosak a Szerkesztőbizottság véleményével (ezt néha jelezzük is), ezért az írás tartalmáért teljes mértékben a szerző felel.

A Word formátumban, 165x235 mm-es méretben, egységesen 20 mm-es margóval, Verdana betűtípussal, 9 betűpont méretben, egyes sortávval készített kéziratokhoz mellékelni kell a szerző nevét, rendfokozatát, szolgálati helyét és beosztását (ha van), telefonszámát, e-mail címét, valamint lakcímét (levelezési címét). A Szerkesztőbizottság – az érdemi mondanivaló érintetlenül hagyása mellett –, fenntartja a jogot a kéziratok kommentálására, korrigálására, stilizálására, tipografizálására és a mű utánközlésére.

Tartalomjegyzék

Főszerkesztői gondolatok

Dr. Kovács Gyula

Profil(kép)váltás 5

Jogszabályváltozások

Dr. Kovács Gyula

A Büntető Törvénykönyv és a büntetőeljárás törvény 2024. évi módosításai..... 9

Szakcikkék és tanulmányok

Sasvári Rudolf

Az adatgyűjtés módszertana16

Reflektáló

Dr. Kovács Gyula

Még mindig Endrődy versus Pekáry58

Múltidéző

Dr. Horváth István – Dr. Kovács Gyula

A nyári idegenforgalom bűnügyi és rendészeti problémái Veszprém megyében, a '60-as években.....71

Fröhlich János – Dr. Kovács Gyula

Szilágyi Dezső csókja87

Vénkisasszony mint detektív92

Ez történt velünk

Dr. Győri György

Könyvajánló – Dr. Kovács Gyula: A nyomozás nehézségei96

Dr. Szomor Sándor

Könyvajánló – Dr. Kovács Gyula: A nyomozás nehézségei – Nyomozz, ha tudsz! ...98

Dr. Tóth István

Könyvajánló – Dr. Kovács Gyula: A nyomozás nehézségei 101

Dr. Mátyás Szabolcs

Recenzió dr. Kovács Gyula: A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt című könyvéről 103

Dr. Kovács Gyula

Recenzió dr. Szomor Sándor: Elgurult a gyógyszered? című könyvéről 112

Recenzió dr. Mátyás Szabolcs: Mérföldkövek a magyar kriminalisztika történetéből 112

Detektívportrék és megemlékezések

Dr. Kovács Gyula

A 'szürke eminenciás' – Rédey Miklós, Budapest rendőrfőkapitány-helyettese 122

Charly bá' – Töredékek..... 144

Egyebek

Dr. Kovács Gyula

Izsák Jenő karikatúrái V. 150

Mester Györgyi kriminovellái

Horrorra akadva 154

A szerződés 156

Dr. Kovács Gyula

Támogatói felhívás..... 158

Könyvajánlók 160

**Főszerkesztői
gondolatok
Dr. Kovács Gyula
a Szerkesztőbizottság elnöke
főszerkesztő¹**

„Milyen úton induljunk el? – merült fel lapalapításkor a kérdés. Bármelyiken – hangzott a válasz, ami annyit jelent, hogy szakmai téren nincs tabu téma. Nem adunk helyet viszont semmiféle politikai, illetve rasszista, kirekesztő, homofób, xenofób, valamint egyéb gyűlöletkeltésre alkalmas megnyilvánulásnak, ellenben nem fogjuk véka alá rejteni a véleményünket akkor, ha szakmai problémákat tapasztalunk. Erre főszerkesztőként a szavamat adom.”²

Profil(kép)váltás

Tisztelt Olvasó(közönség)!

Amennyiben most a Facebook (FB) oldalamon böngésznek, és a rendszer vagy mit tudom én kicsoda/micsoda megkérdezné: „*Mi jár a fejedben Kovács?*” – azt mondanám (írnám), hogy sok minden... Sok minden, de leginkább Charly bá', alias néhai Sallai Károly nyá. r. dandártábornok nekrológja. Az a nekrológ, amelyet legkésőbb péntekig (március 14-ig) szeretnék megírni (március 15-ig jó lenne *'kijönni'* a lappal), de anyagom alig-alig akad hozzá. Ennek hiányában pedig bajosan lesz kész, ám ha mégis, akkor az eredeti címéhez képest is nagyon-nagyon töredék lesz (a tervezett cím: *Charly bá' – Töredékek*).

A GYIK (gyakran ismételt kérdések) megelőzése érdekében: az illetékesektől szépen és időben kértem, ámde nem kaptam – mármint anyagot a nekrológhoz. Ebbéli felindulásomban aztán megeresztettem egy-egy méltatlankodó kommunikét két általam alapított és adminisztrált FB csoportban. Ennek pedig az lett a következménye, hogy az egyik kedves csoporttag mintegy rendreutasított, miszerint: „*ne sértegesd az embereket nyilvánosan!*” Szó, szót követett (írásban)... A vége az lett, hogy a berzenkedő tagot kirekesztettem a csoportból.

Ennyi. Pontosabban még annyi, hogy senkit nem sértegettem, és amit leírtam, azt fenntartom: „*Sajnos eleddig semmit nem küldtek, sőt, egy illetékes kivételével válasza sem méltattak. Az érintettek simán elsüllyedhetnek*

¹ A szerző szakvizsgázott jogász, gazdasági büntetőjogi szakjogász, kriminalista, szakíró, tudományos újságíró, a Magyar Újságírók Országos Szövetségének (MUOSZ) és a Tudományos Újságírók Klubjának (TÚK) rendes tagja, képzési szakértő.

² Kovács Gyula: Milyen úton induljunk el? – Főszerkesztői gondolatok. *Obsitos Detektívek Lapja* 2013/1–4. szám, 4–5. oldal.

szégyenükben! Persze, megértem: ez nem a húsosfazék körüli ügyelgés, illetve tényérváltás magas helyeken stb. kategória (mert ez működik, önzetlenül segíteni másokon, az nem).” Eddig az idézet, a teljes üzenetváltás az inkriminált csoportban olvasható, ám ezt és a szereplőket fedje jótékony homály...

*

Na, de nem ezt szerettem volna írni!

Profil(kép)váltás... Jó ideje szembeszökövé vált, hogy a „Főszerkesztői gondolatok”-hoz tartozó fotó egyre kevésbé hasonlít rám, szinte már nem vagyok önnönmagam. Márpedig az ember legyen hiteles (vagy legalábbis próbáljon meg annak látszani), még akkor is, ha csak egy fényképről van szó.

A megoldás, vagyis a fényképcsere kézenfekvő lett volna, de sajnos rólam ritkán készül normális – értsd: egy kulturális és szakmai, hadd ne mondjam (írjam) tudományos igényű lapba illő – fotó. Általában bohóckodom vagy iszom a képeken, ám ha mégsem, akkor *‘mozgásban’* vagyok... Egyszer szóvá is tette Bárdy Tibor nyá. r. ezredes urunk valamelyik FB-csoportban, hogy mindig borospoharat tartok a kezemben (drága Tibi bácsi, 2025. március 19-én lesz 90 éves – az Isten éltesse sokáig boldogságban, erőben és egészségben).

Persze, Tibi bá’ felvetése nem teljesen fedi a valóságot, mert alkalmasint pálinkáspohár és/vagy söröskorsó is látható a kezemben, ugyanis nem vagyok válogatós. Na, már megint elkanyarodtam a témától...

Szóval, *profil(kép)csere...* Ott tartottam, hogy rendes fénykép szinte soha nem készül rólam, aztán egyszer csak mégis: a 2023-as rendőrmúzeumi tiz-részes kriminalisztikai előadássorozatam egyikéről tudósított Trencsényi Zoltán újságíró kollégám (*Zsaru Magazin*), és a megjelent cikket Szabó Gabriella fotóival illusztrálta.³ Nos, az egyik nekem tetszőt *‘lenyúltam’*. Ennek eredményeképpen az ODL 2024/1–4. összevont (online) számában már egy majdnem valós idejű főszerkesztői kép mosolyog, mit mosolyog: teliszájjal nevet a nagyérdeműre. Örvendezzünk ezen (én már örvendezem)!

A fotón ugyan egy kissé már öregedőnek tűnök (nincs annyira messze az a bűvös *‘hetvenes’*), egyébként meg Arany János óta tudjuk: *„Hajt az idő gyorsan – rendes útján eljár – / [...] Hajt az idő nem vár: elhalunk mi vének, / Csak híre marad fenn karunk erejének”*⁴... Köztünk szólva (de tényleg maradjon ti-tok), korábbi életvitelemet tekintve, néhány évtizede még nem gondoltam volna, hogy eddig is húzom (legyünk tárgyilagosak és őszinték)...

*

Ezek a *‘csillagok’* ne zavarjanak meg senkit, és főleg ne reménykedjenek abban, hogy az utánuk következő bekezdésekben komolyabbra fordítom a szót (írást). Regös Bendegúz után szabadon: *nem olyan családból származom*⁵...

Az ODL 2024/1–4. összevont online száma... Igen, a lapszámok néhány éve csak elektronikusan érhetők el (természetesen .pdf dokumentumban is letölthetők). Miért nem nyomtatott formában (újabb GYIK-megelőzés)? Azért, mert

³ Forrás: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsaru-magazin/amit-a-nyomozasrol-tudni-kell> (2025.03.12.).

⁴ ARANY János: *Toldi estéje – Hatodik ének* (31–32). Forrás: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Verstar-otven-kolto-osszes-verse-2/arany-janos-B084/toldi-esteje-1847-1848-C2C1/hatodik-enek-C456/> (2025.03.12.).

⁵ Regös Bendegúz, a 10–12 éves csavaros észjárású parasztfiúcska, RIDEG Sándor: *Indul a bakterház* (Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1975) című kultuszregényének a hőse.

támogatóink továbbra sem akadnak, pénzünk (a királyi többes a feleségemet és szerény személyemet takarja) meg nincs rá – korábban volt, de már elfogyott. Ezt nem ragozom tovább, akit érdekelnek a részletek, az olvassa el a *Támogatói felhívást* („Egyebek” rovat, 158. oldal). Aztán lehet sértődni, akár csak a kedves ex FB-csoporttagoknak...

A királyi többesre visszatérve. A szerzők, akik rendre lemondanak a honoráriumukról (amúgy sem lenne miből kifizetni őket), valamint hárman vagyunk a lap: Keglovicsné Mester Györgyi jóbarát és egykori kolléga, feleségem, dr. Kovácsné Lázár Mária Rita (anno az anyakönyvben alig fért el a neve) és jómagam. Mi vagyunk tehát az SZB (Szerkesztőbizottság), és *„Mi vagyunk a rock, mi vagyunk az élet!”*⁶ (ez csak úgy eszembe jutott).

Szóval, tesszük a dolgunkat mindenféle ellentételezés (és különösebb elismerés) nélkül, *pro bono publico*... – ez viszont nagyon nem vicces.

*

Rezümé és újabb csillag...

Az *Obsitos Detektívek Lapja* 2024/1–4. összevont (online) száma a szokásos *nyolc rovatban* mindösszesen *húsz írást* (tanulmány, szakkikk, recenzió, kriminovella stb.) tartalmaz.

A *Főszerkesztői gondolatokat [Profil(kép)váltás]* a *Jogszabályváltozások* rovat követi: A *Büntető Törvénykönyv és a büntetőeljárás törvény 2024. évi módosításai*. Mindkettő írás szerzője dr. Kovács Gyula főszerkesztő.

A *Szakkikkek és tanulmányok* rovatban Sasvári Rudolf remek elaborátuma olvasható, címe: *Az adatgyűjtés módszertana*.

A *Reflektáló* rovatban egy szakkikk szerepel: *Még mindig Endrődy versus Pekáry* címmel, amely egy reflexió a remektollú dr. Petrétai Dávid: *Elsők a daktiloszkópiában* című dolgozatára. Szerzője: dr. Kovács Gyula.

A *Múltidéző* rovat három írást tartalmaz: A *nyári idegenforgalom bűnügyi és rendészeti problémái Veszprém megyében, a '60-s években* (szerzők dr. Horváth István – dr. Kovács Gyula); *Szilágyi Dezső csókja* (szerzők Fröhlich János – dr. Kovács Gyula); *Vénkisasszony mint detektív* (szerzők Fröhlich János – dr. Kovács Gyula).

Az *Ez történt velünk* rovatban három könyvajánló és három recenzió olvasható. A három könyvajánló dr. Kovács Gyula: *A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt* című szakkönyvét ismerteti. A szerzők sorrendben: dr. Győri György, dr. Szomor Sándor és dr. Tóth István. Az első recenziót dr. Mátyás Szabolcs írta, és ugyancsak dr. Kovács Gyula: *A nyomozás nehézségei (...)* című művéről szól. A második recenzió dr. Szomor Sándor: *Elgurult a gyógyszered?* című, hallatlanul izgalmas bűnügyi kalandregényét veszi górcső alá, míg a harmadik Mátyás Szabolcs: *Mérföldkövek a magyar kriminalisztika történetéből* című hiánypótló művét vesézi ki. Ez utóbbi két írás szerzője: dr. Kovács Gyula.

A *Detektívportrék és megemlékezések* rovatban A *‘szürke eminenciás’* címmel dr. Kovács Gyula, Rédey (Rohrbacher) Miklósnak, Kőbánya, majd Kíspeszt rendőrkapitányának, illetve Budapest rendőrfőkapitány-helyettesének állít

⁶ Edda Művek: *Szaga van* (LP), 1989. Forrás: https://m.zeneszoveg.hu/m_dalszoveg/71/edda-muvek/mi-vagyunk-a-rock-zeneszoveg.html (2025.03.12.).

emléket. E rovat tartalmaz egy nekrológot is, amelyben a szerző (ugyancsak dr. Kovács Gyula) *Charly bá' – Töredékek* címmel, néhai Sallai Károly nyá. r. dandártábornoktól búcsúzik.

Az *Egyebek* rovatban *Izsák Jenő karikatúráin* derülhetünk, majd (Keglovicsné) Mester Györgyi két kriminovelláján izgulhatunk (címei: *Horrorra akadva* és *Szerződés*). Ezt követően a főszerkesztő *Támogatói felhívását* olvashatjuk, a sort pedig fényképes *Könyvajánlók* zárják.

*

A továbbiakban nincs más feladatomban, mint egyfelől tisztelettel és nagy örömmel jelenteni, hogy a 2024-es lapszám elkészült; másfelől itt is megköszönni a szerzőknek, illetve a Szerkesztőbizottság tagjainak a közreműködést és az önzetlen segítséget. Köszönöm, köszönöm, nagyon szépen köszönöm!

Az újesztendőben ugyan már rendesen benne járunk (majd' két hete kitört a tavasz), de ennek ellenére minden kedves Olvasónknak sikerekben gazdag, békés újesztendőt és erőt, egészséget kívánunk! Ígérem, a 2025-ös összevont számmal korábban, mondjuk 2026 januárjában jelentkezünk.

Végezetül nagyon remélem, hogy ezzel a laza, és helyenként talán a nyugalom megzavarására alkalmas főszerkesztői expozéval senkiben nem okoztam lelki törést!

Bp. – Kőbánya, Laposdűlő, 2025 márciusának idusa

Dr. Kovács Gyula
főszerkesztő
a Szerkesztőbizottság elnöke

Jogszabályváltozások

Dr. Kovács Gyula

A Büntető Törvénykönyv és a büntetőeljárási törvény 2024. évi módosításai

„Megszokottá vált, hogy hazánkban a jogalkotó szinte soha nem pihen: a kerek szünet nélkül forognak, özönlik ránk a jogszabálytervezetek, és se szeri, se száma a közjogi szervezetszabályozó eszközöknek (ez utóbbi 2010. december 30-ig az állami irányítás egyéb jogi eszközei megnevezéssel volt ismert).”⁷

Bevezetés

A jogalkotó 2024. évben sem lazált. Lapzártáig (2024. december 31.) a Magyar Közlönyből (MK) 139, a Hivatalos Értesítőből (HÉ) pedig 59 lapszám jelent meg.⁸ Ez az MK esetében 11.566, a HÉ vonatkozásában pedig 7246 oldalnyi közlönyanyag. Ez a mennyiség tavalyelőtt (2023-ban) közlönyből 194, és értesítőből 64 volt.

A 2024-es 'teljesítmény' – az MK-t és a HÉ-t is ideértve – mindösszesen 18.812 oldal, ami a munkaszüneti napokat is számítva napi 51,5 oldalt jelent (kerekített értékek). Amennyiben a szombatot és vasárnapot nem soroljuk ide, akkor a napi mennyiség 72,3 közlönyoldal. Ha pedig a munkanapokon 8 órás munkaidőt veszünk alapul, úgy az érdeklődő érintetteknek (pl. a jogászoknak) óránként 9 oldalt kellene elolvasniuk (és akkor még semmi mást nem tettek). Azért ez nagyszerű dolog! Vagy mégsem?

Megjegyzendő, hogy a közlönyoldalak száma 2023-ban – december 14-i lapzártával – 16.248. oldalra rúgott. Ez napi 44,5, munkanaponként 62,5, és ez utóbbi esetben napi 8 órát számítva óránként 7,8 oldalt tesz ki. Szóval, mégiscsak büszkéké lehetünk (én már nagyon az vagyok), hiszen felülmúltuk (vagy túlteljesítettük) ez előző évet. Mert ez – mint tudjuk – 'kilóra' megy. Ellenvetés?

Most pedig nézzünk meg néhány fontosabb kategóriát részletesebben.

Az Országgyűlés (OGY) 2024-ben 92 törvényt alkotott (ez 7-tel több, mint a 2023-as évben). Legutóbb december 30-án (MK 136. szám) a Paksi Atomerőmű kapacitásának fenntartásával kapcsolatos beruházásról, valamint az

⁷ Kovács Gyula: A Büntető Törvénykönyv és a büntetőeljárási törvény 2021. évi módosításai. *Obsitos Detektívek Lapja* 2021/1–4. szám, 8. (8–13.) oldal; lásd még a jogalkotásról szóló – 2010. december 30-ig hatályban volt – 1987. évi XI. törvény (régí Jat.) 46–56. §-ának rendelkezéseit.

⁸ Forrás: <https://magyarkozlony.hu/> (2025.02.20).

ezzel kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2015. évi VII. törvény módosításáról rendelkező 2024. évi XCII. törvény látott napvilágot. Nem melleslegesen jegyzem meg, hogy a *Magyar Közlöny* (MK 130.) december 20-i számában kihirdették Magyarország Alaptörvényének tizennegyedik módosítását. A tizennegyedik módosítás az Alaptörvény 1–6. cikkelyeit érinti, amelyet az OGY a 2024. december 17-i ülésnapján fogadott el.

Kormányrendeletből (Korm. rendelet) 494-et sikerült a Kabinetnek összebarkácsolnia (tavaly december 14-ig ez a szám 586 volt). A legutóbbi december 31-én (MK 139. szám) jelent meg, és a menekültügyi eljárás átmeneti szabályainak alkalmazhatóságáról szóló 361/2024. (XI. 28.) Korm. rendelet eltérő szöveggel történő hatályba léptetéséről szól.

A továbbiakban vegyük nagytító alá a rendeletek ötös toplistáját:

1. *Agrárminisztérium* (AM) 80 rendelet (az előző évben 128 – amennyiben vizsgáltuk volna, az abszolúte első helyet szerzi meg);

2. *Magyar Nemzeti Bank* (MNB) 66 jegybanki rendelet⁹ (az MNB 2023-ban a 63 rendeletével az első volt);

3. *Belügyminisztérium* (BM) 65 rendelet (tavaly 52 rendelettel a második helyen állt);

4. *Nemzetgazdasági Minisztérium* (NGM) 60 rendelet;

5. *Építési és Közlekedési Minisztérium* (ÉKM) 56 rendelet (az előző évben 25 rendelettel az ötödik helyen végzett).

Megjegyzendő, hogy 2024. január 1. napján – a Miniszterelnökségből történő kiválással – létrejött a *Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium*,¹⁰ és 2024. december 31-én – a Nemzetgazdasági Minisztériumba történő beolvasdással – a *Pénzügyminisztérium megszűnt*.¹¹

Ezek után nézzünk szét a közjogi szervezetszabályozó eszközök (normatív határozatok és normatív utasítások) háza táján:

1. *kormányhatározat* (Korm. határozat) 1457 (2023-ban 1469);

2. *köztársasági elnöki* (KE) *határozat* 338 (tavaly 258);

3. *miniszterelnöki* (ME) *határozat* 130 (előző évben 100);

4. *országgyűlési* (OGY) *határozat* 29 (2023-ban 32);

5. *alkotmánybírósági* (AB) *határozat* 25 (tavaly 25).¹²

Nos, nagyon úgy tűnik, hogy a tavalyi (2023. évi) papírforma 2024-ben is bejött, mivel a sorrend nem változott.

A *Hivatalos Értesítő* (HÉ), amely a *Magyar Közlöny* (MK) melléklete, *közjogi szervezetszabályozó eszközöket* (utasításokat), *valamint nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos és egyéb közleményeket tartalmaz*. A HÉ utasításai között tallózva, a következő – ugyancsak ötös – sorrend állítható fel:

1. a *honvédelmi miniszter* (HM) *utasítása* (59, 2023-ban 68);

2. az *országos rendőrfőkapitány* (ORFK) *utasítása* (41, tavaly 34);

⁹ A *Jegybank* ugyan nem minisztérium, de az MNB elnökének rendelete jogszabálynak minősül.

Forrás: <https://lexikon.uni-nke.hu/szocikk/jogszabaly/> (2024.12.16.); <https://erthetojog.hu/egyeb-jogi-ismeretek/mikor-melyik-jogszabalynak-higyunk/> (2025.02.21.); a jogszabály fogalmáról lásd még a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (Jat.) 1–5. §-át.

¹⁰ Magyarország minisztériumainak felsorolásáról szóló 2022. évi II. törvény 7. §.

¹¹ Magyarország minisztériumainak felsorolásáról szóló 2022. évi II. törvény 8. §.

¹² Forrás: <https://njt.hu/> (2025.02.21.).

3. a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának (BVOP) utasítása (38, előző évben 47);

4. közigazgatási és területfejlesztési miniszteri (KTM) utasítás (32, 2023-ból nincs adat);

5. népgazdasági miniszteri (NGM) utasítás (31, tavalyról nincs adat).

Majdhogynem holtversenyben a hatodik és a hetedik helyen végzett az építési és közlekedési miniszter 25 (ÉKM), illetve a belügyminiszter 24 (BM) utasítással. Ez a számadat 2023-ban 21 és 32 volt.

Megjegyzendő, hogy a HÉ-ben a Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető miniszter 12 (MK) utasítást tett közzé (az előző évben 25-öt); a legfőbb ügyész pedig 19 (LÜ) utasítást (ez tavaly 17 volt).

A büntető jogszabályok 2024. évi módosítása

Amennyiben a széles értelemben vett büntető jogszabályok közül a *Büntető Törvénykönyvet*¹³ és a *büntetőeljárási törvényt*¹⁴ vesszük górcső alá, akkor azt látjuk, hogy 2024. évben a Btk.-t 5 törvény 6 alkalommal, a Be.-t pedig 8 törvény 7 esetben módosította (a 2024. évi módosítások nagyjából lefedik a 2023-as év módosításait: Btk.-t 6 törvénnyel 4 alkalommal, a Be.-t 7 törvénnyel 7 esetben módosították). Megjegyzendő, hogy a hatálybalépéstől számítva¹⁵ a Btk. 66, a Be. pedig 33 módosítást ért meg.

A Btk. 2024. évi módosítása

A Btk. 2024. évi módosításai (a hatálybalépés sorrendjében) a következők:

- a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvény (hatályos: 2024. január 1-jétől);
- a büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2023. évi XCVII. törvény (hatályos: 2024. március 1-jétől);
- a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2024. évi XXX. törvény (hatályos: 2024. július 1-jétől);
- az online csalások elleni fellépés érdekében szükséges törvények és egyéb büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2024. évi XVIII. törvény (hatályos: 2024. augusztus 1-jétől);
- a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2024. évi XXX. törvény (hatályos: 2024. szeptember 1-jétől);
- a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény módosításáról szóló 2024. évi LXVIII. törvény (hatályos: 2025. január 1-jétől).

A jogalkotó a számtalan egyéb módosítás mellett, két különös részi törvényi tényállást is iktatott a Btk. rendszerébe:

1. a *Gyermekevédelmi jelzéssel kapcsolatos kötelezettség megszegése* (Btk. 209/A. §), amely 2024. szeptember 1-jétől hatályos;¹⁶

¹³ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.).

¹⁴ A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.).

¹⁵ A Btk. 2013. július 1-jén, a Be. 2018. július 1-jén lépett hatályba.

¹⁶ A 2024. évi XXX. törvény 65. §-a iktatta be, 2024. szeptember 1-jétől.

2. az *Internetes agresszió* (Btk. 332/A. §), amely 2025. január 1-jén lépett hatályba.¹⁷

Ad 1.

A gyermekvédelmi jelzéssel kapcsolatos kötelezettség megszegését az követi el, „aki a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 17. § (4a)–(4c) bekezdésében meghatározott, a gyermekek veszélyeztetettségével kapcsolatos kiemelt veszélyeztető okra utaló körülménnyel összefüggő kötelezettségét megszegi”. A bűncselekmény vétség, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A Btk. 209/A. § a gyermekek érdekét sértő és a család elleni bűncselekményeket szankcionálja (Btk. XXX. Fejezet) – *különös vagy csoport jogi tárgy*, míg a *bűncselekmény közvetlen jogi tárgya* a gyermekvédelmi jelzéssel kapcsolatos kötelezettség teljesítéséhez fűződő társadalmi érdek.

Ad 2.

Az *internetes agressziót* az valósítja meg, „aki nagy nyilvánosság előtt elektronikus hírközlő hálózat útján olyan kifejezést, ábrázolást vagy kép- és hangfelvételt használ vagy tesz közzé, amely beazonosítható személlyel vagy személyekkel szembeni erőszakos

a) halált okozó, vagy

b) különös kegyetlenséggel elkövetett

büntető cselekményre irányuló szándékot vagy kívánságot fejez ki” [332/A. § (1) bekezdés]. A cselekmény úgynevezett *subsidiarius deliktum* (akkor tényállásszerű, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg); vétség, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Speciális büntethetőséget megszüntető okot fogalmaz meg a Btk. 332/A. § (2) bekezdése: „nem büntethető az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény miatt, aki azt ismeretterjesztő, oktatási, tudományos, művészeti célból vagy a történelem, illetve a jelenkor eseményeiről szóló tájékoztatás céljából követi el, feltéve, hogy a cselekmény félelemkeltésre nem alkalmas”. A Btk. 332/A. § a köznyugalom elleni bűncselekményeket szankcionálja (Btk. XXXII. Fejezet) – *különös vagy csoport jogi tárgy*, míg a *bűncselekmény közvetlen jogi tárgya* a nagy nyilvánosság előtt világhálón keresztül történő agresszió elleni fellépés.

És itt, álljunk meg egy pillanatra!

A Btk. 332/A. § megnevezése (címe) *kételyeket ébreszt bennem* (fogalmazunk így). *Ugyanis az elkövetési magatartás* (a beazonosítható személlyel vagy személyekkel szembeni erőszakos halált okozó vagy különös kegyetlenséggel elkövetett büntető cselekményre irányuló szándék vagy kívánság kifejezése) – véleményem szerint – *nem csereszabatos az agresszióval*.

Az *agresszió* hagyományos értelemben valamely ország leigázását célzó fegyveres támadás, belügyeibe való erőszakos beavatkozás;¹⁸ *támadás, katonai lerohanás, erőszak* (agresszív: támadó, erőszakos; agresszor: háborút kezdeményező állam).¹⁹ *Mai értelemben az agresszió egy másik személy fizikai vagy lelki sérülését vagy tulajdonának elpusztítását célzó szándékos*

¹⁷ A 2024. évi LXVIII. törvény 5. §-a iktatta be, 2025. január 1-jétől.

¹⁸ BAKOS Ferenc (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1978, 18. oldal.

¹⁹ Forrás: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-etimologiai-szotar-F14D3/a-a-F14E1/agresszio-F1556/> (2025.02.22.).

*viselkedés;*²⁰ illetve agresszió minden olyan viselkedésforma, amelynek célja másnak testi sérelmet vagy kárt okozni (a fajtárs eltávolítására irányuló magatartás).²¹ Csak kérdezem: valaki a nagy nyilvánosság előtt elektronikus hírközlő hálózat útján (egyszerűbben fogalmazva: az interneten) olyan ábrázolást (karikatúrát) tesz közzé, amelyen egy beazonosítható személy (mondjuk, a közélet ismert résztvevője), például egy bitófán (akasztófán) lóg. A 'szerző' feliratnak pedig Petőfi Sándor egy ismert és elhíresült versének a címét választja (*Akasszátok fel a királyokat!*). Nos, ez esetben az ábrázolást közzé tevő 'internetes agresszor'?

Ismétlem: csak kérdezem...

A Be. 2024. évi módosítása

A Be. 2024. évi módosításai (ugyancsak a hatálybalépés sorrendjében) a következők:

- a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvény (hatályos: 2024. január 1-jétől);
- az egyetemek és a kutatóintézetek, valamint a gazdaság összekapcsoltságának erősítéséhez szükséges egyes törvények, továbbá egyes felnőttképzési és kulturális tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi LXXXV. törvény (hatályos: 2024. február 13-tól);
- a büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2023. évi XCVII. törvény (hatályos: 2024. március 1-jétől);
- az Európai Unió Tanácsa 2024. második félévi magyar elnökségével kapcsolatos feladatok ellátására irányuló jogviszonyról, valamint egyes kapcsolódó rendelkezésekről szóló 2023. évi IX. törvény (hatályos: 2024. március 1-jétől);
- a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2024. évi XXX. törvény (hatályos: 2024. július 1-jétől);
- az online csalások elleni fellépés érdekében szükséges törvények és egyéb büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2024. évi XVIII. törvény (hatályos: 2024. augusztus 1-jétől);
- a digitális állam megvalósítása érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2024. évi XII. törvény (hatályos: 2024. szeptember 1-jétől);
- egyes törvényeknek az igazságügyi szakértőkkel és a szakértői bizonyítással összefüggő módosításáról szóló 2024. évi LI. törvény (hatályos: 2025. január 1-jétől).

A büntetőeljárás törvényt ugyan nem módosítja, de a 866. § (4) bekezdés b) ponthoz kapcsolódik [és a Nemzeti Jogtár (Njt.) is változásként jelzi] a 2/2025. (I. 31.) HM rendelet, a katonával szemben elrendelt bűnügyi felügyelet betartásának ellenőrzéséről (a rendelet 2025. február 1-jén lépett hatályba, tehát igazából nem tartozik ide).

*

²⁰ Forrás: <https://megoldaskozpont.com/lexikon/agresszio-fogalma/> (2025.02.22.).

²¹ Forrás: <https://levitania.hu/agresszio/> (2025.02.22.).

A büntető jogszabályok 2024. évi módosításáról itt és most nem kívánok részletesebben értekezni. A jelentősebb változásokra később, önálló tanulmány(ok) keretében kitérek.

Továbbra is azt gondolom, miszerint a büntető jogszabályokat módosító törvényekkel még mindig azokat a csorbákat köszörüljük ki, amelyek a kodifikálás során keletkeztek, illetve, amelyeket az Országgyűlés a büntető törvények elfogadásakor követett el, és amelyek gondosabb törvényelőkészítő munkával elkerülhetők lettek volna. Konkrétan: a kérdéses jogszabálmódosítások egy permanens hibajavítási folyamat részei. Ez a *'barkácsüzemmód'* gyaníthatóan addig tart, amíg a hamarjában összehozott (hadd ne mondjam: *'összelpátolt'*) törvényeket rendbe nem teszik – még mindig azt gondolom, a legelején lett volna célszerű tisztességes munkát végezni. Ékes példája ennek a Büntető Törvénykönyv és a büntetőeljárási törvény, amelyek a hatályba lépésük óta történt többszöri módosítás eredményeképpen lassan úgy néznek ki, mint egy-egy kalocsai vagy matyómintás hírműterítő... Habár, ezek a színes népi motívumokkal ékesített vásznak legalább szemet gyönyörködtetnek, ami a jogszabályok szövegeképeiről nem igazán állítható (gondolok itt elsősorban az A, B, C stb. kiegészítő betűjellel ellátott szakaszokra és bekezdésekre).

A Magyar Közlöny és a Hivatalos Értesítő

Búcsúzóul egy kis statisztika összesítés (csak a rend kedvéért). A Magyar Közlöny (MK) és a Hivatalos Értesítő (HÉ) lapszámainak mennyisége és az oldalszámok az elmúlt öt esztendőben – éves bontásban, valamint összesítve – a következőképpen alakultak.

Magyar Közlöny (MK)			Hivatalos Értesítő (HÉ)		Összesen
2020	MK 298	11.824 old.	HE 73	7312 old.	19.136
2021	MK 246	13.012 old.	HE 66	6135 old.	19.147
2022	MK 223	11.882 old.	HE 75	6943 old.	18.825
2023	MK 194	12.448 old.	HE 64	6712 old.	19.160
2024	MK 139	11.566 old.	HE 59	7246 old.	18.812
Összesen	1100	60.732	337	34.348	95.080

A táblázatból jól látható, hogy a Magyar Közlönyből az elmúlt öt esztendő alatt 1100, a Hivatalos Értesítőből pedig 337 lapszám jelent meg, mindösszesen 95.800 oldalon. Az MK-ból a legtöbb lapszámot (298) 2020-ban adták ki, míg a HÉ-ből 2022-ben 75 lapszám jelent meg. Ami az összesített oldalszámokat illeti, a csúcstartó 19.160 oldallal a 2023-as év volt.²²

Ez a 95.080 közlőnyoldal a munkanapokat számolva – kerekítve – 73 oldal naponta, ami óránként – nyolcórás munkaidőt alapul véve – 9 oldalt jelent. Ez 'emberes' feladat egy jogász számára még akkor is, ha csak a saját szakterületének jogszabályi változásait kíséri figyelemmel.

Kellemes időtöltést (olvasást) kívánok!

²² Forrás: <https://magyarkozlony.hu/> (2025.02.23.).

Forrás- és irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom

- BAKOS Ferenc (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1978
- KOVÁCS Gyula: A Büntető Törvénykönyv és a büntetőeljárás törvény 2021. évi módosításai. *Obsitos Detektívek Lapja* 2021/1–4. szám, 8–13. oldal

Internetes hivatkozások

- <https://erthetojog.hu/egyeb-jogi-ismeretek/mikor-melyik-jogszabalynak-higgyunk/> (2025.02.21.)
- <https://levitania.hu/agresszio/> (2025.02.22.)
- <https://lexikon.uni-nke.hu/szocikk/jogszabaly/> (2024.12.16.)
- <https://magyarkozlony.hu/> (2025.02.20).
- <https://megoldaskozpont.com/lexikon/agresszio-fogalma/> (2025.02.22.)
- <https://njt.hu/> (2025.02.21.)
- <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-etimologiai-szotar-F14D3/a-a-F14E1/agresszio-F1556/> (2025.02.22.)

Szakkikkek és tanulmányok

Rovatvezető: Dr. Kovács Gyula

Sasvári Rudolf²³

Az adatgyűjtés módszertana²⁴

A jogi lektor előszava a 2011-es kiadáshoz

A Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara Budapesti Szervezete fontos döntést hozott, amikor elhatározta a magánnyomozói *Módszertani füzetek* kiadványsorozat mentorálását. A szerkesztők és a szerzői közösség egyetértett abban, hogy e füzetek, a 2008-ban dr. Szabó László szerkesztésében megjelent *Magánnyomozók kézikönyve – A megfigyeléstől az üzleti hírszerzésig* című kamarai kiadvány szellemi folytatásaként, fontos szerepet tölthetnek be a magádetektív-szolgáltatások megfelelő pozicionálásában és fejlesztésében egyaránt. Akkor lehetünk elégedettek, ha olyan ismeretek válnak közkincsé a sorozat minden darabjának megjelenésével, amelyek színvonaluként szolgálnak a szakma és – reményeink szerint – a megbízók számára. Bonyolítja e cél elérését, hogy ma még nem mondható teljes mértékben kiforrottnak a jogi háttér, de még a „privátkopó” metodika sem. Ez persze nem túl nagy baj, hiszen a fejlődés záloga a változás/változtatás igénye. Ezzel együtt nem nélkülözhetők azok a sarokpontok sem, amelyek igazodási alapként szolgálnak, és amelyek csak igen ritkán, és igen nyomós okból változnak, változhatnak. Ilyen sarokpont lehet a szakszerűség és a törvényesség összhangjának követelménye.

²³ Sasvári Rudolf, egykori magádetektív, több mint három évtizedig aktív nyomozó volt, és 2000 óta rendszeresen publikál. Nevezett 1990–1995 között a Nemzetbiztonsági Hivatal Terrorrelhárító Igazgatóság kiemelt főoperatív tisztjeként szolgált, ahonnan 1995. április 30-án főhadnagyként szerelt le; 1987–1990 között a Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK) Állambiztonsági Szolgálat Gazdaságvédelmi Osztály (ipari kémelhárítás) főoperatív tisztjeként; 1986/87-ben pedig a BRFK II. Kerületi Rendőrkapitányság bűnügyi nyomozójaként, majd ügyeletes tisztjeként tevékenykedett. Napjainkban egy nemzetközi üzleti befektetési és tanácsadó cégnél – *Company Intelligence (CI)* területen – kamatoztatja szaktudását (az 1996-ban alapított *EuroAtlantic Tanácsadó és Befektetési Zrt.* kutató-elemzője), valamint a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán, a Bűnügyi szakjogász szakirányú továbbképzésen oktat klasszikus magánnyomozást. Számos szakkönyv és szakkikk szerzője.

²⁴ A tanulmány eredetileg – a *Módszertani Füzetek I. köteteként* – azonos címmel 2011-ben jelent meg a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara Budapesti Szervezete gondozásában, valamint az AduPrint Kiadó és Nyomda Kft. kiadásában (ISBN 978-963-89218-0-2). Lapunk hasábjain a szerkesztett, hatályosított, lábjegyzetekkel kiegészített, és a szükséges mértékben stílizált változat olvasható. Szerkesztő: dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM.

Jelen füzet a magánnyomozói szolgáltatások egyik legelismertebb gyakorlati művelőjének tudását, tapasztalatait osztja meg a pályatársakkal, és minden „civil” érdeklődővel. A szerző apait-anyait beleadott, nem tekintette tudás-mopóliumnak mindazt, amit több évtized verejtékes munkája révén elsajátított. Tiszteletet érdemlő nyíltsággal teszi közkinccsé az olvasók számára sokéves rutinjának, szakmai tudásának legjavát. Bátran és jó szívvvel ajánlhatók tehát a XXI. század magyar magánnyomozóinak mindazok a praktikus megoldások, amelyekről ebben a kiadványban szó esik. Ugyanakkor, hogy jogi lektorként mégis szót kértem, annak nagyon izgalmas, egyben fontos oka van. Nevezetesen, hogy vitánk alakult ki a szerzővel néhány metodikai szempontból teljesen profi megoldás jogi kockázatait illetően. Félreértés ne essék, nem arról van szó, hogy e füzet bármely módszertani megoldása önmagában jogsértő lenne. Potenciális veszélyt láttam azonban abban, hogy kellő körültekintés nélkül történő alkalmazásuk esetén nem zárható ki jogsértővé válásuk. Emiatt az érintett bekezdések kiegészítését, az esetleges jogi csapdákra való figyelemfelhívást javasoltam a szerzőnek. Ő viszont módosítási kezdeményezéseimet túlzott jogászkodásnak ítélte, és a szakmai megalapozottság megkérdőjelezhetetlen prioritására, valamint az ügyfelek jogos(!) érdekei érvényesítésének fontosságára irányította rá a figyelmemet. Fordulatos szellemi birkózás alakult ki közöttünk, amely hozzásegített mindkettőnknek ahhoz, hogy jobban betekinthessünk a hazai magánnyomozási tevékenységet érintő nyomasztó ellentmondások mélyrétegeibe. Felismertük, hogy a polémiánk nem a személyes nézeteink különbözőségéből eredt, hanem a magyarországi magándeaktív tevékenység egészét átható gyakorlati kérdésre, a metodikai szempontból kifogás-talan megoldások és a merev jogi szabályozás ellentmondásaira vezethető vissza. A vitában végül sikerült kompromisszumra jutnunk, bár ez sajnos nem jelenti azt, hogy minden kérdésre találtunk megnyugtató választ. Ez azonban nem kettőnkön múlt, hanem egy rajtunk kívül álló körülménynek, a gyakran változó és barátságtalan jogi környezetnek tudható be. Az alábbiakban bemutatom azt a két legfontosabb jogi természetű problémát, amelyeket minden magánnyomozó felelősségteljes figyelmebe ajánlok.

Az egyik gondot a törvényi szabályozás radikálisan felgyorsult, gyakori változása jelenti. E téren a jogi lektor „csupán” a legfrissebb jogállapot folyamatos figyelemmel kísérésére hívja fel a figyelmet. Ajánlott, hogy mindenki, aki magánnyomozásra adja a fejét, de az is, aki ilyen megbízást akar adni, a feladat specifikálása során nézzen utána, nem változtak-e a vonatkozó törvények azóta, hogy legutóbb tájékozódott felőlük. Személyes tapasztalatom alapján javasolom ezt akkor is, ha valaki éppen tegnap nézett a *Jogtár®*-ra²⁵. Így elkerülhetővé válik, hogy olyan csapdába essen megbízó és megbízott, amely mindkettőjük számára kínos meglepetésekkel szolgálhat, rosszabb esetben jogi-anyagi konzekvenciákkal járhat. Nem kivétel a füzetek tartalma sem, amely a szerzők legpontosabb munkája ellenére sem (lesz) képes a jogi időtállóságra. Célszerű ezért minden jogi utalást kontrollálni, mielőtt hivatkoznánk, vagy intézkedést alapoznánk rá. Jó hír, hogy léteznek olyan szoftverek,

²⁵ A *Jogtár®* mellett 2012. január 1-jétől a *Nemzeti Jogszabálytár*, illetve a *Hatályos jogszabályok gyűjteménye* is használható: <https://njt.hu/> és <https://net.jogtar.hu/> (2025.02.10.) – a szerkesztő megjegyzése.

amelyek alkalmasak a felhasználó által meghatározott jogszabályok módosításainak automatikus figyelésére.

A joganyag változásának folyamatos nyomon követése tehát nagyon fontos tennivaló, de kellő figyelem tanúsítása esetén nem ró túlságosan bonyolult feladatot a magánnyomozóra. A munkát hátráltató, vagy egyenesen ellehetetlenítő hatályos törvényi szabályozás azonban annál inkább. Elsősorban az adatvédelem kérdését érintő magánnyomozói eljárások okoznak gyakori fejtörést a detektívnek, ha egyszerre akar sikeres és jogkövető lenni. Vajon melyik magánnyomozót nem ez a törekvés vezérli?!

A magyar adatvédelmi törvény azonban olyannyira szigorú,²⁶ hogy gyakorlatilag szinte lehetetlen valamelyik előírásának megsértése nélkül eredményes magánnyomozást folytatni. Nem véletlen tehát, hogy az előszó megírására inspiráló polémia középpontjában az a jogi aggály állt, hogy a füzetben ismertetett, szakmai szempontból minden kétséget kizáróan professzionális eljárások némelyike kapcsán szükségszerű adatkezelést esetenként a törvény drákió szigorot mutató előírásainak egyike másika megkérdőjelezheti. Hosszasan beszélgettünk a szerzővel arról, vajon mi módon lehetne kiutat mutatni az olvasóknak ebből a csapdahelyzetből. Végül is olyan szisztémát, amely minden esetre és minden helyzetre sablonként alkalmazható lenne, nem sikerült kiókumlálnunk. Maradt hát egy olyan esszenciális figyelemfelhívó előszó írásának lehetősége, amelynek középpontjában az óvatosságra és felelősségre intés áll. Egyfelől annak aláhúzása, hogy többnyire találhatók egyedi, a szakszerűség és a törvényesség követelményének egyaránt megfelelő megoldások, jóllehet sok fejtörést okozhat ezek megtalálása. Másfelől annak hangsúlyozása, hogy a felelősségteljesen színes gondolkodás, és a jó értelemben vett kreativitás nélkülözhetetlen a magánnyomozói munkában. Ennek kapcsán megjegyzendő, hogy az úgynevezett „*jogi kiskapu*” kihasználása nem törvénytörés, de az ilyen joghézagok gyakran pengevékonyak, és a megtalálásuk sem tartozik a legkönnyebb feladatok közé.

Bízom benne, hogy az olvasó pontosan érti a törvényesség és a szakszerűség fent jellemzett ambivalens viszonyát. A magánnyomozói munka olykor a jogszabályok útvesztőjén keresztül vezet el a sikerhez, és ebben a labirintusban könnyű eltévedni. Nagyfokú hozzáértést, jogismeretet, és mindenekfelett felelősségérzetet követel minden érintettől, hogy a szakmai sikert ne árnyékolja be az esetleges jogi kudarc. A magádetektív gyakran kerül emiatt nehéz döntési helyzetbe. Ráadásul nem csak a saját sikere, hanem ügyfelének érdekérvényesítése is a tét. Kíváncsi vagyok, hogy minden olvasójának, hogy mindig jó döntést hozzon.

Budapest, 2010 decembere

Dr. Szövényi György²⁷

²⁶ 2010 decemberében még a 'sokkal megengedőbb' jogszabály, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény volt hatályban (a továbbiakban: Avtv.). A 2011. július 27-től hatályos, az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 5. § (1) bekezdése már nem biztosít semmilyen jogalapot a magánnyomozók adatkezelői tevékenységére az érintett (cél)személlyel kapcsolatban.

²⁷ Dr. Szövényi György József ny. r. alezredes, magánbiztonsági, illetve magánnyomozási jogi szakértő, a Személy-, Vagyondielméi és Magánnyomozói Szakmai Kamara felügyelő bizottságának egykori elnöke, a Magyar Rendészettudományi Társaság Biztonságpolitikai tagozatának vezetője és a

I. Néhány szó a magánnyomozásról

Mielőtt rátérnék e módszertani füzet címében meghatározott szakmai ismeretanyag részletes taglalására, szükségesnek látom a *magánnyomozás* fogalmi tisztázását.

A rendőrhatalósági engedélyhez és OKJ-s²⁸ szakképesítés megszerzéséhez kötött magánnyomozó tevékenység pontos meghatározását, definiálását ugyanis a jelenleg hatályos, a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Szvmtv.), sőt az azt megelőző 1998. évi IV. törvény²⁹ és annak végrehajtására megalkotott, 2011. december 31-től hatályon kívül helyezett 24/1998. (VI. 9.) BM rendelet is elmulasztotta. Először csupán az egyes szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 16/2003.(IV. 18.) BM rendelet³⁰ 18. számú melléklete – amely a magánnyomozó szakmai és vizsgakövetelményeit határozta meg a munkaterület rövid, jellemző leírásával – adott némi definíciót e tevékenységről. Eszerint: *„A magánnyomozó a megbízási szerződése alapján, a megbízóját illető jogok keretein belül figyelő, kutató, felderítő, dokumentáló munkájával, elemző, értékelő, informáló, javaslattevő tevékenységével és személyes közreműködésével segíti megbízója jogainak, jogszerű érdekeinek érvényesítését és kötelezettségei teljesítését.”*

A jogszabály a szakképesítés szakmai követelményeinél pedig a következőket írta: *„A magánnyomozói tevékenység nagyfokú önfegyelmet, széleskörű elméleti felkészültséget, jó kifejező- és kapcsolattartói készséget, valamint fejlett problémamegoldó képességet igényel. [...] A [magánnyomozó] foglalkozás gyakorlásához képessé kell válni ezen [jogi, kriminalisztikai és pszichológiai] ismeretek alkalmazására az alábbi feladatok végrehajtásában:*

- *adatok, tények és információk felkutatása, gyűjtése;*
- *személyek, események megfigyelése, dokumentálása;*
- *megtörtént események körülményeinek felderítése, és ezekre vonatkozó dokumentumok beszerzése;*
- *nyilvántartások adatainak megtekintése, azokból igazolás, másolat kérése, kivonat készítése;*
- *a megismert adatok, tények és információk értékelése, elemzése és azok alapján informáló, tanácsadó, javaslattevő tevékenység; végül*
- *személyes közreműködés a megbízó jogainak, jogszerű érdekeinek érvényesítésében, teljesítésében.”*

A 16/2003.(IV. 18.) BM rendelet 18. számú melléklete mindezen túl részletesen felsorolta, hogy a magánnyomozónak milyen alkotmányjogi, polgári jogi,

Magánbiztonsági Tagozat tagja, valamint a Magyar Biztonságvédelmi Egyesület főtítkára volt. Emellett számos vagyonvédelmi (*Pajzs Holding Befektető és Tanácsadó Zrt., Pajzs Távfelügyelet Szolgáltatásszervező Kft.*) és tanácsadó (*F1 Consult Szervező és Szolgáltató Kft., Anima Risk Management K+F Nonprofit Kft.*) cégben töltött be vezető tisztségeket.

²⁸ OKJ: Országos Képzési Jegyzék. Az OKJ-s rendszer 2022. december 31-én végleg megszűnt. A változás előtt összesen 766 OKJ-s képzés volt elérhető, amelyeket 174, államilag elismert, iskola-rendszerű alapszakma váltott fel. Az új rendszer legfontosabb jellemzője, hogy alapszakmát csak az úgynevezett szakképzési centrumokban lehet tanulni: <https://www.efeb.hu/> (2025.02.10.) – a szerkesztő megjegyzése.

²⁹ A vállalkozás keretében végzett személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamaráról szóló 1998. évi IV. törvény, amely 2006. május 31-ig volt hatályban (a szerkesztő megjegyzése).

³⁰ A 16/2003. (IV. 18.) BM rendelet 2017. december 31-től hatálytalan (a szerkesztő megjegyzése).

büntetőjogi, büntetőeljárás-jogi, közigazgatási jogi, szabálysértési jogi, kriminalisztikai, pszichológiai elveket, illetve ismereteket kell elsajátítani, és belőlük vizsgát tenni. Ezek valóban igen hasznos és szükséges ismeretek, „csak” éppen az alapvető nyomozásméleti, valamint a gyakorlatban alkalmazandó nyomozási szakismeretekre, adatgyűjtési módszerekre nem tud felkészülni a felsorolt ismeretanyag megtanulásával a szakképesítés megszerzésére jelentkező. Mivel mesterségünk oktatásában túltengett a jogdogmatikai szemlélet, a Szakmai Kamara ezt az űrt kívánta betölteni a *Módszertani füzetek* kiadásával.

A 16/2003. (IV. 18.) BM rendelet 18. számú melléklete, amely a munkatétel rövid, jellemző leírásával adott némi definíciót e tevékenységre vonatkozóan, 2017. december 31-től hatályát veszítette, s helyébe a 15/2008. (VII. 28.) IRM rendelet 2. számú melléklete lépett, amelyből még az előző BM rendeletben megfogalmazott definíció is kikerült. Az igazságügyi és rendészeti miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről kiadásáról szóló 15/2008. (VII. 28.) IRM rendelet,³¹ ami a *Magánnyomozó szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei* című fejezetében nem volt túlságosan szigorú a szakképzésre jelentkezőkkel szemben, az alábbiakat határozta meg:

Bemeneti kompetenciák: A jelölt rendelkezzen a magánnyomozói igazolvány megszerzésének jogszabályban előírt erkölcsi feltételeivel.

Iskolai előképzettség: érettségi vizsga.

Szakmai előképzettség: nem kell.

Előírt gyakorlat: nem szükséges.

Pályaalkalmassági követelmények: nem szükségesek.

Szakmai alkalmassági követelmények: nem szükségesek.

A jogszabály ellenben taxatíve meghatározta, hogy a magánnyomozónak milyen tulajdonságprofillal, személyes, társas és módszer-kompetenciákkal kell rendelkeznie. Ugyanakkor mindezeket ki kérte számon a magánnyomozó-tanonctól, ha sem pályaalkalmassági, sem pedig szakmai alkalmassági követelményrendszer teljesítése nem volt szükséges a magánnyomozó szakképesítés megszerzéséhez? Vajon ezek a kompetenciák egy 450, vagy akár 550 órás OKJ-s tanfolyamon elsajátíthatók?

Megjegyzendő, hogy miután a 15/2008. (VII. 28.) IRM rendelet a hatályát veszítette, a helyébe lépő 20/2013. (V. 28.) BM rendeletben³² már nyoma sem volt a magánnyomozótól elvárható tulajdonságprofilnak. Ez utóbbi BM rendelet pedig a 13/2020. (II. 7.) Korm. rendelet³³ 163. §-a helyezte hatályon kívül 2020. február 15. napjával. Ezzel a magánnyomozó-képzést is törölték az Országos Képzési Jegyzékből.

A 2000-ben megjelent *Klasszikus magánnyomozástan* című könyvemben elsőként fogalmaztam meg a magánnyomozás fogalmát, közelítve az addigra kialakult gyakorlathoz: *A magánnyomozás polgári jogviszony keretében végzett (civil) szolgáltatás, ami olyan adatgyűjtési formákat és műveleteket jelent,*

³¹ A 15/2008. (VII. 28.) IRM rendelet 2013. augusztus 31-től hatálytalan (a szerkesztő megjegyzése).

³² A belügyminiszter ágazatába tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint egyes, szakmai és vizsgakövetelmények kiadásáról szóló miniszteri rendeletek hatályon kívül helyezéséről szóló 20/2013. (V. 28.) BM rendelet (a szerkesztő megjegyzése).

³³ A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény hatálybalépésével összefüggő módosító és hatályon kívül helyező rendelkezésekről szóló 13/2020. (II. 7.) Korm. rendelet, 2025. január 2-től hatálytalan (a szerkesztő megjegyzése).

melyeket az erre specializálódott egyéni vállalkozók személyesen, a gazdasági társaságok pedig cégszerűen, de a fő- vagy mellékállású magánnyomozók személyes felelősségével, rendőrhatalósági engedély (igazolvány) birtokában végezhetnek, a megbízók jogos – általában gazdasági-üzleti, ritkábban magántermészetű – érdekérvényesítése céljából, írásba foglalt megbízási szerződés keretei között.³⁴

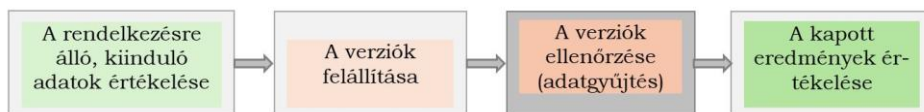
A megbízók igényei alapján e szolgáltatások különféle lehetnek, leggyakrabban:

- céginformációk beszerzésére, cégtörténetek megírására, céghálózatok feltérképezésére;
- jogszerű adósságkezelések előkészítésére (esetleg lefolytatására is);
- üzleti partnerek megbízhatóságának, gazdasági társaságok és más szervezetek vezető tisztségviselőinek, illetve alkalmazottainak biztonsági ellenőrzésére;
- eltűnt vagy ismeretlen helyen tartózkodó, illetve bujkáló személyek felkutatására;
- polgári és büntető ügyekben tanúk felkutatására és meghallgatásuk végrehajtására, illetve más kiegészítő bizonyítékok beszerzésére;
- információk, adatok, dokumentumok gyűjtésére, feldolgozására és értékelésére irányulnak.

Ezek képezik az adatgyűjtés tárgyát, tehát az ügyfelek jellemzően valamiféle adatgyűjtéssel bízzák meg a magánnyomozót.

II. Az adatgyűjtés a magánnyomozás szemszögéből

Az adatgyűjtés – mint a felderítés része – a nyomozásnak, azaz verziókkal végzett intellektuális munkának a harmadik fázisához, vagyis a verziók ellenőrzéséhez tartozó munkafolyamata. A *bűnügyi nyomozástan*, a kriminalisztika szemszögéből ugyanis az adatgyűjtés és annak krimináltaktikai módszerei a nyomozási folyamatnak csupán az egyik önálló egységét, nyomozási (bizonyítási) cselekményét jelenti, akárcsak a többi nyomozási cselekményfajta.

Az adatgyűjtés a nyomozás folyamatában (1. ábra)

A verziókkal végzett intellektuális munka a *kriminalisztikai gondolkodásmód*³⁵ központi részét képezi, amelynek sajátos eszköze: a verzió. A verzió kriminalisztikai fogalma: A verzió a jelenségek (események, történések, folyamatok) egészét vagy annak valamely részét megmagyarázó feltételes logikai ítélet, a nyomozási tervvel szoros kölcsönhatásban álló taktikai eszköz, amelynek segítségével meghatározható a vizsgált ügy (a bizonyítás) tárgya, valamint az azt alátámasztó tények és bizonyítékforrások köre.

³⁴ SASVÁRI Rudolf: *Klasszikus magánnyomozástan*. Budapest, Alfa Communication Kft., 2000, 97–98. oldal.

³⁵ A *kriminalisztikai gondolkodásmód* egyik alappillére az egészséges kételkedés (a szerkesztő megjegyzése).

A magánnyomozás szempontjából az adatgyűjtés ennél sokkal többet jelent: nem csupán egyetlen nyomozási cselekményszakaszt, hanem az összes – később ismertetésre kerülő – úgynevezett „kvázi nyomozási cselekményt”,³⁶ amelyek az adatgyűjtés keretében végezhetőek el. Ezeket a már hivatkozott Szvmtv. 34. § – a magánnyomozóra vonatkozó szabályok között – rendkívül körültekintően fogalmazza meg: *a magánnyomozó a szerződés teljesítése érdekében*

a) adatot gyűjthet, felvilágosítást kérhet;

b) az igazolvány bemutatását követően – külön jogszabályokban foglaltak szerint – az ingatlan-nyilvántartásban, az egyéni vállalkozók nyilvántartásában és a cégnyilvántartásban nyilvántartott adatokról kivonatot, másolatot készíthet, ha arra a megbízó kifejezetten felhatalmazta. A megbízó felhatalmazása alapján a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásából és a közúti közlekedési nyilvántartásból adatszolgáltatást kérhet, ha erre a személyes eljárása esetén a megbízó is jogosult, feltéve, hogy annak szolgáltatását az érintett nem tiltotta meg vagy nem kifogásolta, vagy a minősített adat védelméről szóló törvény másként nem rendelkezik;

c) kép- és hangfelvételt a kötelezettségeit meghatározó szerződés keretei között, a személyes adatok védelmére és a személyiségi jogokra vonatkozó szabályok megtartásával készíthet, illetve használhat fel;

d) a más részére szóló zárt küldemény tartalmát csak a címzett vagy a feladó előzetes hozzájárulásával ellenőrizheti [34. § (1) bekezdés].

Az Szvmtv. a továbbiakban tilalmakat is megfogalmaz: nem készíthető kép- és hangfelvétel olyan helyen, ahol a megfigyelés az emberi méltóságot sérti, így különösen öltözőben, próbafülkében, mosdóban, illemhelyen, kórházi szobában és szociális intézmény lakóhelyiségében [34. § (2) bekezdés]. Továbbá a magánnyomozás nem irányulhat

a) diplomáciai, konzuli képviselők, az ezekkel egy tekintet alá eső nemzetközi szervezetek, valamint azok tagjai tevékenységére;

b) a Büntető Törvénykönyvről szóló törvény³⁷ szerinti hivatalos és külföldi hivatalos személy hivatalos tevékenységére (Szvmtv. 35. §).

A törvény szövegének persze nem a lehetőségek és tiltások relatíve részletes megfogalmazásában van a jelentősége, hanem magának a magánnyomozói tevékenységnek az engedélyezésében.

A magánnyomozással foglalkozó egyéni vállalkozó vagy gazdasági társaság adatkezelőnek minősül. Ugyanis az Infotv. 3. § (Értelmező rendelkezések) 9. pontja szerint, *„adatkezelő: az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely – törvényben vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusában meghatározott keretek között – önállóan vagy másokkal együtt az adat kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre (beleértve a felhasznált eszközt) vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az adatfeldolgozóval végrehajtatja”*.

Az Infotv. 3. § 10. pontja értelmében az *„adatkezelés: az alkalmazott eljárástól függetlenül az adaton végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így különösen gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása,*

³⁶ Kvázi nyomozási cselekmény: nem a büntetőeljárás jog szerint szabályozott nyomozási (bizonyítási) cselekmény. *Büntetőeljárás jog*: szűkebb értelemben a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.).

³⁷ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) – a szerkesztő megjegyzése.

nyilvánosságra hozatala,³⁸ összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adat további felhasználásának megakadályozása, fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérnyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése”.

Amennyiben tehát a magánnyomozó adatkezelő, úgy vonatkozik rá az adatkezelés célhoz kötöttsége, vagyis személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet, s az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie e célnak. Továbbá kizárólag olyan személyes adat kezelhető a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen és ennek elérésére alkalmas.

Az adatok minősége vonatkozásában a 2011. december 31-től hatályon kívül helyezett Avtv. 7. § (1) bekezdése, a kezelt személyes adatokkal kapcsolatban az alábbi követelményeket támasztotta:

- felvételük és kezelésük tisztességes és törvényes;
- pontosak, teljesek, és ha szükséges, időszerűek;
- tárolásuk módja alkalmas arra, hogy az érintettet csak a tárolás céljához szükséges ideig lehessen azonosítani.

Az Avtv. 7. § az adatok minőségével kapcsolatos előírásokat kiegészítette egy (2) bekezdéssel, amely szerint: *korlátozás nélkül használható, általános és egységes személyazonosító jel alkalmazása tilos.*

A személyes adatok kezelésének alapelveiről³⁹ az Infotv. 4. § rendelkezik. A hivatkozott jogszabályhely az Avtv. 7. §-ánál lényegesen cizelláltabban szabályozza ezt a kérdést. Ráadásul az Infotv. 5–7. § az adatkezelés jogalapjával és általános feltételeivel⁴⁰ foglalkozik. A törvény szövegét részben terjedelmi okok miatt, részben pedig azért nem tesszük közzé, mert elérhető⁴¹, és csak közvetve kapcsolódik fő témánkhoz, az adatgyűjtés módszertanához.

A garanciális követelményeket szolgálták az Szvmtv. 23. § (2) és (3) bekezdéseiben előírt szabályok is, amikor 2019. áprilisa előtt a magánnyomozó adatkezelő tevékenységét a személyes adatok megőrzése tekintetében időkorlátok közé szorította. A 23. §-t azonban a 2019. évi XXXIV. törvény 58. § a) pontja 2019. május 27-én hatályon kívül helyezte.

Napjainkban megfelelő törvényi védelmet jelent az esetleges jogsértő magánnyomozói adatgyűjtéssel szemben a Btk. 219. § (Személyes adattal visszaélés), a 223. § (Magántitok megsértése) és a 224. § (Levéltitok megsértése). A magántitok megsértése – mintegy 'eszmei' elkövetési tárgyként⁴² – az elkövetőnek a foglalkozásánál vagy köz megbízatásánál fogva tudomására jutott magántitkot védi. További garanciák: Btk. 413. § (Gazdasági titok

³⁸ A magánnyomozó az összegyűjtött adatokat nyilvánosságra nem hozhatja, azokat kizárólag a megbízója részére adhatja csak át, ugyanis az Szvmtv. 22. § (1) bekezdése kimondja: „Az e törvény hatálya alá tartozó tevékenységet végző személyt foglalkozási (hivatásbeli) titoktartási kötelezettség terheli e tevékenység végzésének tartama alatt és annak megszűnését követően is minden olyan tény, adatot illetően, amelyről a szerződés teljesítése során szerzett tudomást.” Lásd még a 22. § (2) és (3) bekezdéseit is.

³⁹ Az 4. alcím a 2018. évi XXXVIII. törvény 3. §-ával megállapított szöveg (a szerkesztő megjegyzése).

⁴⁰ Az 5. alcím (5–7. §) a 2018. évi XXXVIII. törvény 3. §-ával megállapított szöveg.

⁴¹ Lásd: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-112-00-00> (2025.02.11.) – a szerkesztő megjegyzése.

⁴² KARSAI Krisztina (szerk.): *Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz*. Budapest, CompLex Kiadó, 2013, 468. oldal.

megsértése), 418. § (Üzleti titok megsértése), 422–422/A. § (Tiltott adatszerzés). A 422/A. §⁴³ a tiltott adatszerzés speciális, drónnal (pilóta nélküli légi járművel) elkövethető változata.

Az információs rendszer vagy adat megsértésének (Btk. 423. §) és az információs rendszer védelmét biztosító technikai intézkedés kijátszásának (424. §) tettese tipikusan az úgynevezett hacker⁴⁴ lehet. Itt a laikus magánnyomozó jellemzően felbújtóként (részesként) szerepelhet, habár tettesi mivolta fogalmitag nem kizárt.

Megjegyzendő, hogy az információs rendszer védelmét biztosító technikai intézkedés kijátszása (Btk. 424. §) az információs rendszer felhasználásával elkövetett csaláshoz (375. §), a tiltott adatszerzéshez [422. § (1) bekezdés d) pontja], illetve az információs rendszer vagy adat megsértéséhez (423. §) kapcsolódó *sui generis*⁴⁵ előkészületi-bűnsegédi jellegű bűncselekmény.⁴⁶

Mennyire igaza volt Szövényi Gyuri barátomnak, az eredeti, 2010. november 25-ére elkészült kézirat jogi lektorának, amikor erre figyelmeztetett: „A magánnyomozói munka olykor a jogszabályok útvesztőjén keresztül vezet el a sikerhez, és ebben a labirintusban könnyű eltévedni. Nagyfokú hozzáértést, jogismeretet, és mindenekfelett felelősségérzetet követel minden érintettől ...”

*

Az adatgyűjtésre vonatkozó, illetve azzal összefüggésben álló – leginkább tilalmakat, korlátozásokat jelentő – jogszabályok ismertetését követően, most már rátérhetünk a magánnyomozó által végzett adatgyűjtés meghatározására. Előtte azonban mindenképpen hasznos megfogalmazni, hogy mit is értünk az információ és az azzal szoros kapcsolatban lévő adat fogalma alatt.

Az információ minden olyan tény, személyes tapasztalat, közlés, hír, esetleg híresztelés, amely számunkra új, és valamilyen szempontból jelentőséggel, fontossággal bír, vagyis valamilyen okból releváns; az adat pedig az információ megjelenési formája, amely leggyakrabban papíralapú vagy elektronikus adathordozón jelenik meg. Mivel e két fogalom a gyakorlatban feltételezi egymást, a köznyelvben szinonimaként használatos. A magánnyomozás szempontjából az információ inkább szóbeliséget, az adat pedig írásbeliséget takar. A nyomozás szempontjából nem mindegy, hogy hagyományos, papíralapú vagy elektronikus adathordozón tárolt adatot kell-e megszerezni, ellenőrizni, értékelni-elemezni, vagy csupán az adat információtartalmához szükséges hozzájutni, például tanúkutatás, illetve meghallgatás lefolytatásával.

Az információ és az adat fenti definiálását követően rátérhetünk az adatgyűjtés, valamint annak célja, illetve tárgya meghatározására is: az adatgyűjtés a magánnyomozónak megbízás alapján végzett tervszerű, de legalábbis átgondolt szelektív hírszerző, kutató-elemző tevékenysége, amelyet minden esetben

⁴³ A 422/A. §-t a 2020. évi CLXXIX. törvény 22. §-a iktatta be (a szerkesztő megjegyzése).

⁴⁴ Hacker (szleng): illetéktelen számítógéphasználó, aki távéleréssel a tulajdonos engedélye nélkül belép mások számítógépébe vagy rendszerébe, jogtalanul használja a gépet, onnan jogosultság nélkül hozzájut mások adataihoz, vagy más károkat okoz. Forrás: <https://wikiszotar.hu/ertelmezo-szo-tar/Hacker> (2025.02.12.) – a szerkesztő megjegyzése.

⁴⁵ *Sui generis* (sajátképi) deliktum: ha a büntető törvénykönyv egy kísérleti vagy előkészületi cselekményt önálló bűncselekményként szabályoz, úgy ezt *sui generis* deliktumnak nevezzük és önmagában is büntetendővé válik (a szerkesztő megjegyzése). TAKÁCS György: *Ha jogász latinul beszél...* Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1991, 228. oldal.

⁴⁶ KARSAI (szerk.) i. m. 900. oldal.

dokumentál. Az adatgyűjtés célja és tárgya egybeesik, a megbízó információ- vagy hírigényének kielégítését, jogos gazdasági vagy más célú érdekérvényesítésének elősegítését jelenti.

Az adatgyűjtés leírt fogalma – mint a definíciók általában – további magyarázatra, bővebb kifejtésre szorul. Kezdjük mindjárt a megbízás alapján végzett tevékenység meghatározásának részletes kifejtésével. A *megbízás*, mint minden polgári jogviszony, jogalanyok, azaz emberek, illetőleg ember alkotta szervezetek közötti társadalmi viszony, amelynek közvetlen és közvetett tárgya, valamint tartalma van, tulajdonképpen szerződéses jogviszony. A *szerződés* két vagy több fél valamilyen joghatás kiváltását célzó és arra alkalmas egybehangzó akaratnyilatkozata. A szerződéses jogviszony közvetlen tárgya az a magatartás, amelyet a feleknek megállapodásuk alapján egymással szemben tanúsítaniuk kell, a jogviszony közvetett tárgya pedig az a dolog, amire a felek magatartása irányul. A jogviszony tartalma a feleket a szerződés alapján megillető, illetve terhelő jogok és kötelezettségek együttese, amelyet a felek a szerződés során – kevés kivétellel – szabadon, de akarategységben határoznak meg.

Itt érdemes és a továbbiakra nézve hasznos, rövid kitérőt tennünk a szerződési szabadsággal kapcsolatban. A *szerződési szabadság* azt jelenti, hogy főszabály szerint a felek mindegyike szabadon dönthet, hogy

- köt-e bizonyos szerződést (ez a szerződés megkötésének szabadsága),
- kivel köt szerződést (a partnerválasztás szabadsága),
- milyen típusú szerződést köt (a típuszabadság joga), továbbá
- milyen jogokat, illetve kötelezettségeket határoznak meg a szerződésben (ez pedig a tartalom megválasztásának szabadsága).

Ez utóbbit, vagyis a szerződés tartalmát illetően – a magánnyomozás szempontjából is – a legfontosabb törvényi korlátozás a jogszabályba ütköző szerződési elemek alkalmazásának tilalma. Az úgynevezett parancsoló és a kötelező erejű jogi normáktól nem szabad eltérni, mert ha az eltérés folytán a jogsértés beáll, annak polgári jogi hátrányos jogkövetkezménye a szerződés érvénytelensége.

A polgári jogi szerződéses jogviszonyról általánosságban leírtakat követően, a továbbiakban térjünk rá a *megbízási szerződés* sajátosságaira. Egy szerződéstípus speciális vonásai azoktól a kötelezettségvállalásoktól függenek, amelyek az alapjogviszony gazdasági lényegét közvetlenül kifejezik. A megbízási szerződésben megjelölt kötelezettségvállalás, a szerződés fennállása során a megbízó utasításai szerinti cél elérésére irányuló tevékenység, ahol a cél kifejezetten a megbízó érdekeit szolgálja. Alapvető jellemzője a megbízási szerződésnek, hogy a megbízott csakis tevékenységre kötelezi el magát és többre nem, azaz a megbízás sajátossága az *eredménykötelezettség hiánya*. Sajátos vonás továbbá a megbízás *bizalmi természete*. Megjegyezzük, hogy ezt fejezi ki az Szvmtv. 22. § (1) bekezdése is, miszerint a magánnyomozót *foglalkozási (hivatásbeli) titoktartási kötelezettség terheli e tevékenység végzésének tartama alatt, és annak megszűnését követően is, minden olyan tény, adatot illetően, amelyről a szerződés teljesítése során szerzett tudomást.*

A bizalmi elvből fakad továbbá, hogy a megbízott személyesen tevékenykedjen a megbízó érdekében, amelyet az Szvmtv. 6. § (1) bekezdése úgy fogalmaz meg, hogy az e *törvény hatálya alá tartozó tevékenységek (ideértve a magánnyomozói tevékenység szervezését és irányítását is) személyes*

végzéséhez – ha e törvény kivételt nem tesz – a rendőrség által kiadott igazolvány szükséges.

A megbízási jogviszony további sajátossága, hogy a megbízó-megbízott viszonylatában a megbízotti oldalon *szakképzett személy* áll, a megbízó pedig jellemzően laikus az adott ügy ellátását illetően. A Polgári Törvénykönyv⁴⁷ a megbízási szerződés megkötésére vonatkozóan külön alaki előírást nem tartalmaz, így a szerződés akár szóban, akár írásban, ritkábban ráutaló magatartással is létrejöhet. Az ilyen szerződésekben a feleknek azonban meg kell határozni a megbízott által kifejtendő magatartást, annak célját, a teljesítési határidőt, valamint az ügyintézésért járó díjazás mértékét.

Az Szvmtv. azonban e jogviszonyt illetően még további kötelezettségeket is megállapít. Csak tallózva: a törvény hatálya alá tartozó tevékenység szolgáltatására irányuló szerződést írásba kell foglalni [14. § (1) bekezdés].

A vállalkozás a szerződésekről a *naplóban nyilvántartást vezet*, és *e naplót* az utolsó bejegyzés napjától számított öt évig *megőrzi*. A naplóban kell nyilvántartani a szerződést ténylegesen teljesítő személy vagy személyek nevét, a megbízó nevét, lakcímét vagy székhelyét, az Szvmtv. 20. § alapján (lásd ott) a fizetett egészségügyi szabadság kezdetének és befejezésének dátumát, az igazolást kiállító háziorvos nevét és pecsétszámát. A naplóban, az ahhoz kapcsolódó egyéb nyilvántartásban kiegészítés, *javítás csak úgy végezhető, hogy az eredetileg rögzített szöveg olvasható maradjon* [15. § (1)–(3) bekezdés].

A vállalkozás *köteles biztosítani, hogy* – a szerződéses felek érdekeinek sérelme nélkül – *a rendőrség és a jogszabály alapján erre feljogosított más hatóság, illetve* – a róla vezetett adatokat illetően – *az érintett személy a naplót*, az ahhoz kapcsolódó egyéb nyilvántartási okmányokat *megtekinthesse* [Szvmtv. 15. § (4) bekezdés].

Az Szvmtv. hatálya alá tartozó tevékenységet végző személy *hatósági jogkörrel nem rendelkezik, a hatóság eljárását nem akadályozhatja*; a Magyar Honvédségre, rendvédelmi szervre, nemzetbiztonsági szolgálatra, a Nemzeti Adó- és Vámhivatalra, illetve más hatóságra utaló elnevezést, formaruhát, illetve hatósági jellegre utaló, megtevesztésre alkalmas egyéb jelzést vagy címet, rendfokozati jelzést nem használhat [16. § (1) bekezdés és (2) bekezdés első mondat].⁴⁸

Magyarázatra szorul az adatgyűjtés definíciójában a magánnyomozó *szelektív hírszerző, kutató-elemző tevékenysége* és annak *dokumentálása* is. A hírszerző vagy információgyűjtő tevékenység szelektivitása azt jelenti, hogy a nyomozó a megbízás teljesítése során csak olyan adatokat gyűjt, amelyek az ügy szempontjából relevánsak, így annak alakulását előbbre vihetik. A bűnügyi nyomozásnál a relevanciavizsgálat a verziókkal végzett munka utolsó fázisához tartozik (lásd 1. ábra), vagyis az ellenőrzéssel megállapított tényeknek, a nyomozás eredményének a kiértékeléséhez. Az adatgyűjtés szelektivitásának másik jelentősége az adatok minőségében, illetve az adatkezelés célhoz kötöttségében rejlik (ez adatvédelmi szempontból is fontos).

A magánnyomozó kutató-elemző tevékenysége szorosan összefügg az adatgyűjtés dokumentálásával. Az adatgyűjtés dokumentálása nem csupán azt

⁴⁷ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) – a szerkesztő megjegyzése.

⁴⁸ A személy- és vagyonvédelmi, tervező-szerelő, illetve magánnyomozói tevékenységet folytató kötelezettségeit az Szvmtv. 14–17. § részletezi (a szerkesztő megjegyzése).

jelenti, hogy az adatgyűjtés végrehajtása során a magánnyomozó videó- vagy fényképfelvételeket készít, illetve okirati bizonyítékokat szerez be, hanem a megbízó részére írásos tájékoztatót, jelentést állít össze. Erre a magánnyomozót a Ptk. 6:275. § (1) bekezdés első mondata is kötelezi, amikor előírja, hogy *„a megbízott köteles a megbízott tevékenységéről és a feladat állásáról kívánságára, szükség esetén e nélkül is tájékoztatni”*. Bár a Ptk. a tájékoztatás módjára nézve nem határoz meg semmilyen formai követelményt, a magánnyomozónak azonban minden esetben célszerű jelentést vagy írásos tájékoztatót készíteni az ügy állásáról, illetve annak befejezését követően az egész ügyre vonatkozóan összefoglaló jelentést is írni.⁴⁹ (A magánnyomozói összefoglaló jelentés tartalmi és formai követelményeivel a Módszertani füzet végén foglalkozom részletesebben.)

Az ügy alakulásának, menetének írásos jelentéssel történő dokumentálása nem csak a szóbeli információk elveszésének megakadályozása, hanem az esetleges későbbi jogviták elkerülése miatt is nélkülözhetetlen. A megbízási jogviszony ugyan nem ír elő eredménykötelezettséget, azaz a magánnyomozó megbízási díj iránti igénye akkor is alapos, ha az eljárása nem vezetett eredményre, de a tevékenység gondos és szakszerű kifejtése megtörtént. Ám a megbízó a díjat csökkentheti, illetőleg kifizetését megtagadhatja, ha bizonyítja, hogy az eredmény részben vagy egészben olyan okból maradt el, amelyért a megbízott felelős. A megbízott magándetektív viszont a gondos ügyvitelét elsősorban a szakszerűen megfogalmazott, a valóságnak megfelelő, pontos és teljes, valamint az ügyre tartozó adatokat tartalmazó jelentés elkészítésével tudja bizonyítani.

2.1. Az adatgyűjtés alanyai

Az adatgyűjtés meghatározása és kifejtése után a továbbiakban az adatgyűjtés alanyait ismertetem. Az adatgyűjtésnek alapvetően négy alanya van:

1. a megbízó,
2. az ügy vizsgálatával, intézésével megbízott magánnyomozó,
3. a célszemély és
4. az információforrás vagy informátor.

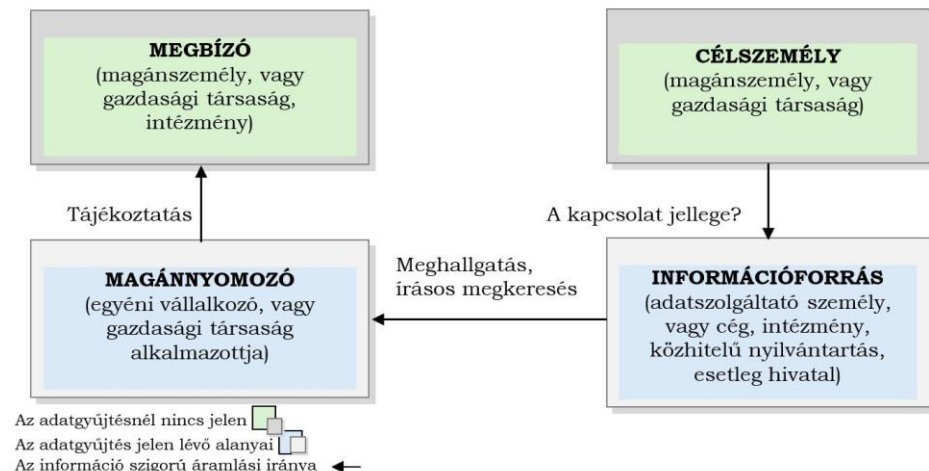
A magánnyomozási ügyek megbízási oldalán, mint említettük, általában laikus magánszemély vagy gazdasági társaság, esetleg intézmény áll. A megbízási oldal pedig szakember, a magánnyomozó, aki tevékenységét egyéni vállalkozóként vagy valamely gazdasági társaság alkalmazottjaként látja el. Miután a magánnyomozói tevékenység személyhez kötött, ezért a magánnyomozással foglalkozó gazdasági társaságok által elvállalt megbízásoknál a cégnek – az Szvmtv. alapján – nyilvántartást kell vezetnie a szerződést ténylegesen teljesítő személyről vagy személyekről. Ezen túlmenően a Ptk. is szoros (személyes) kapcsolatot tételez fel a megbízó és a megbízott között, amikor megfogalmazza, hogy a megbízott nemcsak a megbízási szerződés alapján köteles az ügyet ellátni, hanem a megbízó utasításai szerint és érdekének megfelelően kell azt teljesítenie.⁵⁰

⁴⁹ A Ptk. 6:124. §-a is kimondja: *„A kötelezett köteles a jogosultnak átadni a szolgáltatásról szóló tájékoztató leírásokat és egyéb dokumentumokat.”*

⁵⁰ Részletesebben: Ptk. 6:273. § (a szerkesztő megjegyzése).

A **célszemély** – aki lehet természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet – az, akire, vagy amelyre az adatgyűjtés irányul, illetve amellyel szemben a magánnyomozó végrehajtja a kvázi nyomozási cselekményeket és operációkat⁵¹ a megbízó jogos érdekeinek érvényesítése céljából.

Az **információforrás** ugyancsak lehet természetes vagy jogi személy, szervezet, gazdasági társaság, intézmény, hivatal. Viszont **informátor**nak nevezzük, ha az adatszolgáltató magánszemély. Az adatgyűjtés alanyainak kapcsolatát, az információ áramlásának szempontjából a következő ábrán szemléltetem.

2. ábra Az adatgyűjtés alanyai

Az adatgyűjtés alanyainak kapcsolatát szimbolizáló ábrából az alábbi fontos következtetéseket vonhatjuk le.

A magánnyomozó által végrehajtott adatgyűjtésnél – kivéve az adatgyűjtés néhány módszerét, amelyeket később ismertetek – általában a **célszemély** nincs jelen, hiszen ő az, akire nem csak az adatgyűjtés, de az egész nyomozás irányul, ezért nyomozástaktikai szempontból nem ajánlott, hogy idejekorán (vagy egyáltalán) tudomást szerezzen az információgyűjtés tényéről.

A magánnyomozó a megbízás teljesítése során elsősorban az **információforrásokkal**, illetve **informátorokkal** kerül közvetlen kontaktusba, miután felkutatta azokat, és kidolgozta az adatok, illetve az információk megszerzésének legcélravezetőbb taktikai módszerét. Itt hangsúlyozni szükséges, hogy a konkrét adatgyűjtés végrehajtása előtt a magánnyomozónak **vizsgálnia kell az informátor és a célszemély kapcsolatát is**, hogy olyan módszert tudjon választani az adatszolgáltatóval történő kapcsolat felvételéhez, amely a későbbiekben nem vezet dekonspirációhoz, hiszen általában az informátor áll közvetlen kapcsolatban a célszeméllyel. Az adatgyűjtésnek – az informátor közbeiktatása miatt – leginkább **közvetett módszerei** vannak, a magánnyomozó a célszeméllyel csak akkor kerül közvetlen kapcsolatba, ha meghallgatása vagy megfigyelése válik szükségessé az ügyben, bár ez utóbbi **közvetlen módszernél**

⁵¹ *Operáció*: összetett nyomozási műveletek, mint például a figyelés.

nincs kommunikációs kapcsolatuk. A megbízó és a magánnyomozó kapcsolatról már a megbízási jogviszony kapcsán részletesen írtam, a megbízó és a célszemély között pedig valamilyen, általában gazdasági-pénzügyi, esetleg magántermészetű viszony miatt vált szükségessé a magánnyomozás.

Végezetül az adatgyűjtés alanyainak bemutatását követően, az adatgyűjtés szempontjából szükségesnek tartom néhány fontos alapelv megfogalmazását is. Ezek az elvek:

- az objektivitásra törekvés,
- az információk többoldalú, azaz több forrásból való ellenőrzése,
- a dokumentálás és
- az elfogulatlanság.

Az *objektivitásra törekvés* azt jelenti, hogy az adatgyűjtés mindig az *objektív igazság feltárását* célozza, hiszen ez mindenféle nyomozás alapkövetelménye, tehát az információk összegyűjtésétől el kell jutni a tényszerű adatok kiválogatásáig, valamint az ügy bizonyítékokkal történő alátámasztásáig.

Az *információk többoldalú*, vagyis több – egymástól független – forrásból való *ellenőrzése* nem csupán az objektivitásra törekvés okán, hanem a verziók ellenőrzésénél is fontos követelmény.

A *dokumentálás* szükségszerűségéről korábban már írtam (és még egyszer visszatérek rá az utolsó fejezetben), itt viszont alapelvként határozzuk meg.

Az *elfogulatlanság* a magánnyomozót arra kötelezi, hogy egyrészt a megbízójának kizárólag a jogos érdekei érvényesítését segítse elő, különösen a célszeméllyel szembeni intézkedések vonatkozásában, másrészt a megbízó hír-igényének kielégítésére lefolytatott adatgyűjtés során kizárólag szakmai szempontok, és ne egyéni érdekek vezéreljék. Ha például a megbízó célszerűtlen vagy szakszerűtlen utasítást ad, a megbízott köteles őt erre figyelmeztetni.⁵² Az elfogulatlanság elve a leírtakból adódóan szoros kapcsolatban van az objektivitásra törekvés alapelvével is.

III. Az adatgyűjtés módszertana

A *második részben* az adatgyűjtésről, mint nyomozási cselekményről, a verziókkal végzett munkáról, valamint az információ, az adat és az adatgyűjtés fogalmáról, céljáról, tárgyáról, illetve alapelveiről esett szó. A *harmadik részben* az *adatgyűjtés* különféle módszereivel és taktikai fogásaival ismerkedhetünk meg.

Az *adat- illetve információgyűjtésnek* alapvetően *három módszerét ismeri a kriminalisztikai és az alkalmazott kriminál-, illetve operatív-pszichológiai szakirodalom: a nyílt, a leplezett, valamint a titkos adatgyűjtést*. A *magánnyomozó* a munkája során, bizonyos jogi korlátozásokat figyelembe véve – amelyekre a megfelelő helyeken majd kitérek – gyakorlatilag *mindhárom módszert alkalmazhatja, kivéve az úgynevezett különleges titkosszolgálati eszközökkel történő adatgyűjtést*, amelyek ismertetését itt mellőzzük. Nézzük meg, hogy mit kell érteni e három alapvető módszer alatt, s egyben határoljuk el egymástól azokat.

Nyílt adatgyűjtésről akkor beszélünk, ha a *nyomozó* az eljárása során *nem titkolja kilétét és az információgyűjtés célját* sem. Ennél a módszernél tehát közömbös, hogy a célszemély esetleg tudomást szerez a nyomozás tényéről.

⁵² Vesd össze a Ptk. 6:273. § (3) bekezdésével (a szerkesztő megjegyzése).

Ezzel szemben a leplezett adatgyűjtési taktikát azért alkalmazzuk, hogy a célszemély előtt ne legyen világos eljárásunk igazi célja, vagy hogy ki, s kinek a megbízásából végzi az adatgyűjtést. Ebből adódóan a leplezett informálódásnak – amelyet a kriminalisztikai szakirodalom *puhatolás*nak is nevez – két taktikai módszere van. Az egyiknél a nyomozó a kilétét leplezi, vagyis megfelelő legenda alkalmazásával – másnak adva ki magát – érdeklődik a ténylegesen megszerzendő adatokról. A másik taktikai fogásnál meg az adatgyűjtés valószínűségét leplezi. Itt teljesen indifferens, hogy ki végzi az információszerzést, a lényeg, hogy – több témát felvetve – a nyomozó az ügy szempontjából releváns adatokat a külső szemlélő számára mellékesen kezelje, azaz színleljen közömbösséget irántuk. A leplezett adatgyűjtés azon taktikai módszerének alkalmazása során, amikor a magádetektív az adatszolgáltatót vagy a célszemélyt a kilétét illetően megtéveszti, két dolgot nem tehet: *hivatalos eljárást nem színlelhet*, mert annak büntetőjogi következményei lehetnek, továbbá az Szvmtv. 16. § (2) bekezdése alapján *hatósági jellegre utaló, megtévesztésre alkalmas egyéb jelzést vagy címet, rangjelzést sem használhat*.

A harmadik módszer, a titkos adatgyűjtés lényege, hogy a célszemély és az esetek többségében az adatszolgáltató sem szerezhet tudomást a megbízó, illetve a nyomozó kilétéről, ebből adódóan az információszerzés céljáról, sőt magáról az adatgyűjtés tényéről sem. Titkos adatgyűjtés alatt a bizalmas környezettanulmányt vagy életmódvizsgálatot, valamint a titkos megfigyelést, más terminus technicusszal az operatív figyelést értjük. A leplezett adatgyűjtés mindkét módszerének, valamint a titkos környezettanulmány elkészítésének közös taktikai eszköze az *operatív meghallgatás*, amelyről nemsokára részletesen írok. Most azonban foglaljuk össze egy táblázatba az adatgyűjtés módszereit, mint a magánnyomozó teljes taktikai eszköztárát

Nyílt adatgyűjtés	Leplezett adatgyűjtés	Titkos adatgyűjtés
Nyílt meghallgatás	Leplezett, operatív meghallgatás	Környezettanulmány
Nyílt vizuális felderítés	Leplezett vizuális felderítés	Operatív figyelés
Kvázi nyomozási cselekmények		
Hivatalok, intézmények, szervezetek, közhitelű nyilvántartások megkeresése	OPERÁCIÓK	

Mielőtt sorra vesszük és egyenként megvizsgáljuk a táblázatba foglalt adatgyűjtési módszereket, egy rendszertani szempontból igen fontos kitérőt kell tennünk.

Dr. Solti István, a Nemzeti Közszerzői Jogi Társaság Elnöke Rendészettudományi Kar Polgári Nemzetbiztonsági Tanszékének oktatója szerint, a 2018. július 1-jén hatályba lépő Be. az igazságszolgáltatás jövőbeni rendszerét helyezi új alapokra, amikor a nyomozószervek által végzett bűnüldözési célú titkos felderítést a büntető eljárás részévé teszi. Azonban, mint írja: „...az új Be. nem használja a titkos információgyűjtés rendszertani elnevezését, hanem a leplezett

eszközök megfogalmazást vezet be.⁵³ Már önmagában az alrendszer új elnevezése megtévesztő. A leplezett jelző használatát egyrésztől elhibázottnak, másrésztől kimondottan finomkodónak ítélem. A titkos információgyűjtés erői, eszközei és módszerei nem leplezettek.” Solti a továbbiakban a következőképpen érvel: „A leplezett szó használatából az a téves képzet alakulhat ki, hogy a büntetőeljáráshoz alkalmazott titkos eszközök nem csupán céljaikban, hanem módszereikben, módszereikben és eljárásaikban sem a titkos információgyűjtés alrendszerei, hanem független összetevőkkel rendelkező eljárási formák. [...] Szerencsésebbnek tartanám, ha elnevezésében követné a hagyományokat és a bűnüldözési célú titkos információgyűjtés eszközei kifejezést alkalmazná.”⁵⁴

A továbbiakban a nyílt és az operatív meghallgatással, a környezettanulmánnyal, az operatív figyelemmel és a kvázi nyomozási cselekményekkel ismerkedhetünk meg.

3.1. A nyílt és az operatív meghallgatás

A verziók adatgyűjtéssel történő ellenőrzésével összefüggésben hangsúlyoznunk kell, hogy a magánnyomozó nem folytathat kihallgatást, mivel arra csak a nyomozóhatóság tagjai, valamint az ügyészek és a bírák jogosultak. A magánnyomozó az adatgyűjtés keretében, különösen a célszemély vagy célszervezet megismerése érdekében, illetve a tanúkutatás során nyílt, illetőleg operatív meghallgatásokat végez, amelyeknél azonban megfelelően adaptálnia kell a kihallgatás krimináltaktikai szabályait és nem utolsó sorban pszichológiai ismereteit is.

A krimináltaktika a ki- és meghallgatások során a kriminalisztikai nyomfajták⁵⁵ közül kifejezetten az úgynevezett pszichikai visszatükröződésekkel, az emléknymokkal (engramok) foglalkozik, melyhez a megismerés pszichológiáját hívja segítségül. Az emberi emlékezés a múltbeli tapasztalatoknak, élményeknek, a különféle régebben látott tárgyaknak, személyeknek és jelenségeknek a tudatban való visszatükröződése. Az emlékezés az a megismerési folyamat, amelynek során a régebbi észlelések, percepciók mintegy megismétlődnek, reprodukálódnak anélkül, hogy azokra a külső ingerek hatnának, amelyek eredetileg előidézték az érzékelést. Az emlékképek azért jönnek létre, mert az észlelés után az idegrendszerben szerkezeti változások maradnak vissza, tulajdonképpen ezeket hívjuk emléknymoknak, más néven képzeteknek. Ezek a képzetek teszik lehetővé, hogy a múltbeli élményeink elraktározódjanak, majd az emlékezés során felelevenedjenek. A meghallgatás alkalmával a detektívnek pontosan ez utóbbi folyamatot kell beindítania kérdéseivel a meghallgatottban. Az emlékezés megkönnyítése érdekében a nyomozónak célszerű olyan kérdéseket feltennie, amelyekkel a képzettársítást segíti elő, vagyis alkalmaznia kell a pszichológiában jól ismert asszociáció törvényét. E törvény

⁵³ Be. Hatodik rész – Leplezett eszközök (XXXV–XLII. Fejezet), 214–260. § (a szerkesztő megjegyzése).

⁵⁴ SOLTÍ István: *A titkos információgyűjtés, elvei, eszközei és módszerei, alkalmazásának lehetőségei a nemzetbiztonsági munkában*. Budapest, Nemzeti Köszolgálati Egyetem (NKE), 2018, 219–220. oldal. Megjegyzendő, hogy a „leplezett eszközök” helyett, célszerűbb volna a *leplezett eszközök és módszerek* megnevezés (a szerkesztő megjegyzése).

⁵⁵ Igazából az *engramok*, emléknymok vagy pszichés visszatükröződések *traszológiai értelemben véve nem nyomok* (a szerkesztő megjegyzése).

szerint a hasonló vagy ellentétes, térben vagy időben egymáshoz kapcsolódó képzetek egymást nagy valószínűséggel felidéznek. Tulajdonképpen az történik, hogy a különböző agykérgi területek között kapcsolat, azaz asszociáció jön létre. Ezt hívjuk képzettársításnak.

A pszichológia az emlékképeket konkrét és absztrakt képzetekre bontja. Amíg a *konkrét képzet* egy meghatározott tárgy pontos képszerű felidézését jelenti a tárgy valóságos jelenléte nélkül, addig az *absztrakt képzet* ennél magasabb szintű, mert a visszaemlékezés során elvonatkoztat a lényegtelen elemektől, kiemeli és általánosítja a jelenségek képi megjelenítésében lévő közöset. Az absztrakt képzet tehát a képszerű, vizuális gondolkodás legmagasabb szintje. A képzetek azonban nem csak az emlékezésben, hanem a képzelet, a fantázia működésében is alapvető szerepet töltenek be, így a helytelen képzettársítások nem az emlékezési, hanem a képzeleti folyamatokat indítják be, amelyek tévútra vezethetik a nyomozót.

A krimináltaktika a ki- illetve meghallgatások szempontjából az embereket emlékeztetítépusuk alapján két nagy táborra osztja: a *szóbeli-logikai* és a *képes vagy vizuális emlékeztetítépusú* személyekre. A szóbeli-logikai emlékeztetítépusú személyek elbeszélése általában részletes. A meghallgatásuk során precízen felidéznek, hogy korábban mit csináltak, mit beszéltek vagy gondoltak, és mit mondtak mások, ha azonban arról kérdezik őket, mit láttak – például mások cselekményeit, külsejét, személyleírását – a vallomások rövidek, részletekben szegények lesznek, a tárgyleírások alkalmával a tárgyak pontos megnevezésére, s nem pedig képszerű megjelenítésére törekednek. Az elmondottak viszont következetesek és rendszerint logikus felépítésűek. A későbbi vallomások bizonyos fokig megismétlik az első elbeszélést, különösen, ha nem sok idő telt el közöttük.

Ezzel ellentétben a képes vagy vizuális emlékezésen alapuló vallomásokat az elbeszélések rendszertelensége, különösen időrendi következetlensége, az ismételt meghallgatások eredményeinek feltűnő változékonysága jellemzi, ahol a lényeg elvész a részletek között. A vizuális típusú emberek személy- és tárgyleírásai azonban hűen tükrözik a valóságot.

A nyomozónak figyelembe kell vennie a meghallgatás taktikai előkészítése és végrehajtása során az adatszolgáltató kulturális színvonalát, valamint intelligenciaszintjét is. Az intelligencia a környezethez való helyes alkalmazkodási, tulajdonképpen tanulási képességet, az absztrakciókkal és szimbólumokkal eredményesen operáló gondolkodásmódot jelenti. A szakirodalom az embereket különféle intelligenciátípusokba sorolja.

Az úgynevezett *praktikus intelligenciájú* emberek a különböző társadalmi és élethelyzetekben igen jól eligazodnak, jó tájékozódó-, alkalmazkodóképességgel rendelkeznek, annak ellenére, hogy kulturális színvonaluk esetleg alacsony. Az *absztrakt vagy verbális intelligenciátípusba* sorolható személyek jó beszéd- és fogalmazási készségűek, az összefüggések gyors felismerése, a lényeges vonások kiemelése jellemzi gondolkodásukat. Míg a fejlett *szociális intelligenciájú* individuumok a legkülönbözőbb közösségekbe is azonnal beilleszkednek, kapcsolatépítési képességük gyors.

Az információforrásokkal való kapcsolatfelvétel módjának megtervezését és a meghallgatások taktikáját előre elgondoló *nyomozónak* nem csupán a pszichológiai megismerési folyamat – fentiekben taglalt – elemeit szükséges ismernie, hanem *a személyiséglélektan főbb kérdéseivel is tisztában kell lennie*. A szakmailag felkészült nyomozó tudja, hogy a pszichikumot, azaz a lelki

jelenségek összességét – a megismerési folyamatokat, az érzelmeket és a cselekvést – a személyiség rendezi össze egyedspecifikusan, az egyénre jellemző módon. A személyiséget a szakirodalom különbözőféleképpen definiálja. Az egyik ilyen definíció szerint: *a személyiség azoknak a pszichikai tényezőknek a dinamikus, de viszonylag tartós szerveződése, amelyek kezdetben utánzás, később tapasztalatszerzés, tanulás révén a környezet hatására alakulnak ki, és folyamatosan meghatározzák az egyed sajátos, csak rá jellemző viselkedését, alkalmazkodását, valamint gondolkodásmódját.*

Jó, ha a nyomozó ismeri a *személyiség freudi szerkezetét*, működési mechanizmusait, kialakulásának és fejlődésének hosszú útját, a szocializáció folyamatát, azonban a meghallgatás taktikájának szempontjából feltétlenül tisztában kell lennie a személyiség alaptípusaival és az alapvető személyiségjegyekkel. Az egyik – bizonyára legrégebbi – személyiségtipológia az embereket vérmérsékletük, temperamentumuk alapján osztja alaptípusokba. A vérmérséklet meghatározza a pszichés folyamatok erősségét, szilárdságának fokát, a pszichikus feszültséget, a lélektani folyamatok sebességét, tempóját és ritmusát. A temperamentum alapja az idegrendszer és az endokrin szervek (belső elválasztású mirigyek) kölcsönhatásának fiziológiai folyamata, tehát öröklött biológiai adottság. Ez a személyiségtipológia – amelyet *Hippokratész* (i. e. kb. 460–377) görög orvos, a kósi orvosi iskola vezetője, antropológus és természettudományos író munkássága nyomán *Galénosz* (i. sz. 129–199 vagy 216), görög származású római orvos és filozófus alkotott meg – *az embereket négy alaptípusba osztotta: szangvinikus, kolerikus, melankolikus és flegmatikus.*

A *szangvinikus* személyiséget vidám alaphangulat, optimizmus, jó alkalmazkodóképesség jellemzi. Érzelmeit azonban gyorsan váltja, természete lobbabón, felindulásra hajlamos.

A *kolerikus* egyént fokozott érzékenység és érvényesülési vágy jellemzi, célja elérése érdekében esetenként önző, elégedetlen. Egyébként általában komoly és kiegyensúlyozott.

A *melankolikus* hangulata komor és nyugodt, zárkózott alaptermészetű, szomorúságra hajlamos, gyors alkalmazkodásra képtelen, a külvilág ingereire nehezen reagál, érzelmei azonban mélyek és tartósak.

A *flegmatikus* típusú személyiséget a túlzottan kiegyensúlyozott alaphangulat jellemzi. Reakciókészsége és pszichés működései általában lelassultak.

Az úgynevezett *konstitucionális antropológiai irányzat* jeles képviselője, *Ernst Kretschmer* (1888–1964) német pszichiáter az elmebetegek megfigyeléséből, vérmérsékleti és testalkati adataik statisztikai feldolgozásával alkotta meg típustanát, mely szerint az embereket három nagy csoportba sorolta: *ciklotim-piknikus, skizotim-leptosom és epileptoid-atletikus.*

A *ciklotim-piknikus* csoportot közepesen megnőtt, lekerekített testi felépítésű, hízásra hajlamos egyének alkotják. A vastag, rövid nyak, a lágy vonásokat tartalmazó széles arc, a vastag, széles, húsos orr, s a szépen fejlett, boltozatos homlok jellemzi őket. Lelki életüket a derűs humorérzék és esetenként a lehangoltság jellemzi, kedélyesek, megértők és nyíltak. Kapcsolatkialakításukban aktívak, munkájukban energikusak, de nem kitartóak. Gondolkodásuk szemléletes, képszerű, praktikus, mélyreható, ennek ellenére a rendszeres elméleti munka nem az erősségük.

A *skizotim-leptosom* típusú emberek magasra nőtt, nyúlánk felépítésű, vékony vállú, lapos, keskeny mellkasú egyedek. Arcuk ovális, orruk hosszú, álluk

rövid. Lelkileg rendkívül érzékeny, de hideg típusok. Kapcsolataikban befelé fordulnak, nem kezdeményezők, ritkán és csak az általuk ismert társaságba illeszkednek be jól. A valóságtól könnyen elrugaszkodnak, egoisták és uralkodni vágyók. Gondolkodási funkcióik jók, munkájukat erős kitartás jellemzi, azonban kompromisszumokra képtelenek.

Az *epileptoid-atletikus* típusok közepes vagy magas termetűek, testi felépítésük kisportolt, a csont- és izomrendszerük igen fejlett. További jellemzőjük a széles váll, az előredomborodó mellkas, amely derék felé elvékonyodik. Lelki életük kiegyensúlyozott, a közösségben általában nem kezdeményezők, nincs bennük lendület. Fantáziájuk szegényes, de szellemi tevékenységüket a szolidaritás és megbízhatóság jellemzi.

A mélylélektani iskola egyik képviselője *Carl Gustav Jung* (1875–1961), svájci pszichiáter, pszichológus, az *analitikus pszichológia megalapítója*, az embereket már csak két csoportba osztotta. Jung a személyiséget pszichés erőközpontnak fogta fel, amely az erőket vagy kifelé a külvilágra, vagy befelé az *én*-re irányítja. Ennek megfelelően alakította ki az *extrovertált*, azaz kifelé forduló, illetve az *introvertált*, befelé forduló személyiségtípust. Amíg az előzőt a vidámság, tetterő, szereplési vágy, a gyors reagálókészség, a szeszélyesség és a felszínes szenvedélyek jellemzik, addig az utóbbit a megfontoltság, töprengés, bizonytalanság és a szorongásra való hajlam alapján lehet felismerni.

A fentieken kívül természetesen más személyiségtípológiák is vannak, azonban témánk jobb megértéséhez csak a legismertebbeket emeltem ki. Az életben persze ritkán találkozunk tiszta személyiségtípusokkal, az emberek túlnyomó része – valamelyik dominanciájával – a különböző típusok elemeit vegyíti magában.

A nyomozó a magatartását a meghallgatások során a meghallgatottak személyiségtípusának megfelelően alakítja ki. Például a rendkívül impulzív, szangvinikus temperamentumú, agresszív, támadó, fenyegető hangvételt vagy magatartást tanúsító, lobbanékony személyel szemben a kimért, nyugodt, inkább hideg stílus, semmint a barátságos hanghordozás célszerű. A nyomozónak igen nagy önfegyelmet kell gyakorolnia, hogy az ilyen ember hangoskodását ne-hogy kiabálással ellensúlyozza. Ez esetben a higgadt, de határozott, úgynevezett *asszertív fellépés*⁵⁶ ajánlott, és miután sikerült lecsillapítani partnerüket, akkor tanácsos barátságosabb hangnemre váltani. A meghallgatott rendszerint a továbbiakban már igyekszik indulatait türtőztetni, hogy el ne veszítse a megszerzett bizalmat.

Az érzelmeiken uralkodni képes, *kolerikus* személyek szimpátiáját és egyben őszinteségét is könnyen el lehet nyerni, ha a detektív figyelmességet és megelőlegezett bizalmat tanúsít.

A *flegmatikus* típusú emberek hajlamosak hallgatásba burkolódzni, amit csak kitartó munkával lehet megtörni. Ennek érdekében a nyomozó a

⁵⁶ Arany középut a behódoló és a fenyegető magatartás között, kellő határozottságú és öntudatú fellépés. Az asszertivitás fogalma csak az utóbbi években kezd meghonosodni a köznyelvben. Eredete a latin *asserere*, melynek jelentése: jogot formálni valamire, kijelenteni, fenntartani, megerősíteni. A mai gyakorlatban az asszertív kifejezés olyan viselkedést ír le, melynek során egy adott érzelmi konfliktusban az egyén képes megvédeni magát, megóvni *én*-határait, s eközben a másik fél szükségleteit is tiszteltetben tartja, tehát empátiával, kifejezett indulat nélkül képes reagálni, mégis határozott marad. Az asszertivitásról részletesebben: <https://asszertivitasvilaga.hu/asszertivkommunikacio/> (2025.02.14.).

rendelkezésére álló adatokat, bizonyítékokat átgondoltan és fokozatosan a meghallgatott elé tárja. Gyökeres változást azonban a flegmatikus egyéneknél legtöbbször csak valamilyen mehökkentés, vagy lelki megrázkódtatás révén lehet elérni.

A szomorú alaphangulatú, *melankolikus* személyek hajlamosak a vélt vagy valós sérelmeiket felemlíteni, illetve felnagyítani, panaszkodásukat azonban ajánlott türelmesen és megértéssel végighallgatni, nehogy a kialakított kontaktus megszakadjon.

A zárkózott alaptermészetű, befelé forduló személyiséggel a kapcsolat létrehozása rendszerint hosszabb időt vesz igénybe, a magánnyomozó helyesen teszi, ha többször is találkozik az adatszolgáltatóval, mielőtt végrehajtja meghallgatását. Amikor az ilyen emberrel az együttműködés megteremtődött, a továbbiakban már kevesebb gondot okoz, mint az általában vidám alaptermészetű, kifelé forduló típus, akinek megbízhatóságával, illetve szavahihetőségével a későbbiekben problémák lehetnek.

A leírtakból világosan látszik, hogy a meghallgatás taktikája minden esetben egyedi. Függ az adatszolgáltató pszichológiai sajátosságaitól, az ügy jellegétől, a már rendelkezésünkre álló adatok mennyiségi és minőségi paramétereitől, és természetesen a meghallgatást végző nyomozó tapasztalataitól, kapcsolatteremtő képességétől, illetve jellemétől is. A leírtakon túl, vannak a meghallgatásra vonatkozóan olyan általánosítható krimináltaktikai módszerek, amelyek alkalmazása elsősorban a kialakult helyzettől, szituációtól függenek. Ennek alapvetően az alábbi három változatával foglalkozik a szakirodalom: ha a meghallgatási szituáció

- teljes egészében vagy részleteiben *konfliktusmentes*, avagy
- *konfliktusos*, illetve
- *bizonytalan*, vagyis az adott pillanatban még nem meghatározható, hogy milyen helyzettel állunk szemben.

Konfliktusmentesnek tekintendő a meghallgatási szituáció akkor, ha a magánnyomozó úgy ítéli meg, hogy a meghallgatott személy őszinte vele, az elmondottak tartalma igaznak tűnik, vagy hiányosságait, a valóságtól való esetleges eltéréseket tévedésnek, a korábbi érzékelés, észlelés, illetőleg az azokra történő visszaemlékezés hibáiból eredőknek véli, és a vallomástevő jó szándékát, segítőkészségét nem vonja kétségbe. A konfliktusmentes szituációban a nyomozó alapvető taktikai feladata a kialakult helyzet fenntartása – az esetleges későbbi meghallgatások miatt is – lehetőleg az ügy lezárásáig, persze az elmondottakat ilyen esetben is többoldalúan ellenőrizni kell.

*Konfliktushelyzet alakul ki a meghallgatáson az adatszolgáltatás megtagadásakor, vagy valótlan, illetve a detektív által valótlanak vélt információk közlése esetén. Az ügy kimenetele szempontjából különösen veszélyes konfliktushelyzet alakulhat ki a tudatos félrevezetés, szakmai zsargonnal *dezinformáció* szolgáltatásakor. Az adatszolgáltatás megtagadásakor a magánnyomozó, miután hatósági jogkörrel nem rendelkezik, egyet tehet: más információforrás után néz. Amennyiben a célszemély tér ki – nyílt adatgyűjtés esetén – a meghallgatása elől, a nyomozónak meg kell próbálnia elmagyarázni, hogy természetesen jogában áll az együttműködést megtagadni, azonban ezzel az ügy vizsgálátát nem akadályozza, viszont annak további kimenetelére semmilyen ráhatása nem lesz, és ezzel lemond a róla kialakított kép befolyásolásának lehetőségéről. Hangsúlyoznunk szükséges azonban, hogy a magánnyomozónak*

az együttműködést megtagadó személlyel szemben semmiféle kényszert vagy fenyegetést alkalmaznia nem szabad, azonban az ügy tárgyát képező polgári vagy büntető jogkövetkezményekre partnerének felhívhatja a figyelmét.

A dezinformátorral szemben – vagyis aki az együttműködés elől ugyan nem tér ki, de valótan adatközléssel zsákcába kívánja terelni nyomozást – a nyomozónak nem minden esetben célszerű megszakítani a kapcsolatot. Ugyanis a dezinformáció is információ, csak éppen alaposabban kell leellenőrizni, s ezzel megtudhatjuk, hogy az adatforrásunk miért akar félrevezetni bennünket, ez pedig szinte minden esetben tanulságos lehet számunkra. A hazugság előre megfontolt jellegéből kiindulva, a meghallgatás talán legfontosabb taktikai feladata a dezinformátort eltéríteni az általa előre elképzelt, illetve kigondolt, félrevezető iránytól. Kérdéseinket úgy kell feltenni, hogy azok váratlanok és meglepőek legyenek. Az előre eltervezett hazugsághoz ugyanis nagyon nehéz – logikai törés nélkül – hozzáigazítani az újabb és újabb válaszokat. Ez előbb vagy utóbb ellentmondásokhoz vezet, mivel a meghallgatott személy tudatában a kérdezett esemény egy valóságos és egy kitalált variációban létezik. A nem várt kérdésekre olyan valótan részleteket kell rögtönöznie, vagy esetleg a valóságból részinformációkat merítenie, s hozzáigazítani a már elmondottakhoz, amelyekre nincs ideje kellően felkészülni. Helyes taktika, ha a nyomozó visszatérően több alkalommal is elbeszélget az adatszolgáltatóval, de más időrendi vagy logikai sorrendben teszi fel ugyanarra a témára vonatkozó kérdéseit, majd az így kapott válaszok összehasonlítása alapján elkülöníti az állandó és a változó részleteket. A pontosan elismételt részek általában a valóságos elemekhez vagy az előre kigondolt, s jól memorizált hazugsághoz tartoznak. A változó elemek viszont a váratlanul feltett kérdésekre adott válaszokban, az előre ki nem tervelt részletekben figyelhetők meg. Ezért ezek valóságtartalmaiban majdnem mindig biztosak lehetünk. Az e módszerrel feltárt ellentmondásokra fel lehet hívni az adatszolgáltató figyelmét, sőt magyarázatot kell kérni azok okaira. Ezután az újabb információk birtokában fogjunk hozzá az elmondottak ellenőrzéséhez.

A meghallgatás konfliktusos vagy konfliktusmentes helyzetének megítélése tehát az adatszolgáltató magatartásának értékelésétől függ. Az esetek egy jelentős részében az adatgyűjtést folytató nyomozónak nincsen elegendő alapja ennek a taktikailag igen fontos kérdésnek az eldöntéséhez, pedig a meghallgatási szituáció helyes megítélése lényeges döntés, mert ettől függ a meghallgatási taktika egész menete. Különösen vitás kimenetelű szituációban ajánlott olyan taktikát folytatni, amelyből a meghallgatott nem tud következtetni arra, hogy hitelt adnak-e szavainak vagy sem. Alapszabály, hogy a nyomozó egy másodpercig se mutassa ki a helyzettel kapcsolatos bizonytalanságát, egyébként is ritkán fordul elő tiszta szituáció, a konfliktus sikeres feloldásával a meghallgatás további menete konfliktusmentessé válhat. Ez természetesen fordítva is igaz.

Mint azt az előbbiekből láttuk, *a jó meghallgatási taktika nem lehet sablonos, az minden esetben egyedi, vannak azonban olyan generális szabályok, amelyeket csaknem minden meghallgatásnál érvényesíteni kell. Ezek a meghallgatás el nem hagyható és egymással fel nem cserélhető következő szakaszai:*

- *felkészülés a meghallgatásra,*
- *a pszichológiai kontaktus megteremtése,*
- *a meghallgatás teljesítése, végül*

– a meghallgatás tartalmának lehető legrészletesebb dokumentálása.

A felkészülés szakaszában mindenekelőtt az ügyben már rendelkezésre álló adataink alapján *tanulmányozni* szükséges a meghallgatandó személy – főleg ha az a célszemély – nemére, korára, kvalitására, így különösen iskolai végzettségére, foglalkozására, társadalmi helyzetére, továbbá anyagi, egzisztenciális és családi körülményeire vonatkozó előzetes információinkat, hogy egy-résről meg tudjuk szervezni vele a kapcsolatfelvételt, másrészt prognosztizálni legyünk képesek a meghallgatás várható szituációját. Ezzel párhuzamosan *megtervezzük* a meghallgatás taktikáját is, vagyis, hogy milyen sorrendben és milyen kérdéseket teszünk majd fel beszélgetőpartnerünknek, valamint egyáltalán milyen magatartási vonalat célszerű a kontaktus alatt tanúsítanunk.

A második szakasz, a *pszichológiai kontaktus megteremtése* tulajdonképpen előzetes kötetlen beszélgetést jelent, amelynek célja kettős, először is a nyomozó – a nyílt vagy a leplezett módszer sajátosságainak megfelelően – körvonalazza a kapcsolatfelvétel okát, másodsor elkezdi a meghallgatott személyiségének tanulmányozását, hogy megtalálja a megfelelő hangnemet, különös tekintettel a meghallgatási szituáció konfliktusmentes irányba történő terelése érdekében.

A *meghallgatás teljesítése* további, egymástól jól elkülöníthető fázisokra, a *nyomozó magatartási vonala* szempontjából egy taktikailag passzív és egy aktív szakaszra bontható. A tényleges *meghallgatás* végrehajtásának *passzív fázisában* a *nyomozó* keveset kérdez, inkább csak megfigyelője az adatszolgáltató összefüggő előadásának. A *meghallgatott személy összefüggő előadásának jelentősége* abban áll, hogy sok olyan tény kerülhet felszínre, amelyet a nyomozó addig nem ismert, nem is feltételezett, így a későbbiekben rá sem kérdezett volna. Az összefüggő előadás során figyelni kell az elsőlétszókat, az egyes körülmények megkerülését, elhallgatását és természetesen az ellentmondásokat is. A nyomozónak eközben az elmondottakat gondolatban folyamatosan össze kell hasonlítania az ügyben már egyéb forrásból ismert adataival, így menet közben kiegészül, bővül, sőt változik a meghallgatás előzetesen összeállított terve. A detektív érdeklődő és figyelmes magatartása aktivizálja az információsztolgáltató partnerét, akit – ha a témától kezd elkalandozni – *irányított kérdésekkel* lehet a szükséges mederben tartani. Nem csak az elhangzottak tartalma, hanem az előadás jellege, vagyis a *verbális és nonverbális*, azaz metakommunikációs *jelzésrendszer* pontos értelmezése is segíti meghatározni a meghallgatás következő, aktív szakaszának taktikáját.

A *meghallgatás* teljesítésének *második szakaszában* a *nyomozó által feltett kérdések* jellege, sorrendje és iránya tehát nagymértékben annak függvénye, hogyan zajlott le az adatszolgáltató összefüggő előadása. A kérdések feltevésének elsődleges célja olyan kiegészítő adatok nyerése, amelyek nem hangzottak el az előző meghallgatási fázisban. E kérdések tartalmának meghatározásánál és megfogalmazásánál a detektív az ügyre, illetve a meghallgatott személy azzal kapcsolatos ismeretére vonatkozó feltételezéseiből indul ki. Nem szabad azonban, hogy emiatt csak a saját elképzeléseire, az általa legvalószínűbbnek tartott verzióra vonatkozó kérdéseket tegye fel. A feltett kérdéseknek világosaknak, egyértelműeknek, s egy-egy meghatározott tényre vonatkozóknak kell lenniük. Nem helyes úgy megfogalmazni azokat, hogy arra igennel vagy nemmel lehessen válaszolni, törekedni szükséges tehát úgynevezett *nyitott kérdések* feltevésére, amelyek bővebb, magyarázat jellegű válaszok

adására készítetik beszélgetőpartnerünket. Helytelen, és krimináltaktikai szempontból szigorúan tilos olyan kérdést feltenni, amely tartalmazza az elvárt választ, mintegy rávezeti a meghallgatott személyt a nyomozó számára kívánatos feleletre, s – észrevétlenül – meggyőződést szül benne a sugalmazott válasz helyességéről, különösen, ha a tényekre egyáltalán nem, vagy csak homályosan emlékszik. Ez tulajdonképpen a potenciális tanú befolyásolását jelenti, ami sérti az objektivitásra törekvés korábban már hangoztatott elvét. Ráadásul a magánnyomozót is tévútra fogja vinni.

A kérdésfeltevés tempója a meghallgatott személy szellemi képességeitől, kulturális színvonalától és nem utolsósorban őszinteségétől függ. Amennyiben az adatszolgáltató szembetűnően hamis állításokat közöl, ajánlatos a kérdések feltevését gyorsabb ütemben folytatni, hogy minél kevesebb ideje legyen az igazságtól eltérő új válaszok kitalálására. Ezzel szemben, ha a meghallgatott feltehetően őszintén válaszol, akkor a kérdezés ütemét le lehet lassítani, s módot kell adni a válaszok megfontolására, az emlékezet rejtettebb zugaiban való keresésre. Az ügyek szempontjából általában fontos pontosítani a dátumokra, időpontokra, időtartamokra, helyszínekre, személynevekre, valamint a pénzösszegekre vonatkozó állításokat.

Nagyon fontos, hogy a keletkezett információinkat dokumentáljuk, különösen igaz ez a szóbeli meghallgatások során keletkezett adatokra. A meghallgatásainkat rögzíthetjük *hangrögzítő* eszközön is, amennyiben ebbe az adatszolgáltató beleegyezik, ahhoz azonban nem kell beleegyezését adnia, hogy az elmondottakról utóbb a megbízó számára *feljegyzést* készítsünk. Ezeknek a feljegyzéseknek főként a többszereplős, bonyolultabb és időben is elhúzódó ügyekben van rendkívül nagy jelentősége. A megfelelőképpen *nem dokumentált információk* ugyanis *elvesznek*, és ez nem csupán az ügy előbbre vitele szempontjából hátrányos, hanem az adatok megszerzésére fordított költségek kidobott pénzt és elfecsérelt időt jelentenek.

A magánnyomozó talán leggyakrabban alkalmazott adatgyűjtési módszeréről az eddigiekben elmondottak tulajdonképpen mindenfajta meghallgatásra alkalmazandó pszichológiai és krimináltaktikai szabályokat tartalmazzák. *A továbbiakban a leplezett, operatív meghallgatásokra és a környezettanulmányok elkészítésére érvényes speciális szabályokat ismertetjük.*

Előljáróban mindjárt *fogalmazzuk* is meg az *operatív meghallgatás definícióját*: az operatív meghallgatás az a közvetett, leplezett vagy titkos adatgyűjtési módszer, amelynek alkalmazása során a magánnyomozó az adatszolgáltatóval történő kapcsolatletteremtés és elbeszélgetés során *ürügyet vagy legendát használ kilétének és/vagy valódi céljának fedéséhez, taktikai eszköze az irányított beszélgetés, amelynek célja a megbízó részére bizalmas információk megszerzése a célszemélyről, kapcsolatairól, vállalkozásáról, valamint újabb információforrások felderítése, illetve polgári vagy büntető ügyekben tanúk felkutatása.*

A fenti definíciónk első tagmondatában szereplő fogalmakat: a közvetett, a leplezett és a titkos adatgyűjtési módszereket már fentebb meghatároztuk, így bővebb kifejtésre: az ürügy, a legenda és az irányított beszélgetés – mint szakmai kifejezések – szorulnak. Az *ürügy mindig valamilyen alapot szolgáltató valószínű esemény*, amelyre hivatkozással keresi fel a nyomozó az adatszolgáltatót. Például gépjármű-, vagy ingatlanvásárlás okán történik a kapcsolatfelvétel, ahol természetesen az adatszolgáltatónak érintve kell lennie a

ténylegesen meghirdetett eladásban, de legalábbis tudjon róla. Ezzel szemben *a legenda teljesen kitalált történet*, amelyet a detektív vagy saját személyét, vagy pedig tényleges célját, jövetelét, illetve érdeklődését illetően leplezésül, fedésül használ. Az *irányított beszélgetés* lényege: *a nyomozó az ügy szempontjából indifferens témákat érintő kérdései között elrejtí a számára érdekes információkra vonatkozókat*. Pszichológiailag megalapozott s bevált gyakorlat, hogy az ügyre vonatkozó kérdéseket valamikor a beszélgetés közepén célszerű feltenni, mintegy mellékesen, az emberek emlékezetében ugyanis jobban megőrződnek az idegen személy első megjelenésekor, illetve búcsúzásakor elhangzott mondatok. Az ürügy vagy a legenda alkalmazása során, illetve az irányított beszélgetés közben soha ne feledjük, *nem csak a nyomozónak kell figyelnie a meghallgatott személy reakcióit, hanem az adatszolgáltató is figyel bennünket*, és rögtön észreveszi, ha hibázunk. Ilyenkor a dekonspiráció elkerülése érdekében mindig hagyjunk magunknak visszavonulási lehetőséget, de *a legendát feladni semmilyen körülmények között nem szabad!*

3.2. A környezettanulmány

Az operatív meghallgatás sajátosságainak ismertetése után, most már vállalkozhatunk a bizalmas környezettanulmány definíciójának a megfogalmazására. *A környezettanulmány speciális szakértelmet, pszichológiai rátermettséget és tapasztalatot igénylő leplezett vagy titkos adatgyűjtési módszer, operatív meghallgatások sorozata, amelynek célja: a magánszemélyek*

- életmódjának, életvitelének, hobbijának, illetve szenvedélyeinek,
- munkahelyi és családi körülményeinek,
- anyagi, egzisztenciális helyzetének,
- kvalitásának és jellembeli tulajdonságainak, életútjának, szakmai karrierjének a megállapítása, esetlegesen
- kompromittáló adatok beszerzése, végül
- kapcsolati körének feltérképezése.

Amint az a fenti definícióból kiolvasható, *környezettanulmány* alatt kriminál-taktikai módszert értünk, amely *nem azonos az ugyanilyen elnevezéssel az önkormányzatok, illetve a gyámhatóság által különböző ügyekben lefolytatott nyílt eljárással*. A titkos környezettanulmány, vagy szakmai zsargonnal *káté* (KT) elkészítése speciális szakértelmet és igen nagy tapasztalatot igénylő tevékenység, ezért ezt a bűnüldöző szervek, valamint a titkosszolgálatok külön erre a célra kiképzett emberei végezhetik. Az a magánnyomozó, aki korábban nem részesült ilyen képzésben, és nem szerzett kellő jártasságot, tapasztalatot, nem képes magánszemélyekről igazi *kátét* készíteni, csak valami hasonlót, amit egyszerűen *személyes adatgyűjtésként* emleget a szakirodalom. Amennyiben az ügy jellege professzionális környezettanulmány elkészítését kívánja meg, a magánnyomozó akkor jár el gondosan, ha azt szakemberre bízta, hiszen ma már a magánszférában is számos specialista – volt kátés – tevékenykedik.

Hangsúlyozni szeretném, hogy az eredményes nyomozás záloga a nyomozóban hosszú évek során kialakult kriminalisztikai gondolkodásmód, ilyen például a már említett verziókkal végzett intellektuális munkára való képessége. A sikeres nyomozás másik fontos előfeltétele – a kreativitáson túl – az *operatív gondolkodás*. Az „operatív” szót itt természetesen a rendőri, titkosszolgálati bűnüldözés által használatos szakmai kifejezésként használom, amelynek

jelentése: titkos műveleti. A titkos műveletek közül a magánnyomozók két munkamódszert alkalmaznak leggyakrabban az adatgyűjtés során: a környezettanulmányozást és az operatív figyelést. (Ez utóbbi munkamódszerrel a következő fejezetben foglalkozunk részletesen.) Mielőtt azonban rátérnénk a titkos környezettanulmány készítésének módszertanára, utazzunk vissza a történelemben vagy kétszáz esztendőre, mert bizony ez a munkamódszer ilyen hosszú múltra tekint vissza.

Varga István és Udvari Kerstin: *A környezettanulmány, avagy a magánszféra sérthetetlenségének dilemmái* című, kiváló tanulmányában⁵⁷ történeti áttekintést ad erről a módszerről. Tanulmányuk elején a *Magyar értelmező kéziszótár*ra hivatkoznak, amely szerint *a környezettanulmány személyek életkörülményeinek tanulmányozása, illetve az erről készített írásmű.*⁵⁸ *Az életkörülmények pedig valakinek az életét meghatározó, illetve jellemző körülmények összességét takarja.*⁵⁹ Majd rátérve a gyökerekre, azzal folytatják, hogy a környezettanulmányozás, mint munkamódszer megjelenése a szociálpolitika korai, szegénypolitikai szakaszára tehető. A XIX. század elején a szegénygondozás, illetve segélyezés kialakulása során merült fel először, hogy meg kell vizsgálni az egyén életkörülményeit. A környezettanulmányozás rendszerét Thomas Chalmers (1780–1847) skót teológus, hitszónok, matematikus és a skót szabad presbiteri egyház alapítója találta ki, aki 1814-től a skóciai glasgow-i szegénygondozási körzetben szervezte újjá a szegények segélyezését. Társadalmi aktivistái segítségével minden egyes segélykérést megvizsgált, mindekelőtt megvizsgálta a kérelmező életviszonyait. Ez a gyakorlat később széles körben terjedt el Európában, Németországban *elberfeldi rendszerként* vált ismertté. Magyarországon is az elberfeldi rendszerhez hasonló szegénygondozási forma terjedt el. De a szegénygondozáson kívül a fiatalok pártfogó felügyelői is készítettek környezettanulmányokat, már egy az 1908. évi XXXVI. törvény-cikkhez kapcsolódó Magyar Királyi igazságügy-miniszteri rendelet alapján.

A környezettanulmány készítése hazánkban ma már több mint hatvan jogszabályban szerepel (pl. a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben; a gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben). A fiatalok elleni büntetőeljárás speciális szabályainak körében a Be. kimondja, miszerint *a bizonyítás a fiatalok sajátos szükségleteinek, környezetének megismerése szempontjából lényeges körülmények vizsgálatára (a továbbiakban: fiatalok egyéni értékelése) is kiterjed. A fiatalok egyéni értékelésének eszközei különösen a környezettanulmány* [683. § (1) bekezdés a) pont]. A Be. 684. § (2) bekezdése pedig meghatározza: *a környezettanulmányt a pártfogó felügyelő készíti el, amit a (6) bekezdés kiegészít azzal, hogy: a környezettanulmány elkészítéséhez a pártfogó felügyelő a rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervének a közreműködését igénybe veheti.*

A szegénygondozásban, a szociális segélyezésben és a fenti jogszabályokban *a környezettanulmány készítése kifejezetten nyílt munkamódszerrel történik*, akárcsak a gyámhatóság által például a gyermekelhelyezés ügyében készült környezettanulmány is.

⁵⁷ VARGA István – UDVARI Kerstin: *A környezettanulmány, avagy a magánszféra sérthetetlenségének dilemmái. Esély – Társadalom- és szociálpolitikai folyóirat* 2008/3. szám, 106–128. oldal.

⁵⁸ PUSZTAI Ferenc (szerk.): *Magyar értelmező kéziszótár*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2004, 751. oldal.

⁵⁹ PUSZTAI (szerk.) i. m. 266. oldal.

Bennünket azonban az a környezettanulmányozás, röviden kátézás érdekel, ami operatív módszerrel készül, a melynek alapvetően két taktikai kivitelezése ismeretes. Az egyik a *leplezett adatgyűjtési taktika*, amit azért alkalmazunk, hogy – mint korábban már kifejtettük – a célszemély előtt ne legyen világos eljárásunk valódi célja, vagy hogy ki, és főleg kinek a megbízásából végzi az adatgyűjtést. Ezzel szemben a *titkos adatgyűjtési taktika* lényege az, hogy a célszemély és az esetek többségében az adatszolgáltató sem szerezhet tudomást a megbízó, illetve a nyomozó kilétéről, ebből adódóan az információszerzés céljáról, sőt magáról az adatgyűjtés tényéről sem. Ez már valódi titkosszolgálati tevékenység ('sötét hírszerzésként'⁶⁰ is emlegetik), amelyet a világ titkosszolgálatai vagy beszerített ügynökeik révén, vagy operatív tisztjeikkel hajtanak végre. Csakhogy a legjobb szolgálatok dokumentumaiból idézsek, *Vaszilij Mitrohin* a KGB Lexikonban⁶¹ a környezettanulmányozó, vagy úgynevezett háttérellenőrző-ügynökökről (*agent-usztanovcsik* – *агент-усцтановский*) ezt a meghatározást adja: *a különféle lakáshivatalok személyzete, a ház mesterek, közös képviselők, a postai dolgozók és háziorvosok közül kerültek kiválasztásra és beszerzésre, azaz bizonyos személyek családi, munkahelyi háttérét, életkörülményeit ellenőrző ügynökök által végzett tevékenység volt ez.* Amíg az egykori Szovjetunióban ezt a munkát kizárólag ügynökök folytatták, addig a magyar titkos környezettanulmányozó tevékenységet csak erre a célra kiképzett operatív tisztiek végezheték, illetve végezhetik ma is a *Nemzetbiztonsági Szakszolgálat*nál.⁶²

Ennek az adatgyűjtési módszernek a legfontosabb szakmai alapelvei a következők:

- a tárgyilagosságra, objektivitásra törekvés és elfogulatlanság
- az információk többoldalú ellenőrzése
- a diszkréció
- a dokumentálás

A tárgyilagosságra, objektivitásra törekvés és az elfogulatlanság alapelve szerint, törekedni szükséges az elfogulatlan adatszolgáltatók felkutatására, vagy az adatszolgáltatók megfelelő arányának biztosítására, vagyis a hozzátartozókon, rokonokon, barátokon kívül a haragosokat is meg kell hallgatni.

Az információk többoldalú ellenőrzésének alapelve értelmében az egymástól független információforrások használata, és az onnan beszerzett adatok minősítése (például egyoldalú, többoldalú, ellenőrzött, nem ellenőrzött adatok) elengedhetetlenül fontos szabály.

A diszkréció elve azt diktálja, hogy az adatgyűjtés során nem derülhet ki még az adatszolgáltató előtt sem, hogy ki a célszemély, és mi az érdeklődés valódi célja.

A dokumentálás alapelve: mindig írásos jelentést kell készíteni, amelyhez fotókat és egyéb, például okirati bizonyítékokat is mellékelni kell.

⁶⁰ A sötét hírszerzés a titkos információszerzés egyik módszere, amikor a hírszerző a kiválasztott célszemélyt megtévesztve, valódi kiléte felfedése nélkül próbált számára értékes értesülésekhez jutni. Ebben az esetben a partner nem volt annak tudatában, hogy 'ellenséggel' áll szemben. Forrás: <https://ugynoksorsok.hu/segedletek/a-fontosabb-allambiztonsegi-szakkifejezesek-jegyzeke> (2025.02.16.) – a szerkesztő megjegyzése.

⁶¹ MITROHIN, Vaszilij: *KGB Lexikon – A szovjet titkosszolgálat kézikönyve*. Pécs, Alexandra Kiadó, 2004.

⁶² Lásd: <https://nbsz.gov.hu/> (2025.02.15.).

Módszertani szempontból a környezettanulmányozás végrehajtásának három, egymástól jól elkülöníthető munkafázisa van:

1. *felkészülés a területi adatgyűjtésre,*
2. *személyes adatgyűjtés a területen és a*
3. *jelentésírás.*

Az *első* munkafázis (*Felkészülés a területi adatgyűjtésre*) során az egyik legfontosabb feladat, hogy alaposan kikérdezzük a megbízót: mit tud a célszemélyről, mi a probléma, az ügy lényege, a konfliktus gyökere, mit szeretne megtudni a célszeméllyel kapcsolatban, azaz a hírigény megfogalmazása. Ennek birtokában a környezettanulmány készítője vagy készítői alaposan megkutatják a rendelkezésükre álló nyilvános és közhiteltes adatbázisokat, mindezekelőtt a céginformációs adatbázist a célszemély és a lehetséges adatszolgáltatók lakcímadatainak beszerzése, valamint üzleti kapcsolatainak feltérképezése céljából. A legtöbb esetben fel kell keresni az illetékes törvényszékek cégbíróságait is, a további személyes adatokat tartalmazó okiratok (például aláírási címpéldányok) áttanulmányozása végett. A lakcímadatokkal érdemes felkeresni a vármegyei és az azokhoz tartozó körzeti földhivatalokat, mert a tulajdoni lapok további igen értékes adatokkal szolgálhatnak (például a lakásra felvett hitelekkel és más terhekkel összefüggésben).

Végül a célszemélyt és családtagjait, valamint a lehetséges adatszolgáltatókat feltétlenül meg kell kutatni az interneten, különösen a közösségi oldalakon (a népszerűségi sorrend: Facebook, YouTube, WhatsApp, Instagram, Facebook Messenger⁶³ stb.), mivel – túl azon, hogy sok esetben nagyon használható adatokat szerezhethetünk be (például iskolai végzettség, korábbi és jelenlegi munkahelyek, hobbi, utazás) – hozzájuthatunk e személyek fényképfelvételéhez és kapcsolati rendszerükhöz is.

E részhez szorosan kapcsolódik az *OSINT* és a *raszternyomozás*, azonban a fő téma behatároltsága és terjedelmi korlátok miatt csak egy rövid ismertetés 'fér bele': „Az *OSINT* (*open source intelligence*⁶⁴) nyilvános forrásokból elérhető adatok megszerzése, információvá történő feldolgozása és szolgáltatása a megrendelő számára tudás formájában. Számos más definíciója is létezik, a hagyományos és az újabb megközelítés abban különbözik, hogy az adatok elérése jogszerű-e, engedélyezett-e, avagy nem feltétlenül az. A modern angol-szász felfogás inkább arra hajlik, hogy ami mindenki számára elérhető, az bizonyos határok között fel is dolgozható”⁶⁵. „A *raszternyomozás* a számítógépes bűnügyi nyilvántartási rendszerekre épülő speciális adatelemző, tetteskutató módszer. A modern infrastruktúrát használó szervezett bűnözéssel szemben – mint amilyen az illegális kábítószerpiac is – a magyar rendőrségnek is folyamatosan fejlesztenie kell a kriminalisztikai logisztikát, a számítógépes rendszerektől egészen a titkosszolgálati eszköztárig”⁶⁶ (a szerkesztő megjegyzése).

A *második* munkafázisban (*Személyes adatgyűjtés a területen*) a környezettanulmány készítői felosztják egymás között az *adatgyűjtés helyszíneit*, hogy melyikük végezzen területi adatgyűjtést:

⁶³ Forrás: <https://features.hu/kozossegi-oldalak/#a-legnepszerubb-kozossegi-oldalak-listaja> (2025.02.16.).

⁶⁴ *Open source intelligence*: nyílt forráskódú hírszerzés (a szerkesztő megjegyzése).

⁶⁵ Forrás: <https://www.ludovika.hu/blogok/itkiblog/2023/08/24/jogszeru-e-az-osint/> (2025.02.16.).

⁶⁶ JÁMBOR Gellért: *Raszternyomozás a kábítószerbűncselekmények felderítésében. Magyar Rendészet* 2022/3. szám, 33. (33–50.) oldal.

- a célszemély jelenlegi és korábbi lakóhelyein,
- cégének székhelyén, s ha van telephelyén, fióktelepeinek környezetében, amennyiben alkalmazott, a munkahelyén,
- a rokonoknál, különösen a szülőknél, elvált házastársnál stb.

Ezeket az adatgyűjtési helyszíneken természetesen *fotók is készülnek*, és a konspiráció fokozása miatt arra kell törekedni, hogy minden egyes helyszínen más és más *kátézó* végezze az adatgyűjtést. *Kiemelten fontos a lakókörnyezeti adatszolgáltatók kiválasztása*, ezek leggyakrabban: a rendszerváltás előtt a volt házfelügyelők, gondnokok, ma közös képviselők, lakó- vagy intézőbizottsági tagok, szomszédok, vagy a házban legrégebben élő idős személy. A *profi kátézók* a legmegfelelőbb adatszolgáltatót bevonják a továbbiak felkutatásába azért, hogy az idegen környezetben erősítse a bizalmat saját személye iránt. Annyi adatközlőt kell felkeresni, amennyivel a megbízó hírigényét a lehető legteljesebb mértékben kielégíthetjük.

Ugyanilyen *fontos az adatgyűjtés időpontjának megválasztása*. Ha például nem szeretnénk a célszemélybe belebotlani, az érdeklődést végezzük napközben, amikor vélhetően a munkahelyén tartózkodik. Ha vele is beszélnünk kell, menjünk este, munkaidő után. A legtöbb adatszolgáltató egyébként is ilyenkor érhető el otthon. Az este – mint napszak – persze mást jelent nyáron, mint télen.

A *környezettanulmány készítője eljárása során fedésül vagy ürügyet, vagy legendát használ*. Az *ürügy* alkalmazásának előnye az, hogy valós esemény vagy körülmény indokolja az adott helyszínen történő érdeklődést, hátránya pedig, hogy bizonyos korlátokat szab az érdeklődésnek. Ezzel szemben a *legenda* teljesen kitalált fedőtörténet, amit a kátézó előre megkonstruál, fiktív személyek és események kombinációja, aminek azonban mindenképpen kapcsolódnia kell a célszemélyhez. E kigondolt történetnek hihetőnek és életszerűnek kell lennie, a felkeresettekben érdeklődést kell kiváltania, de ne keltsen riadalmat, bizonytalanságot vagy bizalmatlanságot az adatszolgáltatókban. Témája legyen semleges, hogy az adatszolgáltató könnyen elfelejtse. Lehet kellékeket is használni, például eltűnt személy keresésének legendájánál fényképfelvételt, kitalált személyleírást, vagy a cserbenhagyásos közúti közlekedési baleset legendájánál rendszámtöredék bemondását. Minden legenda rejtse magában a jóhiszemű tévedés lehetőségét, hogy ezáltal a *‘visszavonulásra’* bármikor mód nyíljon. A legendát feladni természetesen ilyenkor sem szabad! A legenda alkalmazásának előnye, hogy nem határolja be az érdeklődésünk körét, kreatívan bővíthető vagy szűkíthető, szabadon variálható, illetve a helyszínen talált körülményekhez igazítható. Hátránya pedig, hogy mivel előre kigondolt, a váratlan szituációkhoz muszáj hozzáigazítani, sok esetben rögtönözni kell, ami igen nagy önfegyelmet, nyugalmat és szakmai rutint igényel a *kátézótól*. Persze egy jó *kátézó* fejében komplett legendatár van elraktározva, ezért is mondja a szakma róluk, hogy a környezettanulmányozás külön foglalkozás, aminek elsajátításához több éves gyakorlat szükséges, no meg kiváló emberismeret, empátia, azaz pszichológiai érzék. Az operatív pszichológiát, mint alkalmazott inter- vagy inkább multidiszciplínát, a felsőfokú rendvédelmi tanintézetekben ugyan oktatják, a gyakorlatban azonban mégsem mindenki képes annak alkalmazására. A kezdő környezettanulmányozót kiképzése során arra kondicionálják, hogy higgye el saját legendáját, különben képtelen lesz másokkal is elhitetni azt.

Megjegyzendő, hogy az ürügyről és a legendáról a 3.1. fejezetben (*A nyílt és operatív meghallgatás*) már írtunk.

Az *operatív meghallgatás* definíciójában szereplő irányított beszélgetés (ami – mint látni fogjuk, nem véletlenül – a *‘sötét hírszerzés’* egyik taktikai eszköze) olyan kötetlennek látszó diskurzus, amelynek lényege, hogy a *kátézó*, nyomozó az ügy szempontjából indifferens témákat érintő kérdései között elrejti a számára érdekes információkra vonatkozókat. A direkt, a sugalmazó és az eldöntendő kérdések feltevése itt is tilos, akárcsak a nyomozóhatósági kihallgatások alkalmával. Nyitott kérdésekkel érdemes operálni, amelynek megválaszolója kifejtendő válaszokra készíti a beszélgetőpartnerünket. Közben folyamatosan figyeljük beszélgetőpartnerünk viselkedését, különösen azt, hogy felfedezhető-e valamiféle ellentmondás a verbális és a nonverbális, más néven metakommunikációja között, mert ha ilyet tapasztalunk, szinte biztosak lehetünk abban, hogy átvernek bennünket. Az *operatív meghallgatás végrehajtása három szakaszra bontható*:

1. a feszültségoldó bevezető beszélgetésre,
2. az információszerző szakaszra, végül
3. a visszavonuló szakaszra.

A *feszültségoldó bevezető beszélgetés célja*: az adatszolgáltató szimpátiájának, bizalmának és segítőkészségének elnyerése. Ennek során kell felmérni, kivel is állunk szemben, vagyis az adatszolgáltatónak mind a kognitív, mind pedig az érzelmi intelligenciaszintjét, aktuális érzelmi állapotát és érdeklődési körét. Ez utóbbiban segítségünkre lehetnek az árulkodó *‘relikviái’*: kedvenc hobbitárgyai, fényképek a falon, háziállatai, könyvei, újságok, amiket járát, látható sportszerei stb., mert ezek mind a beszélgetésünk kiinduló pontjai lehetnek. Az első benyomásaink alapján azonnal alkalmazkodnunk kell az adatszolgáltató egyéniségéhez, gondolkodási sebességéhez, de még a hangulatához is. Ugyanis *ebben a szakaszban kell elérnünk, hogy nyugodt körülmények között folytassuk le a további beszélgetést*, invitáljanak be a lakásba, vagy legalább a kerítésen belülre. A leoptimalisabb természetesen az, ha leülhetünk valahol.

Amennyiben megszereztük a szükséges bizalmat, kezdődhet az információszerző szakasz. Itt – mint már említettem – mindenképpen kerülni kell a direkt kérdések feltevését, például nem a célszemély anyagi helyzetét firtatjuk, hanem mellékesen megjegyezzük: milyen szép háza van és milyen drága lehetett az autója. Aztán ha az adatközlő beszélni kezd, mi csak csodálkozunk vagy hitetlenkedünk, de azért óvatosan keressük a magyarázatokat, okokat is, és az eközben feltett kérdéseinket a legenda egyes elemeivel indokoljuk.

Végül a *visszavonuló szakaszban*, a beszélgetés vége felé *térjünk rá egy teljesen indifferens témára*, hogy az maradjon meg az adatszolgáltató emlékezetében, és/vagy hangsúlyozzuk, látogatásunk eredménytelenül zárult, búcsúzóul sajnálkozunk, amiért feleslegesen raboltuk az informátor drága idejét.

Feltétlenül *ismertetnem* kell még a *kátézó* (magánnyomozó) magatartási vonalának *‘tízparancsolatát’*:

1. Mindig az adatszolgáltató segítőkészségére apellálj.
2. Kelts bizalmat, de ne bizalmaskodj.
3. Légy határozott, azonban ne légy tolakodó, s végképp ne legyél jól értesült.
4. Csak kérhetsz, semmit sem követelhetsz.
5. Viselkedj mindig udvariasan és tisztelettudóan.

6. Figyeld a természetesség látszatának folyamatos fenntartására.
 7. Érdeklődésed legyen egyenletes intenzitású, ne áruld el, hogy mely kérdések érdekesek számodra, illetve melyek közömbösek.
 8. Adatközléseiddel a legcsekélyebb mértékben sem ronthatod egyetlen vétélen személy hitelét, tekintélyét.
 9. Ne félj rákérdezni a célszemélyre, de ezt a beszélgetés elején és a végén soha ne tedd (legfeljebb háromszor említheted a célszemély nevét).
 10. A legváratlanabb helyzetekben is maradj higgadt.
- A harmadik munkafázis (*Jelentésírás*) tulajdonképpen értékelő-elemző munkafolyamat, amelyben rendszerezzük az összegyűjtött adatainkat. A jelentésben mindig hivatkozunk az összefüggésekre, s rá kell mutatnunk a lehetséges okokra is. Ettől lesz teljes e roppant nehéz feladat végrehajtása, és elégedett a megbízó.
- Végezetül egy mondat a személyes adatok védelméről. Miután a környezet-tanulmányozás során még az adatszolgáltató sem szerezhet tudomást a célszemély kilétéről, s egyáltalán, hogy miről is van szó, szent meggyőződése szerint ez a titkos adatgyűjtési módszer így adatvédelmi szempontból sem lehet aggályos. Hiszen beszélgetni bárkivel lehet, s ehhez tán még az adatvédelmi hatóság engedélye⁶⁷ sem szükséges.

3.3. Az operatív figyelés

Az operatív vagy titkos (külső) megfigyelés olyan titkosszolgálati tevékenység, amit kifejezetten erre kiképzett operatív tisztek, tiszthelyettesek végezhetnek az egykori állambiztonsági szerveknél, illetve végezhetnek ma is a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál. A munkamódszert az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára Tudományos Főosztály Dokumentációs Osztályának munkatársa, Argejő Éva: *Az állambiztonsági tekintet legendája* című tanulmányának⁶⁸ *Titkosszolgálatok hálójában* fejezetében szakszerűen írja körül: „Operatív figyeléssel tényeket, eseményeket, személyi kapcsolatokat, cselekményeket tártak fel [az állambiztonság munkatársai], és a külső megnyilvánulások, jelenségek közötti összefüggéseket igyekeztek megállapítani. Az operatív figyelés jellege szerint lehetett tanulmányozó figyelés, amelynek során a célszemély életvitelét, szokásait, személyes tulajdonságait derítették fel [ez részét képezte az állambiztonsági titkos környezettanulmányozó tevékenységnek]. Koncentrált figyelés esetén konkrét, jól körülhatárolt dologra fókuszáltak rövidebb-hosszabb ideig, míg komplex figyelést a tanulmányozó és a koncentrált figyelés kombinációjaként alkalmaztak. A figyelés típusai közül a mozgó figyelés lehetett gyalogos, amelynek lánc alakú követéses változatában a célszemély mögött haladtak, párhuzamos követés esetén a járda túloldaláról követték, míg előlről követés esetében a szembejövők tartották szemmel a megfigyeltet. Az állófigyelés lehetett pontfigyelés, azaz a célszemély meghatározott helyről való figyelése, területfogású figyelés, amikor a megfigyelt személy lehetséges útvonalának elágazásainál figyelők helyezkedtek el, vagy

⁶⁷ Értsd: a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH): <https://www.naih.hu/> (2025.02.16.).

⁶⁸ ARGEJŐ ÉVA: *Az állambiztonsági tekintet legendája. Korall – Társadalomtörténeti Folyóirat* 2009/37. szám, 121. (116–132.) oldal.

területbiztosításos figyelés, amikor a figyelők előre »elfoglalták a helyüket«, ahová a célszemély érkezését várták.”

A titkos megfigyelés vagy operatív figyelés tehát speciális szakértelmet és többéves gyakorlatot igénylő közvetlen, konspirált adatgyűjtési módszer, személyek, események, helyszínek és tárgyak folyamatos vizuális figyelemmel kísérését jelenti, az ügy szempontjából releváns történések fotó-, illetve videó-dokumentálásával.

Az adatgyűjtési módszerek közül – leszámítva a célszemély meghallgatását, valamint az úgynevezett speciális környezettanulmányt, amelynek keretében a célszemély operatív meghallgatására is sor kerül – ez az egyetlen közvetlen módszer, azaz a magánnyomozó(k) és a célszemély közé nem »ékelődik be« az informátor, illetve más információforrás. Ebből adódóan a módszer alkalmazása során keletkezett adatokat tényként kezelhetjük, tehát a látottak további ellenőrzést nem igényelnek, ebben áll e módszer kiemelt jelentősége. A titkos megfigyelésre különösen érvényes – a szigorú konspiráció betartása mellett – a dokumentálás alapelve. Az operatív figyelés dokumentálása kétféleképpen történik: a munka során fotó-, illetve videófelvételek készülnek a megbízó hír-igényének megfelelően, a figyelési feladat befejezését követően pedig a célszemély mozgásáról, tevékenységéről, találkozóiról, illetőleg kapcsolatairól részletes jelentést kell írni, az időpontok és helyszínek megjelölésével. A fotó- illetve videófelvételek készítésével összefüggésben azonban szem előtt kell tartani a Ptk.-nak a személyiségi jogok védelmére vonatkozó szabályait, valamint, hogy figyelni csak közterületen, vagy annak minősülő zárt helyen szabad.

A célszemély mozgásának titkos megfigyelése több magánnyomozó összehangolt csapatmunkáját igénylő taktikai művelet, operáció, amely megfelelő technikai (gépjárművek, közvetlen rádióösszeköttetés, dokumentáló eszközök) és képzett személyi háttérrel követel. Kizárólag a helyszínek, illetve tárgyak folyamatos megfigyelését végezheti dekonspiráció-mentesen egyetlen magánnyomozó, ezt nevezik álló- vagy pontfigyelésnek. Persze a pontfigyelőnek is van váltótársa, hiszen hosszabb idő elteltével lankad a figyelem, és neki is vannak biológiai szükségletei. Koncentrált figyelés esetén, a kialakult szakmai gyakorlat szerint a célszemély folyamatos figyelemmel kísérését minimum hat fő – ebből három gyalogos és három gépkocsivezető (»pilóta«) – végezheti eredményesen, három nem feltűnő színű, illetve típusú, de nagy teljesítményű gépjárművel. A legtöbb – hollywoodi akciófilmekben szocializálódott – laikus megbízó persze nem tudhatja, hogy miért van szükség a megfigyeléshez ennyi emberre. E fejezetet végigolvasva, remélhetőleg mindenki számára egyértelmű lesz.

Módszertani szempontból az operatív figyelés megszervezésének és végrehajtásának – akárcsak a környezettanulmányozásnak – három, egymástól jól elkülöníthető munkafázisa van:

1. a célszemély megismerése és figyelésének megszervezése,
2. a titkos megfigyelés végrehajtása,
3. jelentésírás.

Az első munkafázis (a célszemély megismerése és figyelésének megszervezése) során kiemelt feladat, hogy alaposan kikérdezzük a megbízót: mit tud a célszemélyről, kapcsolatairól, munkahelyéről (beosztásáról, munkaidejéről), lehetséges felbukkanási helyeiről (lakásáról, kedvenc szórakozóhelyeiről) és természetesen mit szeretne megtudni róla, azaz, hogy alapvetően mi a

megfigyelésének célja. Az *operatív figyelést ugyanis nem lehet parttalanul végezni, 'hátha történik valami', vagy a 'célszemély esetleg összetalálkozik valamely fontos kapcsolatával'* alapon. Ez a munkamódszer túlságosan költséges mulatság ehhez, hiszen minimum hat fő órabérét és három gépkocsi üzemanyag-szükségletét kell megfizetnie a megbízónak. A figyelőknek pontosan tudniuk kell, hogyan néz ki a célszemély, ezért a megbízónak személyleírást szükséges adnia róla, egyedi jellegzetességeivel (például szemüveges, sántít, vagy tetovált), a legoptimálisabb, ha fényképfelvételekkel is rendelkezik. A figyelőknek tudnia kell továbbá, hogy a megfigyelendő személy mivel közlekedik, tömegközlekedés igénybevételel vagy autóval, ha személygépkocsival, annak mi a rendszáma, színe, típusa (teljesítménye). Milyen az illető vezetési stílusa (sportos vagy *'mazsola'*). Ezek birtokában az operatív figyelés előkészítését, megszervezését végző magándetektív átböngészi a rendelkezésre álló nyilvános adatbázisokat, mindenekelőtt a céginformációs adatbázist a célszemély és üzlettársai lakcím- és munkahelyi adatainak beszerzése miatt. Aztán a célszemélyre, családtagjaira és kapcsolataira is rá kell keresni az interneten, különösen a közösségi oldalakon (Facebook, YouTube stb.), mert – túl azon, hogy sok esetben nagyon használható adatokat szerezhetünk be onnan (például iskolai végzettség, korábbi és jelenlegi munkahelyek, hobbi) – hozzájuthatunk e személyek fényképfelvételeihez.⁶⁹ Ezek hiányában elengedhetetlen, hogy valaki megmutassa, vagy a figyelés kezdetén – szakzsargonnal élve – konspiráltan *'átadja'* a célszemélyt a figyelőknek. A célszemély önálló *'felvétele'* figyelésre mindig kockázatot rejt magában, a személyleírásának, lakásának, munkahelyének vagy kocsijának pontos ismerete nélkül pedig lehetetlen.

A *figyelőknek pontosan tudniuk kell az illető megfigyelésének célját is*. Mert ha például egy nyilvános szórakozóhelyen történő találkozójára kell elkísérni a megfigyelendő személyt, vagyis úgynevezett *'belsőzésre'* kell felkészülni, a nő-férfi-figyelőpár vagy párok megszervezése elkerülhetetlen. Egy étteremben, eszpresszóban vagy kávézóban ugyanis egyáltalán nem feltűnő, ha egy *'szerelemspár'* foglal helyet közvetlenül (hallótávolságban) a célszemély asztala mellett. Sőt, az sem fog feltűnni senkinek, ha a párocska fényképfelvételeket készít egymásról (természetesen a háttérben lévő célszemélyre és kapcsolataira fókuszálva). Amennyiben pedig a célszemély kapcsolatát kell beazonosítani, a figyelésnek a kapcsolatot is haza kell kísérnie, a lakcímének megállapítása végett. Vagy ha a (korrupciós- vagy kizsarolt) pénz útjára kíváncsi a megbízó, abban az esetben a pénzt tartalmazó borítékot vagy táskát (esetleg nokiás-dobozt) figyelik, függetlenül attól, hogy az hányszor cserélt gazdát, természetesen valamennyi érintett személy fotódokumentálásával. Ez a *tárgyfigyelés*. A *figyelés megszervezésekor* ezekre mind figyelmet fordít a magánnyomozó, hogy *meg tudja határozni (tervezni):*

- a *figyelők számát, életkori és nembeli összetételét,*
- a *figyeléshez használni kívánt gépjárművek számát, típusát és teljesítményét* (Budapesten például majdnem minden esetben motorkerékpárt is alkalmazunk, leginkább a közlekedési dugók miatt, vidéken meg biciklit), valamint
- *az egyéb technikai eszközöket* (rádióösszeköttetést biztosító és képrögzítő eszközök, távcső, esetleg éjjellátó készülék),

⁶⁹ Lásd a 3.2. fejezethez (A környezettanulmány) fűzött szerkesztői megjegyzéseket.

végül nem árt, ha figyelést szervező az *időjárási előrejelzést* is meghallgatja.

A *második munkafázis (a titkos megfigyelés végrehajtása)* – bár vannak eljárási szabályok, figyelési alakzatok, fogások és trükkök – *igen nagyfokú kreativitást igényel a figyelőktől*, a gépkocsivezetőktől ezen túl az átlagosnál jóval magasabb szintű vezetési rutint és ügyességet (a titkosszolgálatnál valamilyennyi figyelőt kiképezik erre a speciális vezetési stílusra). Ez azért van, mert sohasem lehet tudni, mi fog történni, gyakorlatilag állandóan improvizálni kell. Mi ezt úgy mondjuk: mindig az *operatív helyzethez* kell alkalmazkodnunk, ami a figyelésnél folyamatosan változik. Miután a figyelés összehangolt csapatmunka, valakinek állandóan koordinálni kell, dönteni szükséges a felmerülő alternatív megoldások között, sőt, utasítania a kollégákat, hogy ki hova helyezkedjen, merre hajtson, mit tegyen (vagy ne tegyen). Ez a személy a *brígdvezető*, a csapatból a legrégebbi, s ezért a legtapasztaltabb képzett figyelő, igazi profi, öreg róka, aki nélkül a csapat szétesne, rossz irányba menne, vagy – ami a legrosszabb – *‘megbukna’* (dekonspirálna) a figyelés.

Az *operatív figyelésnek* alapvetően *három fajtáját különbözteti meg a szakirodalom: a titkos, a demonstratív és az agresszív módszert.*

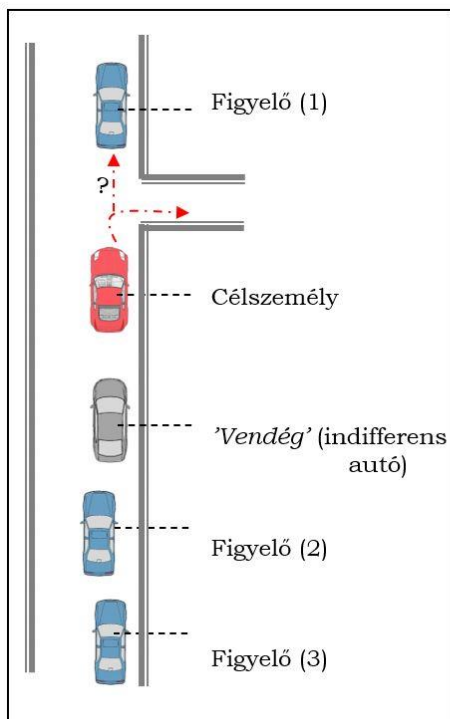
Alapesetben a figyelés titkos, tehát annak tényéről nem csak a célszemély, de a környezete sem tudhat. Amennyiben a figyelésben résztvevő valamelyik nyomozó önhibájából vagy objektív okok miatt dekonspirálódott, szakzsargonnal *‘kiszúrták’* vagy *‘dekózták’*, egy darabig még demonstrálnia szükséges a megfigyelést, majd látványosan *‘levonul’*, hogy ezzel – a célszemély éberségét elaltatva – biztosítsa társai konspirációját.

Az *agresszív figyelési módszer a magánnyomozásnál nem alkalmazható*, leggyakrabban a titkosszolgálatok végzik valamilyen nem kívánatos esemény megakadályozása érdekében. Ilyenkor a figyelők teljesen *‘rátapadnak’* a célszemélyre, hogy elejét vegyék ezzel például egy kémgyanús diplomata fontos találkozója létrejöttének, vagy egy terroristagyanús személy akciójának. Argejő Éva szerint: *„a nyílt (agresszív) figyelést csak speciális céllal, operatív akció megakadályozására, vagy a szervek konspirált akcióiról való figyelemelterelés céljából alkalmazták. A figyelő tekintetnek ez esetben nem az elrejtettség feltárása a feladata, ellenkezőleg, a hatalom megtestesítőjeként a nyíltan »szemmel tartott« személy elrettentése, megfélemlítése és folyamatos pszichés nyomás alatt tartása. Alkalmazása esetén az »állambiztonsági tekintet« magatartásszabályozó funkciójáról beszélhetünk”⁷⁰.*

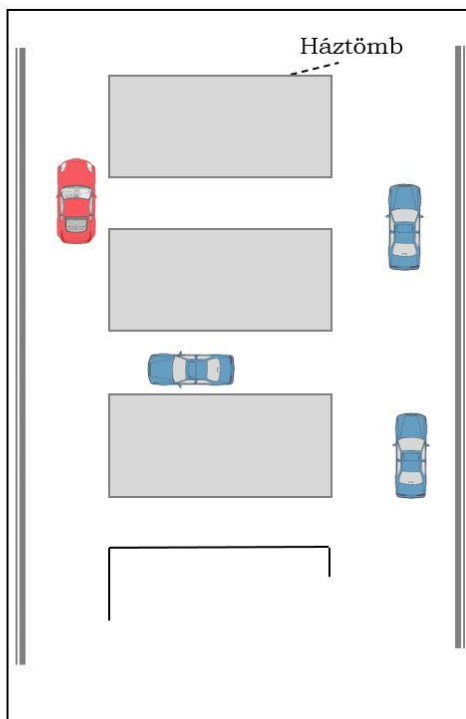
A *titkos megfigyelés egyik alfaja az úgynevezett ellenfigyelés*. Ilyenkor tulajdonképpen a megfigyelőket figyelik meg, vagyis amikor a megbízó arra kíváncsi, hogy megfigyelés alatt áll-e, akkor alkalmazott módszer ez. A figyelők titokban azért követik a megbízót, hogy *‘kiszúrák’* az őt megfigyelő személyeket, s lehetőleg a kilétét is megállapítsák ezeknek az embereknek.

A *titkos megfigyelés vonalas, párhuzamos, villa, vagy körkörös alakzatban, illetve területbiztosítással történik*. A könnyebb megértés kedvéért tekintsük meg a következő ábrákat.

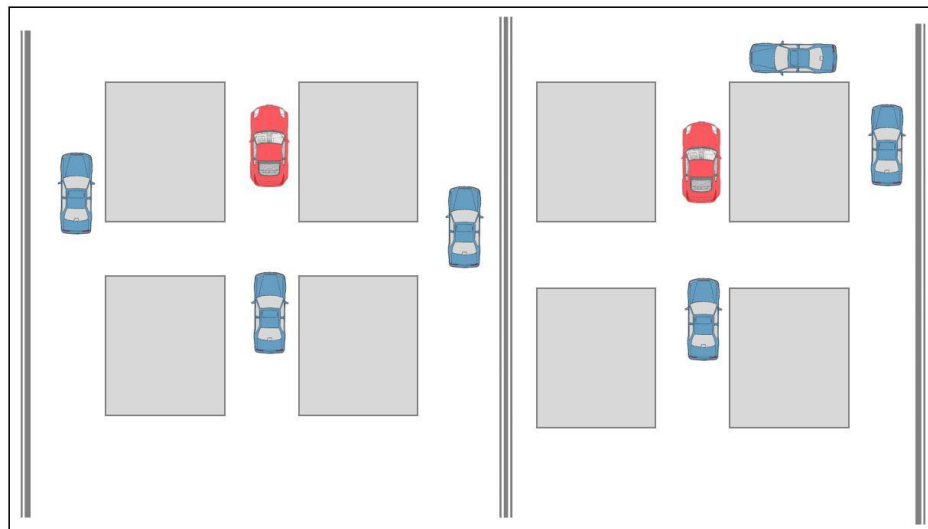
⁷⁰ ARGEJŐ i. m. 126. oldal.

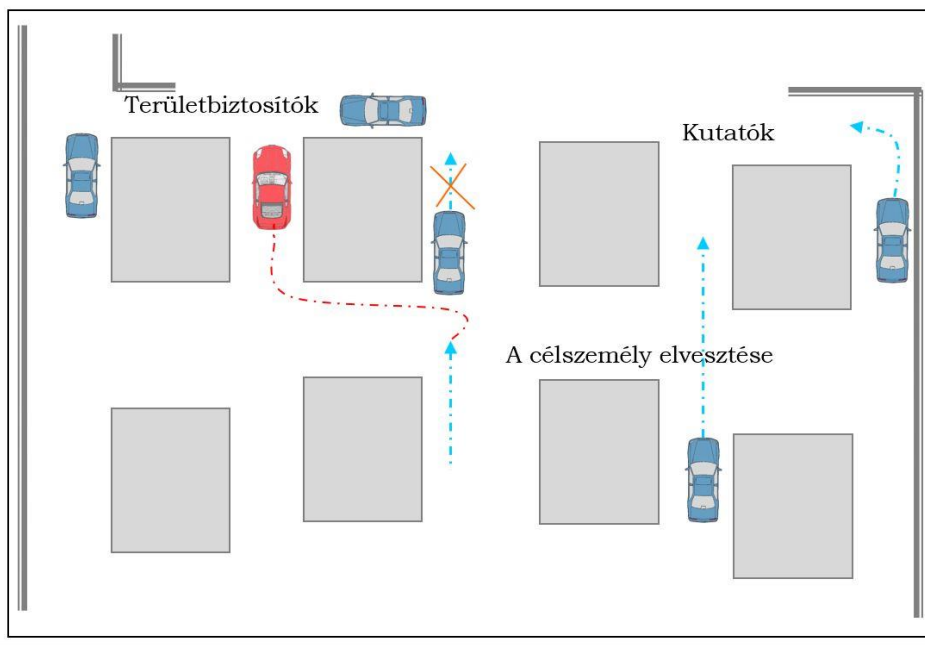
3. ábra: A vonalas alakzat

4. ábra: A párhuzamos alakzat

5. ábra: A villa és a körkörös alakzatok

6. ábra: A területbiztosítás

Az ábrán szemléltetett különböző alakzatokat az operatív figyelést végzők az út- és látási viszonyoknak, a forgalom rendjének, illetve a városrész vagy település szerkezetének megfelelően váltogatják. A vonalas és a párhuzamos alakzatban történő figyelés főútvonalakon, a villa és a körkörös alakzat alkalmazása inkább belvárosi övezetben az egyirányú utcák miatt gyakoribb. Gyalogosan, járdán történő követésnél a párhuzamos és a villa, parkokban, tereken pedig a körkörös alakzat az ajánlott. A célszemély 'elvesztése' esetén először kisebb, majd nagyobb körben területbiztosítást szükséges végrehajtani, ahol a területbiztosítók a különböző távozási lehetőségeket, irányokat 'fogják le' a figyelt személy várható felbukkanását várva, addig a kutatók az elvesztés helyszínétől kiindulva, *koncentrikus körökben* keresik a célszemélyt.

Konspirált figyelésnél különös gondot kell fordítani arra, hogy a megfigyelt személy végez-e önellenőrzést. Az már a viselkedésén észrevehető, hogy mennyire figyelmes a környezetére, tekintetével éberen kutatja-e a megfigyelésére utaló jelzéseket. Ilyet tapasztalva a figyelők egymás között azt mondják: fokozzuk a konspirációt, mert a célszemélyt korábban már 'meghajtották'. Az önellenőrzésnek, vagyis a figyelés 'kiszúrásának' és 'lerázásának' számos módja van, ezek közül – terjedelmi okokból – csupán néhányat említek meg. Erre utal minden *váratlan irányváltás*, ha például a célszemély a gyalogjárdán hirtelen megtorpan (mintha otthon hagyott valamit), 180 fokos fordulatot vesz, és az ellenkező irányban folytatja tovább az útját. Ilyenkor szembe kerülhet a megfigyelőivel, ha nem is szúrja ki őket, mindenképpen ritmusváltásra, átrendeződésre kényszeríti a figyelőcsapatot. Vagy gépkocsival irányjelzés nélkül hirtelen elkanyarodik, esetleg egyirányú utcába szemből behajt, vagy lakatlan, kietlen helyre megy, s jó darabig ott bolyong. Egyértelműen

önellenőrzésre utal az *útkereszteződésen pirosban való áthajtás, illetve bármilyen indokolatlan, szabálytalan, esetleg veszélyes manőver*.

A harmadik munkafázis (*a jelentésírás*). A titkos megfigyelés végrehajtásának dekonspirációs veszély miatti megszakítására, valamint a figyelés befejezésére kizárólag a brigádvezető adhat engedélyt, ilyenkor azt mondja: *‘lebon-tunk’*. Majd minden figyelésben részt vett személytől begyűjti a munka során készített feljegyzéseit, jegyzeteit, fénykép-, videó-, esetleg hangfelvételeket, és összegzik a munka során tapasztaltakat. Erre azért van szükség, mert a figyelők más és más nézetből látták az eseményeket, így összesítik a különböző szempontokat, az esetleges félreértéseket, *‘benézéseket’* pedig tisztázzák. Ezt követően a brigádvezető állítja össze a figyelési jelentést.

3.4. A kvázi nyomozási cselekmények

A nyílt adatgyűjtési módszerek közé tartoznak az úgynevezett kvázi nyomozási cselekmények.⁷¹ A *magánnyomozó az adatgyűjtés keretei között végezhet kvázi nyomozási cselekményeket is*, amelyek a büntetőeljárás jog szempontjából ugyan nem, de krimináltaktikai szempontból mégis a nyomozási cselekmények közé sorolhatók.

Előjáróban le kell szögezzük, hogy a magánnyomozó a Be.-ben nevesített bizonyítási (nyomozási) cselekményeket: (helyszíni) *szemlét, helyszíni kihallgatást* (korábban helyszínelés), *bizonyítási kísérletet, felismerésre bemutatást, szembesítést, műszeres vallomásellenőrzést* (Be. 206. §), továbbá *kihallgatást* mint bizonyítási eszközt [165. § a) és b) bekezdés], (ház)kutatást mint kényszerintézkedést [272. § (3) bekezdés a) pont] nem foganatosíthat, erre csak a nyomozó hatóság tagjai jogosultak.

A magán-detektív azonban például fényképről történő felismerésre bemutatást az adatgyűjtése során gyakorlatilag korlátlanul végezhet, kihallgatás helyett személyeket meghallgathat.

A *magánnyomozó* – mint írtuk – nem végezhet helyszíni szemlét sem, az ehhez szükséges személyi és technikai feltételekkel egyébként sem rendelkezik, azonban *helyszínt megtekintheti*, még a bűncselekmény helyszínét is, utólag, amikor a nyomozó hatóság érdekeit már nem sérti e tevékenységével. Ezt a kvázi nyomozási cselekményt *az adatgyűjtés keretei között végrehajtott vizuális felderítésnek* nevezzük.

A magánnyomozó helyszínelés, azaz a *helyszíni kihallgatás helyett* a megbízási szerződése teljesítése érdekében az ügyben érintett személyeket felkérheti, hogy:

- részére helyeket, helyszínrészleteket, útszakaszokat mutassanak meg,
- helyszíni szituációkat, helyzeteket rekonstruáljanak,
- cselekményeket szemléletesen mutassanak be és közben magyarázzák is el, miként zajlott le egy múltbeli esemény.

Ennél (és az összes) a kvázi nyomozási cselekménynél a magánnyomozó által meghallgatott személy természetesen önkéntesen vesz részt ebben az összetett megismerési folyamatban.

⁷¹ A „kvázi nyomozási cselekmények” fogalom tölem származik, a 2000-ben megjelent *Klasszikus magánnyomozást* című könyvemben használtam először. SASVÁRI i. m. 35–41. oldal.

A *magánnyomozó* a Be. szabályai szerinti bizonyítási kísérletet sem folytathat le, de a *megbízása tárgyát képező ügyben megállapíthatja vagy ellenőrizheti, hogy valamely esemény, jelenség meghatározott helyen, időben, módon, illetőleg körülmények között megtörténhetett-e*. Ebből adódóan a kvázi nyomozási cselekményt, vagy kísérletet lehetőleg ugyanolyan körülmények között szükséges lefolytatni, mint ahogyan a vizsgált esemény vagy jelenség megtörtént, illetve megtörténhetett. A nyomozás célja ilyenkor bizonyos jelenségek észlelhetőségének, az érzékszervek ingerküszöb-értékeinek, illetve meghatározott körülmények közötti érzékelési lehetőségének – például a hanghatás hallhatóságának, vagy az akkori látási körülmények – tisztázására irányul. Természetesen ez a kvázi nyomozási cselekmény sem kivitelezhető az önkéntesen együttműködő személyek nélkül.

IV. A magánnyomozó (összefoglaló) jelentésének tartalmi és formai követelményei

A *magánnyomozó* felderítő-kutató, még inkább az elemző-értékelő *tevékenysége szorosan összefügg az adatgyűjtés dokumentálásával. Az adatgyűjtés dokumentálása – mint egyik fontos alapelv – alatt*, egyrészt az ügy nyomozása során a magánnyomozó által videó- vagy fénykép-, esetleg hangfelvételek készítését, illetve okirati és egyéb bizonyítékok beszerzését, másrészt a *magánnyomozás befejezésekor a megbízó részére történő írásos tájékoztató jelentés elkészítését értjük*. A detektív a gondos ügyvitelét elsősorban a szakszerűen megfogalmazott, tényszerű, valamint az ügyre tartozó adatokat tartalmazó jelentés elkészítésével tudja a legmeggyőzőbben igazolni.

Az *írásos dokumentálásnak* alapvetően *három eszköze van: a feljegyzés, a jelentés, illetve az összefoglaló jelentés*, ezek azonban sem tartalmi, sem formai szempontból nem szinonimái egymásnak.

Feljegyzést vagy emlékeztetőt a magánnyomozó ugyanis elsősorban *saját maga* (illetve a nyomozási projektben résztvevő munkatársai) *számára készíti, míg jelentést, tájékoztatót vagy összefoglaló jelentést a megbízójának*. Ebbe a kategóriába tartozik a *belső részjelentés* is, amit az összetett munkafolyamat bizonyos fázisain dolgozó kollégák adnak le a nyomozás projektvezetőjének. A magánnyomozó a saját feljegyzései vagy emlékeztetői közül is eljuttathat néhányat a megbízó részére, ha ezzel az ügy alakulásáról kívánja tájékoztatni ügyfelét. Ilyenkor ezek a feljegyzések vagy emlékeztetők *jelentésnek* minősülnek. *További tartalmi és formai különbség*, hogy amíg a feljegyzések, emlékeztetők csupán rövid, általában formai kötöttségeket nélkülöző, egy vagy néhány, még nem ellenőrzött vagy éppen ellenőrzés alatt lévő információt tartalmazó írásos dokumentumok, addig a *tájékoztató jelentések vagy összefoglaló jelentések* már jóval hosszabb, ellenőrzött és értékelt információkat, illetve *tényszerű adatokat tartalmazó írásművek, kötelező formai elemekkel*. *Melyek ezek a kötelező formai elemek?* Általában minden jelentésnek, így a *magánnyomozói jelentésnek* is *tartalmaznia kell:*

- a *dokumentum fejlécében a készítő szervezet* (cég, magánnyomozó iroda, egyéni vállalkozó) *nevét*, valamint korlátolt felelősségű társaság és részvénytársaság esetében a *cégjegyzékszámot és a székhelyet* is fel kell tüntetni, ha a dokumentumot a vállalkozás nevében adják ki;

- a dokumentum iktatószámát, vagy más egyedi azonosításra alkalmas nyilvántartási számát és a példány sorszámát;
- a jelentés tárgyát (vagyis néhány szóban azt, amiről a jelentés szól) és megnevezését (például Jelentés, Tájékoztató, Vizsgálati jelentés, Céginformációs jelentés, Összefoglaló jelentés), végül
- a dátumot és az aláírást vagy aláírásokat, illetve cégszerű aláírást.

A jelentés mind formai, mind pedig tartalmi szempontból három, jól elkülönülő részből áll: a rövidebb bevezető, a részletes tartalmi és egy szintén rövidebb befejező (összegző) szakaszból.

A jelentés bevezető részében röviden vázolni kell a magánnyomozás, adatgyűjtés okát vagy okait, célját vagy célkitűzéseit. A legjobb, ha itt szó szerint idézzük a megbízási szerződésünk erre vonatkozó pontját vagy pontjait. A bonyolultabb ügyeknél célszerű az előzmények rövid ismertetését is a bevezető szakaszban leírni, mert ezek a tények már ismertek, és így jól elkülöníthetők a magánnyomozás során feltárt új tényektől, amelyek írásos rögzítése a tartalmi rész feladata.

A jelentés tartalmi részében kell a lehető legrészletesebben kifejtetni a magánnyomozásunk eredményét, szigorúan tényszerű, objektív és tárgyilagos módon, illetve stílusban. Az események leírása lehetőleg *kronológiai sorrendben*, más tények, adatok és információk rögzítése a fontosságuk, relevanciájuk, vagy az ok-okozati összefüggésük sorrendjében történik. Ez igen nagy átgondoltságot, értékelő-elemzőkészséget kíván, ellenkező esetben felsorolásszerű, vagy ami még ennél is rosszabb, illogikus lesz a jelentésünk. Az összefoglaló jelentésben kizárólag a már – lehetőleg többoldalúan, több forrásból – ellenőrzött vagy bizonyítékokkal alátámasztott adatokat, tényeket szabad csak közölni. Amennyiben az egyoldalú értesüléseket, illetve híreszteléseket leírjuk, jelezzük e tény, kiegészítve azzal, hogy az egyoldalú információ ellenőrzésére nem volt módunk. A tapasztalatok ugyanis azt mutatják, hogy az ügyfelek, még jogi képviselőjük is, hajlamosak valamennyi leírt információt készpénznek venni, és ennek megfelelő döntéseket hozni, ha pedig később az információk közül valamelyik falsnak bizonyul, ezek igen kellemetlen magyarázkodásra adhatnak okot. Ezért célszerű a jelentés tartalmi részében rögzített valamennyi tényközlés, megállapítás után zárójelben vagy lábjegyzetben megjegyezni, hogy azt milyen okirattal, videó-, fénykép- vagy hangfelvétellel tudjuk alátámasztani. Ezek természetesen a jelentés mellékletét kell, hogy képezzék. Rögzíteni kell azt is, ha bizonyíték nincs, az egyoldalú információ valódiságát nem állt módunkban leellenőrizni. Amennyiben az információkat az interneten találtuk meg, a megjegyzésbe, vagy a lábjegyzetben annak pontos helyét (weboldal/webhely, azon belül menüpont, rovat, az adatállomány pontos keresőtalálati címe, linkje, a megtekintés vagy letöltés időpontja) szükséges megjelölni. Ha nem túl nagy terjedelmű anyagról van szó, akár teljes terjedelmében az összefoglaló jelentésünkben idézhetjük. A másik megoldás pedig az, ha kinyomtatva a jelentéshez mellékeljük, nehogy később ezek a dokumentumok lekerüljenek a világhálóról, vagy megváltoztassák a tartalmukat.

A jelentésben először szereplő természetes személyek neve után – zárójelben vagy gondolatjelek között – *tüntessük fel a személyes adatait*: születési helyét, idejét, anyja leánykori nevét, lakcímét, állampolgárságát, illetve más azonosításra alkalmas adatokat; a *gazdasági társaságok megnevezése* után annak cégjegyzékszámát, székhelyét, a cégjegyzésre jogosult vezető

tiszttségviselője nevét és lakcímét; *más szervezetek* neve után pedig legalább azok központi címét, telefonszámát, esetleg e-mail címét is. Erre azért van szükség, hogy a megbízó rögtön lássa, mely természetes és jogi személyek, illetve szervezetek, intézmények vannak kétséget kizáróan azonosítva (és melyek nem).

Az ügy szempontjából kulcsfontosságú nevekre, kifejezésekre, mondatokra fel lehet hívni a megbízó figyelmét valamilyen kiemeléssel, például aláhúzással, dőlt vagy félkövér betűtípus használatával. Itt azonban arra kell odafigyelni, hogy tényleg csak a legfontosabb szavak, mondatok kerüljenek kiemelésre. Ellenkező esetben ezek igen zavaróan hatnak és formai szempontból is tarkabarkává teszik a jelentést. A szakkifejezéseket, különösen a jogi, gazdasági, műszaki, informatikai vagy természettudományos terminusokat helyesen, azok pontos ismeretében használjuk, mert ha a megbízó vagy annak jogi képviselője a legkisebb tévedést, hibát észreveszi, ennek alapján fogja megítélni az egész jelentésünket. Amennyiben valamivel nem vagyunk tisztában, akkor utána kell nézni, nem lehet összetéveszteni, felcserélni vagy pontatlanul használni például az egyes cégformákat, az azokhoz tartozó vezető tiszttségviselők megnevezését, az üzleti, pénzügyi, műszaki vagy informatikai szakszavakat. Tehát a jelentésben használt valamennyi műszó definícióját, az idegen szavak jelentését tudni kell, valamint azok helyes írásmódját is ismerni illik. Hacsak lehetséges, használjunk a kifejezések magyar megfelelőjét. A jelentésünk akkor lesz igazán szakszerű, ha nem csak tartalmi szempontból kifogástalan, hanem nyelvtani, nyelvhelyességi szempontból is, és az sem árt, ha van stílusa. Ezek azért fontosak, mert a magánnyomozói munka eredménye majdhogynem mindig egyfajta szellemi termék, amit nem mindegy, hogyan prezentálunk, 'csomagolunk be' a vevőink részére.

A magánnyomozói *jelentésben* vagy összefoglalóban *lehetőleg kerüljük a munkamódszereink, illetve adatgyűjtési technikáink és fogásaink megjelenítését*, egyrészt mert erre az ügyfelek jelentős hányada nem kíváncsi, őket kizárólag az eredmény érdekli, másrészt meg nem tartozik rá, miképpen dolgozunk. Nagyon ritkán azonban előfordulhat, amikor a legnagyobb erőfeszítések árán sem sikerül a kívánt eredményt vagy célkitűzést elérnünk. Ilyenkor kénytelenek vagyunk kifejteni, milyen és hányfajta magánnyomozási cselekményt végeztünk el az ügyben. Erre azért lehet szükség, hogy bemutassuk a megbízónak, mi a lehető legnagyobb körületekintéssel és szakmai gondossággal jártunk el, tehát az eredmény elmaradása tőlünk független, objektív okokra vezethető vissza.

A *jelentés befejező szakasza* tartalmazza a középő, tartalmi részben leírtak konklúzióját, rövid értékelését, végső összegzését, esetleg a magánnyomozásban részt vevő detektív(ek) személyes véleményét és javaslatait. Tehát amíg a jelentés tartalmi részében mindvégig az objektivitásra szükséges törekedni, addig a jelentésnek ebben a szakaszában a magánnyomozó már tehet szubjektív megjegyzéseket, logikai következtetéseket, sőt az esetek legnagyobb részében az ügyfelek ezt igénylik is.

Végül a jelentést készítő és/vagy a magánnyomozó irodát képviselő személynek minden esetben illik aláírnia a jelentését, ellenkező esetben azt a látogatott kelti ügyfelében, hogy nem vállalja az abban foglaltakért a felelősséget. Azért nem vállalja, mert nem biztos a leírtak valódiságában, vagy azért, mert az adatokat esetleg törvénytelen úton szerezte meg. A megbízó mindkét

esetben becsapva érzi magát. Az előbbinél azért, mert a pénzéért gyakorlatilag nem kapott semmit, ez utóbbi esetben pedig semmire nem tudja majd felhasználni, pontosabban nem használhatja fel a megszerzett információkat.

Forrás- és irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom

- ARGEJÓ Éva: Az állambiztonsági tekintet legendája. *Korall – Társadalomtörténeti Folyóirat* 2009/37. szám, 116–132. oldal
- BÓDI Jánosné (szerk.): *Pszichológiai ismeretek*. Budapest, Belügyminisztérium (BM) Könyvkiadó, 1983
- FARAGÓ Katalin: *Bevezetés a kriminálpszichológiába* – Kézirat. Budapest, Tankönyvkiadó Vállalat, 1989
- ILLÁR Sándor (szerk.): *Kriminalisztika 2. – Krimináltaktika*. Budapest, Belügyminisztérium (BM) Könyvkiadó, 1983
- JÁMBOR Gellért: Raszternyomozás a kábítószerbűncselekmények felderítésében. *Magyar Rendészet* 2022/3. szám, 33–50. oldal
- KARSAI Krisztina (szerk.): *Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz*. Budapest, CompLex Kiadó, 2013
- MITROHIN, Vaszilij: *KGB Lexikon – A szovjet titkosszolgálat kézikönyve*. Pécs, Alexandra Kiadó, 2004
- PUSZTAI Ferenc (szerk.): *Magyar értelmező kéziszótár*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2004
- SASVÁRI Rudolf: A környezettanulmány 1. rész. *Detektor Plusz* 2013/4. szám
- SASVÁRI Rudolf: A környezettanulmány 2. rész. *Detektor Plusz* 2013/5. szám
- SASVÁRI Rudolf: *Az adatgyűjtés módszertana* (Módszertani füzetek 1.). Budapest, AduPrint Kiadó és Nyomda Kft., 2011
- SASVÁRI Rudolf: Az operatív figyelés a magánnyomozásban. *Detektor Plusz* 2014/5. szám, 34–37. oldal
- SASVÁRI Rudolf: *Klasszikus magánnyomozástan*. Budapest, Alfa Communication Kft., 2000
- SOLTÍ István: *A titkos információgyűjtés, elvei, eszközei és módszerei, alkalmazásának lehetőségei a nemzetbiztonsági munkában*. Budapest, Nemzeti Közszerződési Egyetem (NKE), 2018
- SZABÓ László (szerk.): *Magánnyomozók kézikönyve – A megfigyeléstől az üzleti hírszerzésig*. Budapest, Személy- Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara, 2008
- TAKÁCS György: *Ha jogász latinul beszél...* Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1991
- VARGA István – UDVARI Kerstin: A környezettanulmány, avagy a magánszféra sérthetlenségének dilemmái. *Esély – Társadalom- és szociálpolitikai folyóirat* 2008/3. szám, 106–128. oldal

Internetes hivatkozások

- <https://asszertivitasvilaga.hu/asszertivkommunikacio/> (2025.02.14.)
- <https://features.hu/kozossegi-oldalak/#a-legnepszerubb-kozossegi-oldalak-listaja> (2025.02.16.)

- <https://nbsz.gov.hu/> (2025.02.15.)
- <https://net.jogtar.hu/> (2025.02.10.)
- <https://njt.hu/> (2025.02.18.)
- <https://njt.hu/jogszabaly/2011-112-00-00> (2025.02.11.)
- <https://ugynoksorsok.hu/segedletek/a-fontosabb-allambiztonsegi-szakkifejezesek-jegyzeke> (2025.02.16.)
- <https://wikiszotar.hu/ertelmezo-szotar/Hacker> (2025.02.12.)
- <https://www.efeb.hu/> (2025.02.10.)
- <https://www.ludovika.hu/blogok/itkiblog/2023/08/24/jogszeru-e-az-osint/> (2025.02.16.)
- <https://www.naih.hu/> (2025.02.16.)

Reflektáló **Jogi témájú hírek és** **szakcikkek kommentárja** **Rovatvezető: Dr. Kovács Gyula**

A morgás joga (*ius murmurandi*) az ókori Rómából származik: a plebsnek, vagyis a politikai jogokkal – kezdetben – nem rendelkező szabad lakosságnak megadatott a felszólaláshoz, a véleménynyilvánításhoz, *ad absurdum* az ellenvélemény kifejtéséhez való jog.⁷² A későbbi köztársaságok és demokráciák alkotmányaiban vagy alaptörvényeiben – mint a szólásszabadság vagy a vé-

Forum Romanum

ménynyilvánítás joga – alapjogként szerepel ez a kitétel.⁷³

A „Reflektáló” címmel, 2016. január 1-jétől indult új rovatban jogi (alapvetően büntetőjogi és kriminalisztikai) témájú hírek, valamint szakcikk rendhagyó kommentárjait tesszük közzé. A kommentárok azért rendhagyók, mert alkalmasint nem mentesek a bírálattól, az építő jellegű kritikától, sőt, olykor-olykor a humortól és a pajkos összekacsintástól sem.

A népnek joga van ahhoz, hogy elégedetlenségének hangot adjon. A bünyügyi szakember (nyomozó hatóság tagja, rendészeti oktatási intézmény oktatója, büntetőjogász és/vagy kriminalista stb.), úgy is, mint a nép gyermeke, ugyancsak jogosult arra, hogy a jogalkotással és/vagy a jogalkalmazással kapcsolatos anomáliákat észrevételezze, s ezeket közzétegye, illetve bármilyen szakmai kérdésben véleményt nyilvánítson.

Figyelem! Nem kizárt, hogy a cikkek egy része vitriolos tintába mártott tollal íródott, és a nyugalom megzavarására kifejezetten alkalmas. Széplelkűek ezt a rovatot ne olvassák – előre szóltam!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Íme, a „Reflektáló”: lehet morgolódni.

⁷² MARKÓ László (főszerk.): *Egyetemes Lexikon*. Budapest, Magyar Könyvklub, 1994, 289. oldal. A képen a Forum Romanum, az ókori Róma piactere a Capitolium, a Palatinus és a Quirinale domb között, városházával, szónoki emelvénnel, bírósági csarnokokkal, számos templommal és diadalívvel. A kép forrása: <https://www.hetedhetorszag.hu/olaszorszag/forum-romanum> (2023.12.23.).

⁷³ Lásd Magyarország Alaptörvényének IX. cikk (1) bekezdését: „Mindenkinek joga van a vélemény szabadságához.”

Dr. Kovács Gyula

Még mindig Endrődy versus Pekáry

Reflexió Petréttei Dávid: *Elsők a daktiloszkópiában* című írására

Petréttei Dávid⁷⁴ írásait mindig szívesen olvasom. Egyfelől mert témájuk a szakmába vág (valamicskét jómagam is könyítok a kriminalisztikához), másfelől szakcikkei és tanulmányai egy részének van egyfajta kriminalisztikatörténeti aspektusa – ez utóbbi számomra nagy és örök szerelem. Harmadfélről Petréttei számos publikációja úgynevezett „*hozzáadott értéket*” tartalmaz, ami töprengésre és a mű továbbgondolására késztet (ez ugye – mint tudjuk –, soha nem hátrány).

Petréttei Dávid *Elsők a daktiloszkópiában*⁷⁵ című tanulmányát azért is fogadtam nagy örömmel, mert (a szerző bevallása szerint) a megírására ösztönző Bánó-Kacskovics Virginia⁷⁶-féle cikket az általam alapított és főszerkesztett periodikában, az *Obsitos Detektívek Lapjában*⁷⁷ olvasta. Mindezekből egyenes következtetést vontam le arra vonatkozóan, miszerint Petréttei nem csupán ír, hanem olvas, sőt, az *Obsitos Detektívek Lapját* is olvassa. Erről rögtön beugrott (pedig megpróbáltam az asszociációs kényszeremet visszafogni) Bócz Endre⁷⁸ örökérvényű bonmotja: „Az nem baj, ha a kollégák írnak, de néha olvashatnának is”⁷⁹. Ugye...

Nem mellesleg Bánó-Kacskovics a 2016/17-es tanévtől hallgatóm volt a Károli Gáspár Református Egyetem (KRE) Állam- és Jogtudományi Kar (ÁJK) Bűnügyi szakjogász szakirányú továbbképzésén. Amennyiben gyérülő emlékezetem nem csal meg, akkor az Obsitos-lapban közzétett, és Petréttei a tanulmány megírására indító szakcikk alapját Bánó-Kacskovics azonos című 'károlis'

⁷⁴ Dr. Petréttei Dávid a Nemzeti Szakértői és Kutató Központ (NSZKK) Daktiloszkópiai Szakértői és Arcképelemző Intézet Daktiloszkópiai Szakértői Osztály vezetője; a Nemzeti Közszerkeleti Egyetem (NKE) Rendészettudományi Kar (RTK) Kriminalisztikai Tanszék külsős oktatója: <https://nszkk.gov.hu/kozponti-intezetek> (2025.02.27.) és <https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egy-segek/kriminaltechnikai-tanszek/oktatoink-munkatarsaink> (2025.02.27.).

⁷⁵ PETRÉTEI DÁVID: Elsők a daktiloszkópiában. *Rendőrségi Tanulmányok* 4/2023. szám, 4–21. oldal: https://epa.oszk.hu/04000/04093/00024/pdf/EPA04093_rendorsegi_tanulmanyok_2023_4_004-021.pdf (2025.02.27.).

⁷⁶ Dr. Bánó-Kacskovics Virginia büntető ügyszakos bírő a Kunszentmártoni Járásbíróságon: <https://bi-rosag.hu/dr-bano-kacskovics-virginia> (2025. február 27.).

⁷⁷ BÁNÓ-KACSKOVICS VIRGINIA: Az újjnyomok felkutatása és rögzítése a helyszíni szemle dinamikus szakaszában I. *Obsitos Detektívek Lapja* 2017/1–2. szám, 16–30. oldal: <https://kgyula.hu/megjelent-az-obsitos-detektivek-lapjanak-2017-1-2-szama/> (2025. február 27.).

⁷⁸ Dr. Bócz Endre (1937–1921) jogász, jogtudós (az állam- és jogtudományok kandidátusa), kriminalista, ügyész (néhai fővárosi főügyész), főiskolai tanár (a Rendőrtisztai Főiskola Kriminalisztikai Tanszékének egykori vezetője). KOVÁCS GYULA: Egy hajlíthatatlan bűnüldöző, a vádhatóság rendíthetetlen képviselője – In memoriam Dr. Bócz Endre, a tudós főügyész. *Obsitos Detektívek Lapja* 2021/1–4. szám, 113–118. oldal.

⁷⁹ Elhangzott 2004 tavaszán, a Rendőrtisztai Főiskola (RTF) Kriminalisztikai Tanszékének Titkárságán, a Kriminalisztika 1–2. című szakkönyv szerkesztőbizottsági ülésén [Bócz Endre (szerk.): *Kriminalisztika 1–2*. Budapest, BM (Belügyminisztérium) Kiadó, 2004].

szakdolgozata képezte. Na mármost: ne rejtjük véka alá azt sem, hogy az inkriminált szakdolgozat konzulense és egyben egyik bírálója én voltam. Erre szokták mondani, miszerint minden mindennel összefügg (vagy a kör bezárult).

Jut eszembe: tudnak követni?

Ha már így estek meg a dolgok, különös tekintettel érintettégem okán (Bánó-Kacs Kovics, a szakdolgozat, az Obsitos lap, a szakcikk, nem mellesleg Petrétai *'megszólított'*), úgy döntöttem, hogy a témával, pontosabban Petrétai Dávid írásával kapcsolatos néhány megjegyzésemet közkinccsre teszem. Jellem, csak és kizárólag a jobbítás szándéka vezérelt.

Ez volt a bevezetés helye.

*

Az *Elsők a daktiloszkópiában* című tanulmány – a néhány soros bevezetőt követően – nyolc számozatlan fejezetből áll:

- Kínai „elsők”
- Az első helyszíni nyom
- Kéznyom a falon – Rómában
- A középkori Erdély
- Endrődy és Pekáry
- A dánosi első és dr. Gábor Béla
- Makacs tévhit
- Befejezés

A *Kínai „elsők”* című fejezetből – egyebek mellett – megtudhatjuk, hogy Petrétait a *„tanulmány megírására először Bánó-Kacs Kovics Virginia cikke indított[a]”* (erre utaltam a bevezető részben), majd a szerző ismerteti az olvasóval az *„évtizedek óta elterjedt standard (pityin) [...] és az úgynevezett magyar népszerű”* kínai (név)átírás rejtjelmeit.⁸⁰ Ezt követően egy terjedelmes és módfelett érdekfeszítő – jobbára ázsiai eredetű – ujjnyomat-történetet (vagy *„kézzel pecsételés”*-históriát) olvashatunk. Fény derül arra is, miszerint a *„Bócz-féle Kriminálisztika* kötetben írtakkal ellentétben tehát a regény címe *Vízparti történet, az író Si Naj An, a szereplő Vu Szung. A történet pedig az írástudó szomszéd által felvett beismerő vallomás hitelesítése ujjnyomattal, nem pedig a vádlottak ujjnyomának »megadása«*⁸¹. A hivatkozott Bócz-féle könyvben ugyanis szövegközi jegyzetben a következő szerepel (csak a rend kedvéért): *„A XII. században az ujjnyomatokat már a bűnügyi eljárások során is alkalmazták. Erről tanúskodik a kínai Shi Naiugon által írt »Folyópart« című bűnügyi regényben említett ujjnyomat mint a tettes ismertetőjele. A fordítás a következőképpen hangzik: »Hutung elfogta a két nőt, akik megölték a testvérét. Utasította őket, hogy adják meg az ujjnyomatukat«*⁸². Érthető ugye? A *„fordítás”* szerint. Mondhatnánk, ahány ház, annyi fordítás...

A sors fura fintora, hogy a Bócz-könyvben vitatott részt Petrétai egykori elődje, Solymosi Józsefné főtanácsos, 1981 és 2011 között a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet⁸³ (BSZKI – az NSZKK jogelődje) Daktiloszkópiai Szakértői

⁸⁰ PETRÉTEI i. m. 4. oldal.

⁸¹ PETRÉTEI i. m. 8. oldal.

⁸² Bócz Endre (szerk.): *Kriminálisztika 1.* Budapest, BM (Belügyminisztérium) Kiadó, 2004, 379. oldal.

⁸³ A Nemzeti Szakértői és Kutató Központról szóló 350/2016. (XI. 18.) Korm. rendelet alapján a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet 2017. január 1-jei hatállyal összeolvadt az Igazságügyi Szakértői és Kutatóintézetekkel, amelynek során a Belügyminisztérium alárendeltségében Nemzeti Szakértői

Osztályának a vezetője írta. Az élet már csak ilyen, pontosabban „nem habos-torta” (mondta Bacsó Péter *A tanú*⁸⁴ című kultfilmjében Virág elvtárs, Pelikán gátörnek).

A következő fejezetben (*Az első helyszíni nyom*) még mindig Kínában járunk, és továbbra is makacsul keressük az első helyszíni ujjnyomot. Itt a szerző – mások mellett – hivatkozik Schreiber Dániel⁸⁵ *Daktiloszkópia*⁸⁶, valamint Song Ci⁸⁷ *Egy kínai halottkém feljegyzései*⁸⁸ című könyvére. Utalás történik még Liu Chipingre, a „legendás kínai ujjnyom-szakértőre” (copyright: Petrétai), Chipinggel kapcsolatban Robert Heindlre⁸⁹, valamint kétféle változatban is megismerhetjük a császár kedvenc ágyasának a történetét. Az első – Liu Chiping által előadott variáció – szerint: „a császár egyik ágyasát rendszeresen elkábították, elhurcolták, és utána nem tudta elmondani a császárnak, hogy hová. Ezért egyszer az ágyas ujját befestették, így ujjnyomot tudott hagyni a titkos légyott helyszínén, leleplezve a bűnösöket.”⁹⁰ A másodikat olvassák el a tanulmányban.

E fejezet azzal a megállapítással zárul, hogy „az első helyszíni ujjnyom említése ezer évvel megelőzi Xuanzong⁹¹ (avagy Ming Huang) uralkodását. Egy 1975-ös ásatáson kerültek elő azok a bambuszra rótt dokumentumok, amelyek leírják egy betörést a Qin-dinasztia idejéből [...]. A »gödörásó betörő« az ingatlanba alagutat ásva hatolt be; a feljegyzések szerint az eljárók leírták a helyszín elhelyezkedését, a gödör jellemzőit, az elkövető által használt eszközöket, illetve a tényt, hogy a falon és a gödörben négy kéznyomot és hat térdnyomot észleltek, amiért is szakértőt kértek a helyszínre (nota bene Kr. e. 221–206 között járunk...)”.⁹²

A harmadik fejezetben már az ősi Rómában vagyunk (*Kéznyom a falon – Rómában*). E fejezetben a szerző egy gyakran félreértett forrásra – Quintilianus⁹³ *Kéznyom a falon* című könyvére – hívja fel a figyelmet. Állítólag a

és Kutató Központ (a továbbiakban: NSZKK) néven új költségvetési szerv került létrehozásra. Forrás: <http://www.bszi.hu/> (2025.02.28.).

⁸⁴ Forrás: <https://kozonsej.hu/magazin-cikk/nezoter/3636/a-tanu-10-idezet-a-kultfilmbol/> (2025.03.05.).

⁸⁵ Dr. Tartsányi-Schreiber Dániel (Tolna, 1894. október 24.) rendőrtisztviselő, jogász, szakíró, egyetemi oktató. A második világháborút követően (1945) kitelepítették. Debrecenben élt 1956-ig, majd elhagyta az országot, és az Egyesült Államokba (USA) távozott. Halálának körülményeiről, helyéről és idejéről nincs pontos információ. Forrás: http://epa.niif.hu/00000/00003/00053/pdf/bpn_69_301-302.pdf (2025.03.01.).

⁸⁶ SCHREIBER Dániel: *Daktiloszkópia*. Budapest, Arany János Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, 1925.

⁸⁷ Song Ci (1186–1249) kínai orvos, bíró, törvényszéki orvosszakértő, antropológus. Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Song_Ci (2025.03.01.).

⁸⁸ SONG Ci: *Egy kínai halottkém feljegyzései – A bűnök elsöprésének összegyűjtött jegyzetei*. Budapest, Quattrocento Kiadó, 2013.

⁸⁹ Robert Heindl (1883–1958) német jogász, kriminológus, akinek a nevéhez fűződik a daktiloszkópiai németországi bevezetése (1902). Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Heindl (2025.03.01.).

⁹⁰ PETRÉTEI i. m. 8. oldal.

⁹¹ Tang Xuanzong (élt 685–762, ur. 712–756) a Tang-dinasztia leghosszabb uralmú császára volt. Uralkodása első fele, az úgynevezett Kaiyuan időszak (713–742) a Tang-dinasztia és a kínai történelem aranykorát jelentette. Forrás: <https://time.graphics/period/2187645> (2025.03.01.).

⁹² PETRÉTEI i. m. 10. oldal.

⁹³ Marcus Fabius Quintilianus vagy röviden csak Quintilianus (Calagurris, ma: Calahorra, Hispania, Kr. u. 35/40 körül – Róma, Kr. u. 96 körül) híres római szónok, szónoklattani író. Forrás:

kérdéses műben „*kerül ismertetésre az első európai eset, amiben daktiloszkópia segítségével oldanak meg bűnügyet. Ez ebben a formában nem igaz – Quintilianus valóban felhasználta a védőbeszédében a véres nyomokat, de ez nem a daktiloszkópia előfutára volt, hanem a vérnyom-elemzése*”⁹⁴. Petrétei itt hivatkozik a Rendőrtiszt Főiskola (RTF) *Kriminalisztikai alapismeretek* című jegyzetére, Balláné 2019-es *Kriminaltechnika* tankönyvére, Schreiber már idézett művére, valamint Ridegh Rajmond⁹⁵ – Olchváry-Milvius Attila⁹⁶ bűnügyi nyomozásról szóló kézikönyvére.

Petrétei kimondja, hogy a szerzők – Schreiber és Balláné kivételével – helyesen foglalnak állást abban a kérdésben, miszerint „*Quintilianus [az inkriminált művében] nem daktiloszkópiáról beszél, [mivel abban] a korban a rómaiak nem ismerték a fodorszállakat*”⁹⁷.

A *Középkori Erdély* című negyedik fejezet már közelebb visz minket Európa szívéhez. E fejezetből kiderül egyfelől, hogy a „*kínai megoldás, miszerint ujj- vagy tenyérnyomattal hitelesíthető az okirat, egész Kelet-Ázsiában közismertté vált, Indiában, Japánban egyaránt, illetve Tibetben és Turkesztánban is (ez utóbbi kettő ma már Kína része). Európában ez a módszer nem volt ismert, ez szinte közmegegyezés a régi és a modern nyugati szerzők körében*”⁹⁸. Másfelől ennek ellenére (vagy mégis) Schreiber és Ridegh – Olchváry-Milvius már idézett műveikben „*azt írják, hogy a középkorban Erdélyben használták aláírásra a név helyetti három keresztet, ami mellé ujjuk nyomát helyezték*”⁹⁹. Ezeket az állításokat azonban semmilyen adatokkal nem sikerült alátámasztani. Nem mellesleg a második világháború utolsó időszakában (1944-ben) az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal „*anyagának jelentős részét külföldre szállították*”¹⁰⁰, illetve Budapest ostromakor (1944. december 29-től 1945. február 13-ig¹⁰¹) a Hivatal a teljes daktiloszkópiai nyilvántartással együtt megsemmisült.¹⁰²

Az ötödik fejezetben Petrétei Dávid *Endrődynek és Pekárynak*¹⁰³ a daktiloszkópia magyarországi bevezetésével kapcsolatban szerepéről ír. A lényegét

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-pallas-nagy-lexikona-2/q-15D1C/quintilianus-15E1C/> (2025.03.01.).

⁹⁴ PETRÉTEI i. m. 10. oldal.

⁹⁵ Vitéz Ridegh Rajmond csendőr ezredes, a magyar királyi Csendőrség központi nyomozó parancsnoka. Nemes Besenyői BEÖTHY Kálmán (szerk.). *A Magyar Királyi Csendőrség Zsebkönyve*. Ötvenegyedik évfolyam. Budapest, Csendőrségi Lapok, 1943, 12. és 105. oldal.

⁹⁶ Olchváry-Milvius Attila (1894–1954) csendőr vezérőrnagy, Budapest I. csendőrkerületi törzstiszt. BEÖTHY (szerk.) i. m. 9. oldal.

⁹⁷ LAKATOS János (szerk.): *Kriminalisztikai alapismeretek*. Budapest, Rendőrtiszt Főiskola, 2005, 12. oldal; BALLÁNÉ Füsster Erzsébet: *Kriminaltechnika*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019, 135. oldal; SCHREIBER i. m. 29. oldal; RIDEGH Rajmond – OLCHVÁRY-MILVIUS Attila: *Bűnügyi nyomozástan*. Budapest, Hornyánszky Viktor R.-T. Magyar Királyi Udvari Könyvnyomda, 1936, 166. oldal; PETRÉTEI i. m. 11. oldal.

⁹⁸ PETRÉTEI i. m. 11. oldal.

⁹⁹ SCHREIBER i. m. 29. oldal; RIDEGH – OLCHVÁRY-MILVIUS i. m. 166. oldal; PETRÉTEI i. m. uo.

¹⁰⁰ JÁNOSI Andrea: A hazai bűnügyi nyilvántartási rendszer evolúciója. *Miskolci Jogi Szemle* 2020/3. különszám, 77. (75–86.) oldal.

¹⁰¹ Forrás: <https://tti.abtk.hu/terkepek/terkepek/1944-1945-budapest-ostroma> (2025.03.02.).

¹⁰² PETRÉTEI i. m. 11–12. oldal.

¹⁰³ Kisendrődi Endrődy Géza (1851–1900): honvédtiszt, közszolga, csendőrtiszt, rendőr (Losonc és Gyula rendőrkapitánya); szak- és szépiró, „lapcsináló”, Magyarország első kriminalisztikai szakkönyvének a szerzője. Dr. zebegnyői Pekáry Ferenc (1859–1925) „a modern állami rendőrség apostola”, 1882-ben, a hírhedt Thaisz-korszakban kezdte pályáját a fővárosi rendőrségnél díjnokként; 1918-ban miniszteri tanácsosként vonult nyugállományba. Kovács Gyula: *Válogatott kriminalisztikai*

tekintve: azt a „sommás megállapítást” (az idézet Petréteitől származik), miszerint Pekáry Ferenc „1902-ben hozta haza a daktiloszkópiát, mint a személyazonosítás módszerét Londonból [...], a közelmúltban a szakirodalom és bírálata alá vette”¹⁰⁴. A bírálata oka, hogy Pekáry londoni útja előtt őt esztendővel (1897-ben) Losoncon megjelent Endrődy kriminalisztikai kézikönyve¹⁰⁵, amelyben „Endrődy már ír a »hajsza (papillár) vonalak« lenyomatáról”¹⁰⁶.

Nos... Petrétei az „éles bírálata alá vevők” körében csupán Ibolya Tibor¹⁰⁷, Földesi Krisztinát¹⁰⁸ és szerény személyemet nevesíti, pedig akadtak mások is. Itt és most csak Demeter Gabriellát¹⁰⁹ és Dámó Blankát¹¹⁰ említem, akik bátran éltek a kriminalisztikai gondolkodásmód egyik alappilléreként képező kételkedés lehetőségével, és persze ne hagyjuk ki a „cikkírásra indító” Bánó-Kacsokovics Virginiát sem.

Megjegyzendő továbbá, hogy Endrődy kriminalisztikai kézikönyve nem csak 1897-ben Losoncon, hanem 1898-ban Budapesten is megjelent¹¹¹, ugyanis az 1897-es losonci első kiadást – mai kifejezéssel élve vagy pestiesen szólva – ’vitték mint a cukrot’, másképpen fogalmazva ’secperc alatt elkapkodták’.

Az sem mellékes körülmény, hogy Endrődy nem csupán „ír a »hajsza (papillár) vonalak« lenyomatáról”¹¹², hanem korszakalkotó kézikönyvében már 1897-ben beszámolt a daktiloszkópiáról, annak a személyazonosításban betöltött szerepéről (lényegében meghatározta a daktiloszkópia négy alaptételét), sőt, ha némileg kezdetlegesen is, de leírta az ujjlenyomat vételének folyamatát és az ahhoz szükséges eszközöket.

A bűnügyi nyomozás kézikönyvének vérvonalokról szóló XII. részének 3. fejezetében – A hajsza (papillár) vonalak lenyomata címen – a következők olvashatók: „A hajsza vonalak vagy papillár vonalak alatt azon rendkívül finom és vékony vonalakat értjük, melyek az ember ujj hegyének belső részén, tehát a köröm mögött elhúzódnak. Ezek a vonalak azzal a sajátsággal bírnak, hogy minden embernél más formájúak, és formájuk a gyermekkortól a késő vénységig ugyanaz marad. A személyazonosság bizonyítására tehát ezeknek a vonalaknak a lenyomata sokszor igen nagy fontossággal bír, példának okáért, ha egy gyilkos a kezét bevérte, s véres ujjával valamely sima felületű tárgyra ér, azon a hajsza vonalak híven megmaradnak; azért midőn a csendőrt ily véres ujjlenyomatot talál, azt okvetlenül biztosítsa, mert ha azt a gyanúsított

tanulmányok. *Krimináltaktikai, kriminálmetodikai és kriminalisztikatörténeti értekezések*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2022, 297. és 304. oldal.

¹⁰⁴ PETRÉTEI i. m. 12. oldal.

¹⁰⁵ ENDRŐDY Géza: *A bűnügyi nyomozás kézikönyve*. Losonc, Kármán-féle Könyvnyomda, 1897.

¹⁰⁶ PETRÉTEI i. m. uo.

¹⁰⁷ Vesd össze IBOLYA Tibor: *Az első kriminalisztikai tankönyv és szerzője*. In: HEGEDŰS Bulcsú (szerk.): *Kriminalisztikatörténeti tanulmányok*. Budapest, Patrocinium Kiadó, 2015, 31–45. oldal.

¹⁰⁸ LÁSD FÖLDESI Krisztina: A daktiloszkópia funkcionális története. *Hadmérnök* 2015/3. szám, 5–14. oldal.

¹⁰⁹ Vesd össze DEMETER Gabriella: *Daktiloszkópiái nyilvántartás Magyarországon – Az ujj- és tenyér- lenyomatok bűnügyi célú kezelése*. Forrás: [https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/demeter-gabriella-daktiloszkopiai-nyilvانتartas-magyarorszagon\[jogi_forum\].pdf](https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/demeter-gabriella-daktiloszkopiai-nyilvانتartas-magyarorszagon[jogi_forum].pdf) (2025. március 2.).

¹¹⁰ LÁSD DÁMÓ Blanka: *A daktiloszkópia magyarországi bevezetése – Endrődy Géza versus dr. Pekáry Ferenc*. Szakdolgozat (konzulens: dr. Kovács Gyula). Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem (KRE) Állam- és Jogtudományi Kar (ÁJK) Bűnügyi szakjogász (BSZJ) szakirányú továbbképzés, 2020.

¹¹¹ ENDRŐDY Géza: *A bűnügyi nyomozás kézikönyve*. Budapest, Singer és Wolfner kiadása, 1898.

¹¹² PETRÉTEI i. m. uo.

egyén ujjja hegyeinek lenyomatával – természetesen nagyítóüveg segítségével – összehasonlíttuk, a személyazonosságot kétségtelenül bizonyítani lehet.

*Az összehasonlításra szükséges lenyomatot úgy szerezzük meg, hogy a gyanúsunk ujjait olajos festékkel, korommal, tintával vagy valami festékfélével bekennjük, s aztán papírra ismételten lenyomatjuk*¹¹³

Tegyük a kezünket a szívünkre: ez azért egy kicsit másképpen hangzik, vagy inkább lényegesen több a Petrétei által kiragadott néhány szónál.

Ami pedig *‘Pekáry daktiloszkópiára történő londoni rácsodálkozását*¹¹⁴ illeti, az eredetileg Ibolya Tibor nyelvi leleménye¹¹⁵. Jómagam csak átvettem, pontosabban a forrás megjelölésével számtalanszor hivatkozom rá. Miért? Azért, mert egyetértek a megállapítással, és azért, mert tetszik.

A továbbiakban *„egy alapvető és koncepcionális félreértést”* tár elénk a szerző, amelynek lényege: *„működő nyilvántartás nélkül a daktiloszkópia nagyjából annyit ér, mint (az egyébként szintén potenciálisan egyedi) ajak-, fül- vagy homloknyomok hasznosítása: egyes esetekben, ismert gyanúsított esetén közvetlen összehasonlítást lehet végezni”*¹¹⁶. Amit Petrétei leír, az vitathatatlan. Azt gondolom, ezt nem csupán a kezdő bűnügyi szakemberek tudják, hanem a Rendvédelmi Technikumot végzett egyenruhás rendőrök számára is nyilvánvaló (jómagam ezt már 1983/84-ben a Bp. XII. kerület, Bösztörményi úti zászlóképző iskolán¹¹⁷ megtanultam). Hol itt az *„alapvető és koncepcionális félreértés”*?

Szó esik még arról is, hogy Londonban *„Pekáry a kiépített nyilvántartás működését ismerte meg, és jött rá, hogy erre itthon is szükség lehet”*¹¹⁸. Valóban? Mert 1902 júniusáig a Székesfővárosban nem létezett semmiféle bűnügyi nyilvántartás? Tudjuk, Boda Dezső¹¹⁹ főkapitánysága idején 1897-ben rendelték el az országos bűnügyi nyilvántartó felállítását.¹²⁰ Később az igazságügyminiszternek a belügyminiszterrel egyetértésben 1908-ban kiadott rendeletével¹²¹ létesült a hivatal, amely tényleges működését 1909. január 1-jén kezdte meg, kiváltképpen a budapesti rendőrség gyűjteményére támaszkodva. Az sem ismeretlen számunkra, hogy az újonnan felállított Detektívtestület munkáját nagymértékben megkönnyítette a már 1885-ben létrehozott – eleinte kezdetleges – bűnügyi nyilvántartás, amely számos egyéb nóvumhoz

¹¹³ ENDRÖDY (1897) i. m. 206. oldal; KOVÁCS Gyula: *Agyonhallgatott kriminalisták – Endrődy versus Pekáry*. In: KOVÁCS Gyula (szerk.): Válogatott kriminalisztikai tanulmányok. Krimináltaktikai, kriminálmotodikai és kriminalisztikortörténeti értekezések. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]™, 2022, 306. (304–308.) oldal.

¹¹⁴ PETRÉTEI i. m. 12. oldal.

¹¹⁵ IBOLYA i. m. 43. oldal.

¹¹⁶ PETRÉTEI i. m. 12–13. oldal.

¹¹⁷ A zászlóképző iskola teljes (hivatalos) megnevezése: Vörös Csillag Érdemrenddel kitüntetett BM (Belügyminisztérium) Kun Béla Zászlóképző Iskola. A Bp. XII. kerület Bösztörményi út 21. szám alatti épület egykoron csendőrtiszt-képző iskola volt, napjainkban a Nemzetközi Oktatási Központnak ad otthont. Forrás: <https://www.nokitc.hu/19/> (2025.03.03.).

¹¹⁸ PETRÉTEI i. m. uo.

¹¹⁹ Dr. Boda Dezső (1863–1918) 1994-ben lépett a rendőrség kötelékébe, 1905–1917. között budapesti rendőrfőkapitány. Forrás: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/b-74700/boda-dezso-74C5B/> (2025.03.03.)

¹²⁰ Lásd a bűnvádi perrendtartás (Bvp.) életbeléptetéséről szóló 1897. évi XXXIV. törvénycikk 26. § rendelkezéseit.

¹²¹ 24.300/1908. (X. 15.) I. M. számú rendelet az országos bűnügyi nyilvántartás tárgyában.

hasnólóan Török János¹²² főkapitány nevéhez fűződött. E nyilvántartás alapját a korábban rendőrök által készített magánfeljegyzések alkották. Kovács Károly budai főkapitány például a városegysítést¹²³ megelőzően készített feljegyzéseket a megrögzött bűnösökről, fertőzött területekről, bűnjelekről.¹²⁴ Az viszont kétségtelenül Pekáry érdeme, hogy Magyarországon nem a költséges, bonyolult, időigényes és megbízhatatlan Bertillon-féle antropomorf rendszer¹²⁵ nyert teret.

Az ötödik fejezet utolsó bekezdéseiben a szerző „érdekesnek” ítéli meg, „hogy Endrődy munkásságát miért nem kezelte a szakirodalom az őt megillető helyen”, majd hozzáteszi: „Gábor Béla és H. Arányi Taksony 1905-ben megjelent műve egy szóval sem említi Endrődy Gézát vagy akár Hans Groß-t, és ugyanez a helyzet Gábor Béla más művei esetén is”¹²⁶.

Petrétei a fejezet végén egy szerző nélküli bekezdést idéz a *Jogtudományi Közlemények* 1911/33. számából (287. oldal), amelyből azt a következtetést vonja le, miszerint „1911-ben tehát Endrődy kézikönyvét a legjobb indulattal is a kriminalisztika összefoglalására tett »régebbi kísérletnek« tekintették, bár még a szerző megnevezésétől eltekintettek”¹²⁷. Vagyis a nevenincs szerző sem Endrődyt, sem pedig A *bűnügyi nyomozás kézikönyve* című művét nem nevešti, de az inkriminált kézikönyvet „néhány régebbi kísérlet” közé besorolták. Azért ez több mint mókás...

Halkan jegyzem meg, hogy kisendrédi Endrődy Géza a saját korában szakíróként nem csupán a *Bűnügyi nyomozás kézikönyve* szerzőjeként volt ismert. Számos szakkönyv és szakkikk köthető hozzá¹²⁸, sőt, *Alapvetés a csendőr erkölcsi neveléséhez*¹²⁹ című opusa halála után két évvel, 1902-ben jelent meg (Máramaros-sziget, Kaufman Nyomda, 1902). Endrődyt lapalapítónak

¹²² Török János (1843–1892) Budapest rendőrfőkapitánya (1885–1896). Korábban Temesvár polgármestere. Forrás: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-irok-elete-es-munkai-szinnyei-jozsef-7891B/t-AF349/torok-janos-B1C02/> (2025.03.03.).

¹²³ Lásd a Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről szóló 1872. évi XXXVI. törvény cikk rendelkezéseit. Budapest – Pest, Buda, Óbuda és a Margitszeget egyesítésével – 1873. november 17-én jött létre. Részletesebben: https://pestbuda.hu/cikk/20230202_uton_a_nagy_budapest_fele (2025.03.03.).

¹²⁴ PERÉNYI Roland: *A bűn nyomában. A budapesti bűnözés társadalomtörténete 1896–1914*. Budapest, L'harmattan Kiadó, 2012, 59–71. oldal; SZIGETVÁRI Oszkár: *A magyar bűnügyi nyilvántartás kezdete*. In: PARÁDI József (szerk.): Ünnepi parergák Boda József 65. születésnapja tiszteletére. Budapest, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, 2018, 171–172. (169–180.) oldal.

¹²⁵ *Alphonse Bertillon* (1853–1914), rendőrtisztviselő, a párizsi személyazonosság megállapításával foglalkozó hivatal egykori vezetője, a róla elnevezett *antropometriai* nyilvántartási rendszer kidolgozója.

¹²⁶ GÁBOR Béla – H. ARÁNYI Taksony: *Dactyloscopia. A személy kilétének megállapítása az újjak lenyomatata alapján*. Budapest, Országos Központi Községi Nyomda Részvénytársaság, 1905; GÁBOR Béla: *A dactyloscopia rendszere. Magyar Jogászegyleti Értekezések* 1906/253. szám 128–146. oldal; GÁBOR Béla: *Ujjnyom a bűncselekmény helyszínén. A helyszíni ujjnyomoknak a nyomozásban és vizsgálatban való felhasználásának tankönyve*. Budapest, Radó Izidor Nyomdai Műintézete, 1912; GÁBOR Béla: *A nyomozás segédeszközei I–II. Rendőrségi Szaktanfolyamok Kiadmányai 3–4*. Budapest, Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai Részvénytársaság, 1916.

¹²⁷ PETRÉTEI i. m. 14. oldal.

¹²⁸ Endrődy főbb művei a róla készült pályaképben olvashatók. A bibliográfia még korántsem teljes. KOVÁCS Gyula: *A „szél kergette vagabund” – Pályakép Endrődy Gézáról, Magyarország első kriminalisztikai szakkönyvének szerzőjéről*. In: KOVÁCS Gyula (szerk.): Válogatott kriminalisztikai tanulmányok. Kriminaltaktikai, kriminálmotodikai és kriminalisztikatörténeti értekezések. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2022, 301. (297–303.) oldal.

¹²⁹ Forrás: https://nektar1.oszk.hu/LVbin/LibriVision/lv_view_records.html (2025.03.03.)

(*Délvidéki Nemzetőr*, 1886 és *Magyar Csendőr*, 1896), főszerkesztőként és szépíróként is jegyzik az annalesek, mindezek mellett állandó szerzője, tárcaírója volt jónéhány lapnak: *A Honvéd*, *Győri Közlöny*, *Losonc és Vidéke*, *Ludovica Academia Közlönye*, *Nógrádi Lapok*, *Pesti Napló*, *Pozsonyvidéki Lapok*, *Rendőri Lapok*, *Szabad Polgár* stb.¹³⁰

A *Jogtudományi Közlemények* 1911/33. számának anonim szerzője Kármán Elemér – Soltész Imre¹³¹ *Útmutatás a bűnügyi nyomozás alkalmával követendő eljárásra nézve, a m. kir. Csendőrség számára* (hoppá!) című könyvét ismertette (Budapest, Franklin-Társulat Magyar Irodalmi Intézet és Könyvnyomda, 1911), ezért nehéz elképzelni, hogy szakemberként fogalma sem volt Endrődyről és a kézikönyvről (különösképpen, ha megnézzük, mivel *'foglalkoztak'* a kérdéses könyv szerzői). Szerintem, nevenincs szerzőnk inkább csak nem akarta ismerni Endrődy munkásságát – lennének ötleteim, hogy miért nem, de most nem ez a lecke.

Az agyonhallgatás oka, ami „néhány évvel Endrődy halála után már megindult”¹³², valóban nem Endrődy csendőr múltjában rejtett (ez későbbi keletű): sokkal inkább az 1900. szeptember 12-én bekövetkezett korai halálában keresendő (49 évesen hunyt el). Gondoljunk bele (én belegondolok): mi lett volna, ha még 10–20–30 (vagy több) évet megél erőben, egészségben? Így holtában könnyű volt nem hivatkozni rá...

A csendőrmúlt gyaníthatóan a második világháború utáni időszakban – egészen a rendszerváltoztatásig – játszhatott szerepet.

A *dánosi*¹³³ *első és dr. Gábor Béla* című hatodik fejezet igencsak érdekfeszítő (a többi rész nemkülönben). Itt csupán az Endrődy Gézához kapcsolódó felvételekre reflektáltak.

Petrétei Dávid úgy véli, „Gábor Béla a jelek szerint Endrődyhez hasonlóan feledésbe merült, a már idézett Bócz-féle *Kriminalisztika* vagy Balláné tanácskönyve nem említi a nevét”¹³⁴. Az állítás Balláné 2019-es *Kriminalisztika* szakkönyve esetében igaz, de a 2004-es Bócz-féle könyv irodalomjegyzékében hivatkoznak Gábor két művére (a már említett *Dactyloscopia* és *Ujjnyom a bűncselekmény helyszínén*).¹³⁵ Megjegyzendő, hogy a Boda-féle *Rendészettudományi szaklexikonban* a *Daktiloszkópia* címszó alatt ugyancsak utalnak Gábor Bélára.¹³⁶

A későbbiekben Petrétei Ibolya Tiborra hivatkozik. Egyetértek Ibolyával, miszerint „az Endrődy-kötet ismert volt a csendőrök előtt”¹³⁷ (nota bene! a kézikönyv első kiadása rekordidőn belül elfogyott), és osztom Kármán Elemér

¹³⁰ Forrás: Forrás: <http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/> (2025.03.03.).

¹³¹ Kármán Elemér nagyvárad kir. ügyész; Soltész Imre m. kir. csendőrezredes (a könyv megírásakor csendőrfőhadnagy, a Nagyvárad Csendőrségi Iskola tanára).

¹³² PETRÉTEI i. m. 14. oldal.

¹³³ Dános: napjainkban Dánszentmiklós, község Pest vármegyében, a Ceglédi járásban. Nem keverendő össze a romániai Dánossal (Daneş), amely egy falu Erdélyben, Maros megyében. Forrás: <https://danszentmiklos.hu/hu/> (2025. március 4.).

¹³⁴ PETRÉTEI i. m. 17. oldal.

¹³⁵ Bócz Endre (szerk.): *Kriminalisztika* 2. Budapest, BM (Belügyminisztérium) Kiadó, 2004, 1147. oldal.

¹³⁶ BODA József (főszerk.): *Rendészettudományi szaklexikon*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019, 112. oldal.

¹³⁷ PETRÉTEI i. m. 17. oldal.

Bvp.-vel¹³⁸ kapcsolatos aggályait: „a csendőrség jóformán alkalmatlan a bűnügyi munkára, az új Bp.¹³⁹ úgy tett rájuk ilyen jellegű terheket, hogy a képzés ezt csak a cikkben vázolt reform után fogja követni”¹⁴⁰. A témához kapcsolódóan Rédey Miklós¹⁴¹ gondolatai, aki már 1901-ben *A nyomozási eljárás nehézségei*¹⁴² című könyvecskéjében a következőket írta: „az új törvény csak amúgy mellesleg foglalkozik a rendőrséggel, mint valami laikus intézménnyel. Sőt, a kodifikátorok is olybá vették a rendőrhatalóságokat, mintha azok érdemesek se lennének arra, hogy a véleményüket kikérjék. A rendőrség előtti eljárás (a nyomozási eljárás) a rendőrség nélkül készült el.

A törvénytervezésben a rendőrhatalóságok részt nem nyertek. Természetes tehát, hogy a rendőrhatalóságok valami nagyon nem voltak elragadtatva a törvénynek ezen része által, melynek minden intézkedésén kirí a policiális¹⁴³ ismeretek hiánya.

Három esztendő múlt el azután,¹⁴⁴ amely idő alatt mind készítették elő az ügyészségeket és a bíróságokat az új eljárásra. A rendőrhatalóságok is várták az előkészítést, de bizony hiába várták.

A belügyminiszeri utasítás¹⁴⁵ csak a tizenkettedik órában jött meg, úgyhogy tanulásra nem volt idő. A csendőrség meg éppen csak a törvény életbelépte után három vagy négy hónappal kapta meg a szolgálati utasításait. A rendőrhatalóságok tehát semmi néven nevezhető előkészítésben nem részesültek”¹⁴⁶.

A *Makacs tévhitek* című hetedik fejezethez semmit nem kívánok hozzáfűzni. Az ott leírtak teljesen rendben vannak. E fejezet utolsó bekezdésének utolsó-előtti mondatát hadd idézzem mégis, mert véleményem szerint, nagyon találó: „A jelek szerint a daktiloszófia története nem csak hazánkban bővelkedik »agyonyhallgatott« vagy elfelejtett kriminalistákban”¹⁴⁷. Így igaz – sajnos. Nekünk – kriminalistáknak és a kriminalisztikához konyítóknak – pontosan ezért dolgunk – dr. Tóth István után szabadon – a „leletmentés”¹⁴⁸.

*

¹³⁸ A bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikk (Bvp.), amely 1900. január 1-jén lépett hatályba.

¹³⁹ Az új bűnvádi perrendtartás korabeli (eredeti) rövidítése a Bp. volt. Az 1952. január 1-jétől hatályba lépett büntető perrendtartásról szóló 1951. évi III. törvény ugyancsak a Bp. rövidítést alkalmazta, így a régi eljárási törvény a Bvp. rövidítést kapta.

¹⁴⁰ PETRÉTEI i. m. 17. oldal. A szerző itt KÁRMÁN Elemér: A csendőri nyomozás reformja című munkáját idézi (*Jogtudományi Közlemények* 1910/16. szám, 133–135. oldal).

¹⁴¹ Rédey (Rohrbacher) Miklós (1868–1931) filatelista, jogász, rendőrtisztviselő, szakíró, várostörténész, Kőbánya, majd Kispeszt rendőrkapitánya, később Budapest rendőrfőkapitány-helyettese.

¹⁴² RÉDEY Miklós: *A nyomozási eljárás nehézségei*. Budapest, Légrády Testvérek Könyvnyomdája, 1901.

¹⁴³ *Policiális*: rendőri, rendészeti, közigazgatási. Lásd még *policiatudomány*: BODA (főszerk.) i. m. 446. oldal.

¹⁴⁴ Az 1896. évi XXXIII. törvénycikk szentesítése és kihirdetése (1896. december 4., illetve 22.), valamint a hatálybalépése (1900. január 1.) között eltelt időszakra utal a szerző.

¹⁴⁵ A 130,000/99. B. M. számú körrendelet. A bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikk életbeléptetése alkalmából a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére kibocsátott Utasítás tárgyában. Röviden: Utasítás a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére (a továbbiakban: *Nyomozási utasítás*). Forrás: Belügyi Közlöny IV. évfolyam 25. szám (1899. december 22.).

¹⁴⁶ KOVÁCS Gyula: *A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2024, 35–36. oldal.

¹⁴⁷ PETRÉTEI i. m. 20. oldal.

¹⁴⁸ Dr. Tóth István nyá. r. alezredes, tanácsos, hadtudományi doktor, okleveles bűnügyi tiszt, igazságügyi fegyverszakértő. A már hivatkozott Rédey-féle könyv újrakiadásának ajánlójában aposztrofált „leletmentőként”, amely titulust nagy örömmel és megtiszteltetéssel fogadtam. KOVÁCS (2024) i. m. 15. oldal.

Befejezés gyanánt, néhány eretnek gondolat...

Annak idején *nagy örömmel tapasztaltam*, és egy kis szösszenet megírására inspirált¹⁴⁹, *hogy a Demeter Gabriella¹⁵⁰-féle kiváló – tanulmány¹⁵¹ mellett, létezik olyan mű (remélem, művek is), amely e témában említésre méltónak tartja Endrődy Géza nevét.* Tetézte az örömet, hogy *Dámó Blanka* 2020-ban védett *szakdolgozatában¹⁵²*, egyenesen szembeállítja egymással Endrődyt és Pekáryt. *Dámó szakdolgozatának Cui merito?* – Endrődy versus Pekáry című 4.3. fejezetében *arra a következtetésre jut, hogy Pekáry londoni útja célzatos volt* (amihez kapóra jött Duka Tivadar, az egykori '48-as honvédtiszt, a londoni rendőri berkekben ismert és befolyásos rokon), vagyis „*nem véletlenül botlott bele a daktiloszkópiába*”. Egyébként is: milyen magánút az, amelyről hivatalos jelentés készül? A lényegét tekintve a *tanulmányút* tehát *arra szolgált, hogy Pekáry az 1900. szeptember 12-én 49 évesen elhunyt Endrődy szerepét átvéve, megismerje a daktiloszkópia gyakorlati alkalmazását*, és megvizsgálja, ha úgy tetszik előkészítse annak magyarországi bevezetését.

Dámó dolgozatának hivatkozott fejezetét a következő kérdéssel zárja: *mi történt volna, ha Endrődy nem távozik idejekorán az élők sorából?* A szerző a válasszal sem marad adós: a mérleg nyelve valószínűleg Endrődy és nem Pekáry felé billen... Hadd ismételjem meg Dámó kérdését: Önök szerint, mi lett volna, ha...? – lehet rajta töprengeni.

A Dámó-féle álláspontot már évek óta képviseli Ibolya Tibor¹⁵³, és emellett kardoskodom jómagam is: „*véleményem szerint az az eddig nem vitatott állítás is megkérdőjelezhető, hogy Pekáry Ferenc – aki korának kimagasló tudású és felkészültségű rendőrtisztviselője volt – először Londonban »csodálkozott rá« a daktiloszkópiára. Nehezen elképzelhető, hogy a rendőri pályafutását 1882-ben elkezdő Pekáry nem olvasta Endrődy 1898-ban Budapesten másodszor is kiadott nyomozási tankönyvét¹⁵⁴, hisz' tudjuk róla, milyen nagy hangsúlyt helyezett a rendőrök önképzésére. Sokkal valószínűbb, hogy Pekáry olvasta Endrődy művét (vagy annak eredeti, Hans Gross¹⁵⁵ által írt változatát), és londoni útja során már volt mihez kötnie az ott látottakat, észlelve, hogy az a gyakorlatban is kiválóan működik (és nem utolsósorban jóval olcsóbb, mint a Bertillon-féle antropometria).*

Endrődy Géza tankönyvében a fentiekén túl is sok érdekes és sokszor a mai napig jól használható és tanulságos gondolatot talál a kriminalisztika iránt érdeklődő olvasó¹⁵⁶.

Jómagam a bűnüldöző és/vagy kriminalista kollégáktól csupán a következőket kérem: ha bárhol és bármi okból felmerül a daktiloszkópia hazai bevezetése

¹⁴⁹ Kovács Gyula: Agyonhallgatott kriminalisták – Endrődy versus Pekáry. Szokatlan reflexió dr. Demeter Gabriella „Daktiloszkópiái nyilvántartás Magyarországon – Az ujj- és tenyérnyomatok bűnügyi célú kezelése” című, a Jogi Fórumban megjelent tanulmányához. *Obsitos Detektívek Lapja* 2020/1–4. szám, 37–42. oldal.

¹⁵⁰ Dr. Demeter Gabriella a tanulmány írásakor törvényszéki titkár volt a Miskolci Törvényszéken.

¹⁵¹ DEMETER i. m.

¹⁵² DÁMÓ i. m. 25–26. oldal.

¹⁵³ Dr. Ibolya Tibor: szakvizsgázott jogász, gazdasági büntetőjogi szakjogász, kriminalisztikai szakjogász, szakíró, a legfőbb ügyész büntetőjogi helyettese; címzetes egyetemi tanár, a KRE ÁJK oktatója.

¹⁵⁴ A bűnügyi nyomozás kézikönyvéről van szó.

¹⁵⁵ Gross (Grob), Hans Gustav Adolf (1847–1915) osztrák kriminológus, a 'kriminalisztika atyja', főműve: *Vizsgálóbírák kézikönyve (Handbuch für Untersuchungsrichter)*, 1893.

¹⁵⁶ IBOLYA i. m. 43–44. oldal.

(akár Pekáryval összefüggésben), gondoljanak a „szél kergette vagabundra”¹⁵⁷, Endrődy Gézára, Magyarország első kriminalisztikai szakkönyvének szerzőjére, aki lényegében *‘belehalt a rendőrségbe’*¹⁵⁸...

Ami pedig a daktiloszkópiát illeti, végszóként álljon itt egy Petrétai-idézet: „A daktiloszkópia nem aggott el; a bűnügyi helyszíneken a genetika ugyan elvitatta tőle a monopóliumot, a személyazonosítás számtalan más területén (többek között idegenrendészet, határellenőrzés, áldozatazonosítás, biztonságtechnika) azonban olyan fejlődést produkált, amit a módszer hőskorában nem láthattak előre. Hiszen a digitalizáció és a távközlés fejlődése kellett ahhoz, hogy zsebben elférő szkennerek kommunikáljanak valós időben a nemzetközi adatbázisokkal, pillanatok alatt felfedve a valódi személyazonosságot. Biztos vagyok benne, hogy a daktiloszkópia továbbra sem lesz nélkülözhető vagy elavult”¹⁵⁹. És itt a pont...

Forrás és irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom

- BALLÁNÉ Füsztér Erzsébet: *Krimináltechnika*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019
- BÁNÓ-KACSKOVICS Virginia: Az ujjnyomok felkutatása és rögzítése a helyszíni szemle dinamikus szakaszában I. *Obsitos Detektívek Lapja* 2017/1–2 szám, 16–30. oldal
- *Belügyi Közlöny* IV. évfolyam 25. szám (1899. december 22.)
- BEÖTHY Kálmán (szerk.). *A Magyar Királyi Csendőrség Zsebkönyve*. Ötvenegyedik évfolyam. Budapest, Csendőrségi Lapok, 1943
- BÓCZ Endre (szerk.): *Kriminalisztika 1–2*. Budapest, BM (Belügyminisztérium) Kiadó, 2004
- BODA József (főszerk.): *Rendészettudományi szaklexikon*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019
- BODRI Ferenc: Apokrif Krúdyról. *Kortárs – Irodalmi és kritikai folyóirat* 2001/11. szám
- DÁMÓ Blanka: *A daktiloszkópia magyarországi bevezetése – Endrődy Géza versus dr. Pekáry Ferenc*. Szakdolgozat (konzulens: dr. Kovács Gyula). Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem (KRE) Állam- és Jogtudományi Kar (ÁJK) Bűnügyi szakjogász (BSZJ) szakirányú továbbképzés, 2020
- ENDRŐDY Géza: *A bűnügyi nyomozás kézikönyve*. Budapest, Singer és Wolfner kiadása, 1898
- ENDRŐDY Géza: *A bűnügyi nyomozás kézikönyve*. Losonc, Kármán-féle Könyvnyomda, 1897

¹⁵⁷ BODRI Ferenc: *Apokrif Krúdyról* című írásában illetve ezzel a jelzővel Endrődy Gézát. *Kortárs – Irodalmi és kritikai folyóirat* 2001/11. szám. Internetes elérhetőség: <http://home.hu.inter.net/kortars/0111/bodri.htm> (2025.01.29.).

¹⁵⁸ Endrődyt 1895-ben, 44 évesen, „testi töredezettség” miatt helyezik nyugállományba (gyaníthatóan halálos, de legalábbis gyógyíthatatlan beteg volt). Nyugdíjasként Esztergomban telepedik le, de 1896-ban a milleniumi ünnepségekre (az Ezredéves Országos Kiállításra) Budapestre utazik. Itt a mai napig tisztázatlan körülmények között felszerel a rendőrséghez (feltételezések szerint ebben egykori ludovikás tanára, miháldi báró *Splényi Ödön*, akkor még kerületi kapitány is segítségére lehetett). Egy biztos: a következő évben már Losonc rendőrkapitánya.

¹⁵⁹ PETRÉTEI i. m. 21. oldal.

- FÖLDESI Krisztina: A daktiloszkópia funkcionális története. *Hadmérnök* 2015/3. szám, 5–14. oldal
- GÁBOR Béla – H. ARÁNYI Taksony: *Dactyloscopia. A személy kilétének megállapítása az ujjak lenyomata alapján*. Budapest, Országos Központi Községi Nyomda Részvénytársaság, 1905
- GÁBOR Béla: A daktyloscopia rendszere. *Magyar Jogászegyleti Értekezések* 1906/253. szám 128–146. oldal
- GÁBOR Béla: *A nyomozás segédeszközei I–II. Rendőrségi Szaktanfolyamok Kiadványai 3–4*. Budapest, Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai Részvénytársaság, 1916
- GÁBOR Béla: *Ujjnyom a bűncselekmény helyszínén. A helyszíni ujjnyomoknak a nyomozásban és vizsgálatban való felhasználásának tankönyve*. Budapest, Radó Izidor Nyomdai Műintézete, 1912
- IBOLYA Tibor: *Az első kriminalisztikai tankönyv és szerzője*. In: HEGEDŰS Bulcsú (szerk.): *Kriminalisztikátörténeti tanulmányok*. Budapest, Patrocinium Kiadó, 2015, 31–45. oldal
- JÁNOSI Andrea: A hazai bűnügyi nyilvántartási rendszer evolúciója. *Miskolci Jogi Szemle* 2020/3. különszám, 75–86. oldal
- KÁRMÁN Elemér: A csendőri nyomozás reformja. *Jogtudományi Közlemények* 1910/16. szám, 133–135. oldal
- KOVÁCS Gyula: A „szél kergette vagabund” – Pályakép Endrődy Gézáról, Magyarország első kriminalisztikai szakkönyvének szerzőjéről. In: Kovács Gyula (szerk.): *Válogatott kriminalisztikai tanulmányok. Krimináltaktikai, kriminálmotodikai és kriminalisztikátörténeti értekezések*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2022, 297–303. oldal
- KOVÁCS Gyula: *A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2024
- KOVÁCS Gyula: *Agyonhallgatott kriminalisták – Endrődy versus Pekáry*. In: Kovács Gyula (szerk.): *Válogatott kriminalisztikai tanulmányok. Krimináltaktikai, kriminálmotodikai és kriminalisztikátörténeti értekezések*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2022, 304–308. oldal
- KOVÁCS Gyula: *Agyonhallgatott kriminalisták – Endrődy versus Pekáry*. Szokatlan reflexió dr. Demeter Gabriella „Daktiloszkópiái nyilvántartás Magyarországon – Az ujj- és tenyéryanomatok bűnügyi célú kezelése” című, a Jogi Fórumban megjelent tanulmányához. *Obsitos Detektívek Lapja* 2020/1–4. szám, 37–42. oldal
- KOVÁCS Gyula: Egy hajlíthatatlan bűnüldöző, a vádhatóság rendíthetetlen képviselője – In memoriam Dr. Bócz Endre, a tudós főügyész. *Obsitos Detektívek Lapja* 2021/1–4. szám, 113–118. oldal
- LAKATOS János (szerk.): *Kriminalisztikai alapismeretek*. Budapest, Rendőrtiszti Főiskola, 2005
- PERÉNYI Roland: *A bűn nyomában. A budapesti bűnözés társadalomtörténete 1896–1914*. Budapest, L'harmattan Kiadó, 2012
- PETRÉTEI Dávid: Elsők a daktiloszkópiában. *Rendőrségi Tanulmányok* 4/2023. szám, 4–21. oldal
- RÉDEY Miklós: *A nyomozási eljárás nehézségei*. Budapest, Légrády Testvérek Könyvnyomdája, 1901
- RIDEGH Rajmond – OLCHVÁRY-MILVIUS Attila: *Bűnügyi nyomozástan*. Budapest, Hornyánszky Viktor R.-T. Magyar Királyi Udvari Könyvnyomda, 1936

- SCHREIBER Dániel: *Daktiloszkópia*. Budapest, Arany János Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, 1925
- SONG Ci: *Egy kínai halottkém feljegyzései – A bűnök elsőprésének összegyűjtött jegyzetei*. Budapest, Quattrocento Kiadó, 2013
- SZIGETVÁRI Oszkár: *A magyar bűnügyi nyilvántartás kezdete*. In: PARÁDI József (szerk.): Ünnepi parergák Boda József 65. születésnapja tiszteletére. Budapest, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, 2018, 169–180. oldal

Internetes hivatkozások

- http://epa.niif.hu/00000/00003/00053/pdf/bpn_69_301-302.pdf (2025.03.01.)
- <http://home.hu.inter.net/kortars/0111/bodri.htm> (2025.01.29.)
- <http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/> (2025.03.03.)
- <http://www.bszki.hu/> (2025.02.28.)
- <https://birosag.hu/dr-bano-kacskovics-virginia> (2025. február 27.)
- <https://danszentmiklos.hu/hu/> (2025. március 4.)
- https://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Heindl (2025.03.01.)
- https://en.wikipedia.org/wiki/Song_Ci (2025.03.01.)
- https://epa.oszk.hu/04000/04093/00024/pdf/EPA04093_rendorsegi_tanulmányok_2023_4_004-021.pdf (2025.02.27.)
- <https://kgyla.hu/mejelent-az-obsitos-detectivek-lapjanak-2017-1-2-szama/> (2025. február 27.)
- <https://kozonseghu.magazin-cikk/nezoter/3636/a-tanu-10-idezet-a-kult-filmbol/> (2025.03.05.)
- https://nektar1.oszk.hu/LVbin/LibriVision/lv_view_records.html (2025.03.03.)
- <https://nszkk.gov.hu/kozponti-intezetek> (2025.02.27.)
- https://pestbuda.hu/cikk/20230202_uton_a_nagy_budapest_fele (2025.03.03.)
- <https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/kriminaltechnikai-tanszek/oktatoink-munkatarsaink> (2025.02.27.)
- <https://time.graphics/period/2187645> (2025.03.01.)
- <https://tti.abtk.hu/terkepek/terkepek/1944-1945-budapest-ostroma>
- <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-pallas-nagy-lexikona-2/q-15D1C/quintilianus-15E1C/> (2025.03.01.)
- <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/b-74700/boda-dezso-74C5B/> (2025.03.03.)
- <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-irok-elete-es-munkai-szinnyei-jozsef-7891B/t-AF349/torok-janos-B1C02/> (2025.03.03.)
- [https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/demeter_gabriella_daktiloszkopiai_nyilvantartas_magyarorszagon\[jogi_forum\].pdf](https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/demeter_gabriella_daktiloszkopiai_nyilvantartas_magyarorszagon[jogi_forum].pdf) (2025.03.02.)
- <https://www.nokitc.hu/19/> (2025.03.03.)

Múltidéző **Detektívtörténetek és** **régi bűnügyek** **nyomozásának** **tapasztalatai**

Időutazásra invitálom a nyájas olvasót: ha úgy tetszik, egyfajta múltidézésre, amelynek során régi – kitalált vagy valóságos – detektívtörténeteket eleveníthetünk fel. E visszatekintés során, szembesülhetünk a kor nyomozóideáljaival, valamint – mintegy belesve a kulisszák mögé – megismerkedhetünk az egykori bűnügyek felderítésének a fortélyjaival. Vajon, annak idején, milyennek képzeltek a detektívromantikát a regényírók, miről írtak az újságok bűnügyi tudósítói, és mit csináltak jobban vagy másképpen a *'nagy öregek'*?

Az időkerék döcögve megindul, gyorsul, lassít, majd egyre lassabban forog; fékez, és végül megáll. Merre járunk? Hányat írunk? Igen, már látni: Budapesten, az 1966-os IV. Nemzetközi Kriminálisztikai Szimpóziumon vagyunk, ahol éppen *dr. Horváth István* r. alezredes tart előadást a fiatalkori bűnözés helyzetéről. Javaslom, hallgassunk bele...

Dr. Horváth István¹⁶⁰ – Dr. Kovács Gyula

A nyári idegenforgalom bűnügyi és rendészeti problémái **Veszprém megyében, a '60-as években¹⁶¹**

Veszprém megye a Balaton északi partját, a Bakony-hegységet csakúgy magáénak mondhatja, mint a szénbányászat, az alumínium- és vegyipar jelentős százalékát. A megye állandó lakossága dinamikusan növekedik, elsősorban bevándorlókból. A két iparmedence munkaerőszükségletének biztosításához mintegy 10.000 ideiglenes lakos tartózkodik a területen, és ennek kétszerese a naponta bejáró, az úgynevezett *„ingázó”*.¹⁶² Ezek különböző okokból gyakran

¹⁶⁰ *Dr. Horváth István* (1917–1981) r. ezredes, jogász, 1945–1971 között a rendőrségnél dolgozott. Utolsó szolgálati helye – 1957-től – a Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság volt, ahol a rendőrfőkapitány bűnügyi helyetteseként tevékenykedett. A szerkesztő és társszerző: *dr. Kovács Gyula* [KGyul@]TM megjegyzése (minden lábjegyzetbejegyzés és szövegekőzti jegyzet a szerkesztőtől származik).

¹⁶¹ HORVÁTH István azonos című tanulmánya. In: RÓZSA Andor (szerk.): *IV. Nemzetközi Kriminálisztikai Szimpózium*. Budapest, Belügyminisztérium (BM) Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség, 1967, 232–239. oldal. Itt a szerkesztett, szövegekőzti és lábjegyzetekkel, valamint mellékletekkel, illetve művégi bibliográfiával kiegészített változat olvasható.

¹⁶² Veszprém vármegyében a naponta ingázók száma 56.472; a különböző településeken dolgozók számadata 12.542; az átmenetileg külföldön tartózkodóké 3188 (2011-es adat). Ez összesen 72.202 fő, amely a *'munkaképes'* (16–65 év közötti) lakosság 64%-a, kerekítve. Forrás: https://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_19 (2024.12.08.).

cserélődnek. A megye két egyetemén¹⁶³ és középiskoláiban¹⁶⁴ jelentős számban tanulnak az ország minden részéből ideseregülő diákok.

A megye népessége 40%-ban 24 éven aluli, ezen belül 34% 18 év alatti. Az állandó lakosok közül a 14–18 év közöttiek aránya 7%. Az ideiglenes lakók zöme, fiatal korosztályhoz tartozó férfi.¹⁶⁵

Megyénknek tradicionális az idegenforgalma, elsősorban a Balaton körül és Hévízen¹⁶⁶. Ez az idegenforgalom a múltban lényeges vonásokban elütött a Balaton déli partjától, minthogy zömmel nélkülözte a tömegjellegű, gyakorlatilag a nagyszámú villatulajdonosokra, azok nyári vendégeire és a vállalati üdülőkben pihenőkre korlátozódott. E téren azonban 1964-től kezdődően gyökeres változás következett be. A Balaton egész hosszában újszerű, gépkocsikkal állandó mozgásban levő idegenforgalom alakult ki, amelyben túlnyomóan külföldiek vesznek részt. Ugyanezekben az években kiugróan megnövekedett a belföldi fiatalok kirándulás jellegű mozgása, aminek az utazást és a szállást tekintve fő jellemzője a tervszerűtlenség, az alkalmi lehetőségek kihasználása.

1965-ben a szállodákban, turistaházakban, motelekben 110.213 olyan vendéget tartottak nyilván, aki több vendégnapon volt jelen. A fizetővendég-szolgálatot 35.505 fő vette igénybe két vagy több napon át. A kempingekben 39.207 vendéget számoltak.

Nem kimutatható a közösségi kezelésben levő kempingek, a fizetővendég-szolgáltatón kívüli szállásadók, a fizetővendégek, a magánházaknál megszállt rokonok, ismerősök száma. Ezek együttesen – óvatos becslés szerint is – eléri a kimutatható idegenforgalom mértékét.

Mindezekhez hozzá kell számítani az egy napra érkező kirándulók rendkívül nagy mennyiségét, ami gyakorlatilag a Balaton-part egészére kiterjed, de mégis három tradicionálisan kiemelkedő helyen, Hévízen, Badacsonyan és Tihanyban összpontosul. 1964-ben és 1965-ben a kirándulók becsült száma Hévízen és Badacsonyan meghaladta az egy-egy milliót, de Tihanyban is igen jelentős volt.

Összehasonlításképpen: Veszprém (vár)megye kereskedelmi szálláshelyein 2013-ban 529 ezer vendég 1 millió 576 ezer vendégéjszakát töltött el. A vendégkör közel negyötödét a belföldiek tették ki, külföldiek – elsősorban az európai kontinens országaiból – 119 ezren foglaltak szállást. A külföldi vendégek fele Németországból, Ausztriából, valamint Hollandiából érkezett, további jelentősebb, 5–6%-os részarányt a szlovák, a lengyel, a cseh és a dán látogatók képviseltek. A (vár)megyébe érkező vendégek több mint háromnegyede a Balatonnál szállt meg. A turizmus szempontjából Balatonfüred

¹⁶³ Napjainkban Veszprém vármegyében a Pannon Egyetemen (8200 Veszprém, Egyetem utca 10.) és a Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskolán (8200 Veszprém, Jutasi utca 18/2.) folyik akkreditált felsőfokú iskolarendszerű oktatás. Forrás: <https://veszprem.hu/kozintezmenyek-hivatalok/oktatás-neveles/> (2024.12.08.).

¹⁶⁴ Veszprémben manapság tíz középiskolában működik középfokú szakképzés, illetve oktatás. Forrás: <https://veszprem.hu/kozintezmenyek-hivatalok/kozepiskolak/> (2024.12.08.).

¹⁶⁵ Veszprém (vár)megye népessége 353.068 fő (2011-es adat); az ezer férfira jutó nő aránya 1071. A 15–19 év közötti lakosok száma 21.234; a 20–24 év közöttieké 20.919; a 15–24 év közöttiek számadata 42.153. Ez a (vár)megyei össznépesség 12%-a. A 18 éven alulak száma 65.919, ami a (vár)megye lakosságának 19%-a (a százalékos értékek kerekítettek). Forrás: https://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_19 (2024.12.08.).

¹⁶⁶ Az 1992. május 1-jén városi rangot kapott Hévízt 1979. január 1-jével csatolták vissza Zala (vár)megyéhez. Addig Veszprém (vár)megyéhez tartozott. Forrás: <https://www.zaol.hu/hirek/2009/11/keszthely-visszacsatolasa-zala-megye-ezer-eve-xxv> (2024.12.08.).

a meghatározó: a vendégek 30%-át, a vendégéjszakák 32%-át regisztrálták a város szálláshelyein.

A (vár)megyébe látogatók csaknem 60%-a szállodában foglalt szobát. A Veszprém (vár)megyében működő 63 hotel 9400 férőhelyet, a teljes (vár)megyei szállásférőhely-kapacitás 29%-át kínálta az ideérkezőknek. A kimutatás – értelemszerűen – Hévíz és vonzáskörzetének adatait nem tartalmazza.¹⁶⁷

A szálláshelyek kapacitása és vendégforgalma; A vendéglátóhelyek üzlettipusok szerint; A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak szálláshelytípusok szerinti összetétele című összefoglaló táblázatokat az 1–3. melléklet tartalmazza.

Az idegenforgalom az egyes kategóriák összetételét és az egyes üdülőhelyek jellegét tekintve, rendkívül heterogén. A magánházaknál, a szállodákban, a fizetővendég-szolgáltatnál és a kempingek nagy részében megforduló közönség nyugodt viselkedésű, stabil magatartású, olyan, amellyel rendszeti jellegű gond – a közlekedésrendészeti problémákat leszámítva – gyakorlatilag nincs. Egy-két kempingben azonban, és kimondottan csak ott, ahol a szórakozási lehetőségek széleskörűen adóttak, bizonytalanabb összetételű és viselkedésű vendégek vannak. Hévízre a fürdőhely gyógyjellege következtében is higgadtan, nyugodtan viselkedő üdülők jönnek, mint például Badacsonyba, ahol a fő vonzerőt a világhírű szőlőhegy és a borpincék képezik. Mégis, mindaddig – az ide látogatók valamennyi kategóriáját tekintve – az volt az alapvetően jellemző, hogy rendes, ténylegesen csak a felüdülési céllal érkező emberekkel állunk szemben. A külföldieknek ez úgyszólván 100%-ban így van, a belföldieknek is csak elenyészően kis százalék a közbiztonságilag gondot jelentő réteg, ez utóbbi azonban zömmel a fiatal korosztályból kerül ki.

Megyénk sajátos jellemzője, hogy a tömegek mozgása, száma, esős és hideg nyár esetén sem csökken. Ez elsősorban Hévíznek köszönhető, ahol hűvös időben is zavartalanul lehet fürödni, kirándulni és – lévén szőlőtermelő vidék – borozni.¹⁶⁸

Az idegenforgalomban bekövetkezett igen nagymérvű fejlődés arra engedett következtetni, hogy ez megyénkben számottevően jelentkezni fog a kriminalitásra gyakorolt hatásában. Ez azonban 1964-ben és 1965-ben sem következett be. A megye bűnügyi helyzete az évszakok átlagában és az egyes területek egymáshoz való hasonlításában viszonylag egységes képet ad. A három balatoni járásban¹⁶⁹ június–július–augusztus hónapokban elkövetett bűncselekmények száma ugyan bizonyos mértékű emelkedést mutat, azonban korántsem olyan nagyságban, mint azt várni lehetett volna.

A Balaton-menti járásokban¹⁷⁰ előfordult bűncselekmények havi százalékos megoszlása 1964-ben és 1965-ben:

¹⁶⁷ RETZ Tamás (szerk.): *Veszprém megye számkban*, 2013. Budapest, Központi Statisztikai Hivatal, 2014, 33–34. oldal.

¹⁶⁸ Sajnos a Hévíz részét képező Dombföldi úton lévő egregyi pincesor népszerűsége leáldozóban van: a borospincék, borozók, éttermek sorra bezárnak, napjainkban – a 2010-es évek elejéhez képest – már csak a töredékük üzemel.

¹⁶⁹ Veszprém megye balatoni járásai 1978. december 31-ig: Keszthelyi járás, Balatonfüredi járás, Balatonalmádi járás. Napjainkban: Tapolcai járás, Balatonfüredi járás és Balatonalmádi járás. Forrás: <http://www.terport.hu/tematikus-terkepek/veszprem-megye-jarasai-2020.html> (2024.12.08.).

¹⁷⁰ Balaton-menti járások (az óramutató járásával megegyezően): 1. Balatonfüredi járás (északi part); 2. Balatonalmádi járás (északi part); 3. Siófoki járás (déli part); 4. Fonyódi járás (déli part); 5. Marcali járás (déli part); 6. Keszthelyi járás (északi part); 7. Tapolcai járás (északi part). Forrás: <https://www.veszpremtv.hu/balatoni-kihivasok/> (2024.12.11.).

1964	Január	6%	1965	Január	6,5%
	Február	6%		Február	6,5%
	Március	8%		Március	7,0%
	Április	6%		Április	8,0%
	Május	8%		Május	7,5%
	Június	9%		Június	10,0%
	Július	9%		Július	10,0%
	Augusztus	10%		Augusztus	9,5%
	Szeptember	9%		Szeptember	9,5%
	Október	10%		Október	9,5%
	November	11%		November	9,5%
	December	8%		December	6,5%

A megyékben 1964-ben az összes bűncselekmény 4%-ában, és az összes terhelt 7,5%-ában találkoztunk fiatalkorúakkal.¹⁷¹ 1965-ben a bűnelkövetések 4,5%-ában, és a terhelték 8,5%-ában szerepeltek fiatalkorúak. 1964-ben a terhelték 20%-a, 1965-ben 40%-a volt más megyebeli. A fiatalok által elkövetett bűncselekményeknél a csoportos, és a tulajdon, túlnyomóan a személyi tulajdon ellen irányuló elkövetés volt a jellemző. A büntettek 75%-át a tulajdon ellen követték el.

A kiskorú és a fiatalkorú fogalma hazai jogunkban nem kicsit cizellált, a fogalom meghatározás pedig jogáganként eltérő.

A kiskorú fogalmát a polgári jog határozza meg. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:10. § (1) bekezdése szerint: „Kiskorú az, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be. A kiskorú a házasságkötéssel nagykorúvá válik.” Magyarországon házasságot csak a tizenhatodik életévüket betöltött személyek köthetnek. Így minden tizenhatodik év alatti kiskorúnak minősül.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) a kiskorú helyett a fiatalkorú terminológiát használja. A Btk. 105. § (1) bekezdése értelmében: „Fiatalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizenkettedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat nem.”

Fiatalkorúról nem csak a Btk. rendelkezik. Például a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvtv.) 5. § b) pontja alapján: „fiatalkorú: az a személy, aki

ba) a szabálysértés elkövetésekor a 14. életévét,

bb) a 2013. július 1-jét megelőzően elkövetett bűncselekmény elkövetésekor a 14. életévét,

bc) a 2013. június 30-át követően elkövetett bűncselekmény elkövetésekor a 12. életévét betöltötte, azonban a 18. – javítóintézetben történő nevelése esetén a 21. – életévét még nem töltötte be.”¹⁷²

1965-ben a fiatalkorú terhelték havi megoszlása a következő volt:

¹⁷¹ Az eredeti tanulmány készítésének idején fiatalkorúnak az a személy minősült, aki a tizennegyedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat nem. Napjainkban a kiskorú és fiatalkorú fogalma bonyolultabb kérdés, és jogáganként eltérő (lásd a szövegközi jegyzetben olvasható írást).

¹⁷² Részletesebben: <https://erthetojog.hu/egyeb-jogi-ismeretek/kiskoru-fiatalkoru-gyermekekorumelyik-mit-jelent-pontosan/> (2025.01.10.).

1965	Január	10%
	Február	5%
	Március	5%
	Április	5%
	Május	15%
	Június	7%
	Július	9%
	Augusztus	9%
	Szeptember	11%
	Október	8%
	November	8%
	December	8%

Az összeállításokból kétségtelenül megállapítható, hogy az üdülés, az idegenforgalom megyénkben nem befolyásolja jelentős mértékben a bűnözést, nem jár a közbiztonság észrevehető romlásával.

A következőkben – összehasonlítóképpen – vizsgáljuk meg a Balaton-menti járásokban 2022-ben és 2023-ban regisztrált bűncselekmények alakulását.

A bűncselekmények száma a Balaton-menti járásokban			
2022		2023	
Január	234 (5,14%)	205 (4,91%)	
Február	228 (5,00%)	214 (5,19%)	
Március	279 (6,13%)	332 (7,96%)	
Április	308 (6,75%)	308 (7,38%)	
Május	283 (6,22%)	387 (9,28%)	
Június	420 (9,21%)	417 (10,00%)	
Július	183 (4,02%)	257 (6,16%)	
Augusztus	391 (8,58%)	282 (6,76%)	
Szeptember	401 (8,80%)	442 (10,60%)	
Október	376 (8,25%)	351 (8,41%)	
November	554 (12,16%)	406 (9,73%)	
December	900 (19,74%)	568 (13,62%)	
Összesen:	4557 (100,0%)	4169 (100,0%)	

A táblázatból jól látható, hogy a Balaton-menti járásokban 2022-ben és 2023-ban regisztrált bűncselekmények havonkénti megoszlása – az 1964-es és az 1965-ös adatokhoz képest – egyfelől eltérőbb, másfelől lényegesen szórta (mondhatni, köszönőviszonyban sincs a két időszak egymással). Elég, ha csak a kiugróan magas – sorrendben – decemberi, novemberi, szeptemberi és júniusi hónapokat veszem alapul.

Ezen persze nincs miért csodálkozni, hiszen közel 60 esztendő alatt rendesen megváltozott a környék *bűnügyi* (operatív) *helyzete*.¹⁷³

Néhány közbevetett gondolat a bűnügyi helyzetről. A *bűnügyi helyzet*, a *bűnözés megismerése*, a *hazai és a nemzetközi bűnügyi rendőri tevékenység alapja*, amely alatt a bűnözés aktuális helyzetének feltárására irányuló gondolati és gyakorlati tevékenységet értjük. E tevékenység során megismert információk alapján lehet a bűnüldözés legcélravezetőbb formáit és azok tartalmát kijelölni, meghatározni. Mindezek függvényében alakítható ki a legoptimálisabb bűnüldözési stratégia, taktika, illetve építhető fel a leghatékonyabb bűnüldöző szervezet.

A *bűnügyi helyzet megismerésének célja* a leghatékonyabb és legesszerűbb bűnüldözési struktúra kialakítása, és a feladatok ellátását leginkább szolgáló erők, eszközök, módszerek alkalmazása és felhasználása, azaz a tervszerű bűnügyi tevékenység végzése.

A *bűnözés, mint negatív társadalmi tömegjelenség nem állandó*, hanem térben és időben folyamatosan változó: nő a szervezettség, formálódik a bűnözők kvalitása, aktivitása. A bűnözés belső önmozgásán túl természetesen számtalan tényező jelentkezik még külső hatásként, amelyeket meg kell ismerni ahhoz, hogy helyes következtetéseket vonjunk le a bűnözés aktuális állapotára, és várható alakulására vonatkozóan.

Mindezeknek megfelelően, a *bűnügyi helyzet fogalma*: valamely *térség, bűnügyi vonal, objektum vagy közigazgatási terület* egy adott időben meglévő és bűnügyi szempontból vizsgált és értékelt viszonyainak összessége.

A *bűnözés olyan negatív tömegjelenség, amelynek számos szubjektív és objektív eleme érvényesül egy időben*. Ezek az elemek ráadásul *nem állandó, hanem változó értékűek*. Tovább bonyolítja a helyzetet, hogy az elemek egymástól *sem függetlenek*, hanem egymással induktívak, fokozó hatásúak. *Mindezek az elemek együttesen alkotják a bűnügyi helyzet rendszerét*. Egyes elemek mindenkor és mindenhol kifejtik hatásukat, de súlyuk területenként, vonalanként és időben (pl. szezonálisan) eltérő mértékűek. *Bizonyos elemek a bűnügyi helyzetre közvetlenül, míg mások közvetetten hatnak*. Az ismertetettek alapján a *bűnügyi helyzetre ható elemeket két csoportra osztjuk*:

1. *Közvetett elemek*: a) gazdasági helyzet; b) politikai helyzet; c) földrajzi helyzet; d) egyéb tényezők.

2. *Közvetlen elemek*: a) elkövetett bűncselekmények; b) bűnöző személyek; c) bűncselekmény(ek)e)t kiváltó okok és körülmények; d) értékesítési lehetőségek; e) a bűnüldöző szervek (a nyomozó hatóságok) jellemzői, körülményei (személyi és tárgyi feltételek megléte vagy hiánya).¹⁷⁴

A bűnügyi '*helyzetismertetés*' után térjünk vissza a kriminálstatisztikai adatokhoz. Megjegyzendő, hogy amennyiben az egyes járásokét összevetjük, akkor – a 2022-es és a 2023-as évet egybefoglalva – a *regisztrált bűncselekmények vonatkozásában a Siófoki járás viszi a prímét* (2437 bűncselekmény); ehhez képest a holtversenyben *sereghajtó Balatonalmádi és Tapolcai járás* a maga 811–811 deliktumával a béke szigete. Dobogós helyetl büszkélkedhet még a Fonyódi (1241 bűncselekmény) és a Keszthelyi járás (1239 deliktum).

A Balaton-menti járásokban 2022-ben és 2023-ban regisztrált – fiatalkorúak (14–17 év közötti) által elkövetett – bűncselekmények számaránya az alábbiak szerint változott.

¹⁷³ A *bűnügyi operatív helyzet fogalma*, általános modellje és megismerésének jelentősége, valamint e helyzetről készítendő értékelő jelentés felépítése, tartalma, továbbá a *fertőzöttség, veszélyeztetettség* tükrében végrehajtandó feladatok, tananyag és záróvizsga kérdés a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Rendészettudományi Karán (RTK): https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/bunugyi_szolgalmati_ismeretek_zv_kerdese_k_2024.pdf (2025.01.10.).

¹⁷⁴ NYESTE Péter – SZENDREI Ferenc: *A bűnügyi hírszerzés kézikönyve*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019, 117–124. oldal.

A fiatalok által elkövetett bűncselekmények számaránya a Balaton-menti járásokban			
	1965	2022	2023
Január	10%	12 (6,0%)	31 (11,57%)
Február	5%	4 (2,0%)	13 (4,85%)
Március	5%	32 (16,0%)	32 (11,94%)
Április	5%	35 (17,5%)	32 (11,94%)
Május	15%	12 (6,0%)	23 (8,58%)
Június	7%	21 (10,5%)	25 (9,33%)
Július	9%	9 (4,5%)	18 (6,72%)
Augusztus	9%	7 (3,5%)	14 (5,22%)
Szeptember	11%	8 (4,0%)	24 (8,95%)
Október	8%	12 (6,0%)	15 (5,60%)
November	8%	19 (9,5%)	15 (5,60%)
December	8%	29 (14,5%)	26 (9,70%)
Összesen:	100%	200 (100%)	268 (100%)

A kimutatásból egyértelműen látszik, hogy a Balaton-menti járásokban 2022-ben regisztrált bűncselekmények 4,38%-át (200 deliktumot), illetve 2023-ban nyilvántartott bűncselekmények 6,42%-án (268 deliktumot) fiatalok követték el.¹⁷⁵

Ha a százalékos arányokat összevetjük az 1965-ös mutatókkal, akkor kétségtelen, hogy a fiatal korosztály részvétele (vagy jelenléte) a térség bűnözésében emelkedett. Megjegyzendő, miszerint az eredeti tanulmány az 1964-es és az 1965-ös évekre vonatkozóan számszerű adatokat nem tartalmazott, de a százalékos arányok is jól látják a lényegét.

Jelzem, hogy a kriminálstatisztikai adatokat – a Legfőbb Ügyészség Informatikai Főosztály tájékoztatása alapján – az egységes nyomozó hatósági és ügyészeti statisztikai rendszer (a továbbiakban: ENYÜBS)¹⁷⁶ segítségével állítottam össze (itt is köszönet illeti őket ezért).

Nem elhanyagolható tényező, hogy az ENYÜBS rendszerében az információkat akkor rögzítik, ha a nyomozó hatóságok, illetve az ügyészség a bűncselekmény vonatkozásában statisztikai adatszolgáltatást megalapozó eljárási döntést hoztak (pl. a feljelentés elutasítása, az eljárás megszüntetése, az eljárás felfüggesztése, a vádemelés)¹⁷⁷, amelyhez kapcsolódóan a statisztikai adatszolgáltatás megtörtént. Az ENYÜBS tehát az adatrögzítés időpontjára tekintettel úgynevezett követő jellegű, ezért nem azt mutatja be, hogy mennyi bűncselekmény valósult meg a vizsgált évben, hanem azt, hogy

¹⁷⁵ Forrás: a Legfőbb Ügyészség Informatikai Főosztály LFIIGA/472-2/2024. számú kriminálstatisztikai adatszolgáltatása (ENYÜBS-adatok).

¹⁷⁶ ENYÜBS: lásd a 12/2018. (VI. 7.) BM rendeletet az egységes nyomozó hatósági és ügyészeti bünyügyi statisztikai rendszerről, az adatgyűjtés és -feldolgozás részletes szabályairól.

¹⁷⁷ A feljelentés elutasítása [a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 381–382. §]; az eljárás megszüntetése (Be. 398–403. §); az eljárás felfüggesztése (Be. 394–397. §); a vádemelés (Be. 421–424. §).

hány cselekmény kapcsán történt jogi döntés, és ezzel összefüggésben (regisztrációs jelleggel) mennyi esetben volt statisztikai adatszolgáltatás.

Regisztrált bűncselekmény alatt tehát a nyomozó hatóság, illetve az ügyészség meghatározott büntetőeljárási döntését követően rögzített, és a rögzítés időpontjára elszámolt cselekmény értendő.

Amennyiben feltételezzük a látens bűnözést, annak mérete egyrészt a különböző viszonylatok és hónapok vonatkozásában arányosan eloszlik, másrészt csak bizonyos kategóriákban és határokon belül létezik, mivel egyes elkövetési magatartások éppen jellegüknél fogva nem maradhatnak rejtve. Azok a bűncselekmények egyébként, amelyek különböző okokból nem jutnak a rendőri szervek tudomására, nem lehetnek nagyszámúak. Az egyik kempingben (éppen abban, amely Budapesthez legközelebb esik, és az elkövetőként számításba jöhető fiatalok több mint fele budapesti), reprezentatív felméréssel és egyéb tapasztalatok alapján csaknem tökéletesen megismertük azokat a cselekményeket, amelyek feljelentés útján nem kerültek a látókörünkbe. Ebben a kempingben, ahol 2500 külföldi és 500 belföldi fordult meg 1965 nyarán, a következő rendellenes esetekről szerzett tudomást a személyzet:

- egy 12 éves fiú elcsent egy törölközőt a sátor mellől. A személyzet a tettest elfogta, a törölközőt visszaadták a tulajdonosnak, a gyermeket megpofozták;
- az ismeretlen tettes két üres tejesüveget vitt el egy sátor mellől. Az üvegek nem kerültek elő;
- ismeretlen tettes egy külföldi személygépjármű ablakáról levette az egyik esőtörlőt (ablaktörlőt), amely nem lett meg;
- két fiatalkorú fiú a női WC-ben leselkedett a nőkre. A személyzet megfigyelmezte őket;
- két külföldi fiatalember durva csendháborítást követett el részegen, éjjel, a táboron belül. Megvonták tőlük a további szállás jogát;
- négy vagy öt esetben a fiatalok a szállásdíj megfizetése nélkül beosontak a kempingbe.

Ennél több rendellenességről a sáortábor dolgozói nem tudnak.

A látens bűnözést is beszámítva tehát úgy ítéljük meg, hogy a bűncselekmények, a szabálysértések és az egyéb szabályszegések lényeges mértékben nem zavarták meg a közrendet és az üdülővendégek pihenését. Ezt a tényt összhangba hozzuk az általunk alkalmazott intézkedésekkel, és azzal a segítséggel, amelyet a környező megyebeliek, illetve elsősorban a Budapesti Rendőrfőkapitányság munkája jelentett. Évek óta eredményesen alkalmazott módszer, hogy munkatársaink megszürik az úgynevezett autóstopos utasokat, leginkább azokat a fiatalokat, akik megfelelő anyagi ellátottság nélkül érkeznek a területünkre. Értékelve ezt a szűrőmunkát: rendkívül hasznos, jóllehet az lenne részünkre még előnyösebb, ha ezek a bizonytalan egzisztenciájú fiatalok minél hamarabb, akár stoppal is, visszautaznának az állandó lakhelyükre.

1. Intézkedéseink a nyári üdülést megelőzően

a) Felkészítjük csoportos és egyéni megbeszéléseken azokat az alkalmazottakat, akik közvetlenül érintkeznek a vendégekkel (szállodai és kemping-személyzet, a vendéglátóipar, a strand, a kölcsönzővállalat dolgozói, üdülőhelyi előadók, taxisok, hordárok, MÁV málházók stb.). A megbeszéléseken kétirányú

kérést terjesztünk eléjük: egyrészt, a gyanús személyekre, pénztelen, rossz magaviseletű, felügyelet nélküli fiatalokra figyeljenek fel, és a rendőri szerveknek jelezzék a megjelenésüket; másrészt, a saját portájukon tartsanak rendet. A felkészítés eredményessége az idényben kézzelfogható. Például a balatonfüredi kempingben 1959 óta ugyanaz a személyzet dolgozik, és rendet tartanak a területen. Ebben a táborban 1959 óta nem történt rendellenesség. Tihanyban a hasonló feltételekkel működő kempingben évenként változik a személyzet, velük nehezebben találtuk meg a hangot. Ebben a sátoztáborban követték el a két utolsó évben a speciális üdülési jellegű bűncselekmények mintegy harmadát. Keszthelyen az úgynevezett Sziget-strand¹⁷⁸ személyzete stabil, jó viszonyban van velünk. Még soha nem történt ott bűncselekmény. A mellette lévő másik strandfürdő személyzete cserélődik, bizonytalan elemekből áll, akikkel nem igazán tudunk együttműködni. Ezen a strandon minden évben több lopás fordul elő.

Ha az alkalmazottak megfelelő rendet tartanak a működési területükön, ez már önmagában megelőzhet minden problémát.

b) Az idényt megelőzően eseti és rendszeres akcióellenőrzéseken kiszűrjük a bizonytalan céllal, indokolatlanul ott tartózkodó fiatalokat. Igyekszünk tudatosítani bennük, hogy a területen nem tanácsos kétes szándékkal csavarogni.

c) A szóba jöhető objektumok alkalmazottainak megbízhatóságát, rátermettségét minden évben priorálással és egyéb adatgyűjtéssel igyekszünk megállapítani. Ezzel megelőzhetjük, hogy a kérdéses vállalatok veszélyes elemeket, megbízhatatlan személyeket alkalmazzanak. Ez a tervünk azonban csak részben hajtható végre, mert a vállalatoknak éppen a legalacsonyabb kategóriába tartozókat (segédmunkás, mosogató, londiner stb.) rendszerint csak az utolsó pillanatokban sikerül leszerződtetni. Így a dolgozók között nagy a polarizálódás: a törzsgárda stabil és sokat segít a közbiztonság megszilárdításában, a munkavállalók egy része viszont ideiglenes, kétes elem, akik nem segítenek, és akiket fokozott figyelemmel kell kísérnünk.

d) Minden évben, közvetlenül az idény előtt, a vállalatok vezetőivel együtt ellenőrizzük a közületi objektumok őrzését, biztonsági viszonyait, a záratokat. Ezzel – a technikai javításokon túlmenően – elérjük, hogy a figyelmet fokozottan erre a kérdésre irányítsuk.

e) A körzeti megbízottak feladata, hogy a nem elfogadhatóan viselkedő, galeriba csoportosuló fiatalokat folyamatosan felderítsék, és az érintett, illetve a szülő, az iskola vagy a munkáltató időben történő figyelmeztetésével szüntessék meg helytelen magatartásukat.

2. Intézkedések a nyári üdülőidényben

a) Erőnkhez mérten vezénylünk a területre – gyalogos és gépkocsizó – egyenruhás rendőrrjárőröket. Előírjuk a részükre, hogy rendszeresen igazoltassák, számoltassák el a gyanús magatartású, bizonytalan egzisztenciájú személyeket. Ez a szolgálati forma hozza a legtöbb eredményt mind a megelőzés, mind a felderítés vonalán.

Így például:

¹⁷⁸ Itt nagy valószínűséggel az 1864 óta üzemelő Szigetfürdőről van szó: <https://keszthely.hu/szabadido/szigetfurdo/> (2024.12.12.).

aa) Az alkalmi tolvajokat, a csavargókat, a munka nélkül élni akarókat ez a szolgálat elfogja. Az elszámoltatásoknál számos bűncselekmény elkövetésére derül fény olyan időpontban, amikor a tettes kézre kerülésének preventív értéke általában a legnagyobb.

ab) A rendőr jelenléte és aktív magatartása visszatartóan hat az eseti elkövetés szempontjából is. Az a személy, akit a rendőr igazoltatott, az intézkedés helyszínétől viszonylag távolabb sem gondol bűncselekmény elkövetésére; aki- nek pedig a nevét és egyéb adatait is felírták, aznap már biztosan nem tanúsít jogsértő magatartást.

ac) Az egyenruhás rendőri szolgálat közvetlen megelőző hatására két kiemelkedő példa:

1. Hévízen a tófürdőben, ahol hétköznap 8–10.000, vasárnap és ünnepnap 25–30.000 ember fürdik, gyakori volt a kabinokból történő lopás. Ezt úgy szüntettük meg, hogy két egyenruhás rendőr üzemidőben a kabinsorok között járőrözött.

2. Balatonakarattyán 1965. június 20-ig annyi lakásbetörést követtek el, mint a megye többi részén együttvéve. Az egyébként rendkívül zsúfolt villasorok közé június 21-től négy őrhelyet¹⁷⁹ szerveztünk. Az eredmény: az idény végéig nem történt több betöréses lopás.

b) Kiterjedten alkalmazzuk a nyomozóportyát azzal a megoldással, hogy ugyanazok a nyomozók mindig azonos területeket és helyiségeket járnak be. Ennek a szolgálatnak csak kivételesen van konkrét eredménye, ennek ellenére, megítélésünk az, hogy léteével, jellegével a bűnmegelőzés egyik komoly eszközévé vált. E portyázás az érdekeltekben széles körben tudatosítja a közbiztonság fontosságának gondolatát, és a nyomozóknak is hasznos ismeretekkel szolgál.

c) A lakóterületeken rendszeres szűrőmunkával egészítjük ki a közterületen folytatott tevékenységet. Ezt egyrészt a nyomozók végzik az adatgyűjtés speciális válfajaival,¹⁸⁰ másrészt a körzeti megbízottak nyílt (vagy nyíltabb) mód-szerekkel. Minthogy a nyomozók tevékenységének hatékonyságát az idény alatt nem tudjuk jelentősen fokozni, ezért zömmel a körzeti megbízotti szolgál-at átszervezésével operálunk. A Balaton-parti sáv körzeteit megosztjuk. A par-tot övező hátsó (25–30 kilométeren belüli) területek körzeti megbízottjai ré-szére meghatározott, szűkebb körzeteket alakítunk ki a parti oldalon. Ezek a körzeti megbízottak a saját körzetük feladatainak ellátása mellett, hetenként két napot kötelesek a parti területen eltölteni. Feladatuk: felderíteni az illegá-lisan ott tartózkodó, be nem jelentkezett, gyanús személyeket, és feljelenteni azokat az állandó lakosokat, akik bejelentés nélkül, üzletszerűen fogadnak fi-zetővendégeket. Ennek az intézkedésnek a közbiztonságra gyakorolt pozitív ha-tása mellett, az adózási fegyelem megszilárdításában is jelentős szerepe van.

d) A közutakat és a vasutakat ellenőrizzük. A személyszállító vonatokon és a forgalmi gócpontokon részben a budapesti rendőri állomány segítségével fo-lyik ez a tevékenység.

¹⁷⁹ Az „őrhely” alatt, gyaníthatóan az úgynevezett *mozgóőr-szolgálat* szervezése értendő.

¹⁸⁰ Az *adatgyűjtés speciális válfajai napjainkban*: puhatolás vagy leplezett meghallgatás [Be. 215. § (2) bekezdése]; rejtett figyelés [Be. 215. § (5) bekezdése]; *dezinformáció*: valótlan vagy megté- vesztő adatok közlése [Be. 215. § (7) bekezdése]. A felsorolt – bírói és ügyész engedélyhez nem kötött – leplezett eszközök (szerintem, inkább módszerek) nem mai keletűek. Az idők folyamán azon-ban a megnevezésük és a jogi szabályozásuk változott.

e) A fiatalok csoportosulásait igyekszünk megelőzni. A létrejött galerikat – minthogy tagjaik rendszerint törvénysértő magatartásokat követnek el – közvetlen eszközökkel (figyelmeztetés, feljelentés, bekísérés, előállítás, a szülők és az iskola értesítése stb.) megszüntetjük.

f) Az időnyben havonta átfogó, mindenre kiterjedő ellenőrzést tartunk. Ezt a közlekedés felügyelete mellett kiterjesztjük a nyilvános helyek, az ismert illegális szálláshelyek, a rendőrhatalósági felügyelet (REF) alatt állók, a gyanús elemek és a veszélyes bűnözők (VB) ellenőrzésére, de mindezekben túlmenően az egyes nyílt területek (pl. strandok homokpadja, egyéb vízközei részek, erdők és ligetek) átfésülésére is, ahol tapasztalataink szerint a szabadban éjszakázás rendszeresen előfordul.

A *rendőrhatalósági felügyelet* (REF) alá helyezés olyan államigazgatási (igazgatásrendészeti) kényszerintézkedés volt, amellyel a rendőrhatalóság az állam és közbiztonságra, illetőleg a szocialista társadalmi együttélésre veszélyes vagy más állami érdek szempontjából aggályos személyeket állampolgári jogaikban korlátozta. A felügyelet alá helyezés határozattal történt.

A REF alá helyezett személy, köteles volt a következő főbb rendelkezéseket betartani: lakóhelyéről csak a rendőrkapitányság engedélyével távozhatott el; lakását a tilalmazott időben nem hagyhatta el; a határozatban szereplő nyilvános helyeket nem látogathatta; a határozatban megjelölt időben köteles volt jelentkezni a kijelölt rendőri szervnél; távbeszélő készüléket – ha ettől eltiltották – nem üzemeltethetett.¹⁸¹ A REF szabályainak megtartását a rendőrség ellenőrizte, és azok megszegése szabálysértési eljárást vont maga után. Lásd a 2000. március 1-jén hatályon kívül helyezett, a szabálysértésekről szóló 1968. évi I. törvény (Sztv.) 97. § rendelkezéseit.

A *veszélyes bűnöző* (VB) nyilvánított személyeket magatartásuk, tevékenységük rendszeres és folyamatos figyelemmel kísérése során megszerzett összes adataikkal együtt nyilván kellett tartani, hogy az újabb bűncselekmények megelőzése, illetve az elkövetett bűncselekmények felderítése érdekében, a bűnüldöző szervek szükség esetén informálhatók legyenek.

A *Bűnügyi Nyilvántartó* (a továbbiakban: BNy) – a bűnüldöző szervek meghatározott bűnöző kategóriákra kiterjedő folyamatos ellenőrző tevékenységének elősegítésére – évenként (központilag sorszámozott) *Névmutatót* adott ki, amellyel minden rendőrfőkapitányságot a szükséges példányszámban látott el.

A rendőri szervek vezetői gondoskodtak az egységüknél használatban lévő *Névmutatók* rendeltetésszerű kezeléséről és felhasználásáról. Elvesztése esetén felelősségre vonást kellett alkalmazniuk.

A rendőrök a *Névmutatót* kötelesek voltak szolgálatban maguknál tartani, igazoltatás alkalmával a személyeket ebben rendszeresen priorálni; bevonulásuk után parancsnokuknak átadni.¹⁸² Megjegyzendő, hogy a rendszerváltoztatást megelőző időszakban ismert volt a *különösen veszélyes bűnöző* (KVB) és a *politikai veszélyes bűnöző* (PVB) kategória is. A rendőri ellenőrzés pedig nem csupán a REF, hanem a pártfogó felügyelet (PF) alá helyezett és a kitiltott személyekre szintén kiterjedt. A PF, amelyet a köznyelvben sokáig „*utógondozásnak*” neveztek, a bűnismétlés kockázatának

¹⁸¹ DÁVID Gábor – HORVÁTH Nándor: *Rendőri Kézikönyv A–Z*. Budapest, Belügyminisztérium (BM) Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség, 1972, 382–384. oldal; A Magyar Népköztársaság Belügyminiszterhelyettesének 015/1966. (10–24/15/1966.) számú utasítása a kitiltásról és a rendőrhatalósági felügyeletről szóló 1/1957. (III. 19.) BM számú rendelet végrehajtásáról.

¹⁸² A *veszélyes bűnözők nyilvántartásáról* – egyéb közjogi szervezetszabályozó eszközök mellett – az egykoron „*Szigorúan titkos!*” minősítésű 01/1967. (10–1190/1/1967.) számú belügyminiszterhelyettesi parancs (A *Bűnügyi Nyilvántartás Szabályzata II. rész*) XII. fejezete 118–132. pont rendelkezett. A hivatkozott pontok: 118., 129. (1) és (3) bekezdése, 131. (1) bekezdése.

csökkentését szolgálta. Ez utóbbi néhány fogalomkört területi okokból nem részletezem (egyébként is csak érintőlegesen kapcsolódnak a témához).

A rendszerváltoztatás után a rendőrhatalmának (REF) és a veszélyes bűnözők (VB) összes formájának (KVB, PVB) nyilvántartása megszűnt. A bűnügyi nyilvántartásról napjainkban a *bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról* szóló XLVII. törvény (Bnytvt.) rendelkezik.

g) Az igazgatásrendészeti alosztályok személyzete hetenként-tíznaponként közvetlen ellenőrzéssel fedi fel a bejelentkezés elmulasztásával járó illegális szállásadást. Ezzel kettős célt érünk el: a bejelentkezési fegyelmen keresztül szilárdítjuk általában a közbiztonságot; valamint felfedjük a bizonytalan egzisztenciájú, főként fiatalok személyeket. Azokon a szórakozóhelyeken, ahol a fiatalok jelenléte rendszeres, a KISZ-bizottságokkal¹⁸³ együtt, időnként ellenőrizzük a rájuk vonatkozó szabályok betartását. Ez fegyelmezőleg hat a vendéglátóipari alkalmazottakra és az érintett fiatalokra. Megyénk területén olyan szórakozóhely, ahol rendszeres lenne a garázda magatartás, eddig nem vált ismertté. Lehetséges, hogy a rendszeres ellenőrzés hatására.

Az igazgatásrendészeti szolgálat feladatköre a hatvanas-hetvenes évektől – egészen a rendszerváltoztatásig – lényegesen szerteágazóbb volt. E rendőri tevékenység anno az állampolgárok nyilvántartásával, a közrendet biztosító általános rendészeti felüglével, továbbá az e körbe tartozó engedélyügyekkel kapcsolatos teendőket foglalta magában. Ezek között a lefontosabbak voltak:

1. A személyi igazolvánnyal, útlevelemmel és egyéb útiokmányokkal, a lakcímbjelentéssel, külföldiek be- és átutazásával, lakhatásával stb. összefüggő feladatok (idetartozott például az úgynevezett határsávenedélyek kiadása is).
2. Igazgatásrendészeti kényszerintézkedésekkel (kitiltás, rendőrhatalmának felüglével) és a szabálysértésekkel kapcsolatos ügyek (a rendőrségi hatáskörbe tartozó, részben elzárással is sújtható szabálysértések tartoztak ide).
3. A közbiztonsági szempontból veszélyes tárgyak, anyagok, tevékenységek (lőfegyver, lőszer, mérge, sugárzóanyag, kábítószer, sokszorosítógépek,¹⁸⁴ robbanóanyag, vadászat, lőterek használata stb.) engedélyezésével és ellenőrzésével kapcsolatos feladatok.¹⁸⁵

Az igazgatásrendészet feladatköre napjainkban lényegesen szűkebb: csupán állampolgársági, szabálysértési és fegyverengedélyezési tevékenységre korlátozódik.¹⁸⁶ E szolgálati ág a vármegyei rendőr-főkapitányságokon a rendészeti igazgatóságok alárendeltségébe tartozik. A Veszprém Vármegyei Rendőr-főkapitányság (VMRFK) osztályai: Közrendvédelmi; Közlekedésrendészeti; Igazgatásrendészeti; valamint Tevékenység Irányítási Központ (osztály jogállással). A VMRFK részletes szervezeti felépítését a 4. melléklet tartalmazza.

¹⁸³ A KISZ (Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség) 1957–1989 között az állampárt, a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) ifjúsági szervezete volt. Forrás: <https://mult-kor.hu/cikk.php?id=16887> (2024.12.15.).

¹⁸⁴ Idetartozott például a vállalatok birtokában/tulajdonában lévő, úgynevezett stencilgépek ellenőrzése is.

¹⁸⁵ DÁVID – HORVÁTH i. m. 242. oldal. Az igazgatásrendészeti szolgálat részletes feladatait a 2/1968. (10–21/2/1968.) számú belügyminiszteri parancs (*A Rendőrség Szolgálati Szabályzata*) 50–64. pontja tartalmazza.

¹⁸⁶ BODA József (főszerk.): *Rendészettudományi szaklexikon*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019, 268. oldal.

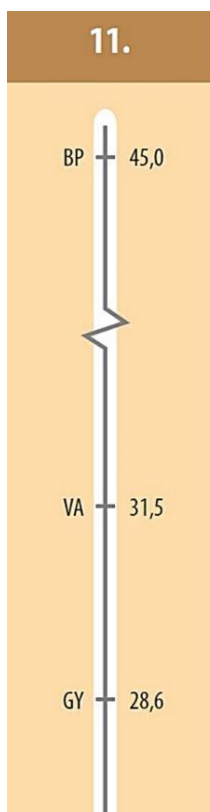
h) Járőreinket elláttuk a fiatalok veszélyes bűnözők, a szokásosan garázda fiatalok fényképeivel. Ezek a fotók alkalmasak arra, hogy az ellenőrzések során eleve kiszűrjessük a közismerten veszélyes elemeket.

i) Prostitúcióra utaló jelenségeket nem nagy számban észleltünk. Ezzel a témával nem külön, hanem a csavargás, munkakerülés körén belül, a férfi elkövetőkre jellemző bűncselekményekkel együtt foglalkozunk. E jogsértéseket – észlelésük esetén – azonnal megszüntetjük, és nyomban szabálysértési eljárást kezdeményezünk.

Megítélésünk szerint, adottságaink a jelenleginél lényegesen nagyobb idegenfoglalom esetén is megfelelőek lesznek ahhoz, hogy a közbiztonságot tovább szilárdítsuk, és a megyénkbe érkező üdülővendégek zavartalan pihenését biztosítsuk.

3. Mellékletek

3.1. A szálláshelyek kapacitása és vendégforgalma¹⁸⁷

11. Turizmus, kereskedelem, vendéglátás

11.1. tábla A szálláshelyek kapacitása és vendégforgalma

Megnevezés	2011	2012	2013
Kereskedelmi szálláshelyek			
Egységek száma ^{a)}	285	266	245
Férőhelyek száma ^{a)}	36 125	35 103	32 802
Vendégek száma	530 169	528 457	529 274
Ebből: külföldi	115 503	118 651	118 980
Vendégéjszakák száma	1 549 767	1 595 772	1 575 538
Ebből: külföldi	508 092	541 095	544 343
Egyéb szálláshelyek			
Vendéglátók száma ^{b)}	5 984	5 839	5 723
Férőhelyek száma ^{b)}	33 063	31 753	31 942
Vendégek száma	106 174	124 923	111 444
Ebből: külföldi	23 211	25 450	22 030
Vendégéjszakák száma	327 889	374 610	396 856
Ebből: külföldi	104 258	109 846	105 042

^{a)} Július 31-én.

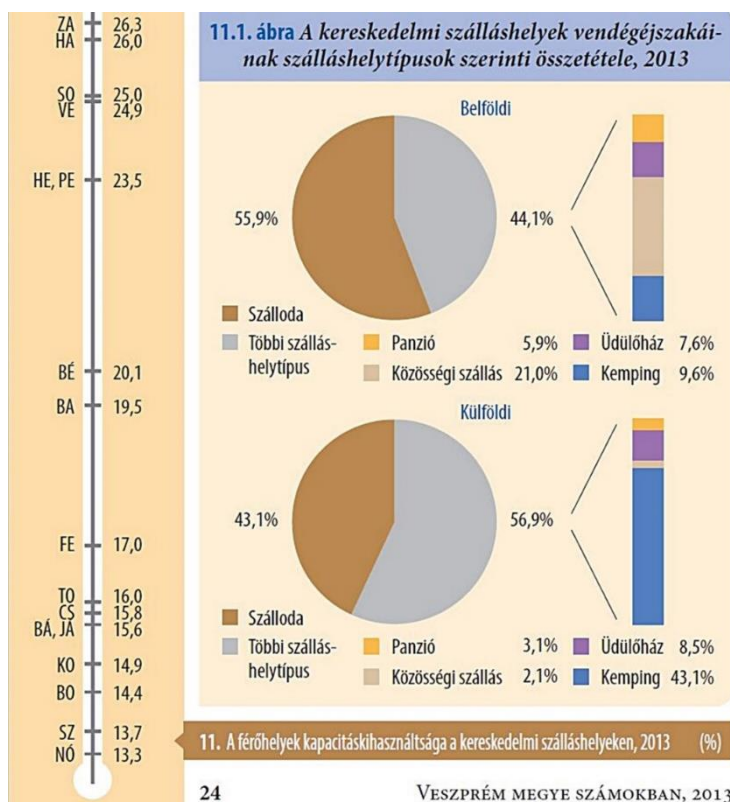
^{b)} December 31-én.

¹⁸⁷ RETZ (szerk.) i. m. 24. oldal.

3.2. A vendéglátóhelyek üzlettypusok szerint¹⁸⁸

11.3. tábla Vendéglátóhelyek üzlettypusok szerint			
Megnevezés	2011	2012	2013
Étterem, büfé	1 375	1 416	1 395
Cukrászda	139	153	163
Italüzlet és zenés szórakozóhely	909	943	941
Munkahelyi, rendezvényi és köz- élettetést végző vendéglátóhely	236	236	227
Összesen	2 659	2 748	2 726

3.3. A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak szálláshelytypusok szerinti összetétele¹⁸⁹

¹⁸⁸ RETZ (szerk.) i. m. 25. oldal.

¹⁸⁹ RETZ (szerk.) i. m. 24. oldal.

- *Rendőrség Szolgálati Szabályzata*. A Magyar Népköztársaság belügyminiszterének 2/1968. (10–21/2/1968.) számú parancsa
- RETZ Tamás (szerk.): *Veszprém megye számokban, 2013*. Budapest, Központi Statisztikai Hivatal, 2014

4.2. Internetes hivatkozások

- Érthető jog. A jogról könnyedén – <https://erthetojog.hu/egyeb-jogi-ismerek/kiskoru-fiatalkoru-gyermekkoru-melyik-mit-jelent-pontosan/> (2025.01.10.)
- Keszthely – <https://keszthely.hu/szabadido/szigetfurdoo/> (2024.12.12.)
- Múlt-kor Történelmi Magazin – <https://mult-kor.hu/cikk.php?id=16887> (2024.12.15.)
- Népszámlálás 2011 – https://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_19 (2024.12.08.)
- Rendőrség. Adatvédelmi Portál – <https://adatvedelem.police.hu/web/quest/kozadat?szervezet=orfk-veszp> (2024.12.15.)
- Veszprém a királynék városa (Középiskolák) – <https://veszprem.hu/kozintezmenyek-hivatalok/kozepiskolak/> (2024.12.08.)
- Veszprém a királynék városa (Oktatás, nevelés) – <https://veszprem.hu/kozintezmenyek-hivatalok/oktatas-neveles/> (2024.12.08.)
- Veszprém megye járásai, 2020 – <http://www.terport.hu/tematikus-terkep/veszprem-megye-jarasai-2020.html> (2024.12.08.)
- Veszprém Televízió – <https://www.veszpremtv.hu/balaton-kihivasok/> (2024.12.11.)
- ZAOL Zala Vármegyei Hírportál – <https://www.zaol.hu/hirek/2009/11/keszthely-visszacsatolasa-zala-megye-ezer-eve-xxv> (2024.12.08.)
- Záróvizsga kérdések bünyügyi szolgálati ismeretekből 2024 – <https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/bunugyi-szolgalati-ismeretek-zv-kerdesek-2024.pdf> (2025.01.10.)

Fröhlich János¹⁹¹ – Dr. Kovács Gyula
Szilágyi Dezső csókja¹⁹²

Történik 1899-ben, a monarchia területén, Bécsben.

Főbb szereplők:

Bauer Janka zsebtolvaj, *Bauer Jánosné* lánya

Bauer Jánosné zsebtolvaj, *Bauer Janka* anyja

Melheins János, a fiatal, ambiciózus detektív

Szilágyi Dezső, Magyarország igazságügyminisztere

A legbeavatottabb körökben tudják csak azt a történetet, amely alább következik. Főszereplője nem kisebb ember, mint maga *Szilágyi Dezső*¹⁹³, Magyarország nagy államférfia és volt igazságügyminisztere. Az eset 1899-ben, a miniszter bécsi tartózkodása alatt történt meg, és erősen foglalkoztatta az ottani rendőrséget is.

A nagy férfiú tudvalevőleg agglegény volt, s szerette a társaságot. Nem egyszer maradt fenn éjfél utánig, s ilyenkor apró kalandokból ki-kivette a részét. Egyszer igen jókedvűen botorkált haza a késő éjszakában, s hogy az egyedüllét unalmát elűzze magától, sétapálcájával megzörrentette a kirakati boltok vasredőnyeit. Természetesen ez nagy lármával járt az éjszaka csendjében, s amint botját a Koronaherceg utcai¹⁹⁴ üzletek redőnyein húzta végig, megállította az ottani rendőrséget, és igazolásra szólította föl.

És megesett az a nagyszerű dolog, hogy a rendőrség közembere fölírta csendháborításért Magyarország igazságügyminiszterét, s hozzá még föl is jelentette. Természetesen Szilágyi Dezsőt nem büntették meg, a rendőrt se szidták össze, sőt, még kitüntetést adtak neki.

A jókedvű miniszterrel gyakorta estek meg ilyen jóízű, mókászerű dolgok; annak az esetnek azonban, amely Bécsben történt vele, már kissé kellemetlenebb volt az utóíze.

*

Szilágyi Dezső 1899 júniusában ment föl Bécsbe. Azt nem tudni, mi dolga akadt ott, mert még a legintimebb köreinek se szokta elárulni, hogy hova jár.

¹⁹¹ *Fröhlich János Hugó* (1873–1926), a 'száguldó riporter', a magyar bűnüldözés első nagy krónikása. Filmrendezőként, operatőrként, színészként és újságíróként jegyzik az annalesek, de a nevéhez fűződik az első magyar filmhíradóvállalkozás, a Kino-Riport alapítása, amelyet 1913-ban hoztak tető alá Fodor (*Fuchs*) Aladárral (1878–1918).

¹⁹² A novella azonos címmel, Kovács Gyula (szerk.): *Csalók, szélhámosok, tolvajok és zsebmetszők* című kötet 58–63. oldalán jelent meg (Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]™, 2022). Lapunk hasábjain a szerkesztett és némiképpen kiegészített változatot olvashatja a tisztelt érdeklődő.

¹⁹³ *Szilágyi Dezső* (1840–1901): magyar jogász, politikus, igazságügyminiszter, országgyűlési képviselő, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tagja. Budapesten az I. kerületben tér és móló, a XVI., XVII., valamint a XXIII. kerületben utca viseli a nevét. Forrás: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/sz-77C95/szilagyi-dezso-77FC7/> (2024.07.14.).

¹⁹⁴ *Koronaherceg utca*: a mai Petőfi Sándor utca Budapest, V. kerületében.

A pályaudvaron, a kiszálláskor történt vele az, hogy amikor szeméi a kijáratot keresték, egy váratlan pillanatban, meglepetésszerűleg egy szép lány ugrott a nyakába, akinek a társaságában egy idősebb hölgy volt. A lány ujjongva megölelte és megcsókolta, a következő szavak kíséretében, persze németül:

– Isten hozott, édesapám! Szegény apa, de megváltoztál, mióta nem láttalak. Bizony, azóta hét év múlt el. Ugye, hogy megnőttem? De te is más lettél. Alig ismertem rád.

Szilágyi Dezső tiltakozni kezdett a meg nem érdemelt, és valószínűleg eltévedt csók, illetve ölelés ellen, bár a lány csodaszép volt, s mindössze tizenhét-tizenennyolc évesnek látszott.

– Bocsánat, de nem vagyok a maga papája. Én magyarországi ember vagyok, most jöttem Budapestről.

A lány zavartan kért bocsánatot, és erősítette, hogy de bizony, az ő apjának ugyanilyenek az arcvonásai, és igazán nem tehet arról, amiért félreismerte, de ezt tulajdonítsa annak, hogy apját már mintegy hét esztendeje nem látta, meg azután azt jelezték neki, miszerint ezzel a vonattal érkezik meg.

A kölcsönös bocsánatkérések és kimagyarázások után, elfoglalva a kaland érdekességétől, kocsira ült, és Bécs legelegánsabb szállójába, a Sacherbe¹⁹⁵ hajtatott.

Itt aztán ebéd közben meglehetősen kellemetlen meglepetés érte, hogy mi, azt sejteni fogja mindenki. Az tudniillik, hogy hiányzott valamilye, mégpedig a pénztárcája, két darab ezerforintos és több más bankjegytartalommal.

Az első pillanatban a pályaudvari kalandra, s annak leányszereplőjére gondolt, mert már olvasott olyasmit, hogy az ilyen barátságos fogadtatások kellemetlen meglepetéssel szoktak jární.

Azonnal magához hívatta a szálloda igazgatóját, és megkérte, hogy küldessen hozzá a központból egy rendőrtisztviselőt. A szállodás menten intézkedett, s kisvártatva megjelent a rendőrtiszt Szilágyi Dezső előtt. A miniszter előadta, hogy hiányzik a pénztárcája, s a pályaudvari kalandot is elmesélte neki.

A rendőrtisztviselő ugyancsak azon gyanújának adott kifejezést, hogy a tettes nem lehetett más, mint az illető leány, a rendőri praxis legalábbis ezt igazolja. A nyomozási akták a pályaudvari hölgyek személyleírásával együtt egy fiatal, ambiciózus detektív, *Melheins* János kezébe kerültek, aki akkoriban a legjobb nyomozóerő hírében állott.

Melheins Jánosnak természetesen az volt az első dolga, hogy elindult a pályaudvarra kérdezősködni a személyleírásban adott hölgyek felől. A kérdezősködés nem volt teljesen sikertelen, mert a detektív megtudott annyit, hogy egy fiatal nő, aki rendkívül csinos termetével és finom metszésű arcvonásaival vonta magára a figyelmet, egy idősebb hölgy társaságában, negyedórával a budapesti vonat megérkezése előtt tényleg a pályaudvaron tartózkodott. Az érkezés után nem látták őket többé, s azt sem tudták megmondani, hogy hová mentek.

Szilágyi Dezső határozottan emlékezett arra, hogy a leány, amikor megcsókolta, hevesen átölelte; bosszankodott erősen azon, amiért nem tapogatta

¹⁹⁵ A *Staatsoper* (Állami Operaház) mellett elhelyezkedő, 5 csillagos *Sacher Hotel*, a mai napig fogadja vendégeit. Címe: Bécs (Ausztria), Philharmoniker strasse 4. Forrás: <https://sacher.hotelsinvienna.org/hu/#main> (2024.07.14.).

meg a zsebét mindjárt ott a helyszínen, s miképpen tudott felülni egy ilyen közönséges tolvajfogásnak.

Melheins, az agilis detektív, bár leverőleg hatott rá, hogy nyomravezető fonalat nem tudott találni, még az éjjel sietett felkeresni Szilágyi Dezsőt, s közölni vele az eredményt, illetve eredménytelenséget. A miniszter éppen lefeküdni készült, mikor betoppant hozzá a detektív, aki sajnálatát fejezte ki, amiért a tetteseket még nem keríthette elő, de hogy megkönnyítse a nyomozást, elhozta magával a zsebmetszőnők és az utazó szélhámosnők fényképeit. Mintegy ötszáz arckép lehetett a kezei között. Szilágyi a képeket egyenként alaposan szemügyre vette, és mindenkinél nemet intett a fejével, s bosszankodva csapta le a legutolsót. A detektív vigasztalta:

– Kegyelmes uram, ne tessék gondolni, hogy abbahagyom a nyomozást. Még van egy kis remény arra, hogy kézre keríthetjük őket. Az összes rendőrhatóságnak megküldettem a személyleírást. Magam pedig mindent el fogok követni, hogy a hölgyek megkerüljenek.

Azzal udvariasan meghajtotta magát, és távozni készült, hogy a miniszter nyugovóra térhessen. Szilágyi Dezső azonban hirtelen marasztalólag intett a kezével.

– Ejnye, majd’ elfelejtettem. Mikor az a leány megcsókolt, átható parfümszagot éreztem, mely a zsebkendőjéből áradt. Nem tudom, a véletlennek, vagy a flegmatikus¹⁹⁶ természetemnek köszönhetem-e, de tény, hogy a zsebkendő sarkában tisztán kivehettem két betűt, az „A. K.” monogramot.

A detektív ezt is följegyezte az adatok közé, és távozott. A monogram-felfedezés nem nagyon lelkesítette, de kötelességszerűen tudomásul vette. Másnap egész napon át lótot-futott, ennek ellenére a nyomozás továbbra is eredménytelen maradt.

Szilágyi Dezső kíváratára a rendőrség a legnagyobb titokban tartotta a dolgot, az a nyilvánosság elé nem kerülhetett. Az érdekes tárcaeltűnés se a bécsi rendőri sajtóirodának, se a Wilhelm-féle rendőri könyvatos laptudósítónak nem juthatott a tudomására. A titoktartás természetesen Melheins detektívre volt a legérzékenyebb hatással, mert annak a lehetősége is ki volt zárva, hogy a nyilvánosság közvetítésével, vagyis az újságok révén közelebbi adatokat kaphasson a két nőről. Most már tisztán az ügyességére volt bízva minden.

Nem csüggedt el, hanem nyakába szedte a nagy osztrák fővárost, s igyekezett minden követ megmozgatni, hogy a titokzatos nők rejtekhelyét és kilétét felkutassa. Az idő azonban rettenetesen gyorsan telt. Egy és fél nap múlt el eredmény nélkül, és sajnálattal vette tudomásul, hogy a miniszter hazautazni készül. Ez meglehetősen lesújtó hatással volt rá, s kettőzött erővel dolgozott a siker érdekében, hogy az eredmény még a miniszter ittléte alatt meglegyen.

Szilágyi Dezső már elvégezte a dolgát Bécsben, és csomagoltatott. Igen levert volt, és nem a leghízelgőbben nyilatkozott a bécsi rendőrségről: olyasmit emlegetett, hogy a bécsi rendőrségre nem lehet semmit se bízni, mert hanyag, ügyetlen, és több más efféléket.

A poggyászát már levitette a kocsihoz, és éppen indulni készült, midőn nyílik az ajtó, s Melheins detektív két rendőrségi ember kíséretében bevezet a

¹⁹⁶ *Flegmatikus*: közönyös, egykedvű, nyugodt, hidegvérű. Forrás: <https://idegen-szavak.hu/flegmatikus> (2021.07.13.).

szobájába két hölgyet, akikben a miniszter nagy meglepetve ismerte fel a pályaudvari kaland szereplőit.

Szilágyi Dezső a pénztárcáját és annak hiánytalan tartalmát visszakapta. Az agnoszkálás¹⁹⁷ után a két hölgyet elvezették, s a miniszter kíváncsian kérdezte a detektívtől:

- Mondja, kedves Melheins úr, hogy történt a kézre kerítés? Ez engem igen érdekel, és szeretném meghallgatni.

Azzal kezdet szorított Melheins detektívvel, ki így kezdte elbeszélését:

- Egyik kollégámnak, Müllernek elmeséltem a különös esetet. Elmondtam neki az A. K. monogram históriáját is. Müller meglepetve hallgatta elbeszélésemet, és azután felvilágosított, hogy ez a történet nem új, mert két hónappal ezelőtt az ő praxisában is előfordult ilyesmi. Budapestről egy Földváry Sándor nevű magyar földbirtokos érkezett meg a bécsi pályaudvarra, kit ott egy idősebb és egy fiatalabb hölgy, éppen ilyen körülmények között fogadott. Földvárynak is eltűnt a csók és az ölelés után a pénztárcája, mely négyezer forintot tartalmazott. A lapok akkor megírták az esetet, és a rendőrség értesítést kapott, hogy figyeljen meg két nőt, akik a Rotherthurgasseban¹⁹⁸ laknak, s teljesen illik rájuk a személyleírás. A rendőrség azonnal intézkedett, s megállapította, hogy az illetőket Bauer Jankának és özv. Bauer Jánosnének hívják. A szomszédok azt beszélték róluk, hogy tőkepénz kamataiból élnek. A rendőrség táviratozott Budapestre, a Pannónia Szállóba¹⁹⁹, Földváry állandó lakására, hogy azonnal jöjjön Bécsbe, agnoszkálni a hölgyeket.

A legnagyobb baj azonban az volt, hogy Földváry, az egyetlen ember, aki felismerhette volna a hölgyekben a tettest, időközben meghalt. Az ügyet tehát befejezettnek kellett tekinteni.

Ennyit mondott Müller, és azonnal megkértem, hogy adja meg a nők pontos címét. Siettem a Staatsbahnra²⁰⁰, és a kapust, meg egy pályaudvari szolgát, akik az illető hölgyeket látták a kegyelmes urammal történt kaland előtt, magamhoz vettem, és a Rotherthurgassei lakásra siettem velük. A hölgyeket otthon találtuk. Úgy jelentünk meg a helyszínen, mintha egy szállítócég emberei lennénk, és szállítani valók felől tudakozódnánk. A hölgyek természetesen tiltakoztak az ellen, miszerint bármi szállításról tudomással bírnának, de nekem éppen elég volt, hogy mindezek eredményeképpen két emberem a belépés pillanatában felismerte őket. Hiábavaló volt minden tiltakozásuk, a rendőrségre vittem őket. Így kerültek meg a tettesek, és így került vissza a pénztárca is.

- Érdekes dolog – mondta Szilágyi Dezső, megrázva a detektív kezét. – Mondhatom – tette aztán hozzá –, hogy drága kis csók lett volna, ha vissza nem kapom a pénztárcámat, ami kerek kétezer forintomba kerül.

¹⁹⁷ Agnoszkál: felismer; a halott személyazonosságát megállapítja. Forrás: <https://idegen-szavak.hu/agnoszk%C3%A1l> (2021. július 14.).

¹⁹⁸ Rotherthurgasse: valamilyen sikátor (lefordíthatatlan).

¹⁹⁹ Pannónia Szálló: Budapest, VIII. kerület Rákóczi (korábban Kerepesi) út 5–7. alatt, az első Nemzeti Színház (Kerepesi út 1–3.) szomszédságában működött. A szálloda helyén már a 18. században a földszintes Arany Griff fogadó üzemelt, ami 1865-ben leégett. A Pannónia (a pesti szlengben „Pancsi”), Budapest legkorszerűbb szállodája, az 1949-ig fogadta a vendégeket. Az épületegyüttes napjainkban az Eötvös Loránd Tudományegyetemhez (ELTE) tartozik. Forrás: <https://egykor.hu/budapest-viii--kerulet/pannonia-szallo/2094> (2025.02.08.)

²⁰⁰ Staatsbahn (német): állami vasút.

Forrás- és irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom

FRÖHLICH János: *Detektívhősök – Igaz történetek az életből*. Budapest, Magyar Kereskedelmi Közlöny Hírlap- és Könyvkiadó Vállalat, 1914
KOVÁCS Gyula (szerk.): *Csalók, szélhámosok, tolvajok és zsebmetszők*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2022

Internetes hivatkozások

<https://egykor.hu/budapest-viii--kerulet/pannonia-szallo/2094> (2025.02.08.)
<https://idegen-szavak.hu/agnoszk%C3%A1l> (2021. július 14.)
<https://idegen-szavak.hu/flegmatikus> (2024.07.13.)
<https://sacher.hotelsinvienna.org/hu/#main> (2024.07.14.)
<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/sz-77C95/szilagyi-dezso-77FC7/> (2024.07.14.)
<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/f-7547C/fodor-aladar-756AB/> (2024.04.19.)
<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/f-7547C/frohlich-janos-75797/> (2024.04.17.)

Fröhlich János – Dr. Kovács Gyula
Vénkisasszony mint detektív²⁰¹

Történik Budapesten és Bécsben, az 1900-as évek legelején.

Főbb szereplők:

Kohn Tivadar, bécsi kereskedő

Kohn Amélia, vénkisasszony, Kohn Tivadar unokahúga, a botcsinálta detektív

Marosvölgyi Laura, előkelő hangverseny-énekesnő

Reisner András (Karl Koppe titkára), alias Hartenstein Vilmos szélhámos, bátyja, Hartenstein Sándor bűntársa

Reisner Gusztáv dr. (Karl Koppe), alias Hartenstein Sándor szélhámos, öccse, Hartenstein Vilmos bűntársa

I.

Ez a csíny két és negyedév előtt, Budapesten történt. Marosvölgyi Laurához, előkelő hangversenyénekesnőkhöz a múlt év szeptember havában, beállított egy elegánsan öltözött, borotvált arcú úr. Névjegyén, melyet az énekesnőhöz beküldött, ez állott:

KARL KOPPE Director der k. Hofoper Königsberg²⁰²

Az énekesnő sohasem hallotta ezt a nevet, de barátságosan fogadta az igazgató urat, aki előadta, hogy tanulmányúton van, és hallotta, miszerint, milyen iskolázott hangja van. Színpadi rutinja ugyan nincs, mégis szerződte, mert később szert tehet a kellő gyakorlatra. Fényes ajánlatot tett a Marosvölgyi Laurának, aki azt persze elfogadta. Az igazgató kottát adott át neki, hogy azt másnapig tanulmányozza, és aztán elegáns gumirádlison²⁰³ távozott. Másnap pontosan megjelent, és nagyon megdicsérte az énekesnő hangját. Magával hozott egy fiatalembert, kit mint a titkárát mutatta be. A titkár nem akart a lakásban maradni, hanem kávéházba szeretett volna menni, mert egy sürgős levelet kellett megírnia. Marosvölgyi Laura azonban marasztalta, hogy a szomszéd szobában, a szalonban megírhatja a levelét. A titkár megköszönte a

²⁰¹ A novella azonos címmel, Kovács Gyula (szerk.): *Csalók, szélhámosok, tolvajok és zsebmetszők* című kötet 114–118. oldalán jelent meg (Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2022). Lapunk hasábjain a szerkesztett és némiképpen kiegészített változatot olvashatja a tisztelt érdeklődő.

²⁰² Karl Koppe igazgató, királyi Udvari Opera, Königsberg. Königsberg, 1946-tól Kalinyingrád, orosz kikötőváros a Balti-tenger partján. Königsberget 1225-ben a Német Lovagrend alapította. Jelentős Hanza-város, 1660-tól porosz fennhatóság alatt állt. 1945-től a Szovjetunióhoz tartozott, a független Litvánia megalakulása óta (1991) Oroszország exklávéja. MARKÓ László (főszerk.): *Egyetemes Lexikon*. Budapest, Magyar Könyvklub, 1994, 449. oldal.

²⁰³ Gumirádlis (német): gumikerekű kocsi, hintó. BAKOS Ferenc (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára*. Budapest, Akadémiai Kiadó – Kossuth Könyvkiadó, 1984, 313. oldal.

kisasszony szívességét, bement a szalonba, ahol leült írni. Mikor a próbaének véget ért, hamarosan befejezte a levélírást, és távozott az igazgatóval, aki megígérte, hogy két-három héten belül elküldi a szerződést. Amikor az énekesnő este az ékszereit magára akarta venni, a szalonban lévő szekrényt feltörve találta. Az ékszerek hiányoztak. A rendőrségen felvilágosították, hogy alighanem az operaigazgató és a titkára voltak a tolvajok. Az énekesnő 5300 korona²⁰⁴ kárt jelentett be, és kérte a tolvajok kinyomozását.

II.

Két nappal később Bécsben, *Kohn* Tivadar, gazdag kereskedő lakásán történt ez: *Kohn* agglegény volt, és a *Schmelzgasse*ban²⁰⁵ lakott *Kohn* Améliával, csúnyácska és vén unokahúgával, aki nagyon szeretett volna férjhez menni. *Kohn* Tivadar sokszor utazott, ezért a leány egyedül volt otthon. Egy nap észrevette, hogy egy elegáns fiatalember kíséri az utcán. Másnap egy rózsaszínű levélkét kapott. A levélke így szólt:

Tisztelt szép kisasszony!

Talán észrevette, hogy tegnap folyton a nyomában voltam. Mivel nagyon érdeklődöm ön iránt, kérem, ne tagadja meg a kívánságomat. Bevallom, szerelmes vagyok önbe, és ezért esedezem, jöjjön el holnap a Práterbe²⁰⁶, a színház előtt várni fogom. Becsületes, nem éppen szegény orvos vagyok. Tisztességes, komoly szándékkal közeledem önhöz. Holnap délután kettő és három között várom.

Kezét csókolom:

dr. R. G.

A *Kohn* Amélia másnap délután bezárta a lakást, és elment a találkára. Ott volt a tegnapielőtti kísérő, elegáns, szép ruhában. *Reisner* Gusztáv dr.-nak mondta magát. Egy-két óra hosszat sétáltak a Práter árnyékos gyalogútjain, amikor egyszerre szembejött velük egy fiatal úriember. *Reisner* örömmel kiáltott fel láttára:

– Isten hozott, András!

Aztán megállította, és bemutatta a leánynak, mint az unokafivérét. Úgy a doktor, mint az unokafivére, kitűnő társalgók voltak, akik ügyesen tudták szórakoztatni a leányt. Egyszerre a doktor a homlokához üt:

– Istenem, a mamáért kellene menni! Kisasszony, akarja látni az anyámat? Látogatóban van itt a közelben, és kihozom a Práterbe. Még nem mutathatom be neki, de láthatja majd velem. Míg érte megyek, itt marad András testvérem.

A *Kohn* Amélia beleegyezett, mire a doktor elsietett. Körülbelül egy óra múlva visszatért szomorúan, hogy már nem találta meg az anyját. Még egy

²⁰⁴ Mai értékben 7.654.000,- forint. Forrás: <https://artortenet.hu/magyar-penzertekindex-arak-es-devizak-alapjan-1754-tol/> (2024.09.13.).

²⁰⁵ *Schmelzgasse* (német): szó szerinti fordításban olvadó (vagy zománc) sikátor. A mai napig létező utca Bécsben.

²⁰⁶ A *Práter* (németül *Prater* vagy *Wiener Prater*) nagy területű nyilvános park Bécs II. kerületében, Lipótvárosban (*Leopoldstadt*), amely még ma is nagyjából a folyóparti liget. Ha a Bécs területén kívüli Práterről beszélünk, akkor gyakran csak az ismertebb vidámparkról van szó, az úgynevezett „*Paprikajancsi-práter*ről” (*Wurstelprater*). Markó (főszerk.) i. m. 763. oldal.

darabig együtt maradtak a leánnyal, aztán a doktor másnapra randevút kért, majd elbúcsúzott tőle.

A leány hazaérve, a lépcsőn felmenet észrevette, hogy eltűnt a lakáskulcsa. A kulcsot a nála lévő retikülében²⁰⁷ tartotta. Míg azon töprengett, hogy mitévő legyen, felért a lakáshoz, amelynek az ajtaját nyitva találta. Rosszat sejtve bement a lakásba, és látta, hogy a szobákban minden szekrényt feltörték, és vagy 20.000 korona²⁰⁸ értékű ékszer, készpénz és értékpapír hiányzott. A rendőrségen aztán megmagyarázták, hogy az udvarló és a kísérője volt a betörő, akik ravaszul inszcenálták²⁰⁹ a dolgot. A lakáskulcsot is ők lopták ki a retikülből.

III.

Két nap alatt a bécsi és a budapesti rendőrség detektívkara megállapította, hogy a két szélhámoságot egy és ugyanazon személyek követték el. De kik?! Ez volt a kérdés. Mert semmi nyom nem maradt a csalók után. Sajnos, a nyomozás is eredménytelen maradt, ami nagyon bosszantotta a Kohn Améliát.

– Engem nem a húszezer korona bánt annyira, hiszen szép nagy vagyonom van – mondta bosszúsan a vénleány –, de haragszom, amiért a női önértéktelen esett sérelem. Ha a detektívek nem találják meg a szélhámosokat, a világ végére is elmegyek, de felkutatom őket!

Az erélyes vénkisasszony a szavának állott. Nyolc napig várt, aztán megunva a dolgot, maga fogott hozzá a nyomozáshoz. Emlékezett arra, hogy a csalók, amikor a találkára hívták, és órák hosszat szóval tartották, olyan hangsúlyozással beszéltek németül, mint ahogy a magyarok szoktak. Ez, és az a körülmény, miszerint a jómadarak Budapesten is követtek el csalást, azt a feltevést látszott megerősíteni, hogy Budapest és Bécs között gyakran utaznak. Kohn Amélia kifőzte a tervét: ha kell, hónapokig utazik Budapest és Bécs között, míg csak rá nem talál a csalókra. Nem bánta, hogyha mindjárt néhány ezer koronájába is kerül a dolog, mert bosszút akart állni azokon az embereken, akik megszegyenítették.

Másfél hónap alatt huszonegyszer utazott oda és vissza a két város között, kitaróan és csökönyösen.²¹⁰ Valósággal mániájává lett a szélhámosok kikutatása. Vállalkozását végül siker koronázta. Egy vasárnap délután, Budapestről Bécsbe utazva, a gyorsvonat elsőosztályú kupéjában rátalált az egyik szélhámosra, a „doktor úrra”.

Ez mit sem sejtve, elegáns útiruhában, előkelően végigdőlve a kupé bársonyos párnáján, valószínűleg legújabb csalási tervén gondolkozott, amikor hirtelen elébe ugrott a vén Kohn-leány, aki mint egy láncról szabadult fúria, nekiesett a meglepett csalónak: ütötte, pofozta, összeveissza karmolta és köpte az arcát, sőt, még egy fogát is kitörte. A meghökkent csaló annyira meg volt rémülve, hogy még védekezni sem tudott.

²⁰⁷ Eredetileg *reticule* (francia): női kékításka.

²⁰⁸ Mai értékben 37.820.000,- forint. Forrás: <https://artortenet.hu/magyar-penzertekindex-arak-es-devizak-alapjan-1754-tol/> (2024.09.13.).

²⁰⁹ *Inszenál, inszeníroz* (latin): Irodalmi művet színpadra visz, színpadi előadásra alkalmassá tesz; rendez. Forrás: http://www.kislexikon.hu/inszenal_inszeniroz.html (2024.09.14.).

²¹⁰ Megjegyzendő, hogy ezeket az odavissza utazásokat a detektívek „hivatalból” is megtehették volna. Amennyiben megteszik, a személyleírások alapján ők fogják el a tetteseket.

Az erélyes vénleány aztán átadta a „*doktor urat*” a csendőröknek, akik a budapesti rendőrségre vitték. Itt kiderült, hogy a csaló *Hartenstein* Sándor aradi születésű, volt kereskedelmi utazóval azonos. Társát is kinyomozták, öccse, *Hartenstein* Vilmos könyvkötősegéd személyében.

A szélhámosokat a budapesti bíróság ítélte el 2–2 évi börtönre.

Forrás- és irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom

BAKOS Ferenc (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára*. Budapest, Akadémiai Kiadó – Kossuth Könyvkiadó, 1984

FRÖHLICH János: *Detektívhősök – Igaz történetek az életből*. Budapest, Magyar Kereskedelmi Közlöny Hírlap- és Könyvkiadó Vállalat, 1914

KOVÁCS Gyula (szerk.): *Csalók, szélhámosok, tolvajok és zsebmetszők*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2022

MARKÓ László (főszerk.): *Egyetemes Lexikon*. Budapest, Magyar Könyvklub, 1994

Internetes hivatkozások

http://www.kislexikon.hu/inszcenai_inszeniroz.html (2024.09.14.)

<https://artortenet.hu/magyar-penzertekindex-arak-es-devizak-alapjan-1754-tol/> (2024.09.13.)

***Ez történt velünk
Konferenciák, riportok,
könyvbemutatók és recenziók***

Dr. Győri György²¹¹

***Könyvajánló – Dr. Kovács Gyula: A nyomozás
nehézségei²¹²***

A kötet, melyet az olvasó a kezében tart, tulajdonképpen két – csaknem évszázadnyi különbséggel született – hasonló gondolkodású, a gyakorlati munkavégzés mellett írni is szerető detektív munkájának eredménye.

Az alaplú – *A nyomozási eljárás nehézségei (1901)* – szerzője, Rédey Miklós (1868–1931., budapesti államrendőrségi kerületi kapitány, későbbi budapesti rendőrfőkapitány helyettes) a pályafutása során számtalan helytörténeti, jogi és rendőrségi szakkikket írt. Szakírói munkásságának középpontjában leginkább az állami rendőrség szervezetének megújítása, a legénység munkájának megsegítése (pl. útmutatóként használható zsebkönyv kiadásával), illetve a rendőri szolgálat jogi alapjainak feldolgozása állt.

A XX. század eleji alaplú jelenkori „glosszátora és kommentátora”, illetve kiegészítője, dr. Kovács Gyula ny. r. alezredes (egyebek mellett okleveles bűnügyi tiszt, szakvizsgázott jogász és gazdasági büntetőjogi szakjogász, kriminalista) a saját bevallása szerint grafomániás: ha meglát egy üres lapot, azonnál teleírja, a teleírt lapot pedig nyomban elolvassa (akkor is, ha más írta tele). Ennek megfelelően „[KGyul@]™” több szakkönyv, illetve többszáz tanulmány és jegyzet szerzője, emellett szűkebb hazája, Kőbánya – ahol a századelőn Rédey kerületi kapitány volt! – helytörténetének lelkes kutatója is.

Az olvasónak már talán ez alapján is akarva-akaratlan eszébe jut, hogy az itt csupán röviden vázolt életrajzi párhuzamok szinte előrevetítették a szerzők időn és téren át történő szükségszerű „egymásra találását” és a „közös mű” megszületését. A „találkozás” és az aktualizált mű megírása azonban – bár dr. Kovács Gyula előzőleg kriminalisztika-történetet is oktatott – korántsem volt ennyire magától értetődő és egyszerű vállalkozás. Hogy mindehhez milyen „véletlenek” vezettek, és milyen fáradságos kutatómunka szükségeltetett, arról az előszóban maga a szerző számol be.

²¹¹ Dr. Győri György szakvizsgázott jogász, kriminalisztikai szakjogász, főügyészügyi ügyész (Fővárosi Főügyészség), a Károli Gáspár Református Egyetem (KRE) Állam- és Jogtudományi Karának (ÁJK) megbízott oktatója.

²¹² Dr. Győri György könyvajánlója Kovács Gyula: *A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt* című szakkönyv 7–9. oldalán jelent meg (Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]™, 2024). Lapunk hasábjain a szerkesztett és némiképpen kiegészített változatot olvashatja a tisztelt érdeklődő.

Néhány figyelemfelkeltőnek szánt gondolat a műről.

A bűnügyi nyomozás – bár nemes és izgalmas szellemi és gyakorlati tevékenység – nem könnyű műfaj. Nem volt az a XX. század elején, és most, száz évvel később sem mondható annak (ahogy valószínűleg a jövőben sem lesz az). A nehézségek pedig nem kizárólag a bűnözés szervezetének és volumenének állandó változásából, illetve az elkövetők leleményességének „*fejlődéséből*” adódnak, hanem azokat egyebek mellett a jogszabályi környezet megfelelősége, a fővárosi és vidéki detektívek eltérő lehetőségei, a nyomozó hatóságok (elsősorban is a rendőrség) létszámhelyzete, a detektív állomány képzettségének színvonala, a feladatmeghatározás mikéntje, illetve a büntető ügyekben eljáró hatóságok (nyomozó hatóság – ügyészség – bíróság) egymáshoz való viszonya is okozza (vagy fokozza). Ahogyan ezek a körülmények a századelőn nagyban befolyásolták a nyomozási munka eredményességét, úgy arra napjainkban is jelentős hatással vannak.

E tekintetben tehát *„nincs új a nap alatt”*...

A téma iránt érdeklődők számára önmagában is izgalmas jogtörténeti és kriminalisztika-történeti időutazást jelent az első modern magyar büntetőeljárás kódex, az 1900. január 1. napján hatályba lépett bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikk (Bvp.) alkalmazása első évének a bűnüldöző hatóságok tevékenységében megmutatkozó tapasztalatait összegző Rédey Miklós munkája. A szerző kerületi rendőrkapitányként sebészi pontossággal tárta fel az eredményes detektívmunkát nehezítő normatív és operatív tényezőket, amely utóbbiak kiküszöbölésére jövőbe látó módon olyan innovatív megoldásokat szorgalmazott, mint pl. az országos bűnügyi nyilvántartás felállítás, vagy az ítéletek országos nyilvántartásának létrehozása. (Külön érdekesség, hogy Rédey az áhított bűnügyi nyilvántartást 1901-ben még a Bertillon-féle antropometrikus rendszer alapján képzelte el, melynek kapcsán irigykedve tekintett az azt már bevezető környező országokra. Ma már tudjuk, hogy nem sokkal később fordult a kocka: 1904-ben Magyarország a kontinensen elsőként, a világon pedig – Anglia után – másodikként vezette be az ujjnyomat-nyilvántartást, amely azóta is világszerte a bűnügyi nyilvántartások alapja.)

A dr. Kovács Gyula által – Rédey Miklós gazdag pályaképe mellett – a Bvp. utáni és a jelenleg hatályos büntetőeljárás kódexek áttekintésével kibővített értekezés lehetőséget ad a jelenkor jogalkalmazói számára, hogy rácsodálkozzanak: a nyomozás céljának és terjedelmének meghatározása, a nyomozás megindítása és lefolytatása kapcsán a nyomozó hatóság (rendőrség) és az ügyészség feladat- és hatásköreinek gyakorlati értelmezése, illetve a *„túlhalmozás”*, vagyis a túlbizonyítás és a felesleges bizonyítási cselekmények elvégzése/elvégeztetése korántsem újkeletű problémák.

Múlt és jelen tehát összeér. A jelen problémáinak megértéséhez (és talán megoldásához is) pedig célszerűnek látszik a múlt tanulmányozása. Ezzel kívánok jó olvasást és izgalmas időtöltést!

Dr. Szomor Sándor²¹³

Könyvajánló – Dr. Kovács Gyula: A nyomozás nehézségei – Nyomozz, ha tudsz!²¹⁴

Lelkes amatőrként közel három évtizede kutatom a civil ruhás nyomozók, ahogy a kezdetekben hívták őket, a detektívek történetét. Érdeklődésem középpontjában eme nemes hivatás létrejötte, a bűnüldözésben elfoglalt helye és szerepe, továbbá szervezeti és szakmai fejlődése áll. Nem szorul különösebb magyarázatra, hogy ezek megismeréséhez elengedhetetlen a szabályozási környezet alapos feltárása.

Hosszas vajúdás után a XX. század hajnalán hatályba lépett európai színvonalú jogszabály, a *bűnvádi perrendtartásról szóló* 1896. évi XXXIII. törvény-cikk²¹⁵ (a továbbiakban: Bvp.), amely törvényi szinten szabályozta a nyomozást, meghatározta a nyomozó hatóságok körét. Hatályba lépése előtt és után is jelentek meg könyvek, tanulmányok, cikkek a témával kapcsolatban. Valamikor a kétezres évek elején egy árverésen sikerült hozzájutni két veretes alkotáshoz. Az egyik Gerő Ármin, nagyváradi rendőrfőkapitány értekezése²¹⁶, a másik Rédey Miklós munkája²¹⁷. Mindketten a nyomozó hatóság szemszögéből elemzik az új eljárási törvényt.

Az „élet nem egyszerű”, tartja a mondás. Miért pont a nyomozás lenne az? Főleg akkor, ha egy újonnan alkalmazandó szabályrendszer hatályba lépését nem előzi meg az azt végrehajtani hivatott intézményi háttér megteremtése. Természetesen ideértve a szükséges létszámú, megfelelően képzett személyi állományt is. Amikor a Detektívtestület 1886. január elsején megkezdte munkáját Magyarország egyetlen állami fenntartású rendőrségénél (Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség), a nyomozási eljárás nem volt egységesen, törvényileg szabályozott, és a nyomozást végző hatóságok köre is igencsak széles palettán mozgott. Erről az állapotról remek összefoglalás olvasható dr. Balogh Jenő egyetemi tanár Bvp.-hez írt tankönyvében²¹⁸. E témában Gerő Ármin így

²¹³ Dr. Szomor Sándor ny. r. ezredes, rendőrségi főtanácsos, szakvizsgázott jogász, a Károli Gáspár Református Egyetem (KRE) Állam- és Jogtudományi Karának (ÁJK) megbízott oktatója, detektívtörténész, krimiíró és fő gasztronómus.

²¹⁴ Dr. Szomor Sándor könyvajánlója Kovács Gyula: *A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt* című szakkönyv 12–14. oldalán jelent meg (Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]™, 2024). Lapunk hasábjain a szerkesztett és némiképpen kiegészített változatot olvashatja a tisztelt érdeklődő.

²¹⁵ Szentesítve: 1896. december. 4. Kihirdetve: 1896. december. 22. Hatályos: 1901. január. 1.

²¹⁶ *A nyomozás az új bűnvádi perrendtartás szerint*. Írta és a Nagyváradi Jogászegyletnek 1899. évi decz. 15-iki ülésén felolvasta GERŐ Ármin, Nagyváradi város rendőrfőkapitánya. Kiadta a Nagyváradi Jogászegylet, 1903.

²¹⁷ RÉDEY Miklós: *A nyomozási eljárás nehézségei*. Budapest, Légrády Testvérek Könyvnyomdája, 1901.

²¹⁸ BALOGH Jenő: *Magyar bűnvádi eljárási jog*. Budapest, Grill Károly Császári és Királyi Udvari Könyvkereskedése, 1901. Lásd: Első rész, Első könyv, Első fejezet, II. Rendőri hatóságok (Bvp. 85. §) alatt értendő, és Első rész Második könyv Hetedik fejezet 44. §. Bűnvádi eljárási jogunk kútfiti a Bvp. életbeléptét közvetlenül megelőzően.

foglalta össze gondolatait: „Az új bünvádi perrendtartást tehát örömmel fogadja a rendőrség, mert immár törvényben vannak körülírva a rendőrhatalóságok és rendőrközegek jogai és köteleességei... Csakhogy itt önkéntelenül fölmerül az a kérdés, vajjon a rendőrhatalóságok jelenlegi szervezetük – mondhatnók inkább – szervezetlenségük mellett és különösen kellő számú jogi kvalifikációval bíró tisztviselők hiányában, képesek lesznek-e a törvény által rájuk rótt feleadatoknak megfelelni? [...] A kormány eleget vélt tenni kötelezettségének egy törvény megalkotásával... [A] rendőrségre azonban, melyre pedig a bűnper legnehezebb és szerintem legfontosabb megoldása: a bűnper előkészítése nehezedik, egyáltalán nem gondolt... Meggyőződésem szerint tehát: az új törvényben lefektetett modern jogelveknek megnyugtató alkalmazását csak akkor várhattuk volna, ha a törvény életbeléptetését a rendőrség államosítása előzte volna meg...”²¹⁹.

Ezek után kezdtem bele – ahogy jelen kötet szerzője nevezte – Rédey könyvecskéjébe. Ez a nagyon kritikus és tanulságos kis opus a Bvp. hatályba lépése után egy esztendővel íródott, felvázolja az előzményeket és beszámol a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség tapasztalatairól. Nem szoktam gondolatolvasással múlatni az időt, de szerintem, dr. Kovács Gyula a könyvecskét olvasva írta oda a címbe: „avagy nincs új a nap alatt”. Jómagam, közel 36 éves rendőri pályám során dolgoztam három büntetőeljárás törvénnyel, átéltem számtalan előrelépést célzó jogszabály-módosítást, és nem kevés „modernizáló” átszervezést. Tapasztalás van bőven. Ahogy haladtam az olvasással, egyre többször éreztem, hogy itt-ott csak a dátumot kéne kijavítani...

Kedvcsinálónak álljon itt pár sor Rédey írásából: „A rendőrség előtti eljárás (a nyomozási eljárás) a rendőrség nélkül készült el. A törvénytervezésben a rendőrhatalóságok részt nem nyertek... Három esztendő mult el azután, a mely idő alatt mind készítették elő az ügyességeket és a bíróságokat az új eljárásra. A rendőrhatalóságok is várták az előkészítést. De bizony hiába várták. A belügyministeri utasítás csak a tizenkettedik órában jött meg, úgy hogy tanulásra nem volt idő. A csendőrség meg éppen csak a törvény életbe lépte után 3 vagy 4 hónappal kapta meg a szolgálati utasításait... Csoda-e hát, ha sem az állami, sem a municipális rendőrhatalóságok nem voltak optimisták... Eddig három kritikai méltatás fekszik előttünk... Mindhárom kritikai tenorja az, hogy a rendőrségek nem képesek megfelelni a törvénynek, mert hiányzik a kellő szakképzettség... S ezen kritikát kiméletlenül általánosítják, egy kalap alá véve a budapesti államrendőrséget²²⁰ a piripócsi rendezett tanácsú város rendőrségével... Éppen ez okból az államosításnak, és pedig nem csak a rendőrkapitányságok, de az összes rendőri hatóságok államosításának kellett volna megelőznie az új bünvádi perrendtartás életbeléptetését”²²¹.

*

Kedves Gyula barátom! Megint jól választottál. Rédey könyvecskéje – és maga Rédey Miklós személye is – megérdemli, hogy újra beszéljünk róluk. Felelevenítsük a törvényi alapon működő állami rendőrség alapjainak lerakását, a

²¹⁹ BALOGH i. m. 4–5. oldal.

²²⁰ Megjegyzés: A felháborodásnak valószínűleg az volt az oka, hogy ebben az időszakban a nyomozásban résztvevők közül a főkapitányság Bünyügyi Osztálya előadónak többsége jogi egyetemet végzett, és a detektívek között is több rendelkezett ilyen végzettséggel.

²²¹ RÉDEY i. m. 3–23. oldal.

fejlődés mérföldköveit, és a jelen kor olvasói is megismerhessék egyes fontos, jogszabály útján érvényesülő döntések okait és következményeit. Mert ugye abban egyetértünk, hogy okos ember a másik hibájából (is) tanul. És akkor biztosra vehetjük, hogy a rendőr tevékenysége jogszerű, szakszerű, szükséges és arányos lesz.

Kedves Olvasó! Jó szívvel ajánlom minden múlt iránt érdeklődőnek – és nem csak jogásznak és rendőrnek – ezt a tudományos alapossággal összeállított és megírt kötetet.

Forrás- és irodalomjegyzék

- BALOGH Jenő: *Magyar bűnvádi eljárási jog*. Budapest, Grill Károly Császári és Királyi Udvari Könyvkereskedése, 1901
GERŐ Ármin: *A nyomozás az új bűnvádi perrendtartás szerint*. Nagyvárad, Nagyváradai Jogászegylet, 1903
KOVÁCS Gyula: *A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2024
RÉDEY Miklós: *A nyomozási eljárás nehézségei*. Budapest, Légrády Testvérek Könyvnyomdája, 1901

Dr. Tóth István²²²

Könyvajánló – Dr. Kovács Gyula: A nyomozás nehézségei²²³

Kezdjük a végén, ami pedig így szól: *Köszönjük szépen, Gyula!* – és ezzel az ajánlásom érdemi része lényegében véget is ért. Ugyanis dr. Kovács Gyula könyvét nem kell ajánlani, azt a „vevőköre” az én ajánlásom nélkül sem hagyná ki. Elég, ha tudnak róla, és máris el- vagy beindulnak érte.

[KGyul@]TM már megint leletmentést végzett. Megtehetette volna, hogy egyszerűen közhírré teszi, miszerint hozzájutott egy 1901-ben megjelent könyvecskéhez, amiben Kőbánya akkori rendőrkapitánya (Rédey Miklós) a bűnvádi perrendtartásnak a nyomozásra hátrányos rendelkezéseit taglalta.

Hogy ki volt Rédey (született Rohrbacher) Miklós? Egy polgári családból származó, művelt, jogvégzett, sokoldalú ember, akire mint filatelistára, a Magyar Posta, úgynevezett személyes bélyeggel emlékezett, akinek mint település-kutatónak sokat köszönhet Tata, és akinek mint egy jelentős városrész rendőrkapitányának, a problémaérzékenysége miatt sokat köszönhet az utókor. És ha már 125–130 évvel ezelőtt már javában alkotó (több területen is marandót létrehozó!) Rédey úr Kovács Gyula dr. látóterébe került, akkor senki és semmi nem állíthatja meg őt, hogy „kivesézzé” a korabeli kollégát. [KGyul@]TM sokszorosan jobban körbejárta Rédey Miklóst, mint amit egy KT (környezetanalumány) megkívánna, és ez érthető is, mert – bár a jelen mű alapja egy szigorú értelemben vett szakmai könyvecske – őt az *ember* is érdekli. Nem lennék meglepve, ha belátható időn belül Rédeynek azt a munkáját is „feltáalná”, ami talán nem törvény szintű definícióként, de a *jó rendőr* fogalmát tartalmazza, és hogy a jó hír hozója legyek, várható a Rédey Miklós által közzétett, ún. *rendőr tízparancsolat* érkezése is. De ne kalandozzunk el nagyon, fókuszáljunk a jelen műre!

Tisztelt Olvasó!

Az Ön kezében tartott könyv lényegében Rédey Miklós egy rendőrszakmai, jogalkalmazói munkájának újraélesztett, közkinccsé tett, kiegészített változata. Ugyanis Gyulánk – jó szokásához híven – ezúttal sem csak a saját gyűjteményét gazdagította (és újabb kincsét a szobájába bezárkózva, csillogó szemmel, UV tartományban gyér fényben simogatja), hanem az ínyencek, a jogfejlődéssel és rendőrszakmai múlttal foglalkozók számára is hozzáférhetővé teszi. Mondhatnánk, egy „akkori” magyar nyelvű kiadványt lefordított mai magyar nyelvre. Mondhatnánk, a múlt század eleji jogintézmények egy részét – megértés szintjén! – közvetíti.

²²² Dr. Tóth István nyá. r. alezredes, tanácsos, hadtudományi doktor, okleveles bűnügyi tiszt, igazságügyi fegyverszakértő.

²²³ Dr. Tóth István könyvajánlója Kovács Gyula: *A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt* című szakkönyv 14–15. oldalán jelent meg (Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2024). Lapunk hasábjain a szerkesztett és némiképpen kiegészített változatot olvashatja a tisztelt érdeklődő.

Természetesen szkennelhető és hozzáférhetővé tehető lenne Rédey Miklós munkája, és bárki kezdetre vele, amit tud. Ugyanakkor hadd legyen elfogult (jó okom van rá): [KGyul@]TM *tud* mit kezdeni vele, és olyan tudást, megértést kínál „fogyasztásra készen”, amire egy átlagos ínyenc nemigen lenne képes. Egyrészt a korabeli jogi nyelvezetet nem egyszerű mai viszonyok között értelmezni, másrészt az egykori rendőri munkát (a feladatrendszert, a tagozódást, függelmi viszonyokat és korlátokat) igen nehéz a mostani felgyorsult, átstrukturálódott világban megérteni – na, ezt Kovács Gyula már évtizedek óta gyakorolja! Mégpedig sikerrel.

Javasolom, fussák át a tartalomjegyzéket, és ki-ki vérmérséklete szerint válassza ki, amiről úgy gondolja, számára az a rész az átlagosnál érdekesebb lehet! Utána úgyis el fogják olvasni az egészet.

Rédey Miklós munkája nem sztorigyűjtemény. Ezáltal nem vált olyan híressé, mint például Krecsányi Kálmán²²⁴ vagy „a szél kergette vagabund” Endrődy Géza²²⁵. A sztár (vagy sztárolt) régi rendőrök között Rédey Miklós talán szürke eminenciásnak tűnik, de úgy gondolom, mindannyiunkat örömmel tölthet el, hogy általa sokkal többet tudhatunk meg azokból a – sikereket elősegítő vagy éppen gátló – jogi körülményekből és élethelyzetekből, amik a 20. századforduló tájékán a rendőri munkát alapvetően befolyásolták. És úgy gondolom, örömmel tölthet el bennünket az a tudat, hogy volt (azaz most már van) nekünk egy Rédey Miklósunk.

Gyula, szeretném, ha benne hagynád: köszönöm, hogy a Rédey Miklóst élénk hozó első munkád egyik ajánlója lehettem!

²²⁴ Krecsányi Kálmán (1858–1936), az „ikon” (copyright: dr. Szomor Sándor), detektívfőnök, budapesti rendőrfőkapitány-helyettes, aki már életében legendává vált.

²²⁵ Endrődy Géza (1851–1900), a „szél kergette vagabund” (copyright: Bodri Ferenc), honvédtiszt, közszolgá, csendőrtiszt, rendőr (Losonc, majd Gyula rendőrkapitánya); szak- és szépíró, Magyarország első kriminalisztikai szakkönyvének szerzője.

Dr. Mátyás Szabolcs²²⁶

Recenzió dr. Kovács Gyula: *A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt* című könyvéről

A recenzióírás nem tűnik nehéz „mesterségnek”. Elolvas az ember egy művet, és leírja róla a véleményét. Így terveztem én is dr. Kovács Gyula nyá. r. alezredes úr legújabb könyvével. A könyv elején, már a tartalomjegyzékben felfedeztem az ajánlásokat, ezért szándékosan nem ezzel kezdtem az olvasást, nehogy befolyásoljanak.

A könyv elolvasása után az ajánlások következtek. Innentől kezdve éreztem azt, hogy nem is olyan könnyű dolog a recenzióírás, mivel az előttem szólók szuperlatívuszokban dicsérték a könyvet, a szerzőt, az újabb könyvötletet stb. Nehéz volt ezért újabb méltató gondolatokat és kedves szavakat találni.

Jelen sorok szerzője, 2024 nyarán egy kriminalisztika-történeti könyvön dolgozott, amikor az Országos Széchényi Könyvtárban kezébe vehette Rédey Miklós *„A nyomozási eljárás nehézségei”* című könyv eredeti példányát.²²⁷ A régi könyvek lapozgatása mindig különös érzéssel tölti el a könyveket kedvelő embereket, így engem is. Óvatosan nézegettem és próbáltam néhány érdekes gondolatot kimásolni belőle. Sajnos, sok idő nem maradt a tanulmányozására, mivel több tucat könyvet kellett egy-egy kutatási nap alatt átnézni.

A könyv írása során többször megkerestem dr. Kovács Gyulát, aki az egyik alkalommal jelezte, hogy ő is nagy munkában van, mert Rédey Miklós *„A nyomozási eljárás nehézségei”* című könyvét fogja újra kiadni, és értelmező gondolatokkal ellátni. Sorsszerűnek éreztem, hogy azt a könyvet, amit oly gyorsan vissza kellett adnom a könyvtárban, hamarosan ismét a kezembe foghatom. Nagy várakozással tekintettem ezért a műre, mivel korábban már volt hasonló jellegű munkája a szerzőnek; Endrődy Géza²²⁸ *„A bűnügyi nyomozás kézikönyve”* című munkájának szerkesztett és kiegészített változatát²²⁹ ugyancsak ő adta ki.

A könyvkiadás merész és méltányolandó vállalkozás. Elismerésre méltó, ha valaki 2024-ben, amikor az emberek többsége TikTok videókat néz, és

²²⁶ Dr. habil. Mátyás Szabolcs PhD, egyetemi docens, a Nemzeti Közszerzői Egyetem (NKE) Rendészettudományi Kar (RTK) Kriminalisztikai és Kriminálmetodikai Tanszék oktatója. Eredeti végzettsége: földrajz – terület- és településfejlesztő geográfus (debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem, 1999). Az MTA köztestületének 2011-től tagja, fő kutatási területe: bűnözésföldrajz. Forrás: https://mta.hu/koztestuleti_tagok?PersonId=24335 (2025.02.09.) és <https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/kriminalistikai-es-kriminalmetodikai-tanszek/oktatoink> (2025.02.09.).

²²⁷ RÉDEY Miklós: *A nyomozási eljárás nehézségei*. Budapest, Légrády Testvérek Könyvnyomdája, 1901.

²²⁸ Endrődy Géza (1851–1900), a *„szél kergette vagabund”* (copyright: Bodri Ferenc), honvédtiszt, közszolgá, csendőrtiszt, rendőr (Losonc, majd Gyula rendőrkapitánya); szak- és sépíró, Magyarország első kriminalisztikai szakkönyvének szerzője.

²²⁹ ENDRŐDY Géza – KOVÁCS Gyula: *A bűnügyi nyomozás kézikönyve. Magyarország első kriminalisztikai szakkönyve*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]™, 2018.

pársoros FB-cikkeket olvas, könyvírásra adja a fejét. S nem csak, hogy könyvet ír, hanem kinyomtatja, ráadásul a saját költségén.

Egy értékvesztett világban, Kovács Gyula olyan ügyet szolgál, ami sajnos csak keveseket érint meg. Értéket teremt, egy olyan ember életét és művét ismertet meg az olvasókkal, amit érdemes megismerni mindenkinek, különösen a rendvédelem területén dolgozóknak.

A könyv legnagyobb erényét talán abban látom, hogy a szerző olyan alapművet tesz közzé, ami szinte bizonyosan a feledés homályába merült volna. A korabeli nyomtatott példányok nagyrésze elkallódott vagy könyvtárak raktáraiban porosodik, még a rendészettörténet iránt érdeklődők többsége sem tudott róla.

A rendészettörténet kapcsán gyakran beszélek Sallai János²³⁰ professzor úrral, aki számos alkalommal mondta már nekem, hogy *„Nem kell nekünk a spányolvaszt feltalálnunk!”*, utalva arra, hogy a korabeli eljárási és nyomozási módszerek, sok esetben hasonlítottak a maihoz. Ezzel maximálisan egyet lehet érteni, s nem véletlen Kovács Gyula könyvének a címrészele is: *„...avagy nincs új a nap alatt”*. Valóban nincs, a múlt századi eljárásjogi formulák és kriminalisztikai módszerek sok esetben meglepő hasonlóságot mutatnak a mai módszerekkel.

A könyv többnyire eljárásjogi témájú, azonban – a szerző véleménye szerint – mindenki, aki jogtudománnyal, rendészettörténettel vagy a kriminalisztika valamely szegletével foglalkozik, érdeklődéssel forgathatja a kiadványt.

Rédey eredeti műve is módfelett érdekes, s jó szívvel ajánlhatnám mindenkinek, azonban a szerző kiegészítéseivel különleges élményben részesülhet az olvasó. Az átdolgozott könyv ugyanis rendkívül színvonalas és olvasmányos. Aki ismeri Kovács Gyula írásait, s szereti az apró részletekre kiterjedő megjegyzéseit, írói stílusát, tudománytörténeti morzsáit és sajátos humorát, az garantáltan nem fog csalódni.

Külön kiemelném a II. fejezetet,²³¹ amely látszólag nem szorosan kötődik a könyvhöz. A fejezet alapos áttanulmányozása után azonban egyértelmű, hogy a könyvnek ezen része közelebb viszi az olvasót a huszadik század elejéhez és megvilágítja a rendészet fontosabb mérföldköveit. A fejezetből megismerhető többek között báró Splényi Ödön,²³² a detektívtestület létrejötté, és a Bűnvádi perrendtartás kodifikációjának közvetlen előzményei is. Ez a rövid történelmi kitekintés, egyfajta időutazás, így a látszólag nem szorosan kapcsolódó fejezet az egyik leghasznosabb résznek tekinthető, amelynek határozottan itt van a könyvben a helye.

²³⁰ Dr. Sallai János r. ezredes, egyetemi tanár, a Rendészettudományi Doktori Iskola vezető-helyettese (Nemzeti Köszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészetelméleti és -történeti Tanszék). Forrás: <https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/rendeszetelméleti-es-torteneti-tanszek/oktatoink> (2024.09.13.).

²³¹ II. Bevezető gondolatok a bűnvádi perrendtartásról, a Detektívtestületről és báró Splényiről (26–34. oldal).

²³² Mihályi báró Splényi Ödön (1842–1909), közszolga, majd honvédtiszt (a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia alapító tanára). 1876-ban nyugállományba vonul, és a birtokain gazdálkodik. 1885-ben reaktiválják, a székesfővárosi Magyar Királyi Államrendőrséghez nevezik ki: 1886-ban felügyelői címmel és kapitányi ranggal megszervezi a Detektívtestületet (a későbbi Detektívtestületet), amelynek 1890-ig az élén áll. Ezt követően rendőrtanácsosként a VII. kerületi (Erzsébetváros), 1896-tól pedig a IV. kerületi (akkor még a Belváros) Rendőrkapitányságot vezette. 1904-ben vonult végleg nyugállományba. Felesége Blaha Lujza (1881) a *„nemzet csalogánya”*. Kovács Gyula: A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]™, 32–34. oldal.

Szívet melengető olyan könyvet olvasni, amelyben a szerző a szűkebb lakó-környezete iránt érzett tiszteletből ápolni próbálja a hagyományokat, felkutatja az értékeket és azt igyekszik szélesebb körben is megismertetni. Kovács Gyula ilyen ember, a főváros X. kerületének (Kőbánya), „szűkebb hazája” hagyományainak önkéntes ápolója és őrzője. S ugyancsak példaértékű a nyugállományú r. alezredes, hogy bár már nem aktív rendőr, de hivatását egy percre sem feledve, nyugdíjas éveiben is a testületet szolgálja, s olyan műveket készít, amelyek fontos szakanyagok lehetnek a jelenlegi és a jövő rendőrei számára.

S mivel zárhatnám a könyvről készült recenziót? Az el nem maradó gratuláció mellett azzal, hogy erőt és jó egészséget kívánok, s azt, hogy minél hamarabb a kezünkbe vehessük a következő könyvét Kovács Gyulának.

Forrás- és irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom

ENDRÖDY Géza – KOVÁCS Gyula: *A bűnügyi nyomozás kézikönyve. Magyarország első kriminalisztikai szakkönyve*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2018

KOVÁCS Gyula: *A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2024

RÉDEY Miklós: *A nyomozási eljárás nehézségei*. Budapest, Légrády Testvérek Könyvnyomdája, 1901

Internetes hivatkozások

https://mta.hu/koztestuleti_tagok?PersonId=24335 (2025.02.09.)

<https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/kriminaltaktikai-es-kriminalmetodikai-tanszek/oktatoink> (2025.02.09.)

<https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/rendeszettan-es-torteneti-tanszek/oktatoink> (2024.09.13.)

Dr. Kovács Gyula

Recenzió dr. Szomor Sándor: *Elgurult a gyógyszered?* című könyvéről

Bevezetés-gyanús sorok: azt gondolom, a köteles tisztelet parancsolja, hogy mielőtt nekikezdenék e – tőlem nem szokatlan módon – szabálytalan recenzió-
ónak, fellebbentem a fátylat a szerző személyéről: *kicsoda is valójában Szomor Sándor?* Szerintem, ez a kérdés címnek is megfelelő...

Kicsoda valójában Szomor Sándor?

Dr. Szomor Sándor címzetes r. ezredes, rendőrségi főtanácsos, szakvizsgázott jogász (eredeti végzettsége gépész karbantartó üzemmérnök), aki 20 évig szolgált a Rendőrség hivatásos állományában bünygyi nyomozóként: 1986-ban Dunaújvárosban a rendőrkapitányságon kezdte pályafutását, szolgált a Budapesti Rendőr-főkapitányságon (BRFK), de megfordult az Országos Rendőr-főkapitányságon (ORFK) és a Belügyminisztériumban (BM) is. Ez utóbbi helyen – ugyancsak hivatásosként – leginkább jogászkodott, de hitem szerint a szíve mélyén a mai napig 'bünygyes' rendőr maradt.

Szomor úr szívesen, és sokat olvas, mindezek mellette sportol és főz (állítólag remek szakács, habár még nem kóstoltam a főztjét), *sőt, az utóbbi években könyveket ír:* 2023-ban megjelent, két kiadást megélt bünygyi kalandregénye *A bosszú örvénye*²³³, valamint tavaly napvilágot látott az *Elgurult a gyógyszered?*²³⁴ című opus (e mű képezi a recenzió tárgyát).

Ezredes úr jó néhány éve (ha gyérülő emlékezetem nem csal meg, akkor 2015 tavaszától) *a Károli Gáspár Református Egyetem (KRE) Állam- és Jogtudományi Kar (ÁJK) mb. oktatója*, ahol – más nevezetességek mellett – a Bünygyi szakjogász (BSZJ) szakirányú továbbképzésen a *Híres bünygyek, híres kriminalisták* tantárgyat oktatja.²³⁵ Ehhez kapcsolódik *fő kutatási területe* (és egyben hobbjja) *a kriminalisztikátörténet*, ezen belül *súlyozottan a detektív-történelem*; jellemzően az úgynevezett '*boldog békeidőket*' (1867–1914) kutatja. Szakmatörténeti, írói (és gasztronómiai) oldala az interneten elérhető: <https://detektiv-tortenelem.hu/> (2025.03.06.). Szívből ajánlom mindenkinek!

Szomor Sándorral számos közös pontunk van, amelyből négyet említek:

1. *a Rendőrség* (nyilvánvalóan), szűkebben a bünygyi szolgálat (vagyis a bünyöldözés); 1998 novemberétől 2004 decemberéig az ORFK-n ugyanazon a főosztályon dolgoztunk, *sőt, a 'teveházi'*²³⁶ irodánk egymás mellett volt;

²³³ SZOMOR Sándor: *A bosszú örvénye* – Krecsányi Kálmán és csapata elől nincs menekvés. Budapest, Dr. Szomor Sándor, 2023.

²³⁴ SZOMOR Sándor: *Elgurult a gyógyszered?* Krecsányi Kálmán és csapata elől nincs menekvés. Budapest, Dr. Szomor Sándor, 2024.

²³⁵ Forrás: <https://ajk.kre.hu/index.php/bunugyi-szakjogasz> (2025.03.06.).

²³⁶ *Teveház:* a zsaruszlengben a Rendőrség Igazgatási Központ épülete, 1139. Bp., Teve utca 4–6.

2. a *kriminalisztika*, illetve annak részeként a kriminalisztikatörténet; kutatási területünk annyiban tér el, hogy jómagam a két világháború közti időszak, valamint az 1950/60-as évek detektívtörténetére is *'gerjedek'*;

3. az *írás* (az eddig megjelent Szomor-féle könyveket én szerkesztettem);

4. a *rockzene szeretete*, habár jómagam a bluest, a jazzt és a jazz-rockot ugyancsak módfelett kedvelem, de: *Long Live Rock 'n' Roll*²³⁷.

Miután kellőképpen lelepleztem Szomor Sándort, *térjünk a tárgyra, vagyis a könyvre*.

Ismét zúznak a dekások, avagy Krecsányi Kálmán csapata elől nincs menekvés

Itt van tehát ez a könyv, a maga B5 (boríték) méretével (jó nagy), 302 oldalával, tizenhat számozott, egy ajándék és négy számozatlan fejezetével. Az íróasztalomon figyel a mű, a lapok között lapulnak a *'gyerekek'* (akik időközben felnőttek), a székesfővárosi államrendőrség teljes létszámban (ami akkor de iure még nem volt államosítva): a Detektívtestület Krecsányistól és a rendőri közegek, a századforduló (1900-as évek) utáni (buda)pesti polgárok, aztán a csibészek, vagányok, zsványok és martalócok – akad itt kérem minden és mindenki, még *'orosz vonal'* is.

Az *Elgurult a gyógyszered?* egy patikapanamás bűnügyi kalandregény, amelynek előtörténete a *Bosszú örvénye*, de amely mégis önálló alkotás: külön-külön is fogyasztható, de a kettő együtt az igazi. Aki csak az egyiket olvassa, érti; aki mindkettőt, mindent ért. A könyv(ek)ből amúgy sugárzik egyfajta életérzés: aki (tősgyökeres buda)pesti, az nagyon-nagyon a hatása alá kerül, aki pedig nem pesti, az a könyv(ek) olvasása után szeretne azzá válni – ezt csak úgy gondolom, mert jómagam az első kategóriába tartozom...

*

Ennyi gondolatroham után, hivataloskodjunk egy keveset: az *Elgurult a gyógyszered?* számozott, ajándék és számozatlan fejezetei sorrendben a következők:

1. Mindenki másképp csinálja
2. Holttest Vizafogón
3. Derült égből *Ohrana*
4. Ki kivel van?
5. Levit ismét bekósoltják
6. Maradt valaki Oroszországban?
7. Sosem lesz nyugalom?
8. Újabb holttest Vizafogón
9. Mindennek ára van
10. Alakul a kirakós
11. Vendégek a Fészekben
12. Hullik a férgese
13. Hová tűnt Pékzöldséges?
14. *Cogito ergo sum*
15. A pokolba vezető út

²³⁷ *Long Live Rock 'n' Roll*: sokáig éljen a Rock and Roll. Ez nem csupán egy jelszó, hanem az amerikai *Rainbow* hard rock együttes harmadik nagylemezének címadó dala. Forrás: <https://rockdiszkont.hu/r/rainbow-long-live-rock-n-roll-cd> (2025.03.06.).

16. Sokk, hűhó semmiért?

Történhetett volna másképp (ajándék fejezet)

Az *Elgurult a gyógyszered?* kéziratának első olvasói véleményei

A megtestesült álom

Az előzmény: *A bosszú örvénye*

Szomor Sándor könyvajánlója

A fejezetek felsorolását követően – ugyancsak illendőségből – említést érdemelnek azok, akik *Szomor Sándoron* (szerző, bortóterv és grafika) és a *szerkesztőn* (valamiféle névrokonom) kívül a legtöbbet tették azért, hogy a könyv napvilágot lásson: köszönet illeti *Cséplő Noémit* és *dr. Kovácsné Lázár Mária Ritát*, amiért a szöveget gondozták (értsd: nyelv-örködtek).

*

Jó, de miről is szól in concreto a könyv?! – kérdezhetnék (és kérdezik is) sokan. Persze... Nyilván nem fogok könyvajánló vagy recenzió örve alatt *spoilerezni*²³⁸. Aki kíváncsi az elolvasa a könyvet (vagy hamar megöregszik). Egyébként már leírtam: egy patikapanamáról szól röviden, akárcsak Tolsztoj *Háború és béke* című könyve Oroszországról...

Kedvcsináló gyanánt viszont hadd idézzek néhány magvas gondolatot az olvasói véleményeket tartalmazó (nálam első) számozatlan fejezetből.

„[E]gy félmondat a legelejéről: »Az ősz beköszöntét üdvözlő újhoid sejtelmes fénnel kereste helyét a ragyogó csillagokkal teleszórt tiszta égbolton...« Na, Sanyi, most lebuhtál, gondoltam. Ez az újhoid jól hangzik, de nem csak egy bevett hangulatfestő trükk? Valóban lehetett akkor újhoid? Utánanéztem, hát basszus, 1908. szept. 25-én valóban újhoid volt. A regényben egy kicsit később pedig konkrétan elhangzik, hogy »Ma 1908. szeptember 29-ét írunk...« Azaz minden stimmelt. A dátum, az újhoid, minden. Na de hogyan??»²³⁹

„Szomor regénye teli van erudícióval. Dicséretes például az, hogy a szerző nem elégszik meg a századelő Budapestjének skiccszerű vázlatával. Sőt! Egy mára már letűnt, s csak szakkönyvekből megismerhető világ iránti nosztalgiával átítatott, életszagú miliőt teremt. Másként fogalmazva: nem azzal kíván olvasót szerezni magának, hogy a detektívregény-irodalom hatásvadász kliséit halmozza, hanem azzal, hogy a boldog békeidők utolsó éveinek Magyarországról dokumentarista részletességgel felépített, tudományos igénnyel kidolgozott képet fest. [...]

Szomor regénye egészen különleges módon ötvözi Mág Bertalan rendőrségi regényeit és Kondor Vilmos Budapest-ciklusát. Az előbbiből a nyomozócsoport bűnüldözési praxisának profizmusát s a bűnözés szociológiáját, az utóbbiból pedig a történelmi fővárosról adott komplex látteleletet.”²⁴⁰

*

Azt gondolom, ízelítőnek legyen ennyi elég. E nem szokványos recenzió záróakkordjaiként pedig hadd szólítsam meg a szerzőt.

²³⁸ A „*spoilerezés*” egy angol eredetű szó, amely az eredeti *spoil* (elront, elrontás) szóból képzett igeeképzős alak. A fogalom leginkább a filmek, sorozatok vagy könyvek tartalmának előzetes elárulására utal, amely megöli a meglepetést vagy a feszültséget, amit az adott mű élvezetével kapcsolatban lehetne tapasztalni. Forrás: <https://nonprofitmedia.hu/spoilerez%C3%A9s> (2025.03.06.).

²³⁹ SZOMOR (2024) i. m. 277. oldal (dr. Rácz Attila olvasói véleményéből részlet).

²⁴⁰ SZOMOR (2024) i. m. 278–279. oldal (dr. Török Lajos irodalomtörténész, krimikutató olvasói véleményéből részlet).

Kedves Szomor Sanyi!

Ismét remek könyvet írtál. Szívből gratulálok! *'Hivatalból'* átrágtam magam mind a 300 oldalon (Marika, a feleségem nemkülönben). Azt kell, hogy mondjam, pontosabban nem kell, de mondom, illetve írom, miszerint az *Elgurult a gyógyszered?* méltó utódja *A bosszú örvényének*.

Miért is? – kérdezhetné bárki. Nagyvonalakban ugyanazon okok, pontosabban hasonlóságok miatt, amiért az előző, *'kreccsányis'* bűnügyi regényed elnyerte az olvasóközönség tetszését. Vagyis (és ezek a fő támpillérek): az *események színhelye* (a székesfőváros, az 1873-ban egyesült Budapest); a *cselekmények ideje* (a majd' mindenki által kedvelt, úgynevezett *'boldog béke-idők'*, közelebbről az 1900-as évek első dekádja); a *regény szereplői* (kevés kivétellel ugyanazok, mint az előző könyved hősei); a *mű témája vagy inkább műfaja* (krimi, sőt, bűnügyi kalandregény); a *szövevényes és izgalmas mese-szöveg, a szerethető stílus*, amelyről Buffon grófja óta tudjuk, hogy *maga az ember* („Le style c'est l'homme meme”). Gyaníthatóan kihagytam néhány okot, de ez már így marad...

Végül, de nem mellékesen (azért sem azt írtam, hogy „*utolsó sorban*”) a legfőbb azonosság Te vagy. *'Bejössz'* (így szokták mondani) a nagyérdeműnek, mondhatni, népszerű vagy (okát ne kérdezd: nem tudom, és nem is kutatom). Kedvelnek tehát az emberek, ami pestiesen szólva, nem semmi.

Ennyi hozsannázás után, hadd vessek papírra néhány negatívumot, ha úgy tetszik, csalódást kiváltó dolgot (olyannyira ne vedd komolyan):

1. *továbbra sem tudom a borsos rostélyos receptjét*, amit némiképpen elmentételez, hogy az *Ajándék fejezetben* (*Történhetett volna másképp*) – Zilahy Ágnes után szabadon – leírtad a darakocka (vagy gríz-kocka), a híres Luby sült és a diótorta elkészítésének módját;

2. *még mindig rejtély előtttem, hogy az előző bűnügyi kalandregényed* (egyik) *fő gonoszát, ki vagy kik végezték ki* (eleinte a *'gyerekekre'* tippeltem), tehát ez a kérdés a mai napig nyitott. Nagyon bíztam benne, miszerint a második részben erre fény derül – na, ez nem jött be.

Befejezéskeppen néhány gondolat a plusz értékekről és Adyról.

Az *Elgurult a gyógyszered?* című könyvedet tucatnyi grafika teszi színebbé, és 73 lábjegyzetbejegyzésben hivatkozol különböző forrásokra, illetve idézed fel a múltat. Ezek nagyon pozitív dolgok: egyfelől még inkább tudományos igényű lett tőle a műved; másfelől az is *'látja'* a korabeli Budapestet, akinek a mai főváros ismeretének a hiánya miatt, nincs viszonyítási alapja, a régít pedig nem kutatja. Ezt, mint Budapest és szűkebb hazám, Kőbánya múltjának műkedvelő fürkészője, módfelett nagyra értékelem.

Ady Endre... Kitörő örömmel fogadtam, hogy a regényben a költőfejedelem ismét szerepel. Azt tudtad, hogy Adyval közös kocsmánk volt (nekem minden *'kocsmá'*, ahol inni is adnak)? Képzeld: Schüller Jakab Hárshegyi Vendéglőjének emberöltőkkel később, immár Hársfa Étterem korában a törzsvendége voltam. Néhány éve jutott tudomásomra, hogy Ady és Csinszka anno ott tartotta a lakodalmát. Ha ezt korábban tudom, egészen más érzéssel, egyfajta szent borzongással vegyes tisztelettel iszom a sört, a bort és a pálinkát (avagy így, ebben a sorrendben mindet). Nem mellesleg, Ady egyébként is gyakran látogatta a vendéglőt: tuti király dolog, ha az ember ott hozza magát *'tudatmódosult állapotba'*, ahol valamikor a szerkesztő úr ugyanazt tette.

Szerintem, kiírtam magam, legyen belőlem elég! Azt hiszem, sokunk nevében mondhatom, hogy *köszönöm ezt a könyvet*. Köszönöm, amiért feleségemmel karöltve, szöveggondozóként, szerkesztőként és a nyomdai munkálatok előkészítőjeként valamelyest hozzájárulhattam a megjelenéséhez – szívesen és önzetlenül tettem (tettük).

Lesz folytatás? Halihó! Nem hallom a választ. Szerintem, legyen...

*

Breaking news! Breaking news! Breaking news! Breaking news! Breaking news!

Gumitalpú embereim (akik halkan járnak, mindent megfigyelnek és jelentenek) tájékoztattak, miszerint előkészületben Szomor Sándor *Lelketlen lélekkufárok* című újabb bűnügyi kalandregénye. Az alkalmi titkos adatszolgáltatók tudni vélik, hogy a szerző már az ISBN-kódot is beszerezte az OSZK ISBN és ISMN irodától. Az információ ellenőrzött és elsődleges forrásból származik. További intézkedést egyelőre nem igényel.

A kép forrása: <https://detektiv-tortenelem.hu/iroi-oldal/8>

Forrás- és irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom

- SZOMOR Sándor: A bosszú örvénye – Krecsányi Kálmán és csapata elől nincs menekvés. Budapest, Dr. Szomor Sándor, 2023
- SZOMOR Sándor: Elgurult a gyógyszered? Krecsányi Kálmán és csapata elől nincs menekvés. Budapest, Dr. Szomor Sándor, 2024

Internetes hivatkozások

- <https://ajk.kre.hu/index.php/bunugyi-szakjogasz> (2025.03.06.)
- <https://detektiv-tortenelem.hu/iroi-oldal/8> (2025.03.07.)
- <https://nonprofitmedia.hu/spoilerez%C3%A9s> (2025.03.06.)
- <https://rockdiszkont.hu/r/rainbow-long-live-rock-n-roll-cd> (2025.03.06.)

Dr. Kovács Gyula

Recenzió dr. Mátyás Szabolcs: Mérföldkövek a magyar kriminalisztika történetéből című könyvéről

A szerzőről

Dr. habil. Mátyás Szabolcs PhD, egyetemi docens, a Nemzeti Közszerzői Egyetem (NKE) Rendészettudományi Kar (RTK) Kriminalisztikai és Kriminálmetodikai Tanszék oktatója, valamint a Debreceni Egyetem óraadó tanára. Eredeti végzettsége: földrajz – terület- és településfejlesztő geográfus (debreceni Kosuth Lajos Tudományegyetem, 1999). A PhD fokozatot 2011-ben szerezte, majd 2023-ban habilitálták. Korábban a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem gyöngyösi Károly Róbert Campusán oktatott, de az Erasmus-program keretében a világ számos országában megfordult. Tanulmányait, szakkikkeit magyar, angol és orosz nyelven jelenteti meg. A Magyar Tudományos Akadémia (MTA) köztestületének 2011-től tagja, fő kutatási területe: bűnözésföldrajz.²⁴¹

A szerző nevéhez több mint 200 könyv, könyvrészlet, tanulmány, szakkikk és ismeretterjesztő dokumentum köthető. Az MTA KIK MTMT adatbázisában szereplő műveinek száma 225.²⁴²

Mátyás Szabolcs több neves magyar és nemzetközi tudományos folyóirat szerkesztőbizottságának a tagja. Alapítója és főszerkesztője az egyetlen angol- és magyar nyelvű bűnözésföldrajzi folyóiratnak, a *Criminal Geographical Journal*²⁴³-nek és a *Bűnözésföldrajzi Közleményeknek*²⁴⁴. Alapítója és alelnöke (korábban elnöke) az *International Criminal Geographical Association*²⁴⁵-nak. A bűnözés újszerű ábrázolásmódszerének, a Mátyás-féle Bűnözési Osztályozó Rendszernek a kidolgozója, és az egyre szélesebb körben használt „megelőző rendészet”, „izokrimen” és „isocrime” kifejezések megalkotója. A bűnözésföldrajz mellett a turizmusbiztonság, a talentumföldrajz és a kriminalisztika kutatója.²⁴⁶

²⁴¹ Forrás: https://mta.hu/koztestuleti_tagok?PersonId=24335 (2025.02.09.) és <https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/kriminaltaktikai-es-kriminalmetodikai-tanszek/oktatoink> (2025.02.09.).

²⁴² MTA KIK MTMT: Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ Magyar Tudományos Művek Tára. Mátyás Szabolcs (rendészettudomány, kriminalisztika, bűnözésföldrajz, tehetségföldrajz) publikációi: <https://m2.mtmt.hu/gui/2/?type=authors&mode=browse&sel=authors10027584> (2025.03.08.).

²⁴³ *Bűnügyi földrajzi folyóirat*. Forrás: <https://epa.oszk.hu/html/vgi/kardexlap.phtml?id=4201> (2025.03.08.).

²⁴⁴ Forrás: <https://epa.oszk.hu/html/vgi/kardexlap.phtml?id=4207> (2025.03.08.).

²⁴⁵ Nemzetközi Bűnügyi Földrajzi Szövetség. Forrás: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100083572868172> (2025.03.08.).

²⁴⁶ A szerző bemutatásához felhasználtam a recenzió tárgyát képező könyv hátsó borítójának ismeretét. MÁTYÁS Szabolcs: *Mérföldkövek a magyar kriminalisztika történetéből*. Budapest, Rendőrség Tudományos Tanácsa, 2024.

A könyvről

A 223 oldalas, B5-ös méretű kötet 2024 szeptemberében látott napvilágot online²⁴⁷, novemberben pedig nyomtatott változatban. A könyvnek nem csupán a címében szerepel a „mérőldkö” kifejezés. Maga a mű is az, mivel ilyen jellegű kiadvány ritkán jelenik meg a szakkönyvpiacón. A szerző okkal írja könyve előszavában: *„Sajnos azonban rendkívül kis számú továbbra is a hazai kriminalisztika-történeti írás. Olyan mű, amely kizárólag a magyar kriminalisztika fejlődését mutatná be, eddig nem született. A kiadvány elsődleges feladatának a magyar kriminalisztika történetének összefoglalását és a főbb mérőldköveinek a megemlítését tekinti, azonban ezt a felsorolást nem lehet megtenni a múlt jeles külföldi tudósai és kriminalistái nélkül, mivel a hazai eredményeket és mérőldköveket nemzetközi összefüggésbe kell helyezni”*²⁴⁸.

Mindezek szellemében a „mérőldkövek” a kora középkortól nagyjából a rendszerváltoztatásig terjedő időszakot fogják át, mindösszesen öt részben. A 2–5. rész fejezeteket is tartalmaz, a könyv pedig számozatlan előszóval kezdődik és ugyancsak számozatlan melléklettel, irodalomjegyzékkel, illetve tartalomjegyzékkel zárul. Nézzük meg részleteiben.

Előszó

1. A kora középkortól Werbőczy Hármaskönyvéig
2. A kriminalisztika hajnala – Mária Teréziától a 19. század végéig
 - 2.1. A kriminalisztika magyarországi előzményei
 - 2.2. Mérőldkövek Mária Teréziától Zsoldos Ignácig
 - 2.3. A természettudomány ébredése
 - 2.4. A rendészeti szervek megjelenése
 - 2.5. A bűnügyi nyilvántartás kialakulása
3. 1893-tól a második világháborúig
 - 3.1. A kriminalisztika születése
 - 3.2. Hazánk a kriminalisztika nemzetközi élvonalában
 - 3.3. Tervek és meg nem valósult tervek
 - 3.4. A kriminalisztika jogakadémiai oktatása
 - 3.5. A magánkutatók és a kriminalisztika
 - 3.6. Híres bűnügyek és neves kriminalisták
4. 1945-től a rendszerváltozásig
 - 4.1. Rendészeti oktatás – kriminalisztika oktatás
 - 4.2. A Rendőrtiszti Főiskola
 - 4.3. A kriminalisztika fontosabb tankönyvei és oktatási anyagai
 - 4.4. A kriminalisztika a jogi felsőoktatásban
 - 4.5. A kriminalisztika nem egyetemi kötődésű hazai intézetei
 - 4.6. A kriminalisztika és az irodalom kapcsolata
 - 4.7. A kriminalisztika másodvirágzása
5. A kriminalisztika fogalmának és felosztásának változása
 - 5.1. A kriminalisztika szó megjelenése a magyar nyelvben
 - 5.2. A kriminalisztika fogalma
 - 5.3. A kriminalisztika felosztása

²⁴⁷ Online letöltés: <https://real.mtak.hu/207815/1/Merfoldkovekamagarkriminalisztikatortenete-bol.pdf> (2025.03.08.).

²⁴⁸ MÁTYÁS i. m. 5. oldal.

5.4. A kriminalista fogalma

Melléklet

Felhasznált irodalom

Tartalomjegyzék

Az I. mellékletben részletek olvashatók Gábor Béla: *Ujjnyom a bűncselekmény helyszínén* című tankönyvéből.²⁴⁹ A II. mellékletben Laky Imre könyvéből a helyszíni eljárásra és a nyomozás segédeszközeire vonatkozó vizsgakérdések várnak megválaszolásra (lehet nekiveselkedni);²⁵⁰ valamint megtörtént magyar bűnügyekről szóló filmek, kriminalisztikai témájú cikkeket is tartalmazó szakfolyóiratok jegyzéke, illetve korabeli folyóiratok borítója, fotók és statisztikai adatok szerepelnek. Mindezek mellett számtalan fénykép és számos (pontosan 62) ábra színesíti a kiadványt, a lábjegyzetbejegyzések száma 74.

A művégi bibliográfiában 295 felhasznált irodalom (nem semmi), 36 internetes hivatkozás és 6 jogszabály, valamint közjogi szervezetszabályozó eszköz olvasható.

*

Szerintem, Mátyás Szabolcs *Mérföldkövek a magyar kriminalisztika történetéből* című szakkönyve teljesen rendben van. Jómagam csupán néhány témához kapcsolódnék, inkább kiegészítő, semmint egyet nem értő hozzáállással. Előtte azonban (mert így illendő) megemlítem azokat, akik – a szerzőn kívül – közreműködtek abban, hogy a mű elkészüljön.

A kiadvány impresszuma értelmében a borító – a szerző ötlete alapján – *Tímár Tamás* munkája. A szaklektor *prof. Dr. Fenyvesi Csaba* egyetemi tanár (Pécsi Tudományegyetem), az anyanyelvi lektor (én nyelvőrnek szoktam titulálni) *Ürmösné Dr. Simon Gabriella* PhD egyetemi docens (Nemzeti Közszerlati Egyetem) volt. Mátyás Szabolcs az előszóban vagy háromtucatnyi barátának, kedves ismerősnek és szakmatársnak nyilvánít köszönetet a könyv megjelenéséhez biztosított önzetlen segítségnyújtás okán. Hadd ne soroljam fel őket (habár megérdemelnék). Legyen annyi elég, hogy nagy örömmel nyugtáztam, miszerint legtöbbjüket ismerem, néhányuk anno oktatott, egyik-másikkal egykoron együtt oktattam, egy részük pedig a hallgatóm volt. Sőt, akad közülük, akihez közel 40 éves barátság fűz. Azt gondolom, remek csapat jött össze, jólesik közérjük tartozni...

*

Távol áll tőlem a köztözködés (ami persze nem igaz: köztudottan szórszálhasogató és a kákán is csomót kereső vagyok), de néhány dolgot muszáj szóvá tenni. Íme, néhány észrevétel, mint mindig, a jobbítás szándékával.

Legelső megjegyzésem a sortávval és a betűmérettel kapcsolatos (a kicsi dolgok is számítanak). A *Garamond* betűtípusból a törzsszövegben a 12 pontos betűméret határeset, a 10 pontos lábjegyzetbejegyzés viszont nehezen olvasható (számomra legalábbis). A több mint másfeles sortáv (a törzsszövegben

²⁴⁹ GÁBOR Béla: *Ujjnyom a bűncselekmény helyszínén. A helyszíni ujjnyomoknak a nyomozásban és a vizsgálatban való felhasználásának tankönyve*. Budapest, Radó Izidor Nyomdai Műintézete, 1912, 82–90. oldal.

²⁵⁰ LAKY Imre (szerk.): *Vizsgakérdések a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség őrszemélyzetének tanosztályparancsnokságánál rendszeresített tanfolyamokon*. Budapest, Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai Részvénytársaság, 1926, 51–56. oldal.

1,69, a lábjegyzetbejegyzésekben 1,82) sok, nagyon széthúzza a szöveggépet. Ez különösen a nyomtatott változatban érhető tetten (itt ugyanis nincs lehetőség nagyításra, legfeljebb nagyító használatára). Megítélésem szerint, célszerűbb lett volna nagyobb (vagy más) betűtípust és a standard (szabvány) szimpla, esetleg 1,15-ös sortávot használni.

A kiadványban szerepel *kisendrédi Endrődy Géza* honvédtiszt, közszolga, csendőrtiszt, rendőrtisztviselő, Gyula, majd Losonc rendőrkapitánya; szak- és szépíró, *'lapcsináló'*, Magyarország első kriminalisztikai szakkönyvének a szerzője, aki remekül rajzolt, és nem mellesleg hatgyermekes családapája volt. Endrődy, hivatásos honvédtisztként nem sokáig szolgálta fegyverrel a hazát: „*a tetteges szolgálatból, hogy feldeggi Fellner Etelkával egybekelhesen, kilépett és Vecsekloben (Nógrád m.) telepedett le*”,²⁵¹ ugyanis a család a szükséges kauciót nem tudta előteremteni – micsoda, de micsoda szerelem lehetett! Nos, Mátyás Szabolcs alaposan körbejárta a „*szél kergette vagabundot*”, még gyulai sírhelyét is felkutatta... Könyvében tucatnyi oldalon, 32 esetben hivatkozik rá, illetve idéz tőle. Egyszerűen elképesztő: ismét (és végre) valaki, aki nem állt be az *'agyonhallgatók'* közé. Ezt külön megköszönöm (igen, Endrődy-mániás is vagyok, nem tagadom).

A kriminalista fogalmával kapcsolatban néhány megjegyzés: e kifejezés halatán, bármennyire mókásnak tűnhet, valamiért a *masiniszta* szó *'ugrik be'*, amelynek elsődleges jelentése *mozdonyvezető*, másodlagosan pedig *gépész vagy gépkezelő*.²⁵² Ez az értelmezés a német származású *masina* (gép, mozdony vagy vonat) kifejezésből ered.²⁵³ Na mármost, ha megvizsgáljuk a *latin eredetű crimen* szót, láthatjuk, hogy büntettet, *bűncselekményt*, vétséget jelent;²⁵⁴ leegyszerűsítve *bűncselekményt*, amely a magyar Büntető Törvénykönyv szerint, magában foglalja a büntettet és a vétséget.²⁵⁵

Párhuzamot vonva a két kifejezés között: amennyiben a masiniszta gépet kezel, vajon mit takarhat a kriminalista kifejezés, vagyis, *mivel foglalkozhat a kriminalista? Nyilvánvalóan csakis olyan dologgal, ami bűncselekményhez kapcsolódik*. Na jó, de melyik oldalról, mert ez nagyon nem mindegy... Azt gondolom, ha a *kriminalista* a törvény *innenső oldalán áll, akkor üldözi a bűnt, amennyiben a túlsó oldalon helyezkedik el, akkor elköveti a bűncselekményt*, vagyis bűnelkövető, ergo bűnöző, és őt üldözik... Badarság volna? Nem, nem az. Mátyás Szabolcs is leírta az inkriminált könyvének 5.4. fejezetében (*A kriminalista fogalma*), hogy „*a korabeli források még a maitól eltérő értelemben használták a [kriminalista] szót, ráadásul két egymástól eltérő jelentésben: 1. a szolgabírói, ügyvédi vagy a gyakorlati jogi munkát végzők, 2. a bűnelkövetők megnevezése*”²⁵⁶.

Szerintem, ne bonyolítsuk tovább: a már hivatkozott Bakos-féle szótár értelmében: *a kriminalista büntetőjogi szakértő, büntetőjogász*.²⁵⁷ Ez így jól

²⁵¹ Forrás: <http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/> (2022.10.31.).

²⁵² BAKOS Ferenc (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1978, 524. oldal.

²⁵³ BAKOS (szerk.) i. m. uo.

²⁵⁴ BAKOS (szerk.) i. m. 151. oldal.

²⁵⁵ A bűncselekmény büntett vagy vétség [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 5. § első mondat].

²⁵⁶ MÁTYÁS i. m. 152. oldal.

²⁵⁷ BAKOS (szerk.) i. m. 468. oldal.

hangzik, de sajnos ebben a formában nem teljesen fedi a valóságot (az élet soha nem egyszerű)... Majd meglátjuk, miért nem.

Mátyás Szabolcs tiszteletet érdemlő alaposággal és mindkét oldalról körbejárta a témát, amelynek eredményeképpen arra a következtetésre jutott, hogy „[a]z 1850-es évektől kezdve a kifejezést (*criminalista*, *crimínalista*, *kriminlista* alakokban) szinte kizárólag a nyomozással és a gyakorlati jogi munkával kapcsolatos szöveggörnyezetben használták”²⁵⁸. Hivatkozik Endrődyre is, aki „1897-es könyvében már használja a *kriminalista* szót (a *kriminalisztikát* viszont nem), fogalmi meghatározást azonban nem találunk az újszerű hivatkozásra vonatkozólag”²⁵⁹. Valóban: Endrődy a losonci kiadású kézikönyvében ötször említi a *kriminalistát*/kriminalistákat. Nem vitás, hogy nem definiálja a kifejezést, azonban az egyértelműen kitűnik (implicite *‘benne van’*), miszerint a bűnüldöző közegeket érti alatta. Az ötből csak egy idézet: „Majd minden régebbi *kriminalistának* szokása a bűncselekményeknél először is az asszony után kutatni, ami igaz, hogy néha tévútra is vezet, de azért soha sem téveszszük szem elől ezt az elvet: »Keresd az asszonyt!«”²⁶⁰.

Mátyás Szabolcs a *kriminalista* fogalmát vizsgálva az 1820-as évek közepétől eljut Dobos Jánosig (az 1990-es évekig), és a Dobos-féle *kriminalista*-meghatározásig. Jóllehet, Dobos *kriminalista* definíciójának kvintesszenciája valóban a szerző által idézett rész: „a *kriminalista* a *kriminalisztika* tudományának olyan gyakorlati és felelős alkalmazója, aki eközben az alkalmazott tudományt is fejleszti, gyarapítja. Alkalmazó és művelő egy személyben”²⁶¹. Azonban a helyzet – akárcsak az élet – nem ennyire egyszerű (Dobos szerint sem az).

Az idézet eredetileg Dobos János torzóban maradt *Ars criminalistica* című írásából származik (a kézirát kalandos úton-módon került a birtokomba), és nyomtatásban – a jogutód engedélyével – először 2015-ben a *Dobos-könyvben*²⁶² látott napvilágot, 2020-ban pedig a *Kis nyomozástan* harmadik kiadásában²⁶³ (ez utóbbira hivatkozik tévesen a szerző, ugyanis a 2008-as második kiadásban az *Ars criminalistica* nem olvasható, nem mellesleg a kötet csak 138 oldal terjedelmű, vagyis a 202. oldal nem létezik, és a könyv nem a Rejtjel Kiadó gondozásában jelent meg²⁶⁴ – ez persze a lényegen nem változtat, csak én kukacoskodom már megint).

A Mátyás Szabolcs által közzétett idézet tehát csak a jéghegy csúcsa, ezért javaslom, húzzuk el a függőnyt, és pillantsunk a kulisszák mögé. Előljáróban jelzem, hogy *Dobos János kriminalistákkal kapcsolatos eszmefuttatása négy kérdés köré csoportosul*:

1. a büntető anyagi és/vagy eljárásjogász, illetve
2. a bűnügyi gyakorló vagy gyakorlati szakember *kriminalista*-e?
3. milyen többlet ismérvektől válik valaki *kriminalistává*?

²⁵⁸ MÁTYÁS i. m. 153. oldal.

²⁵⁹ MÁTYÁS i. m. ugyanott.

²⁶⁰ ENDRŐDY Géza: *A bűnügyi nyomozás kézikönyve*. Losonc, Kármán-féle Könyvnyomda, 1897, 12. oldal (további hivatkozások: 41., 45., 63. és 249. oldal).

²⁶¹ MÁTYÁS i. m. 154–155. oldal.

²⁶² DOBOS János: *Ars criminalistica*. In: Kovács Gyula (szerk.): *Dobos-könyv – Emlékkönyv Dr. Dobos János születésének 80. évfordulója tiszteletére*. Budapest, Patrocinium Kiadó, 2015, 21–35. oldal.

²⁶³ DOBOS János – KOVÁCS Gyula: *Kis nyomozástan – Dr. Dobos János születésének 85. évfordulója tiszteletére*. Harmadik, átdolgozott kiadás. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]™, 2020, 197–2017. oldal.

²⁶⁴ DOBOS János – KOVÁCS Gyula: *Kis nyomozástan*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]™, 2008.

4. lehetséges-e kriminalistát képezni csak és kizárólag az egyetemi padso-
rokban (avagy mi fán terem a kriminalista)? Ez utóbbi kérdés részben az én
'partizánakció' terméke, mert Dobos ezt ebben a formában nem teszi fel, de
implicit szerepel az írásában, vagyis, 'benne van a pakliban'.

Dobos János az *Ars criminalistica* 2.1. fejezetében (Az összefoglalás tárgya,
célja és szükségessége) maga is felveti a kérdést: „Tehát ki a kriminalista?”²⁶⁵
„[M]inden gyakorló bűnüldöző (nyomozó) egyben kriminalista is[?]”²⁶⁶ Ezt kö-
vetően – akadémikusan és röviden – megadja a válaszokat: „Szerintem, csak
attól, hogy nyomozó – nem.”²⁶⁷ Ebből egyenesen következik, miszerint a kri-
minalista mibenlétének egyik elengedhetetlen feltétele a gyakorlati munkavég-
zés, de Dobos tovább kérdez: „[H]ol kezdődik az a többlet, amely a gyakorló
bűnüldözőket [...] kriminalistává teszi?”²⁶⁸ Majd kifejti, hogy ezek a többletek
vagy minőségi különbségek lehetnek azoknak a tapasztalatoknak az összegzé-
sei, amelyekkel a gyakorlati szakemberek a kriminalisztika elméletét igazolják,
erősítik vagy gazdagítják, akár előadások, avagy publikációk formájában. A
továbbiakban előadja, miszerint azokat, akik a tapasztalataikat át tudják adni
a fiataloknak, akik képesek nyomozói utánpótlást nevelni, erősíteni a hitet, és
akik a fiatalok előtt szakmai példaképpé válnak – vérbeli kriminalistáknak
tartja. Hozzáteszi: „Az sem elég, ha valaki eredményesen megoldja a rábízott
feladatokat, vagyis a kriminalisztikát megbízhatóan, kellő szinten és gyakorlati
haszonnal alkalmazza. Ettől lehet jó, sőt kitűnő nyomozó, de még nem krimi-
nalista. Ugyanígy nem kriminalista az a tudós sem, akit már semmi nem köt a
gyakorlathoz.”²⁶⁹

A végkövetkezés pedig a Mátyás által (is) idézett meghatározás.²⁷⁰ Dobos
azonban rögtön árnyalja saját definícióját. A következő bekezdésben két pon-
tosítást tesz. Az egyik: „a kriminalisták a kriminalisztika tudományának nem
csak felelős, de eredményes alkalmazói is kell, hogy legyenek”²⁷¹; a másik: „a
gyakorlati tapasztalatok tartalékolhatók. Bizonyos ideig lehet élni az elmúlt
évek tapasztalataiból. Sőt, a megfelelő rálátást a mindennapi gondoktól való
elszakadás néha jobban biztosítja, mintha mindent közvetlen közléről, az el-
múlt és az elkövetkező pillanatok felelősségétől vezérelve – és attól függően –
szemlélünk”²⁷² – ez nagyon nagy igazság.

Befejezésképpen: Mátyás Szabolcs remek könyvének 155. oldalán tölem
idéző. A hivatkozott rész a *Glossa Iuridica* 2021/4. számában megjelent, *A kri-
minálmétodika rendszere, felépítése* című tanulmányom 2.3. fejezetéből (Né-
hány gondolat a bűnügyi nyomozóval szemben támasztott szakmai minimum-
kompetenciáról) származik. Csak a rend kedvéért a teljes idézet (így talán több
értelmet nyer): „A különbség oldalakban is mérhető: a büntetőeljárási törvény-
ben a szemle 16 sor (nagyjából egyharmad közlönyoldal); Barta Endrénél”²⁷³

²⁶⁵ DOBOS János – KOVÁCS Gyula (2020) i. m. 200. oldal.

²⁶⁶ DOBOS János – KOVÁCS Gyula (2020) i. m. 201. oldal.

²⁶⁷ DOBOS János – KOVÁCS Gyula (2020) i. m. uo.

²⁶⁸ DOBOS János – KOVÁCS Gyula (2020) i. m. uo.

²⁶⁹ DOBOS János – KOVÁCS Gyula (2020) i. m. 202. oldal.

²⁷⁰ MÁTYÁS i. m. 154–155. oldal.

²⁷¹ DOBOS János – KOVÁCS Gyula (2020) i. m. uo.

²⁷² DOBOS János – KOVÁCS Gyula (2020) i. m. 203. oldal.

²⁷³ BARTA Endre: *Az emberölés nyomozása*. Budapest, Rejtjel Kiadó, 2003, 22–45. oldal.

23 oldal terjedelmű; Kovács Lajosék²⁷⁴ pedig 48 oldalt írtak az emberölés helyszíni szemléről. Némi túlzással kijelenthető, hogy ennyivel több a kriminálmetodika a büntető alaki jognál.

Hangsúlyozom, hogy a krimiálmélet – az adott bűncselekmény nyomozásának speciális ajánlásai mellett – magában foglalja a büntető anyagi és eljárásjogi, valamint a krimináltechnikai, a krimináltaktikai, illetve szakkriminológiai ismereteket. A kriminalista több a büntető anyagi és/vagy eljárásjogásznál: benne kumulálódik minden büntetőjogi és kriminalisztikai tudnivaló, hogy a személyes kvalitásokról már ne is beszéljek (és nem is teszem meg). Sőt, Dobos János a kriminalista meghatározásánál még ennél is tovább megy. Szerinte, »a kriminalista a kriminalisztika tudományának olyan gyakorlati és felelős alkalmazója, aki eközben az alkalmazott tudományt is fejleszti, gyarapítja. Alkalmazó és művelő egy személyben«²⁷⁵.

Talán már csak egy megválaszolatlan kérdés maradt, a negyedik: lehetséges-e kriminalistát képezni csak és kizárólag az egyetemi padosorokban? Nyilvánvalóan nem.

A könyv 223. oldalán (74. lábjegyzetbejegyzés) a szerző a Sachs Gusztávval készített interjúra és a *Magyar Rendőr* 1936/8. számára (178–179. oldal) hivatkozva írja, hogy „Sachs Gusztáv, az először kinevezett 36 detektív egyike volt”. Valóban, a cikkben az szerepel, miszerint „[a] 36 detektív 1886 január 1-én foglalta el hivatalát”, de tudomásom szerint, az a 36 először leginkább 27+1 volt.²⁷⁶ Török János budapesti rendőrfőkapitány ugyanis azt a bizonyos 8 ‘dekást’ később, 1885. december 17-én nevezte ki, ugyancsak ideiglenes minősítéssel (11.600. fk. eln. 85. sz. rendelet).²⁷⁷ Tehát a kezdet kezdetén csak 28 főt számlált a testület.

Megjegyzendő, hogy a Vécsey-féle jubiláris detektívalbum szintén 28 detektívet nevesít.²⁷⁸ Jelzem továbbá, miszerint a polgári biztos intézmény helyett létrehozott testület detektívjei először a főkapitányság bűnügyi osztályának referensei, a kerületi kapitányságok és az osztályvezető tanácsosok mellett dolgoztak. Ez az állapot 1886. április 17-én változott meg, amikor Splényi Ödön bárót nevezték ki a detektívosztály vezetőjévé felügyelői címmel és kapitányi ranggal. Splényi kinevezése után két hónappal létrejött az önálló, központosított detektívosztály. Török főkapitány 1886. június 18-án rendeletileg az összes kinevezett detektívet a detektívosztály kereteibe vonta vissza.²⁷⁹ Igazából tehát ettől az időponttól dolgozott ténylegesen együtt a 36 detektív.

²⁷⁴ KOVÁCS Lajos – BÓI László – GIRHINY Kornél: *Emberölések nyomozása*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019, 49–96. oldal.

²⁷⁵ KOVÁCS Gyula: A kriminálmetodika rendszere, felépítése. *Glossa Iuridica* 2021/4. szám, 140. (131–174.) oldal.

²⁷⁶ Török János budapesti rendőrfőkapitány 1885. december 8-án 28 ideiglenes detektívet nevezett ki (11.206. fk. eln. 85. számú rendelet).

²⁷⁷ SZOMOR Sándor: *Szemelvények a budapesti Detektívtestület 1886–1919 közötti működéséről*. In: SZOMOR Sándor (szerk.): *Jubileumi Emlékalbum a 125 éve alakult budapesti Detektívtestület tiszteletére*. Budapest, Országos Rendőr-főkapitányság, 2011, 30–31. (30–92.) oldal.

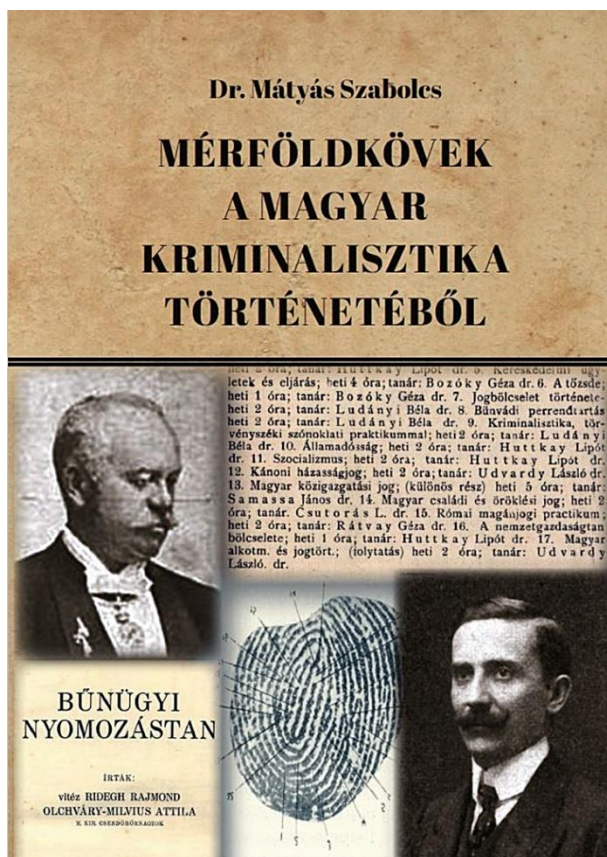
²⁷⁸ VÉCSEY Leo (szerk.): *A 40 éves budapesti Detektívtestület jubiláris albuma*. Budapest, Magyar Királyi Államrendőrség Detektívtestülete Nyugdíjpótló és Segélyező Egyesülete, 1926, 16–17. oldal.

²⁷⁹ KOVÁCS Gyula: *Mihályi báró Splényi Ödön, a Székesfőváros első detektívfőnöke*. In: KOVÁCS Gyula (szerk.): *Válogatott kriminalisztikai tanulmányok. Krimináltaktikai, kriminálmetodikai és kriminalisztikatörténeti értekezések*. Budapest, 2022, 325. (323–327. oldal).

Az első körben kinevezett 28 detektív névsora (mert megérdemlik): Aszalai(y) Antal, Bammes Flóris, Bolla István, Bóththa Béla, Dalos István, Dobroviczky Imre, Ewinger János, Farkas Géza, Gondé Antal, Haga Aladár, Haluska Lajos, Heim Rezső, Horváth Péter, Jamszky József, Kassay Lajos, Kovács József, Krapp Mihály, Kubó János, Nagy Pál, Nemes II. Sándor, Österreicher Lipót, Sorecz Alajos, Szakály József, Tóth Ambrus, Trapka Kálmán, Türki János és Vitáczy Antal. Az első detektívekkel egyidőben nevezték ki a detektívosztályhoz Siegelbauer Ferenc díjnokot (vagyis ő volt a 28. kvázi detektív). Jól látható, hogy az egyébként kiváló kvalitású, és minden tiszteletet megérdemlő Sachs Gusztáv a 28 'dekás' között nem szerepel.²⁸⁰

*

Szerintem, elég volt belőlem. *Kedves Mátyás Szabolcs!* Köszönöm ezt a könyvet, nagy örömömre szolgált. Jó volt olvasni ezt a hasznos és hiánypótló áttekintést (remélem, mindenki így van/lesz vele). Munkád igazán értékteremtő, töprengésre készítő és továbbgondolásra érdemes. Szívből gratulálok!

²⁸⁰ VÉCSEY (szerk.) i. m. uo. és KOVÁCS (szerk.): i. m. uo.

Forrás- és irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom

- BAKOS Ferenc (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1978
- BARTA Endre: *Az emberölés nyomozása*. Budapest, Rejtjel Kiadó, 2003
- DOBOS János – KOVÁCS Gyula: *Kís nyomozástan – Dr. Dobos János születésének 85. évfordulója tiszteletére*. Harmadik, átdolgozott kiadás. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2020
- DOBOS János – KOVÁCS Gyula: *Kís nyomozástan*. Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2008
- DOBOS János: *Ars criminalistica*. In: KOVÁCS Gyula (szerk.): Dobos-könyv – Emlékkönyv Dr. Dobos János születésének 80. évfordulója tiszteletére. Budapest, Patrocinium Kiadó, 2015
- ENDRÖDY Géza: *A bűnügyi nyomozás kézikönyve*. Losonc, Kármán-féle Könyvnyomda, 1897
- GÁBOR Béla: *Ujjnyom a bűncselekmény helyszínén. A helyszíni ujjnyomoknak a nyomozásban és a vizsgálatban való felhasználásának tankönyve*. Budapest, Radó Izidor Nyomdai Műintézete, 1912
- KOVÁCS Gyula: A kriminálmétodika rendszere, felépítése. *Glossa Iuridica* 2021/4. szám, 131–174. oldal
- KOVÁCS Gyula: *Miháldi báró Splényi Ödön, a Székesfőváros első detektívőnöke*. In: KOVÁCS Gyula (szerk.): Válogatott kriminalisztikai tanulmányok. Krimináltaktikai, kriminálmétodikai és kriminalisztikatörténeti értekezések. Budapest, 2022, 323–327. oldal
- KOVÁCS Lajos – BÓI László – GIRHINY Kornél: *Emberölések nyomozása*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019
- LAKY Imre (szerk.): *Vizsgakérdések a Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség őrszemélyzetének tanosztályparancsnokságánál rendszeresített tanfolyamokon*. Budapest, Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai Részvénytársaság, 1926
- MÁTYÁS Szabolcs: *Mérföldkövek a magyar kriminalisztika történetéből*. Budapest, Rendőrség Tudományos Tanácsa, 2024
- SZOMOR Sándor: *Szemelvények a budapesti Detektívtestület 1886–1919 közötti működéséről*. In: SZOMOR Sándor (szerk.): Jubileumi Emlékalbum a 125 éve alakult budapesti Detektívtestület tiszteletére. Budapest, Országos Rendőr-főkapitányság, 2011, 30–92. oldal
- VÉCSEY Leo (szerk.): *A 40 éves budapesti Detektívtestület jubiláris albuma*. Budapest, Magyar Királyi Államrendőrség Detektívtestülete Nyugdíjpótló és Segélyező Egyesülete, 1926

Internetes hivatkozások

- <http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/> (2024.10.31.)
- <https://epa.oszk.hu/html/vgi/kardexlap.phtml?id=4201> (2025.03.08.)
- <https://epa.oszk.hu/html/vgi/kardexlap.phtml?id=4207> (2025.03.08.)
- <https://m2.mtmt.hu/gui2/?type=authors&mode=browse&sel=authors10027584> (2025.03.08.)

- https://mta.hu/koztestuleti_tagok?PersonId=24335 (2025.02.09.)
- <https://real.mtak.hu/207815/1/Merfoldkovekamagyarkriminalisztikatortenetebol.pdf> (2025.03.08.)
- <https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/kriminaltaktikai-es-kriminalmetodikai-tanszek/oktatoink> (2025.02.09.)
- <https://www.facebook.com/profile.php?id=100083572868172> (2025.03.08.)

Detektívportrék és megemlékezések

Dr. Kovács Gyula

A 'szürke eminenciás' – Rédey Miklós, Budapest rendőr- főkapitány-helyettese²⁸¹

„Legfőbb tanításom [...], hogy a józan ész, a lelkiismeretes kötelességtudás és a becsületes egyenesség vezéreljék minden útjában a rendőrt, ha – jó rendőr akar lenni.”²⁸²

(Rédey Miklós)

Előfelvetések

Dr. Tóth István²⁸³ írta *A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt*²⁸⁴ című szakkönyv ajánlójában, miszerint: „Rédey Miklós munkája nem sztorigyűjtemény. Ezáltal nem vált olyan híressé, mint például Krecsányi Kálmán²⁸⁵ vagy »a szél kergette vagabund« Endrődy Géza²⁸⁶. A sztár (vagy sztárolt) régi rendőrök között Rédey Miklós talán szürke eminenciásnak tűnik, de úgy gondolom, mindannyiunkat örömmel tölthet el, hogy általa sokkal többet tudhatunk meg azokról a – sikereket elősegítő vagy éppen gátló – jogi körülményekből és élethelyzetekből, amik a 20. századforduló tájékán a rendőri munkát alapvetően befolyásolták. Úgy gondolom, örömmel tölthet el bennünket az a tudat, hogy volt (azaz most már van) nekünk egy Rédey Miklósunk.”

²⁸¹ A Rédey-pályakép eredetileg Várostartörténet, filatelista és „rendőrtudós” címmel, a Jogi Fórum internetes portálon jelent meg, 2024. október 24-én: <https://www.jogiforum.hu/publikacio/2024/10/24/varostortenesz-filatelista-es-rendortudos-palyakep-redey-miklosrol/> (2025.01.31.). Lapunk hasábjain a szerkesztett, továbbgondolt változatot olvashatja a tisztelt érdeklődő.

²⁸² RÉDEY Miklós: *A rendőri szolgálat vezérfonala. Előbeszéd.* Budapest, Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai Részvénytársaság, 1916.

²⁸³ Dr. Tóth István ny. r. alezredes, tanácsos, hadtudományi doktor, okleveles bűnügyi tiszt, igazságügyi fegyverszakértő.

²⁸⁴ Kovács Gyula: *A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt.* Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2024.

²⁸⁵ Krecsányi Kálmán (1858–1936), az „ikon” (copyright: dr. Szomor Sándor), detektívfőnök, budapesti rendőrfőkapitány-helyettes, aki már életében legendává vált.

²⁸⁶ Endrődy Géza (1851–1900), a „szél kergette vagabund” (copyright: Bodri Ferenc), honvédtiszt, közszolga, csendőrtiszt, rendőr (Losonc, majd Gyula rendőrkapitánya); szak- és szépipró, Magyarország első kriminalisztikai szakkönyvének szerzője.

A Wikiszótár szerint, a szürke eminenciás nagy hatalmú ember, aki nincs az előtérben, de a háttérből irányítja a dolgokat.²⁸⁷ Dr. Jánosi István az internet 'könyvére' hivatkozva többféle meghatározással szolgál: a szürke eminenciás a) az az ember, aki a háttérből intézkedve támogat valakit, művészeket, feltalálókat, tudósokat; b) olyan hivatalnokok gyűjtőneve, akik kötelességtudatból, lelkiismeretesen végezték a rájuk bízott munkát, amiért nem kaptak, és nem is vártak különösebb elismerést; c) valakinek a fontos embere, a feladatok oroszlánrészét végzi, de maga a háttérben marad; d) szürke eminenciásnak többnyire a látszólag jelentéktelennek tűnő, de a háttérben nagyon erős érdekérvényesítő képességű, jó taktikus és vezetői adottságokkal megáldott embereket nevezzük.²⁸⁸

De ki volt valójában az igazi szürke eminenciás?

Az igazi szürke eminenciás (l'émittance grise) Richelieu²⁸⁹ bíboros legfontosabb embere és tanácsadója, egy francia kapucinus szerzetes, József atya (Père Joseph, 1577–1638) volt. A François Leclerc du Tremblay néven született nemes, alig 21 évesen lépett a kapucinus rendbe. Rendfőnökként számos kolostort alapított, s az évek során informátorhálózatot épített ki a szerzetesek bevonásával. A nagypolitikában hamarosan a bíboros-főminiszter legfőbb támasza és tanácsadója lett, akit sikeres ügynökhálózatának köszönhetően minden fontosabb ügyben jó tanácsokkal látott el. Mivel Richelieu maga volt a „vörös eminenciás”, József atyát hamarosan szürke eminenciásként kezdték emlegetni – szürke színű szerzetesi ruhájáról. A minden titkot tudó kapucinus szerzetes agyvérzésben hunyt el hatvanegy éves korában.²⁹⁰

Ténylegesen szürke eminenciás volt-e Rédey Miklós?

Ezt teljes bizonyossággal nem tudhatjuk, de (vagy épp ezért) nem kizárt. Mindenesetre szokatlan, sőt, mondhatni módfelett gyanús, hogy azt a rendőrtisztviselőt, akire már győri gyakornokévei alatt felfigyelt a rendőrszakma, de legalábbis a székesfővárosi állami rendőrség, a Vécsey-féle jubiláris detektívtestületi album²⁹¹ még csak meg sem említi.

Továbbmegyek: Rédey nem szerepel a Szomor-féle Jubileumi Emlékalumban²⁹² sem, ellenben a 2019-ben megjelent Rendészettudományi szakszótár²⁹³ négy címszáva köthető hozzá, pontosabban egy-egy művéhez. Némi túlzással olybá tűnhet, mintha Rédeyt az 1931-ben bekövetkezett halála után elfelejtették volna, majd a 'hatvanas évek közepétől filatelistaként, a rendszerváltoztatást követően pedig rendőrtudósként és várostörténészként (ismét) felfedezik. Jól tetten érhető ez a pályakép V. és VIII. fejezetében, ahol posztumusz megjelent írásai és a személyével kapcsolatos művek vonatkozásában a '30-as évektől 1991-ig – ha szabad így fogalmazni – 'se kép, se hang'...

²⁸⁷ Forrás: https://hu.wiktionary.org/wiki/sz%C3%BCrke_eminenci%C3%A1s (2025.02.01.).

²⁸⁸ Forrás: <https://drjanosiistvan.hu/ki-a-szurke-eminencias/> (2025.02.01.).

²⁸⁹ Armand Jean du Plessis de Richelieu (1585–1642), közismert nevén: Richelieu bíboros vagy a „vörös eminenciás” francia államférfi és római katolikus főpap: <https://mult-kor.hu/ki-volt-az-igazi-richelieu-biboros-20220429> (2025.02.01.).

²⁹⁰ Forrás: <https://agytoro.hu/tudtud-hogy/az-igazi-szurke-eminencias/> (2025.02.01.).

²⁹¹ VÉCSEY Leo (szerk.): A 40 éves Budapesti Detektívtestület Jubiláris Albuma. Budapest, Magyar Királyi Államrendőrség Detektívtestülete Nyugdíjpótló és Segélyező Egyesülete, 1926.

²⁹² SZOMOR Sándor (szerk.): Jubileumi emlékalbum a 125 éve alakult Detektívtestület tiszteletére. Budapest, Országos Rendőr-főkapitányság, 2011.

²⁹³ BODA József (főszerk.): Rendészettudományi szakszótár. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019.

Ezek tények, annak dacára, hogy Rédey filatelistaként, rendőrtudósként és várostörténészként is nagyot alkotott (nagyjából hatvan kötetnyi lexikon és szakkönyv, illetve legalább 400 szacikk és tanulmány). Nem melleleg már az 1900-as évek elejétől vezető beosztásokban szolgált a székesfővárosi állami rendőrségen; 1908-tól Kőbányán és Kispesten kapitányságvezető, majd 1922-től – nyugállományba vonulásáig – budapesti rendőrfőkapitány-helyettes. Nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény sem, miszerint számos alkalommal egyszerre több vezetői beosztást is ellátott (lásd a rendőri pályafutását részletező III. fejezetet).

Megismétlem tehát a kérdést: szürke eminenciás volt-e Rédey Miklós?!

Talán igen, talán nem. Mindenesetre módfelett sajtóságos, sőt, töprengésre késztető, hogy a maga idejében ez a 'reneszánsz' ember nem került reflektorfénybe. Ahogy dr. Tóth István írja a már hivatkozott ajánlóban: „A sztár (vagy sztártölt) régi rendőrök között Rédei Miklós talán szürke eminenciásnak tűnt”... Azt gondolom, Rédey egyfajta tanácsadó (is) lehetett, olyan 'agytröszt' tagja, aki ötleteivel és remek meglátásaival támogatta a magasabb vezetők munkáját. És igen: a háttérből... Úgy, ahogy a 'mi időnkben' (a rendszerváltoztatás utáni másfél évtizedről írok) az ORFK törzsben szolgálatot teljesítő, alacsonyabb vezetői beosztásban lévő főtisztek, akik például a Bűnügyi Főigazgatóság 'szürkeállományát', segítő bázisát alkották. Ők voltak a „bábosok”, akik ugyan nem döntöttek (legfeljebb saját hatáskörben), de nélkülük sem született meg magasabb vagy felsőbb szintű döntés. Jómagam így értékelem Rédey szerepét...

E hosszára nyúlt előfelvetés-hegyek és gondolatkísérletek után, nézzük a tényeket: ki is volt valójában Rédey Miklós?

I. Bevezetés

A XIX. század végén a bűnügyi tudományok és a kriminalisztika elméleti, illetve gyakorlati művelőinek körében, feltűnt Rédey Miklós. Rédey – akkor még Rohrbacher néven – már gimnazistaként publikált a *Tata-Tóvárosi Híradóban* (eredeti helyesírással, rövid i-vel), leginkább a városkához kapcsolódó történeti, régészeti és heraldikai cikkeket.²⁹⁴

Rohrbacher jogi tanulmányait követően rendőri pályára lépett, és néhány év győri gyakornokoskodás után Budapesten szolgált tovább. Rendőrként – rendészeti elméleti témában is – többszáz szacikket tett közzé különböző napilapokban és szakfolyóiratokban. Írásaival és szakkönyveivel *maradandót alkotott a bűnügyi és a rendészettudományok, valamint a kriminalisztika terén*,²⁹⁵ de várostörténészként, illetve filatelistaként szintén elismerték. A XX. század első évtizedeiben Kőbánya (Bp. X. kerülete), majd Kispest (Bp. XIX. kerülete) rendőrkapitánya, később – nyugállományba vonulásáig – Budapest rendőrfőkapitány-helyettese volt.

Rédey Miklós műveiben tovább él. Emlékét az utókor megőrzi és ápolja. Tudományos munkái, szakkönyvei, szacikkei, tanulmányai továbbgondolásra

²⁹⁴ Forrás: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-irok-elete-es-munkai-szinnyei-jozsef-7891B/r-A2FE9/rohrbacher-miklos-A5211/> (2024.09.03.).

²⁹⁵ SALLAI János: Réde(i)y (Rohrbacher) Miklós rendőrtudós élete, munkássága. In: FINSZTER Géza – KORINEK László – VÉGH Zsuzsanna (szerk.): Ünnepi kötet a 70 éves Dános Valér tiszteletére. Budapest, Belügyminisztérium, 2018, 107–108. oldal.

érdemesek, és újabb tudományos kutatások és szakirodalmi hivatkozások alapjait képezik.

II. Gyermekek- és ifjúkor – a piactéri iskolától a jogi egyetemig

Rédey Miklós Rohrbacher Miklós Vendelként látta meg a napvilágot Tatán, 1868. december 7-én. Apja Rohrbacher Vendel adóhivatali segédtsízt, anyja a

Rédey (Rohrbacher) Miklós (1868–1931)

tatai születésű Horváth Ágnes. A család apai ágon Elzász-Lotaringiából²⁹⁶ vándorolt Magyarországra. A Felső-Tatai szülői ház a Fazekas utca 57. szám alatt a mai napig áll.²⁹⁷

A gyermek Rohrbacher az elemi iskolai tanulmányait 1874–1878 között végezte Tatán, a Piac téri római katolikus iskolában, majd 1878–1882 között – ugyancsak a városban – a piarista atyák négyosztályos kisgimnáziumában tanult. Ezután Győrbe került, ahol 1882–1887 között a bencések gimnáziumában folytatott tanulmányokat; 1887-ben *maturált*. Az érettségit követően darab ideig *Kisfaludy Sándor* tatai kir. jegyzőnél nevelősködött, azután beiratkozott a Budapesti Tudományegyetemre²⁹⁸, ahol 1891-ben *jogi diplomát szerzett*.²⁹⁹

A jogi egyetem abszolválását követően (1891–1893 között) *közigazgatási gyakornok a győri rendőrségen – itt veszi fel 1892-ben a Rédei vezetéknévet*,³⁰⁰ és ugyanitt, ebben az évben ad-

ják ki a *Magyarország városi rendőrsége és annak újjászervezése, tekintettel a közigazgatás államosítására* című könyvét (Surányi János Könyvnyomda

²⁹⁶ Elzász–Lotaringia, hivatalosan Elzász–Lotaringia császári területe, a Német Birodalom egykori része volt, a mai Franciaország területén. 1871-ben alapította a Német Birodalom, miután a franciaporosz háború során elfoglalta a régiót. A tartományt a frankfurti szerződésben hivatalosan átengedték a Német Birodalomnak. MARKÓ (főszerk.) i. m. 230. oldal.

²⁹⁷ Lásd az 1. fényképmellékletet.

²⁹⁸ A Budapesti Tudományegyetem az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) jogelődje, eredeti elnevezéssel Nagyszombati Jezsuita Egyetem. 1769 és 1784 között Királyi Magyar Tudományegyetem néven szerepelt az intézmény; 1784-től Pesti Királyi Tudományegyetem; 1873-tól Budapesti Tudományegyetem volt a neve; 1921 és 1950 között Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetemként működött. A mostani elnevezését 1950 óta viseli. Forrás: https://eduline.hu/felsooktatas/ELTE_tenyek_S79DK2 (2024.04.11.). Megjegyzendő, hogy a detektívfőnök, majd budapesti főkapitányhelyettes *Krecsányi Kálmán* 1879-ben a Budapesti Tudományegyetemen doktorált államtudományból; a „száguldó riporter”, a magyar bűnüldözés első nagy krónikása, *Fröhlich János*, 1892-ben ugyanott végzett, klasszika-filológia szakon.

²⁹⁹ Forrás: <https://rendorirodalom.hu/arckepccsarnok/redey-miklos/> (2024.09.03.).

³⁰⁰ A magyar kir. Belügyminisztérium 1892. január 14-én kelt 2395/V. 10. számú leiratával vezetéknévét „Rédei”-re változtatta: Forrás: <https://www.familysearch.org/search/catalog/1743180> (2024.09.03.).

Intézete, 1892), amelyre felfigyel a rendőrszakma. Az eredmény: *Sélley Sándor*³⁰¹ budapesti főkapitány felkérésére 1893-tól a Székesfővárosban rendőr.

Megjegyzendő, hogy Rohrbacher/Rédei rendőri szolgálatának kezdeti időpontját illetően eltérő források állnak rendelkezésre. Például Sallai János, már hivatkozott művében azt írja, Rédei „Győrben közigazgatási gyakornok, majd rendőr lett”. Később hozzáteszi: Rédei „1893-tól Budapesten lett rendőrségi fogalmazó”.³⁰² A Wikipédia szerint: „1891–1893 között közigazgatási gyakornok volt Győrben, [...] 1893-tól Sélley Sándor [...] meghívására Budapesten rendőrségi fogalmazóként dolgozott.”³⁰³

Ehhez képest a szintén hivatkozott Szinnyei-féle *Magyar írók élete és munkái* című mű alapján Rédei „jogi tanulmányait Győrtől (sic!) és Budapesten végezte, 1891-ben Győr városánál lépett a rendőrség szolgálatába”³⁰⁴... Szinnyeihez hasonlóképpen foglal állást a *Magyar Filatéliai Panteon* Rédeit méltató szócikke.³⁰⁵ Az igazságra csak további és alaposabb kutatás eredményeképpen derülhetett fény.

Az Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal által szerkesztett *Magyarország Tiszti Cím- és Névtárának* (a továbbiakban: *Tiszti Cím- és Névtár*) XI. évfolyamában Rédei, még Rohrbacher néven, 1892-ben Győr szabad királyi város rendőrségénél közigazgatási gyakornok.³⁰⁶ Rédei az előző, 1891-es *Tiszti Cím- és Névtárban* nem található: az 1891-es kiadás nyilvánvalóan az 1890-es évre vonatkozott. Azt gondolom, a vitás kérdés megoldódott: Rédei (Rohrbacher) Miklós 1891-től szolgált a rendőrségnél.

III. Rédei(y) Miklós rendőri pályafutása

Rédey Miklós tehát – Sélley Sándor főkapitány felkérésére – 1893-tól a Fő- és székvárosi m. kir. államrendőrség IV. és V. kerületi Kapitányságán fogalmazó.³⁰⁷ Pályája gyorsan ívelt felfelé: 1896-ban már a Főkapitányság Sajtóirodájának a vezetője és egyben főkapitánysági titkár.³⁰⁸ Ennek némiképpen ellentmond az 1896-os *Cím- és Névtár* bejegyzése, amely szerint a Főkapitányság Elnöki Osztályán fogalmazó.³⁰⁹ Rédey 1899. április 1-jétől ugyanott rendőrkapitány:³¹⁰ „Kinevezések a rendőrségnél. A belügyminiszter – mint értesültünk – Ruttner Sándor és Rédey Miklós rendőrfogalmazókat rendőrkapitányokká [...] nevezte ki”³¹¹.

³⁰¹ Sélley Sándor (1855–1920) jogász, ügyész, belügyminisztériumi államtitkár, Budapest rendőrfőkapitánya (1892–1895), a Magyar Fém- és Lemezipar R. T. igazgatóságának elnöke: <https://magyar-nemzetinewter.hu/szemelyi-nevter/?id=732615> (2024.09.03.).

³⁰² SALLAI (2018) i. m. 108–109. oldal.

³⁰³ Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Rohrbacher_Mikl%C3%B3s (2024.09.03.).

³⁰⁴ Forrás: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-irok-elete-es-munkai-szinnyei-jozsef-7891B/r-A2FE9/rohrbacher-miklos-A5211/> (2024.09.03.).

³⁰⁵ Forrás: <http://www.mafitt.hu/fooldal/panmagyar.html#R> (2024.09.03.).

³⁰⁶ Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal (szerk.): *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára* [a továbbiakban: *Tiszti Cím- és Névtár* (XI. évfolyam)]. Budapest, Pesti Könyvnyomda-Részvény-Társaság, 1892, 168–169. oldal.

³⁰⁷ *Tiszti Cím- és Névtár* (XIII. évfolyam), 1894, 182. oldal.

³⁰⁸ Forrás: <https://rendorirodalom.hu/arckepcsarnok/redey-miklos/> (2024.09.04.).

³⁰⁹ *Tiszti Cím- és Névtár* (XV. évfolyam), 1896, 190. oldal.

³¹⁰ *Tiszti Cím- és Névtár* (XVIII. évfolyam), 1899, 269. oldal.

³¹¹ *Pesti Napló* (L. évfolyam) 1899/54. szám, 7. oldal. Lásd még *Magyarország* (VI. évfolyam) 1899/61. szám, 13. oldal; *Magyarország* (VI. évfolyam) 1899/91. szám, 8. oldal.

Pályájának további alakulása: 1900-tól a Főkapitányság Elnöki Osztályán kapitányi ranggal *főkapitányi titkár*;³¹² 1907-től kapitányi ranggal a Főkapitányság Bejelentési Hivatalának, s egyben a Központi Kézbésítő Hivatalnak a *főnöke*;³¹³ 1908-tól *tanácsosként* a X. kerületi Kapitányság vezetője, és emellett a Központi Kézbésítő Hivatal *főnöke*;³¹⁴ 1909-től a X. kerületi Kapitányságon *tanácsosként kaptányságvezető* (tehát a hivatalvezetői beosztást már *'leadta'*);³¹⁵ a kőbányai Kapitányságot 1915-ig vezette).³¹⁶

Rédey Miklós 1916-tól Kispest *rendőrkapitánya* (az akkor még nagyközség Kispest 1950-ig, Nagy-Budapest kialakításáig hatáskör szempontjából csak részben tartozott a Székesfővároshoz);³¹⁷ 1918-tól ugyanott már *főtanácsosként kapitányságvezető*.³¹⁸ Pályája utolsó időszakában, 1922-től budapesti *rendőrfőkapitány-helyettes*; a *Rendőrségi Útmutató* 1922-es számának bejegyzése: „II. kerületi Kapitányság; Kerületvezető: Rédey Miklós főkapitány-helyettes”;³¹⁹ 1925-től *főkapitányhelyettesként* a IV. Közgazdasági Osztály vezetője volt.³²⁰

Rédey 1926. január 1-jén nyugállományba vonult. Amint azt Mohl Adolfnak³²¹ írta: „Méltóztatik tudni, hogy 1926 végén – teljes 35 évi szolgálattal 100% nyugdíjjal – oda hagytam a rendőrséget s egy évi abszolút pihenés után újra írom Tata történetét”³²². Egy későbbi levelében a következőképpen emlékezett: „1920.ban³²³ főkapitány helyettes lettem az V. fiz[etési] osztályban s mind ilyen mentem nyugdíjba 35 évi szolgálat után...”³²⁴.

Megjegyzendő, hogy Rédey, valószínűleg elírta a nyugállományba vonulásának a dátumát. Egyfelől ha „1926 végén” lett nyugdíjas – figyelemmel az 1891-es munkakezdésre –, a 35 éves szolgálat *'nem jön ki'*; másfelől A Rend Rédey nyugállományba vonulásáról múlt időben írt beszámolója az 1926. január 9-i számban jelent meg (erről részletesebben később).

És itt, álljunk meg egy pillanatra! Amennyiben Rédey 1925 végén 35 évi szolgálattal a háta mögött vonult nyugállományba, akkor a rendőri pályát 1891-ben kezdte... Ez is azt erősíti, hogy már Győrben rendőr volt.

³¹² *Tiszti Cím- és Névtár* (XIX. évfolyam), 1900, 248. oldal.

³¹³ *Tiszti Cím- és Névtár* (XXVI. évfolyam), 1907, 151. oldal.

³¹⁴ *Tiszti Cím- és Névtár* (XXVII. évfolyam), 1908, 153. oldal; RÉDEY Miklós – BOKELBERG Ede (szerk.): *Budapesti útmutató. Rendőrségi zsebkönyv*. Budapest, Pallas Részvénytársaság nyomdája, 1908, 34. oldal.

³¹⁵ *Tiszti Cím- és Névtár* (XXVIII. évfolyam), 1909, 161. oldal.

³¹⁶ Lásd a 2. fényképmellékletet.

³¹⁷ *Tiszti Cím- és Névtár* (XXXV. évfolyam), 1916, 199. oldal; <https://egykor.hu/budapest/budapest-keruletei-1873-ban/2592> (2024.09.04.).

³¹⁸ *Tiszti Cím- és Névtár* (XXXVII. évfolyam), 1918, 148. oldal. Lásd a 3. fényképmellékletet.

³¹⁹ LAKY Imre (szerk.): *Rendőrségi útmutató. Rendőrségi zsebkönyv 1922*. Budapest, Pallas Részvénytársaság nyomdája, 1922, 131. oldal.

³²⁰ SÁNDOR Jenő és BINGERT János (szerk.): *Magyar Királyi Országos Államrendőrségi Évkönyv 1925*. Budapest, Magyar Királyi Országos Államrendőrségi Évkönyv Kiadóvállalat, 1925, 141. oldal.

³²¹ Mohl Adolf (1855–1939), római katolikus pap, győri apátkanok, történész és nevelő volt. Forrás: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/m-76AF9/mohl-adolf-76E99/> (2024.09.04.). Kismartonban és Loretomban káplán; Tatán 1902-től plébános, majd alesperes; 1910-től tatai címzetes apát. Forrás: <https://varosikonyvtar.papa.hu/node/5453> (2024.09.04.).

³²² PERGER Gyula: *Rédey Miklós levele Mohl Adolfhoz*. In: LÁSZLÓ János (szerk.): *Kuny Domokos Múzeum közleményei 19*. Tata, Kuny Domokos Múzeum, 2014, 155. oldal.

³²³ Ez gyaníthatóan elírás, ugyanis Rédey az összes hivatkozott forrás értelmében 1922-ben lett budapesti rendőrfőkapitány helyettes.

³²⁴ PERGER i. m. 156. oldal; lásd még SALLAI (2018) i. m. 108–109. oldal.

A *Rend* már hivatkozott 1926. január 9-i száma szerint: „Rédei Miklós főkapitányhelyettes nyugalombavonulása. Az elmúlt esztendő végével búcsút mondott a tényleges rendőri szolgálatnak Rédei Miklós főkapitányhelyettes is, a budapesti főkapitányság közigazgatási osztályának vezetője. A legértékesebb szakemberek egyike válik meg vele a testülettől, akit valóban kivétel nélkül mindenki szeretett és mindenki a testület büszkeségének tartott. A rendőri igazgatási jog terén kötetek jelentik Rédei Miklós munkásságát és ezek a kötetek nem holt betűket, hanem az életbe átment és ott jónak bizonyult valóságot adják. Az ifjabb rendőrnemzedék kiképzése körül is nagymértékű tevékenységet fejtett ki Rédei Miklós, a ma már magasfokú magyar rendőri szakirodalomnak ő az egyik legmunkásabb és legértékesebb alapvetője. Régebben a budapesti főkapitányság elnöki osztályát vezette, s e kényes helyen is mindenki szeretetét megnyerte. A rendőri szakmunkában való elfáradását a bélyeggyűjtéssel pihente ki, egyik legnevesebb bélyegszakértője lett így az országnak és a bélyeggyűjtésről igen becsült szakkönyvet is írt nemrégiben. Munkás, súlyos értékű és mindig elsővonalú rendőri szolgálatának befejezésével a kivételes elismerés búcsúszavával köszönti Rédei Miklóst minden ismerőse.”³²⁵

Megjegyzés: a főkapitányhelyettes nyugállományba vonulása után, 1927-ben ‘hivatalosan’ is felvette a Rédey vezetéknevet. A magyar kir. Belügyminisztérium 1927. február 2-án kelt 161.597/V. 16. számú engedélye alapján, családi nevét „Rédey” alakban használhatta.³²⁶ Mindezekről függetlenül ‘írói névként’, már 1899-től az ipszilontra végződő családnévvel is publikált, sőt, számtalanszor ekképpen utaltak rá.³²⁷ Mohl Adolfnak egy 1927 tavaszán írt levelében ezt jelzi: „Jó egészséget kívánva vagyok és maradok N[agysá]g[od] nagytisztelő híve Rédey Miklós [...] Sic »y«nal, nemességet nem adhatott a kormányzó úr mert nincs joga hozzá, a B[elügy] m[inisztérium] legalizálta az írói nevemet”³²⁸.

Kitüntetései és egyéb elismerések:

- Bronz jubileumi emlékérem, polgári állami tisztviselők számára (1907)
- Polgári jubileumi kereszt (1910)
- Ferencz József-rend (1916) – Rédey lényegében a lovagi cím viselésére is jogosult volt
- Vöröskereszt 2. osztályú díszjelvénye, hadi díszítménnyel (1918)
- Számtalan dicséret és pénzjutalom

IV. Szakírói és szerkesztői munkássága

Rédey Miklós szakírói és szerkesztői munkássága igen jelentős: könyveinek, könyvrészleteinek, tanulmányainak, szakkikkeinek és egyéb írásainak száma, szinte felleltározhatatlan. Munkatársa volt például a *Budapesti Ujságnak*, a *Komárom megyei Közlönynek*³²⁹, de nem csupán szerzőként és/vagy szerkesztőként, hanem kiadóként is jegyzik.

³²⁵ A *Rend* (VI. évfolyam) 1926/2. szám, 5. oldal.

³²⁶ Forrás: <https://www.familysearch.org/search/catalog/1743180> (2024.09.04.).

³²⁷ Például: *Pesti Napló* (L. évfolyam) 1899/54. szám, 7. oldal; lásd még a többször hivatkozott *Czím- és Névtárat*.

³²⁸ PERGER i. m. 156. oldal.

³²⁹ Forrás: <https://rendorirodalom.hu/arckepcsarnok/redey-miklos/> (2024.09.11.).

A Szinnyei-féle Magyar írók élete és munkássága megemlíti például, hogy a "Győri Közlöny munkatársa volt 1890–92-ig és a Rendőri Lapoknak tíz évig, mely idő alatt körülbelül 400 szakcikket írt ezen lapba"³³⁰. Rendszeresen publikált továbbá a Tata-Tóvárosi Híradóba (ezt a sajtóorgánumot 1899 tavaszán nyarán szerkesztette is); valamint szerkesztette – egyebek mellett – Budapesten a Rendőri Rendeletgyűjteményt (1895–1901); a Budapest Fő- és Székvárosi Állami Rendőrség éves működéséről szóló jelentéseket (1895–1904); illetve 1929-től a Közigazgatási és Rendőri Tanácsadót.

Rédey szakírói és szerkesztői tevékenysége feldolgozás alatt áll. A következőkben legjelentősebb műveinek a jegyzékét ismertetem azzal, hogy a bélyeggyűjtéssel mint hobbival, és a vele kapcsolatos írásairól külön (Közéleti és társadalmi tevékenysége – Rédey a filatelista című) fejezetben lesz szó.

V. Legfontosabb művei

E fejezetben Rédey Miklós lényegesebb munkáinak jegyzéke olvasható, különösebb kommentár nélkül: olyan könyvek, könyvrészek és nagyobb terjedelmű tanulmányok, amelyek az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) és az Arcanum DT adatbázisában szerepelnek.³³¹ Ebből eredően a kisebb lélegzetű írások és szakcikk itt nem kapnak helyet. A felsorolás a megjelenés ideje szerint, éves bontásban, és azon belül alfabetikus sorrendben történik.

- Mi volt Tata a rómaiak alatt.³³² Tata-Tóvárosi Híradó (VII. évfolyam) 1886/51. szám
- Tata város pecsétjei és címerjei.³³³ Tata-Tóvárosi Híradó (VIII. évfolyam) 1887/4–7. szám
- Tata város története.³³⁴ Tata, szerzői kiadás, 1888
- A cselédügy rendezése.³³⁵ Különnyomat a Győri Közlönyből. Győr, Surányi János Nyomdája, 1892
- Magyarország városi rendőrsége és annak újjászervezése, tekintettel a közigazgatás államosítására. Győr, Surányi János Nyomdája, 1892
- Rendőri eljárás körébe vágó rendeletek és utasítások gyűjteménye (I. évfolyam). Budapest, Boruth E. Könyvnyomdája, 1897
- A budapesti állami rendőrség. Magyar Szalon 29. kötet (XV. évfolyam, 1897–1898/2). Budapest, Magyar Szalon Kiadóhivatala, 1898, 1121–1138. oldal
- Rendőri eljárás körébe vágó rendeletek és utasítások gyűjteménye (II. évfolyam). Győr, Pannónia Nyomda, 1898
- Rendőri eljárás körébe vágó rendeletek és utasítások gyűjteménye (III. évfolyam). Győr, Pannónia Nyomda, 1899
- Nyomozási eljárás bűnügyekben. A 130,000/99. B. M. számú belügyminiszteri rendelettel kiadott utasítás, útbaigazításokkal, példatárral,

³³⁰ Forrás: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-irok-elete-es-munkai-szinnyei-jozsef-7891B/r-A2FE9/rohrbacher-miklos-A5211/> (2024.09.11.).

³³¹ OSZK: https://nektar1.oszk.hu/librivision_hun.html és Arcanum: <https://adt.arcanum.com/hu/discover/> (2024.09.11.).

³³² Rédey ezt a munkáját még Rohrbacher néven írta.

³³³ Rédey ezt a munkáját még Rohrbacher néven írta.

³³⁴ Rédey ezt a munkáját még Rohrbacher néven írta.

³³⁵ Rédey ezt a munkáját még Rohrbacher néven írta.

- iratmintákkal és betűrendes tárgymutatóval ellátva.* Budapest, Stephaneum Nyomda, 1900
- *Rendőri eljárás körébe vágó rendeletek és utasítások gyűjteménye* (IV. évfolyam 1. füzet). *Az új bűnvádi perrendtartásra vonatkozó miniszteri és főkapitányi rendeletek és utasítások.* Budapest, Stephaneum Nyomda, 1900
 - *Rendőri eljárás körébe vágó rendeletek és utasítások gyűjteménye* (V. évfolyam 2. füzet). *Közürendészeti és szolgálati rendeletek és utasítások.* Budapest, Stephaneum Nyomda, 1900
 - *A nyomozási eljárás nehézségei.* Budapest, Légrády Testvérek Könyvnyomdája, 1901
 - *Rendőri eljárás körébe vágó rendeletek és utasítások gyűjteménye* (VI–VII. évfolyam). Győr, Pannónia Nyomda, 1901–1902
 - *Rendőrségi útmutató.*³³⁶ *Rendőrségi zsebkönyv* (I–XIII. évfolyam). Budapest, Pallas Részvénytársaság nyomdája, 1901–1913
 - *Alaki eljárások a rendőri hatóságok előtt. Iratminták. Rendőrkapitányságok, szolgabíróságok és nagyközségek használatára.* Budapest, Országos Központi Községi Nyomda Részvény-Társaság, 1902
 - *A magyar gyülekezési jog gyakorlati kézikönyve.* Budapest, Országos Központi Községi Nyomda Részvény-Társaság, 1903
 - *Rendőrségi Lexicon.*³³⁷ Budapest, Stephaneum Nyomda, 1903
 - *A Budapest Fő- és Székvárosi Állami Rendőrség 1895–1896. évi működése* (kettő kötet). Budapest, Főkapitányság,³³⁸ Pesti Lloyd-Társulat Könyvnyomdája, 1896–1897
 - *A Budapest Fő- és Székvárosi Állami Rendőrség 1897–1899. évi működése* (három kötet). Budapest, Főkapitányság, Rózsa Kálmán és Neje Könyvnyomdája, 1898–1900
 - *Jelentés a Budapest Fő- és Székvárosi Állami Rendőrség 1900–1904. évi működéséről* (öt kötet).³³⁹ Budapest, Országos Központi Községi Nyomda Részvény-Társaság, 1901–1905
 - *Rendőri lexikon. Közürendészeti és büntetőjogi tudnivalók betűrendes kézikönyve.*³⁴⁰ Budapest, Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai Részvénytársaság, 1909
 - *Adalékok Tata történetéhez. Tata-Tóvárosi Híradó* (XXXIV. évfolyam) 1913/37–41., 43., 47–48., 50. és 52. szám
 - *A rendőri szolgálat vezérfonala.* Budapest, Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai Részvénytársaság, 1916
 - *A tatai majolika.* In: SIKLÓSSY László (szerk.): *A magyar kerámika története.*³⁴¹ Holics, Tata, Stomfa. Budapest, Szent-György-Czéh, Magyar Amatőrök és Gyűjtők Egyesülete, 1917
 - *Bevezetés a magyar rendőrijog alaptanaiba.* Budapest, Budapesti Hírlap Nyomdája, 1923
 - *A török fürdők. Tata-Tóvárosi Híradó* (XLVI. évfolyam) 1925/20. szám

³³⁶ Mind a 13 kötet társszerkesztője: BOKELBERG Ede.

³³⁷ Társszerkesztő: LAKY Imre.

³³⁸ *Főkapitányság* alatt a – mai nevén – Budapesti Rendőrfőkapitányság értendő.

³³⁹ Társszerkesztő: GARLATHY Ödön.

³⁴⁰ Társszerkesztő: LAKY Imre.

³⁴¹ Társszerzők: DIVALD Kornél, SIKLÓSSY László, TÖRÖK Kálmán.

- Tata vidéke a történelem előtti időkben. *Tata-Tóvárosi Híradó* (XLVII. évfolyam) 1926/1. szám
- A tatái hőforrások szerepe a római korban. *Tata-Tóvárosi Híradó* (XLVII. évfolyam) 1926/7–8. szám
- A Tatában levő római emlékek. *Tata-Tóvárosi Híradó* (XLVII. évfolyam) 1926/13–15. szám
- *Közigazgatási és Rendőri Tanácsadó*. Budapest, Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, 1929
- *A nyomozási eljárás nehézségei*. Hasonmás kiadás. Budapest, Kereskedelmi-fejlesztési és Tájékoztatási Központ Excelsior, 1991
- *Tata története*.³⁴² Hasonmás kiadás. Tata, Tatái Városkapu Közhasznú Zrt., 2010
- *A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt*.³⁴³ Budapest, Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, 2024

VI. Közéleti és társadalmi tevékenysége – Rédey a filatelista

*Rédey Miklós*t nem csupán jogászként, kriminalistaként és rendészetelméleti szakemberként, hanem elkötelezett bélyeggyűjtőként, filatelistaként egyaránt jegyezték/jegyzik. *Rédey* azonban nem csak gyűjtötte a bélyeget, hanem kutatatta annak történetét, katalogizált, rendszerezett és az eredményeket – nem meglepő módon – publikálta. Nem csoda tehát, hogy már életében Magyarországon közismert, sőt, nemzetközileg szintén elismert filatéliai szaktekintély, bélyeggyűjtő és bélyegszerető hírében állt.³⁴⁴ Néhány mozzanat *Rédey* filatelista társadalmi tevékenységéről.

Temesvárott, 1906. augusztus 19-én megalakult a *Hunnia Bélyeggyűjtő Szövetség*. A *Hunnia* bélyegvizsgáló állomást is létesített, amelynél a bélyegek vizsgálatát a kiváló filatelista *Rédey Miklós* végezte.³⁴⁵

Az 1922. június 13-án megalakult *Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Országos Szövetsége*, amely a mai MABÉOSZ (*Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége*) elődje, *Rédey*t korelnökvé, majd a szövetség később indított lapjának első főszerkesztőjévé választotta. Az Iparművészeti Múzeumban 1923. december 20–27. között rendezett II. Országos Levélbélyeggyűjtői Héten a bírálóbizottság tagjaként tevékenykedett, sőt, a gyűjtői hét keretében előadásokat tartott.

1927. február 28-án megjelent a *Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Országos Szövetsége* kiadásában a szövetségi *Értesítő* első száma. A főszerkesztő *Rédey Miklós* volt.

Filatéliai szakírói munkássága saját koráig megjelent valamennyi magyar bélyegre kiterjedt. *Könyvmatóságaink* vagy például a *Magyar Postabélyegek*

³⁴² *Rédey* ezt a munkáját még *Rohrbacher* néven írta.

³⁴³ *A nyomozási eljárás nehézségei* (1901) című mű, kritikai kiadása. Szerkesztő, társszerző és kiadó: Dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM

³⁴⁴ Forrás: <https://www.posta.hu/belyeg/belyegeink/ujdontasagok/hiresfilatelistakV-2021> (2024.09.11.).

³⁴⁵ NÉVI–STEINER–SURÁNYI–VÁRADI (szerk.): *A magyar bélyegek monográfiája. I. Általános rész*. Budapest, Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége – Közlekedési Dokumentációs Vállalat, 1965, 42. oldal.

1870–1916 című munkáira később is sűrűn hivatkoztak. Bélyeggyűjteménye a hazai élvonalba tartozott.³⁴⁶

A bélyegekkel, valamint a bélyeggyűjtéssel kapcsolatos lényegesebb művei:

- *Könyvmatosaink. Az első magyar levélbélyegsorozat 50 éves évfordulójára* (1871–1921). Budapest, Levélbélyeggyűjtők Első Hazai Egyesülete (LEHE), 1921³⁴⁷
- *Az első réznyomatú kiadás. A 2. magyar postabélyegsorozat 1871/72.* Budapest, Levélbélyeggyűjtők Első Hazai Egyesülete, 1922
- *A színes értékszámú levélborítékos rajzú bélyegek. A 3. és a 4. magyar postabélyegsorozat (1874. és 1871).* Budapest, Levélbélyeggyűjtők Első Hazai Egyesülete, 1923
- *Az utolsó krajcárosaink a fekete értékszámúak. Az 5., 6. és 7. magyar postabélyegsorozat (1888., 1898., 1899).* Budapest, Levélbélyeggyűjtők Első Hazai Egyesülete, 1924
- *Magyar Postabélyegek 1870–1916.* Budapest, Levélbélyeggyűjtők Első Hazai Egyesülete, 1924³⁴⁸
- *Turulosaink. A 8., 9. 10. és 11. magyar postabélyegsorozat (1900., 1904., 1908. és 1913.).* Budapest, Levélbélyeggyűjtők Első Hazai Egyesülete, 1925
- *Az aratóskig megjelent segélybélyegek, portóink stb. (1913–1916. nov.).* Budapest, Levélbélyeggyűjtők Első Hazai Egyesülete, 1927

VII. Családja

Rédey Miklós, édesanyja Horváth Ágnes révén, tősgyökeres tataiként látta meg a napvilágot. Édesapja, Rohrbacher Vendel családja, apai ágon Elzász-Lotaringiából származott.³⁴⁹ Rédeynek két testvére volt: *ifj. Rohrbacher Vendel*, aki Tatán, 1870. szeptember 4-én született, és *Rohrbacher Gizella* – ő szintén Tatán, 1872. július 1-jén látta meg a napvilágot. *Vendel* még nem volt 2 éves, amikor 1872. február 17-én meghalt; *Gizella* pedig 1944. július 30-án, 72 esztendőskorában hunyt el.³⁵⁰

Rédey már Budapesten rendőrségi fogalmazó, amikor magánéletében gyökeres változás állt be: megnősült, feleségül vette a győri illetőségű *Wölfl Katicát* (hivatalosan: Katalint). A frigyből három fiú- és egy leánygyermek született: Budapesten, 1895. július 8-án Rédey László; ugyancsak a Székesfővárosban, 1896. augusztus 27-én *Magdolna*; 1897. november 5-én *ifj. Rédey Miklós*; Újpesten, 1898. december 8-án pedig (*dr.*) Rédey István.

Rédey édesapja, Rohrbacher Vendel 1910. június 4-én, 72 éves korában meghalt; június 6-án Tatán, a Környei úti köztemetőben helyezték örök nyugalomra. A temetési szertartást és a gyászmisét Rédey levelezőtársa, mondhatni barátja, a szintén várostörténész *Mohl Adolf*, tatai címzetes apát

³⁴⁶ Forrás: <http://www.mafitt.hu/fooldal/panmagyar.html#R> (2024.09.11.).

³⁴⁷ RÉDEY Miklós *Könyvmatosaink* című munkáját, a szerző átdolgozásában 1924-ben a *Philatéla* című szaklap folytatásos cikksorozat keretében ismét közölte. NÉVI–STEINER–SURÁNYI–VÁRADI I. (szerk.) i. m. 60. oldal.

³⁴⁸ RÉDEY: a *Magyar postabélyegek 1870–1916* című könyvéhez a LEHE 1927-ig további pótlásokat is kiadott. Uo. 60. oldal.

³⁴⁹ SALLAI (2018) i. m. 108–109. oldal.

³⁵⁰ Forrás: <https://www.familysearch.org/search/catalog/1743180> (2024.09.04.).

celebrálta.³⁵¹ Édesanyját, *Horváth Ágnest*, 1916. július 3-án, 71 éves korában érte a halál – ő szintén Tatán nyugszik.

Rédey gyermekei közül mérnök fia, *László*, ismeretlen helyen, 49 éves korában vesztette életét, 1944. december 15-én (*Lászlót* 1959-ben nyilvánították halttá³⁵²). *Miklós* fia, aki szerelőként dolgozott Budapesten, 1961. szeptember 23-án, 63 évesen meghalt; *dr. Rédey István*, műegyetemi tanár, Budapesten, 1968. október 7-én, életének 69. évében tragikus hirtelenséggel elhunyt. *Magdolna*, aki tanítónő volt, Budapesten, 1982-ben, 85 évesen halt meg.

Rédey (*Rohrbacher*) *Miklós*, gyermekei halálát nem érte meg. Felesége, *Rédey Miklósné*, született *Wölfl Katalin*, miután férjét és egy gyermekét elvesztette, Budapesten, 1945. augusztus 29-én, 79 évesen visszaadta lelkét a teremtőjének³⁵³...

VIII. Halála és emlékének továbbélése

Rédey *Miklós*, életének utolsó évében vagy éveiben nagy valószínűséggel betegeskedett. Erre utal *László* fiának Németkéren³⁵⁴, 1930. szeptember 29-én kelt, hozzá intézett levele, amelyben a fiú módfelett aggódik édesapja egészségi állapotáért, és érdeklődik, hogy látta-e már az orvos.³⁵⁵

Rédey 1931. szeptember 13-án 18:00 órakor, Budapest III. kerület, Tímár utca 11. alatti lakásán, 62 éves korában elhunyt. A HAK (halotti anyakönyvi kivonat) bejegyzése szerint, a halálok szívbénulás volt.³⁵⁶ Testét a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra [Hv16. (116.) parcella 1–69/70. számú sírhely].³⁵⁷

Halálát követően életútját a *Tata-Tóvárosi Híradó* 1931. szeptember 19-én megjelent számában a következőképpen méltatták: „*Tata története 1888-ban jelent meg önálló könyv alakjában és négy részben, a város alapításának idejétől egész 1848-ig tárgyalja Tata történetét. A munkának nemcsak localis volt a jelentősége, hanem a várostörténeti monografiák között díszes helyet kapott. Alapos, lelkiismeretes volt a kutató munka, amelyet a fiatal jogász Rédey végzett és e munka megjelenése óta sohasem szűnt meg Tata történetén dolgozni. Kutatószenvédélyénél csak munkabírása volt nagyobb: az évek évtizedek folyamán óriási anyagot gyűjtött össze és a könyvtárak, levéltárak írásai között már alig található Tatára vonatkozó olyan adat, amely Rédey jegyzetei között ne szerepelne. Lapunkban igen sokat, úgyszólván állandóan publikált, de még hatalmas kötetnyi kézirat maradt hagyatékában. Rédey Miklósnak volt a legszebb metszetgyűjteménye Tatáról, s általában gyűjtött minden emléket, amely szülővárosára vonatkozott.*

Tata városának nagy fia, rajongó szerelmese, leghívebb barátja halt meg Rédey Miklósban. Hiányozni fog nekünk és mindenkinek, akinek szívügye a régi történetű patinájú város sorsa és fejlődése.”³⁵⁸

³⁵¹ Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Rohrbacher_Mikl%C3%B3s (2024.09.05.).

³⁵² A Budapesti II., XI. és XII. kerületi Bíróság Pk.II.30318/1959/3. számú végzése.

³⁵³ Forrás: <https://www.familysearch.org/search/catalog/1743180> (2024.09.08.).

³⁵⁴ Németkér község Tolna vármegye Paksi járásában. Forrás: <http://nemetker.hu/> (2024.09.09.06.).

³⁵⁵ PERGER i. m. 159. oldal.

³⁵⁶ Forrás: <https://www.familysearch.org/search/catalog/1743180> (2024.09.06.).

³⁵⁷ A Farkasréti temető 2003-ban. Budapesti Negyed (11. évfolyam) 2003/2–4. szám (Nyár/ősz): <https://epa.oszk.hu/00000/00003/00030/adattar.html> (2024.09.06.).

³⁵⁸ *Tata-Tóvárosi Híradó* (LII. évfolyam) 1931/38. szám.

Rédey Miklós még halála után is szolgálta Tatát: végrendeletében Tata múltjára nézve felbecsülhetetlen értékű metszetgyűjteményét a tatai piarista gimnáziumra hagyta. A metszeteket az elhunyt fia, dr. Rédey István bocsátotta a gimnázium rendelkezésére, amelynek értesítőjében a következőket írták az adományozásról: „Az 1931. szept. 13-án elhunyt Rédey Miklós ny. budapesti főkapitányhelyettes, városunk neves szülöttje és történetírója, intézetünk növendéke végső rendelkezése volt, hogy nagy fáradtsággal összegyűjtött és Tata múltjára felbecsülhetetlen értékű 25 metszete az intézetünk tulajdonában lévő és ha nem is bő, de elég értékes anyagot felölelő múzeumban nyerjen elhelyezést. Dr. Rédey István mérnök, nemeslelkű atyja óhaját teljesítve, 1932. jún. 17-én rendkívüli előzékenységgel bocsájtotta rendelkezésünkre az értékes anyagot. Midőn ezért intézetünk igazgatósága a Rédey-családnak hálás köszönetét tolmácsolja, egyúttal ígéretet tesz, hogy feledhetetlen emlékü, nagynevű földink hagyatékát különös kegyelettel és féltő gonddal fogja megőrizni időtlen időig.” Megjegyzendő, hogy az Értesítőben Rédey Miklós a Neves tanítványok közt szerepel.³⁵⁹

A Nemzeti Ujság 1931. szeptember 20-i száma, a következőkben számolt be a temetésről: „Rédey Miklós ny. főkapitányhelyettest, a Ferenc József-rend lovagját impozáns részvétellel temették el a farkasréti temetőben. Temetésén megjelent Bezzegh-Huszágh Miklós főkapitány és Andréka Károly főkapitányhelyettes vezetésével a tisztviselői kar számos tagja. A rendőrszenekar gyászdalai mellett helyezték örök nyugalomra a kiváló főkapitányhelyettest. Koporsóját tisztelőinek koszurui teljesen elborították. A temetési szertartást Sagmüller József apátplébános végezte. Rédey Miklós értékes pályafutása alatt nagy munkásságot fejtett ki. Még fiatal gyakornok korában megírta a Városi Rendőrség Államosításáról szóló könyvet. Ez a munkája feltűnést keltett s Győrből Budapestre hívták meg. Itt megalapította a Rendőri Utmutatót, amelynek szerkesztője lett. Ő szerkesztette a Rendőrségi Lexikont is. Sok száz cikket irt a fővárosi napilapokba és szakújságokba. »Tata város története« című monográfiája igen értékes mű.”³⁶⁰

*

A pályakép bevezető első részét azzal zártam, hogy Rédey Miklós műveiben tovább él. Emlékét az utókor – számos családtag, rokon, barát, szakma- és gyűjtőtárs – megőrzi és ápolja. Tudományos munkái, szakkönyvei, szakkikerei, tanulmányai továbbgondolásra érdemesek, és újabb tudományos kutatások és szakirodalmi hivatkozások alapjait képezik.

A következő – Rédey munkásságával kapcsolatos művek – felsorolása korántsem teljes, és akárcsak a Rédey-bibliográfia, további adatgyűjtést igényel.

A Magyar Bélyegek Monográfiája I. (1965), III. (1968) és IV. (1971) kötetekben³⁶¹ mindösszesen 79 alkalommal idéznek Rédeytől és hivatkoznak rá.

³⁵⁹ LUKÁTS József (szerk.): A tatai kegyestanítórendi Gróf Esterházy Miklós reálgimnázium Értesítője az 1931–32. tanévről. Szertárak – Múzeumunk gyarapodása. Tata, kiadja az Intézet Igazgatósága, 1932, 17. és 51. oldal.

³⁶⁰ Nemzeti Ujság (XIII. évfolyam) 1931/213. szám, 11. oldal.

³⁶¹ NÉVI–STEINER–SURÁNYI–VÁRADI I. (szerk.) i. m. 1–659. oldal; NÉVI–STEINER–SURÁNYI (szerk.): A magyar bélyegek monográfiája. III. A magyar postabélyegek és postai bérmentesítés 1867–1899. Budapest, Magyar Bélyegygyűjtők Országos Szövetsége – Közlekedési Dokumentációs Vállalat, 1968, 1–767. oldal; NÉVI–STEINER–BURÁNYI (szerk.): A magyar bélyegek monográfiája. IV. A postai bérmentesítés 1900–1944. Budapest, Magyar Bélyegygyűjtők Országos Szövetsége – Közlekedési Dokumentációs Vállalat, 1971, 1–720. oldal.

A *nyomozási eljárás nehézségei* című könyvének (1901) hasonmás kiadása (1991).³⁶² Rédey (Rohrbacher) Miklós halálának 70. évfordulója alkalmából a Tatai Öregdiákok Egyesülete emléktáblát helyezett el a szülői ház (Felső-Tata, Fazekas utca 57.) falán (2001. május 26.).³⁶³

Ifj. Gyüszí László: *Rohrbacher Miklós és Tata története* című kísérőtanulmányának megjelenése, és az 1888-as *Tata története* reprint kiadása (2010).³⁶⁴

Perger Gyula által közzétett levelek, amelyeket Rédey Mohl Adolfnak írt (2014).³⁶⁵

Megjelenik Sallai János: *Réde(i)y (Rohrbacher) Miklós rendőrtudós élete, munkássága* című tanulmánya (2018).³⁶⁶

Napvilágot lát Boda József főszerkesztésében a *Rendészettudományi szaklexikon*, amelynek négy címszavában idéznek Rédeytől, illetve hivatkoznak rá: *Rendészetfogalmak története; Rendőri tízparancsolat; Rendőrség; Rendőrség feladatai történeti visszatekintés keretében*.³⁶⁷

Megjelenik Sallai János: *A municipális rendőrségtől a centralizált állami rendőrségig című tanulmánya* (2020), amelyben a szerző 11 alkalommal idéz Rédeytől, illetve hivatkozik rá.³⁶⁸

A Magyar Posta a *Híres filatelisták* témasorozatban nagy magyar bélyeggyűjtőknek állít emléket. A 2021. május 28-án kibocsátott ötödik tematikus személyes bélyegen Rédey Miklós szerepel.³⁶⁹ A szelvényes bélyeg 9100 példányban, Benedek Imre grafikusművész tervei alapján készült. A bélyeghez tartozó szelvényen Rédey Miklós arcképe, a háttérében az Iparművészeti Múzeumban rendezett első magyar országos bélyegkiállításról írt művének illusztrációja és a *Magyar Postabélyegek 1870–1916* című munkájának címlapja látható.³⁷⁰

Megjelenik Androvicz Gábor és Sallai János: *A budapesti állami rendőrség tagjainak javadalmazása és illetményei 1881 és 1944 között* című írása (2021), amelyben a szerzők 11 esetben hivatkoznak Rédeyre, illetve idéznek tőle.³⁷¹

Dr. Szomor Sándor: *Detektív-történelem* című szakmatörténeti, írói (és gasztronómiai) weboldalán, a „Személyek” menüben, másféltucatnyi Rédey-tanulmányt, illetve Rédey pályájához kapcsolódó újságcikket tett közzé.³⁷²

Teknős-Abonyi Magdolna: *Rendőrség, irodalom, történet* elnevezésű, a rendészettudomány 1945 előtt megjelent, magyar nyelvű forrásaival foglalkozó weboldalán,³⁷³ 2018. december 5-én kelt bejegyzésében Rédey: *A rendőri szolgálat vezérfonala* című, 1916-os tanulmányával kapcsolatban, a jó rendőr

³⁶² RÉDEY (1991) i. m. 1–68. oldal.

³⁶³ Lásd a 4. fényképmellékletet.

³⁶⁴ GYÜSZI László: *Rohrbacher Miklós és Tata története*. In: ROHRBACHER Miklós: *Tata története*, reprint kiadás. Tata, Tatai Városkapu Zrt., 2010, 1–282. oldal.

³⁶⁵ PERGER i. m. 153–161. oldal.

³⁶⁶ SALLAI (2018) i. m. 107–114. oldal.

³⁶⁷ BODA (főszerk.): i. m. 462. és 487–488. oldal.

³⁶⁸ SALLAI János: *A municipális rendőrségtől a centralizált állami rendőrségig. Rendőrségi Tanulmányok* (III. évfolyam) 2020/különszám, 7–39. oldal.

³⁶⁹ Lásd az 5. fényképmellékletet.

³⁷⁰ Forrás: <https://www.posta.hu/belyeg/belyegeink/ujdontsagok/hiresfilatelistakv-2021> (2024.09.11.).

³⁷¹ ANDROVICZ Gábor és SALLAI János: *A budapesti állami rendőrség tagjainak javadalmazása és illetményei 1881 és 1944 között*. In: KOVÁCS István (szerk.): *Globális kérdések – globális válaszok: Rendészettudomány a hallgatók szemével*. Tanulmánykötet. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2021, 10–22. oldal.

³⁷² Forrás: <https://detektiv-tortenelem.hu/> (2024.09.12.).

³⁷³ Forrás: <https://rendorirodalom.hu/> (2024.09.12.).

tízparancsolatáról ír;³⁷⁴ 2020. november 11-én pedig közzétesz egy, a Rédey nyugállományba vonulása alkalmából írt újságcikket, amely *A Rend* (VI. évfolyam) 1926/2. számában az 5. oldalon jelent meg.³⁷⁵ A weboldal „Arcképcsarnok” része tartalmaz egy vázlatos Rédey-pályaképet; a „Könyvek, sorozatok” rovatban olvasható bibliográfia között pedig 9 Rédey-mű szerepel.³⁷⁶

IX. Fényképmelléletek

1. melléklet

Rédey Fazekas utcai szülőháza³⁷⁷

³⁷⁴ Forrás: <https://rendorirodalom.hu/a-jo-rendor-tizparancsolata/> (2024.09.12.).

³⁷⁵ Forrás: <https://rendorirodalom.hu/tag/redey-miklos/> (2024.09.12.).

³⁷⁶ Forrás: <https://rendorirodalom.hu/arckepcsarnok/redey-miklos/> és <https://rendorirodalom.hu/monografiak-es-sorozatok/> (2024.09.12.).

³⁷⁷ Fotó és utómunkálatok: dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, Tata, 2024. május 26.

2.1. melléklet

Kőbánya, a Füzér utcai Rendőrkapitányság³⁷⁸

³⁷⁸ Fotó és utómunkálatok: dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, Budapest X. kerület, 2019. március 31.

2.2. melléklet

Kőbánya, a Gergely utcai rendőrkapitányság³⁷⁹

³⁷⁹ Forrás: Google; utómunkálatok: dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, Budapest, X. kerület, 2024. november 2.

3. melléklet

Kispest, a Sárkány utcai (Ady Endre úti) Rendőrkapitányság³⁸⁰

³⁸⁰ Forrás: Google; utómunkálatok: dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, Budapest, XIX. kerület, 2012. február 7.

4. melléklet

Emléktábla a Fazekas utcai szülőház falán³⁸¹

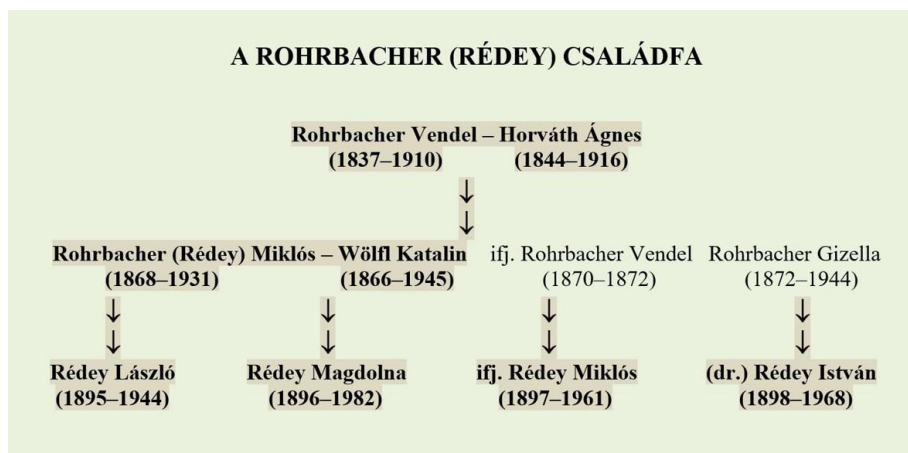
5. melléklet

A Magyar Posta által kiadott Rédey-bélyeg³⁸²

³⁸¹ Forrás: Google; utómunkálatok: dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, Tata, 2024. november 7.

³⁸² Forrás: <https://www.posta.hu/belyeg/belyegeink/> – utómunkálatok: dr. Kovács Gyula [KGyul@]TM, Budapest, 2022. március 3.

Rédey (Rohrbacher) Miklós családfája (három generáció)³⁸³

X. Forrás- és irodalomjegyzék

10.1. Felhasznált irodalom

- *A Rend* (VI. évfolyam) 1926/2. szám
- ANDROVICZ Gábor és SALLAI János: *A budapesti állami rendőrség tagjainak javadalmazása és illetményei 1881 és 1944 között*. In: KOVÁCS István (szerk.): *Globális kérdések – globális válaszok: Rendészet-tudomány a hallgatók szemével*. Tanulmánykötet. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2021, 10–22. oldal
- BODA József (főszerk.): *Rendészettudományi szaklexikon*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019
- Budapesti II., XI. és XII. kerületi Bíróság Pk.II.30318/1959/3. számú végzése
- GYÜSZI László: *Rohrbacher Miklós és Tata története*. In: ROHRBACHER Miklós: *Tata története*, reprint kiadás. Tata, Tatai Városkapu Zrt., 2010, 1–282. oldal
- LAKY Imre (szerk.): *Rendőrségi útmutató. Rendőrségi zsebkönyv 1922*. Budapest, Pallas Részvénytársaság nyomdája, 1922
- LUKÁTS József (szerk.): *A tatai kegyestanítórendi Gróf Esterházy Miklós reál-gimnázium Értesítője az 1931–32. tanévről*. Szertárak – Múzeumunk gyarapodása. Tata, kiadja az Intézet Igazgatósága, 1932
- *Magyarország* (VI. évfolyam) 1899/61. szám
- *Magyarország* (VI. évfolyam) 1899/91. szám
- MARKÓ László (főszerk.): *Egyetemes Lexikon*. Budapest, Magyar Könyvklub, 1994
- *Nemzeti Ujság* (XIII. évfolyam) 1931/213. szám
- NÉVI–STEINER–BURÁNYI (szerk.): *A magyar bélyegek monográfiája. IV. A postai bérmentesítés 1900–1944*. Budapest, Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége – Közlekedési Dokumentációs Vállalat, 1971

³⁸³ A Rendőrmúzeumban 2024. december 4-én 17:00 órától elhangzott előadás anyagából (saját).

- NÉVI–STEINER–SURÁNYI–VÁRADI (szerk.): *A magyar bélyegek monográfiája. I. Általános rész.* Budapest, Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége – Közlekedési Dokumentációs Vállalat, 1965
- NÉVI–STEINER–SURÁNYI–VÁRADI I. (szerk.): *A magyar bélyegek monográfiája. III. A magyar postabélyegek és postai bérmentesítés 1867–1899.* Budapest, Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége – Közlekedési Dokumentációs Vállalat, 1968
- Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal (szerk.): *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára* (XI. évfolyam). Budapest, Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság, 1892
- Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal (szerk.): *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára* (XIII. évfolyam). Budapest, Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság, 1894
- Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal (szerk.): *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára* (XV. évfolyam). Budapest, Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság, 1896
- Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal (szerk.): *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára* (XVIII. évfolyam). Budapest, Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság, 1899
- Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal (szerk.): *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára* (XIX. évfolyam). Budapest, Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság, 1900
- Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal (szerk.): *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára* (XXVI. évfolyam). Budapest, Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság, 1907
- Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal (szerk.): *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára* (XXVII. évfolyam). Budapest, Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság, 1908
- Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal (szerk.): *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára* (XXVIII. évfolyam). Budapest, Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság, 1909
- Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal (szerk.): *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára* (XXXV. évfolyam). Budapest, Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság, 1916
- Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal (szerk.): *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára* (XXXVII. évfolyam). Budapest, Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság, 1918
- PERGER Gyula: *Rédey Miklós levele Mohl Adolffhoz.* In: LÁSZLÓ János (szerk.): *Kuny Domokos Múzeum közleményei 19.* Tata, Kuny Domokos Múzeum, 2014, 153–161. oldal
- *Pesti Napló* (L. évfolyam) 1899/54. szám
- RÉDEY Miklós – BOKELBERG Ede (szerk.): *Budapesti útmutató. Rendőrségi zsebkönyv.* Budapest, Pallas Részvénytársaság nyomdája, 1908
- RÉDEY Miklós: *A rendőri szolgálat vezérfonala. Előbeszéd.* Budapest, Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai Részvénytársaság, 1916
- SALLAI János: *A municipális rendőrségtől a centralizált állami rendőrségig. Rendőrségi Tanulmányok* (III. évfolyam) 2020/különszám, 7–39. oldal
- SALLAI János: *Réde(i)y (Rohrbacher) Miklós rendőrtudós élete, munkássága.* In: FINSZTER Géza – KORINEK LÁSZLÓ – VÉGH Zsuzsanna (szerk.): *Ünnepi kötet*

- a 70 éves Dános Valér tiszteletére. Budapest, Belügyminisztérium, 2018, 107–114. oldal
- SÁNDOR Jenő és BINGERT János (szerk.): *Magyar Királyi Országos Államrendőrségi Évkönyv 1925*. Budapest, Magyar Királyi Országos Államrendőrségi Évkönyv Kiadóvállalat, 1925
 - SZOMOR Sándor (szerk.): *Jubileumi emlékalbum a 125 éve alakult Detektívtestület tiszteletére*. Budapest, Országos Rendőr-főkapitányság, 2011
 - *Tata-Tóvárosi Híradó* (LII. évfolyam) 1931/38. szám
 - VÉCSEY Leo (szerk.): *A 40 éves Budapesti Detektívtestület Jubiláris Albuma*. Budapest, Magyar Királyi Államrendőrség Detektívtestülete Nyugdíjpótló és Segélyező Egyesülete, 1926

9.2. Internetes hivatkozások

- <http://nemetker.hu/> (2024.09.09.06.)
- <http://www.mafitt.hu/fooldal/panmagyar.html#R> (2024.09.11.)
- <https://adt.arcanum.com/hu/discover/> (2024.09.11.)
- <https://agytoro.hu/tudtad-hogy/az-igazi-szurke-eminencias/> (2025.02.01.)
- <https://detektiv-tortenelem.hu/> (2024.09.12.)
- <https://drjanosiistvan.hu/ki-a-szurke-eminencias/> (2025.02.01.)
- https://eduline.hu/felsooktatas/ELTE_tenyek_S79DK2 (2024.04.11.)
- <https://egykor.hu/budapest/budapest-keruletei-1873-ban/2592> (2024.09.04.)
- <https://epa.oszk.hu/00000/00003/00030/adattar.html> (2024.09.06.)
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Rohrbacher_Mikl%C3%B3s (2024.09.05.)
- https://hu.wiktionary.org/wiki/sz%C3%BCrke_eminenci%C3%A1s (2025.02.01.)
- <https://magyarnemzetinevter.hu/szemelyi-nevter/?id=732615> (2024.09.03.)
- <https://mult-kor.hu/ki-volt-az-igazi-richelieu-biboros-20220429> (2025.02.01.)
- https://nektar1.oszk.hu/librivision_hun.html (2024.09.11.)
- <https://rendorirodalom.hu/> (2024.09.12.)
- <https://rendorirodalom.hu/a-jo-rendor-tizparancsolata/> (2024.09.12.)
- <https://rendorirodalom.hu/arckepcsarnok/redey-miklos/> (2024.09.12.)
- <https://rendorirodalom.hu/monografiak-es-sorozatok/> (2024.09.12.)
- <https://rendorirodalom.hu/tag/redey-miklos/> (2024.09.12.)
- <https://varosikonyvtar.papa.hu/node/5453> (2024.09.04.)
- <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/m-76AF9/mohl-adolf-76E99/> (2024.09.04.)
- <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-irok-elete-es-munkai-szinnyei-jozsef-7891B/r-A2FE9/rohrbacher-miklos-A5211/> (2024.10.03.)
- <https://www.familysearch.org/search/catalog/1743180> (2024.09.08.)
- <https://www.jogiforum.hu/publikacio/2024/10/24/varostortenesz-filatelista-es-rendortudos-palyakep-redey-miklosrol/> (2025.01.31.)
- <https://www.posta.hu/belyeg/belyegeink/ujdontsagok/hiresfilatelistakV-2021> (2024.09.11.)

Dr. Kovács Gyula
Charly bá' – Töredékek
Apokrifok Sallai Károly r. dandártábornokról

Hol is kezdjem? Talán 1997 júliusában-augusztusában, teveházi³⁸⁴ *'bevonulásunk'* idején. Tudod, amikor egy este a Yard Clubban bemutattak minket egymásnak, minek utána vagy félórán keresztül (ez legalább két korsó sör elfogyasztására való idő) magyaráztam, honnan ismerlek – és persze, Te is engem...

*

Nem tegnap volt... 1982 tavaszán Újpalotán KMB³⁸⁵-aspiránsként Baranyi törzsőrmestertől próbáltam ellesni eme összendőri szolgálat ellátásának a rejtelmeit. A tét nagy volt, a lécs pedig magas: amennyiben beválok, őr-járórként KMB-feladatok végzésére vezényelnek, és ha ott helytálok, akár *'megbízott'* körzeti megbízott is lehet belőlem. Ugye milyen jól hangzik? Alig kétéves rendőrként mb. KMB... Mindezek annak fényében, hogy később kinevezett KMB válhat belőlem. Ez aztán a pályakép!

Szóval, 1982 márciusát írtuk, és egy szép, tavaszi nap délutánján az újpalotai KMB irodában (Kontyfa utca 6.) a pihenőidőnket töltöttük. E tevékenység leginkább abból állt, hogy hallgattuk az öreg rendőrök anekdotáit, és az irodában tébláboló *'önkéntesek'* (értsd: önkéntes rendőrök) aranyköpéseit. Vidámak, felszabadultak és fiatalok voltunk (ez utóbbi leginkább én), a közbiztonság bevehetetlen, szilárd bástyája pedig rendíthetetlenül állt...

*

A bejáratú ajtó nyikorgása szakította félbe a jókedvű tereferét: az előtérbe lépett egy *'talpig'* főhadnagy és egy hadnagy. Az előbbi nyúlánk és viszonylag magas, ez utóbbi alacsonyabb és zömök. Nem ragozom tovább, ellenőrző előjárók voltak, akik a BRFK³⁸⁶-ról érkeztek.

Baranyi törzsőrmester rögtön ugrott, széles mosollyal nyugtázta az ellenőrzés tényét, majd szívélyesen köszöntötte a *'tishti különítményt'* – mint kiderült, a magasabb Temesi Gábor r. főhadnagy, az alacsonyabb Sallai Károly r. hadnagy volt, de meglehet, hogy fordítva (mármint a rendfokozatuk).

Az ellenőrzés – a végjátékot nem számítva – rendben lezajlott. A szolgálati naplóval azonban lehetett valami gond, mert Temesi főhadnagy igencsak melegezte a szemét, miközben az ellenőrzés tapasztalatait jegyezte bele.

– Baranyi elvtárs! Mikor is kezdték meg a szolgálatot? – kérdezte a főhadnagy.
– Hát... Jelentem, ma reggel hét órakor – válaszolta egykedvűen Baranyi.

³⁸⁴ *Teveház*: Rendőrségi Igazgatási Központ (RIK), a köznyelvben Rendőrpalota. Címe: 1139 Budapest, Teve utca 4–6.

³⁸⁵ *KMB*: körzeti megbízott.

³⁸⁶ *BRFK*: Budapesti Rendőr-főkapitányság (jelenleg a központ a RIK-ben található).

– Aztán, Baranyi elvtárs! A KMB-nek mikor kell a szolgálati napló kitöltését megkezdeni? – faggatózott tovább a főhadnagy, és hangja egy kissé már vészjóslóan csengett, miközben Sallai hadnagy is kezdett *‘nagyon’* figyelni.

– Jelentem, főhadnagy elvtárs, a szolgálat megkezdése után azonnal – pattogta a választ katonásan és rezzenéstelen arccal Baranyi.

Némi fejcsóválás és hatásszünet után, Temesi főhadnagy előrukkolt a farbával:

– Törzsőrmester elvtárs! A napló mai napra szóló bejegyzése üres, egy sort sem...

– Jaj, főhadnagy elvtárs – szakította félbe Temesit Baranyi, miközben szinte tapintani lehetett a feszültséget. – Rosszul látja, nézze csak meg jobban: ma harmadik hó 14-e van, a napló legutóbbi bejegyzése második hó 13-án keletkezett. Vagyis egy hónapja nincs vezetve a napló...

Kész, vége, ilyen nincs! Temesi főhadnagy szó szerint megmerevedett, a szemei – esküszöm – keresztben álltak (remélni mertük, hogy nem kap gu-taütést). Próbáltuk félrenézéssel palástolni a visszafojtott röhögést – nem így Sallai hadnagy, aki kifordult az irodából, és rángatózó háttal *‘megtámadta’* a mosdót, ahonnan még percek múlva is hallatszott bugyborékoló nevetése...

A lényeg: különösebb retorzió nélkül megúsztuk az ellenőrzést, ami köszönhető volt annak, hogy egyfelől Baranyi törzsőrmester már vágta a centit (a felmentési idejét töltötte), és mint utóbb kiderült (ez a másfelől), Sallai hadnaggal annak idején *‘együtt húztak csizmát’* (vagyis együtt szereltek fel a Rendőrséghez).

*

A Yard Club, ha nem is vált a napközinkké, de egyfajta törzshely lett, ahol esténként rendszeresen összejöttünk (már amennyiben a munkánk engedte), és ahová Sallai Károly – akkor már r. alezredes, másképpen *Charly bá’* – alkalmasint be-betért.

A műintézményt a Teve utcai RIK-el szemben lévő Angyalföldi Parkettagyár egyik üzeméből választották le (gyaníthatóan egy élelmes vállalkozó, és nem kizárt, hogy néhány zsaru lehetett az ötletgazda). A bejárat utáni első helyiség volt a söntés állópultokkal, majd a *‘márványterem’* következett asztalokkal, székekkel, innen pedig a kerthelyiség nyílt. Ez utóbbit a gyáruvorból kanyarították ki. Volt valami diszkrét bája annak, hogy a kerthelyiséget elválasztó, az építkezéseken használt sűrű szövésű, zöld műanyaghálóval fedett kerítés

Charly bá' (Himod, 2010)

Fotó: Turbók Attila (Kisalföld)

gyár felőli oldalán pöfögtek a dízeltargoncák, és a nem éppen Arany János nyelvét beszélő melósok pakolták a parkettákkal megrakott fa trepniket³⁸⁷ a tehergépjárművekre. Zajlott tehát az élet – a Yardban is, csak másképpen...

Aztán, valamikor a 2000-es évek elején a Yard bezárt (esküszöm, megsíratuk), az egész területet eldőzerolták, mi pedig átszoktunk a Róbert Károly körúton lévő közeli Tallérosba, ahol ritkábban a József Attila Színház egy-egy színművészeivel, gyakrabban az angyalföldi vagányokkal vegyülhettünk (mondjuk, némelyik *'friss hajítás'* kollégának nem ártott egy kis életszag – most is nagyon rájuk férne)... A Yard helyén napjainkban a BFKH³⁸⁸ Egészségbiztosítási Főosztályának épületegyüttese, konkrétan pedig a Kormányhivatal Ügyfélszolgálatja éktelenkedik.

*

Charly bá'-val persze akadt még kalandom. A legemlékezetesebb 1985 őszén (talán szeptemberben) egy budaörsi járőrversenyen történt, amikor is mint jelző, vagy inkább egy *'állomás'* anyagi megtestesülése, egyszerűen felszívódott.

Charly bá' (2020 körül)

Forrás: <https://www.okde.hu/>

Balogh Imre r. zászlóssal, XV. kerületi kollégámmal voltunk egy (járőr)pár, és nagy eséllyel pályázhattunk valamelyik dobogós helyre. Ha jól emlékszem, a rajttól a célig nyolc állomást kellett teljesíteni (különböző feladatokat elvégezni), az állomások között pedig kb. két-két kilométert futni a dimbes-dombos terepen. A harmadik állomás gazdája *Charly bá'* volt, aki a többi jelzővel együtt idejekorán, jóval a verseny megkezdése előtt elvonult – a mai napig előttem van farmernadrágos-sportcipős-kockásinges-szalmakalapos alakja...

Balogh Imrével két állomást már abszolváltunk (muris volt a másodiknál a kétszer kettő kilométeres iramfutás után, sportpisztollyal célba löni), és a harmadik felé galoppoztunk a terepen, amikor egy elágazáshoz érkeztünk. Eligazító tábla és *'állomásfőnök'* sehol... Darab ideig hezitáltunk, majd eldöntöttük a kérdést: balra indultunk tovább, és... és csak futottunk, futottunk (még mindig futottunk), akárcsak Forrest Gump³⁸⁹ – na nem hét évig (amúgy sem vetítették akkoriban még ezt a filmet), hanem csak addig, amíg lakott területre nem értünk. Rendőragyunkban akkor alapozódott meg az érlelődő gyanú, miszerint korábban talán jobbra kellett volna venni az irányt. Egy útmenti kertben *'kapirgáló'* apóka útbaigazítását követően pedig a megalapozott gyanú bizonyossággá vált.

Visszafelé futás közben már pontosan tudtuk, hogy dobogós helyre kerülni nagyjából annyi esélyünk lesz, mint mókusnak az erdőtűzben (óvatos becslés szerint is két-három állomásnyi időt veszítettünk – ezt lehetetlen behozni). Elérkeztünk az ominózus elágazáshoz, ahol – láss csodát! – a jobbkanyar melletti parányi tisztáson egy kempingasztalkánál, összecsukható széken ül *Charly bá'* a maga materiális valójában, farmernadrágban, sportcipőben, kockás

³⁸⁷ *Trepni*: a sokféle meghatározása közül itt raklapot jelent.

³⁸⁸ BFKH: Budapest Főváros Kormányhivatala.

³⁸⁹ *Forrest Gump*: amerikai (USA) filmszatíra, 1994-től vetítették. Forrás: <https://port.hu/adatlap/film/tv/forrest-gump-forrest-gump/movie-826> (2025.03.15.).

ingben és szalmakalapban. Előtte egy paksaméta (nyilvánvalóan tesztlapok) és tollak. Érkezésünkre feltekint, ránk néz és rosszállóan megcsóválja a fejét:

- Hol a bánatos francban voltatok?! – kérdezte szelíden, kifejezett érdeklődéssel az arcán.
- Te hol voltál?! – kérdezett vissza zihálva Balogh.
- Hát itt. Hol máshol? – érkezett a határozott válasz.
- Hát itt biztosan nem voltál – replikáztam én.
- Előprengett, majd a homlokához kapott:
- Ja, persze... Bent voltam a susnyásban, mert akadt egy kis dolgom...
- És a cuccos?! – kiabáltuk szinte egyszerre.
- Azt bevittem magammal, nehogy lába keljen...

Miután mindenki lenyugodott, kitöltöttük a tesztlapokat, lejártuk a maradék öt állomást, futottunk, akár az agarak (vagy az agarak által kergetett nyulak), és huszonvalahányból nyolcadikak lettünk.

*

Facebook-lakónak lenni nem rossz, mert permanensen jön-megy az információ, és az ember olyan dolgokról is idejekorán értesül, amelyek normális körülmények között – mondjuk, az internet térnyerése előtt – csak napok múlva jutottak volna a tudomására (a hírek mennyiségéről és minőségéről most nem ejtek szót).

FB-lakónak lenni azért is remek dolog, mivel aki közülünk *'elmegy'*, az valamennyire mégiscsak velünk marad – nem csupán az emlékezetünkben, hanem a virtuális térben is tovább létezik. Szokták volt mondani: az internet nem felejt... Lám, *Charly bá'* FB oldala a mai napig *'élő'*; akadt, aki 2025. január 28-án felköszöntötte a névnapja alkalmából, és volt, aki tüstént helyreigazította a tévedést:

- *„Karcsi meghalt, 3-án temetjük.”*

A resignált válasz kisvártatva érkezett:

- *„Őszinte részvétem.”*³⁹⁰

Temesi Gábor FB-oldalára³⁹¹ ugyancsak ránézek olykor-olykor, biztos, ami biztos alapon – Gábor hosszú évekkal ezelőtt elment. (*„Volt egy kialudt vulkánja is. De mert úgy gondolta: »Sosem lehet tudni!«, kipucolta ezt a kialudt vulkánt is.”*³⁹²)

Hát, így mennek a dolgok *'virtuáliában'*...

*

Dr. Pörge Lajost³⁹³ a legendás vagy emblematisz hÉvÍzi Úfóban (hivatalosan Sarok KÁvézó) mutatatt be, valamikor 2010-ben. Fura helyzet volt, mert Lajossal egyrészt valamennyire már ismertük egymást (habár személyesen még nem találkoztunk), másrészt megint nem tudtál *'hová tenni'*. Igaz, 2005 januárjáról nem dolgoztam a Teveházban, Te pedig – ha jól emlékszem –

³⁹⁰ Sallai Károly (Károly Sallai) Facebook oldala: <https://www.facebook.com/karoly.sallay> (2025.03.14.).

³⁹¹ Temesi Gábor (Gábor Temesi) Facebook emléköldala: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100014064270294> (2025.03.14.).

³⁹² Antonie de SAINT-EXUPÉRY: *A kis herceg*. Forrás: <https://mek.oszk.hu/00300/00384/html/> (2025.03.14.).

³⁹³ Néhai dr. Pörge Lajos nyá. r. ezredes, a Biztonságos Magyarországért Közalapítvány igazgatóhelyettese, a Kárenyhítési Iroda vezetője.

ugyancsak nyugdíjas voltál, vagyis évekig nem kerültünk egymás közelségébe. Azonban az 1997-es Yard Clubban történt találkozásunkhoz viszonyítva, most elég hamar *'képbe kerültél'*, talán egy sör elfogyasztására elegendő idő telt el a felismerésig...

Charly bá' (2020-as évek eleje)

Forrás: OKDE FB-oldala

Érdekes módon, ezután gyakrabban futottunk össze, például Hévízen (a Szanatóriumban és az Ufóban), illetve a fővárosban a különféle rendészeti-rendvédelmi programok kapcsán, de a legtöbbet Hévízen találkoztunk (évente legalább háromszor ott töltöttem néhány hetet, esetleg egy hónapot, egyszerűen nem tudtuk egymást elkerülni). Sajátságos, miszerint szinte soha nem szakmáztunk (ez csak most, a halálozód után tűnt fel), hanem inkább nosztalgiáztunk: a régmúlt időkről, a régi emberekről és kiváltképpen azokról beszélgettünk, akik már nincsenek közöttünk. Sajnos, ahogy múltak az évek, a *'régi dolgok'* száma megsokasodott, így egyre több beszédtemánk akadt. Nem voltunk összejáró, nagy barátok, országos cimborák, és mégis létezett köztünk valami láthatatlan kötelék... Egyszer az Ufóban megkérdeztem, milyen kezeléseket kapsz? Azt válaszoltad, masz-

százt, igazából mást nem nagyon. Amikor ezen értetlenkedtem, kikérted magadnak, hogy nem vagy beteg, Hévízre pihenni és nem gyógyulni jársz. Aztán eltűntél Hévíztől (is)...

Hosszasabban és többször tavaly, 2024 júliusában beszélünk telefonon. Az erdőtelki Pintér-tanyán³⁹⁴ augusztusban megrendezésre kerülő I. IPA³⁹⁵ Rendvédelmi, Honvédelmi Családi Nap és I. Jász Trifla Szarvasgomba Fesztiválra³⁹⁶ invitáltál (aki ezt a címet kitalálta...). Lelkendeztél arról, milyen remek rendezvény lesz, és valamelyik sátorban biztosítotok helyet a számomra, így lehetőségem nyílik árulni a könyveimet (megvallom ez utóbbi nyomós indok volt a részvételre). Mindent elintéztem, leszerveztem az oda- és visszautazást (a Szabadtűzi Lovagrendhez³⁹⁷ csatlakoztam volna), aztán kifaroltam az egészségből. Ha most azt mondom (írom), hogy nem volt kedvem hozzá, akkor nagyon leegyszerűsítem a problémát. A részletes magyarázat pedig túl hosszú lenne. Inkább hagyjuk... Az a kérdés persze azóta is folyamatosan motoszkál bennem, miszerint ismertél-e olyannyira, hogy tudd, de legalábbis kapiskáld a valós okot? Erről a témáról ugyanis később már nem beszélünk.

Legutóbb valamikor egy késő őszi délután telefonáltál. Igazából pontosan nem tudom miért, talán csak beszélgetni akartál. Kérdezted, jól vagyok-e?

³⁹⁴ Pintér Tanya Panzió: Heves vármegye, Erdőtelek külterülete. Forrás: <https://www.pintertanya.hu/> (2025.03.15.).

³⁹⁵ IPA (International Police Association): Nemzetközi Rendőrszövetség Magyar Szekció: <https://ipa-hungary.hu/index.html> (2025.03.15.).

³⁹⁶ Forrás: <https://ipa-kmsz.hu/i-ipa-rendvedelmi-honvedelmi-csaladi-nap-es-i-jasz-trifla-szarvas-gomba-fesztival-2024-08-09-11-erdotelek-pinter-tanya/> (2025.03.15.).

³⁹⁷ A Szabadtűzi Lovagrend honlapja: <http://www.szabadtuzilovagok.hu/index.php> (2025.03.15.).

Mondtam, remekül... Amikor érdeklődtem a hogyléted felől, azt válaszoltad, minden rendben van. Kétkedésemnek adtam hangot (akkor szinte már köztudott volt a nem túl jó egészségi állapotod), és a mai napig a fülemben csengenek a szavaid: „*Mondom, minden rendben van, jól vagyok!*”

Azóta nem beszéltünk. Meglehet, azon a késő őszi délutánon búcsúztál el...

*

Charly bá! Az, hogy ki voltál, mit tettél, honnan indultál és mire vitted, megfogalmazza/fogalmazta más. Kérlek, nézd el nekem, hogy nem írok *laudatio funebris*t. Nyugodj békében, Barátom! Legyen neked könnyű a föld! Emléked megőrizzük...

Sallai Károly nyá. r. dandártábornok temetése

Budapest, 2025. február 3-án 10:30 órakor (Fiumei úti Sírkert)

Forrás: <https://ipa-kmsz.hu/category/beszamolo/>

Egyebek Kultúra, művészetek, szabadidő és sport

Dr. Kovács Gyula

Izsák Jenő karikatúrái V.

Izsák Jenő 1953-ban született Budapesten. Diákkorában a Budapest VI. kerületi, nagymúltú Kölcsey Ferenc Gimnáziumban a külön rajzórák mellett, a zebegényi Szőnyi István Emlékmúzeum nyári festő-grafikai kurzusain képezte magát (tanára volt többek között Gyémánt László). Tizennyolc évesen tett OSZK-vizsgát (Országos Szórákkoztatózenei Központ), majd néhány évig

Izsák Jenő: Önarcajz

(beat)zenélt, vendéglátózott.

Első karikatúrája 1973-ban jelent meg a Magyar Ifjúságban (később a Fűles, a Szabad Föld, a Magyar Hírlap, a Képes Újság, a Zalai Hírlap, a Tolna Megyei Népújság,³⁹⁸ a Szolnoki Néplap közölte rajzait, önálló rovatokban). Ettől az időszaktól kezdve, több egyéni és csoportos kiállításon vett részt az angyalföldi József Attila Művelődési Házban.³⁹⁹

1975-től dekoratőrként tevékenykedett a zuglói Danuvia Gépgyárban. Ekkor kezdett üzemi lapoknak is dolgozni (Danuvia,⁴⁰⁰ Turbó,⁴⁰¹ Patex,⁴⁰² Hajtómű, SZIM⁴⁰³ Hírlap, Fonómunkás stb.).⁴⁰⁴ 1977-től a Rakéta Regényújság is közölte rajzait, illetve címlaprajzait.

Egy alkalommal Kárpátalján (Szovjetunió) betiltották a lapot a „pornográf” címlap miatt (Izsák Jenő az önéletrajzában azt írja, hogy a pályája során erre a legbüszkébb).

Külföldön 1977-től szerepelt különböző kiállításokon, illetve részt vett sokféle pályázaton, Athéntől Montreálig: Marostica, Trento, Bordighera, Tolentino (Olaszország), Akşehir (Törökország), Knokke-Heist (Belgium stb.), valamint az egykori szocialista országokban is: Bulgária, Kuba, Románia, Csehszlovákia, Szovjetunió, Jugoszlávia.

³⁹⁸ Később Tolnai Néplap, napjainkban Tolnai Népújság.

³⁹⁹ Napjainkban Angyalföldi József Attila Művelődési Központ.

⁴⁰⁰ A Danuvia Gépipari Vállalat lapja.

⁴⁰¹ A Ganz Villamossági Művek lapja.

⁴⁰² A Patex Újság, a Pamut-Textilművek lapja.

⁴⁰³ A Szerszámgépipari Művek lapja.

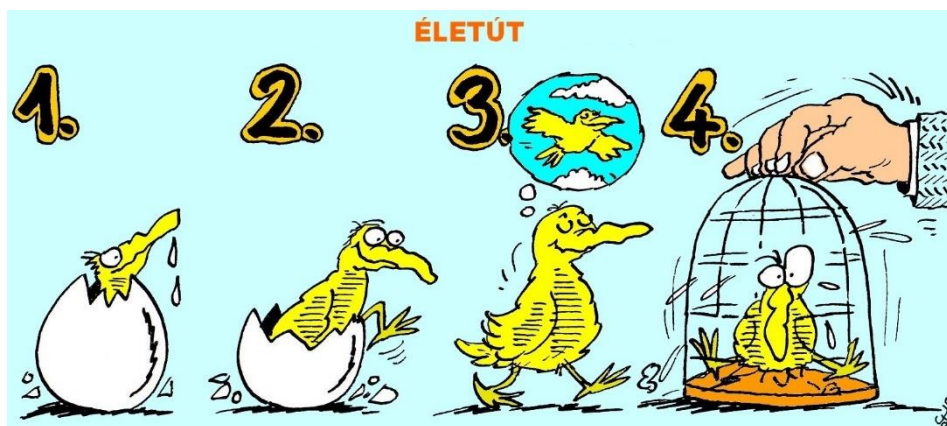
⁴⁰⁴ Forrás: <https://uzemilapok.webnode.hu/> (2024. szeptember 13.).

Díjai, elismerései:

- Kecskemét 2. helyezés (1979)
- Gabrovo Sajtódíj (1979)
- Yomiuri Shimbun (Japán) 1. díj (Golden Prize, 1979)

Hosszú évekig szellemi szabadfoglalkozásuként dolgozott, jelenleg nyugdíjas.⁴⁰⁵

Izsák Jenő mindenféle ellentételezés nélkül bocsátotta rendelkezésünkre karikatúráinak egy részét, amelyet köszönettel nyugtázunk. Itt és most, immár ötödik alkalommal, néhány, a rendőri munkát is érintő rajzát közöljük. Megtiszteltetés számunkra, hogy lapunk hasábjain továbbra is bemutathatjuk munkásságát. Előző négy lapszámunkban tizennyolc grafikáját már közzétettük.

⁴⁰⁵ http://www.galamus.hu/index.php?option=com_content&view=category&id=245&Itemid=234 – GALAMUS – Napi közéleti reflexiók (2024. február 8.).

HARCI DRÓN A DIVAT...
- Vigyázz Joci, a nejed kifüstöl bennünket!...

SZERENCSEJÁTEKOSOK
- Dudus, mostantól lógsz két lepedővel !...

Mester Györgyi kriminovellái⁴⁰⁶

Horrorra akadva

A világon a legszerencésebbnek érezte magát...

Legalábbis, az utóbbi időben, amióta a világjárvány tombolt. A pandémia kiterjedésével ugyanis mindenütt korlátozásokat vezettek be, olyanokat, mint a maszkhasználat a közterületeken és a tömegközlekedési járműveken, a kötelező távolságtartás, na meg a kijárási tilalom, a késő esti órákban.

Ez utóbbi mindenkre egyformán vonatkozott, kivéve a kutyatulajdonosokat. Ő pedig az volt, a javából. Naponta három-négy alkalommal kiment a kutyával, néha tizennégy kilométert is megtettek a sétáik során. Ez persze arra is jó volt, hogy – a kötelező távolságtartás ellenére –, mégiscsak kommunikálhatott egy kicsit, pletykálhatott másokkal az élet folyásáról, a nagy és kis dolgokról egyaránt.

Egy ilyen alkalommal, amikor legkedvesebb, szintén 'kutyás' barátnőjével futott össze, szokás szerint, azonnal terítékre kerültek a helyi szaftos hírek.

- Hallottad? A Tóth Feri megcsalta az Arankát. Az asszony in flagranti rajta-kapta őket a saját kocsijukban. Hogy nem tudtak ezek egy kicsit elővigyázatosabbak lenni! Ez az Aranka egyébként nekem nem szimpatikus. Beleköt még az élő fába is, semmi se jó neki, mindenkit megkritizál... Ja, most jut eszembe ennél komolyabb dolog is történt. Képzeld, megöltek egy futót!
- Nem mondd! Itt, nálunk?!
- Itt bizony. Engem is zavarni szoktak a késő esti futók, amikor a sötétből egyszerre csak elélem ugranak; váratlanul bukkannak fel, és szinte súrolnak a testükkel, ahogy elszáguldanak mellettem. Még a kutya is frászt kap tőlük, nem csak én.
- Tény, hogy nagyon zavaró tud lenni egy éjszakai futó. Amikor az ember már senkire nem számít, és akkor csak úgy előtűnnek a semmiből. De mi történt tulajdonképpen?
- Meghalt. Ennyi. Állítólag, hátulról ütötték le, vagy ugrottak rá, mert hason fekve találták meg. Az ütőere volt elmetszve, de mintha megharapták, szétmarcangolták volna. Megáll az ész!
- Szörnyű. És melyik volt a három közül?

⁴⁰⁶ *Keglovicsné Mester Györgyi* ny. rendőr alezredes, nyugállományba vonulásáig a Budapest XI. kerületi Rendőrkapitányságon bünygyi vizsgálóként, majd a BRFK Jogi, Koordinációs és Panaszügyi Osztályán kiemelt főelőadóként teljesített szolgálatot. Ezt követően – 2008-tól 2012-ig – az ORFK Gazdasági Főigazgatóság Igazgatási Főosztályán közalkalmazottként dolgozott. Nevezett többkötetes novella- és meseíró (emellett szívesen fest és rajzol), lapunk olvasószerkesztője. Írásai a határon túli folyóiratokban és napilapokban is megjelennek. A legutóbbi néhány év termése: *Jeles napok meséi* (Budapest, Sprint Kiadó, 2021); *Mesél a tél* (Budapest, Ad Librum Kiadó, 2021); *Zizi naplója III. – Zizzie's diary III* (Budapest, Ad Librum Kiadó, 2021); *Évszakok meséi* (Budapest, Sprint Kiadó, 2021); *Állati* (Budapest, Ad Librum Kiadó, 2022); *44* (Budapest, Ad Librum Kiadó, 2022); *Sugi* (Budapest, Ad Librum Kiadó, 2023); *Enyém, tied, övé... Egyszervolt szerelmek* (Budapest, Ad Librum Kiadó, 2023); *Kutyavilág* (Budapest, Ad Librum Kiadó, 2024).

– Hát, jól monddod. Három éjszakai futót ismerek én is. Ez az a nyurga fiatal-ember volt, aki öles léptekkel szokott elvágtázni mellettünk.

Csak pár nappal később találkoztak újra, mert 'kutyás' barátnője váltott műszakban dolgozott.

– Nem fogod elhinni, mit hallottam! Bár, valószínűleg, tudsz róla te is.

– Mondd már, ne csigázz, mi történt?

– Meghalt egy másik futó is.

– Ez komoly? Hát mi van már itt? Négynaponta halnak meg emberek? Itt, ahol évtizedek óta nem történt gyilkosság?!

– Még nem is mondtam, hogy megölték. De tényleg meggyilkolták azt a szegény nőt. Tudod, azt a fitt csajt, aki ruganyos léptekkel, szélvészsisasszonyként szokott elsuhanni mellettünk. Ráadásul ugyanúgy, mint a fiatalembert. Hátulról ugorhattak rá, ledöntötték azokról az izmos lábairól – nem is tudom, hogy történhetett, hiszen olyan nagy volt az állóképessége. A nyakára mentek, elvágták, elharapták vagy szétmarcangolták, legalábbis, a szóbeszéd szerint, így találtak rá. Fogalmam sincs, hogy eshetett ez meg vele.

– Hát ez valóban szörnyű!

Legközelebb a hétvégén mentek ki együtt sétálni a kutyákkal. A két állat imádta egymást, igazán jó barátságban voltak, ugyanúgy, mint ők, a gazdik. Mindkét kutya okos, engedelmes, nagyon szerethető, nem csoda, hogy odáig voltak értük a tulajdonosaik.

Ahogy az utcán meglátták egymást, a barátnője azonnal integetni kezdett. Hadonászva jelezte, igyekezzen, mert mondani akar valami fontosat. Levegőt is alig kapott, annyira kikíváncozott belőle a mondandója.

– Te, ez már kész horror! A fővárosból jöttek ki specialisták. Csak, kizárólag emiatt az ügy miatt.

– Mi történt már megint?

– Nem igaz, hogy nem tudsz róla! Megölték a harmadik futót. Már nincs több belőlük. Tudod, ismerted te is, az a középkorú, őszes férfi volt, aki olyan elegánsan szokott elgaloppozni mellettünk a késő esti órában. És persze ugyanúgy. Hátulról a földre lökve, nyak elvágva-elrágva, szétmarcangolva... ez már sorozatgyilkosság. Több futóval nem fogunk találkozni a környéken.

– Szörnyű, hogy hová vezet, ha valaki ennyire megszállottja egy sportnak...

*

A réten való szaladgálás, kutyabirkózás, labdavisszahozás után, útjaik elváltak, mindketten hazafelé vették az irányt.

Amikor a zebrához ért az egyik páros, a kutya jól nevelten leült.

A gazdi jóváhagyólag ránézett, és megsimogatta a fejét. „Jó kutyus vagy, engedelmes” – mondta. „Többé már nem fognak bennünket zavarni a futók.”

A kutya visszanézett a gazdájára, és a tekintete mintha ezt felelte volna: „Látod, milyen jó, hogy nem szoktam le teljesen az ugrálásról. Na, meg a gazdinak illik engedelmeskedni. Ha a földön fekvő zsákmányt ártalmatlanítani kell, akkor azt egy szófogadó kutya megteszi.”

És mintha egymásra mosolyogtak volna: a kutya, meg a gazdi...

A szerződés

Amikor a barátnője felvetette, nem kötne-e eltartási szerződést a szomszédságában egyedül élő, idős asszonnyal, egy napi gondolkodási időt kért. De még fél napig se tartott, hogy eldöntse, vállalja.

Barátnőjét gyakran látogatta, így ismerte az öreg hölgyet. Kedvelte, mindig köszöntek egymásnak, néha még beszédbe is elegyedtek.

Barátnője férje többéves külföldi kiküldetésre utazott, és a családja természetesen vele tartott. Máskülönben a barátnő, gondolkodás nélkül megkötötte volna a szerződést, hiszen nagy meglepetés nem érhetne: hosszú évek óta egymás közelében éltek a nyolcvan körüli matrónával, így volt alkalmuk alaposan kiismerni egymást. Abszolút jószomszédi viszony alakult ki közöttük, a fiatal néha bevásárolt az idősnek, aki viszonzásul átvette a postát, alkalmanként pedig vigyázott a gyerekekre, ha a házaspárnak esti programja adódott.

A lakás szép volt, tágas, jól karbantartott, ízlésesen berendezett, a néni pedig tiszta, rendes, kedves.

Az első évben nem is adódott semmi gond...

*

A fiatalasszony hetente kétszer, szükség szerint többször is ránézett az idős hölgyre. Megvette és házhoz vitte a súlyosabb bevásárlandó árukat – krumplit, hagymát, tejet stb. –, a nénit elkísérte az orvoshoz, fodrászhoz, néha pedig csak beült hozzá kicsit beszélgetni a világ dolgairól, hiszen nem volt neki hozzátartozója. Senki. Milyen szomorú dolog... Bárkivel előfordulhat, hogy így alakul az élete.

Azután, ahogy teltek az évek, pártfogoltja életkora meghaladta a kilencvenet. A problémák akkor kezdtek jelentkezni. Az idős hölgy egyre furcsább szokásokat vett fel.

Megkritizálta az ajándékba vitt süteményt, mondván, nem elég friss – pedig az volt, pár óra alatt elfogyott. Örülni kellett, ha délután még kapható volt. Előfordult, hogy megkérdőjelezte, átadta-e a teljes nyugdíját, amit ő vett fel, mivel a néni már nem tudta egyedül kezelni a bankkártyáját. Mindig elfelejtette a kódot.

Először akkor akadt ki igazán, amikor a néni feltételezte, hogy kicserélte, vagyis hazavitte a „jó” kisollóját, mivel az ottmaradttal nem tudta levágni a kezéről a körmeit. Később szóba került, miszerint elvitte a szekrényből az ezüst emlékérméket, amit a rosszabb napokra, tartalékolva vásárolt magának. Eltűnt továbbá a kézkréme, a cipőpasztája, és a naptár is, ami pedig létfontosságú a mindennapok követéséhez.

Egyre kényelmetlenebbé vált számára a helyzet. Néha úgy érezte, már annyira terhes neki a dolog, hogy inkább feladja. Vagy – és bár szégyellte, mégis eljátszott a gondolattal –, legszívesebben az ajtó mellett álló, hosszú nyelű személtáppal jól fejbe vágta volna a nénit. Csak hogy egy kicsit észhez térjen, és leszálljon róla. Persze, ezt nem gondolta komolyan. Igazándiból sajnálta, és közben arra gondolt: mind ilyenek leszünk, ha megöregszünk.

Nehezen, de még évekig elment a dolog. A néni betöltötte a kilencvenötöt. „*Úristen, meddig él ez még?!*” – tette fel magában a kérdést. „*Lehet, hogy ő lesz az én lakásom örököse?!*”

Egy nap váratlanul, bejelentetlenül ment a nénihez. Mondjuk, a látogatás indokoltsága megvolt: a néni nem vette fel a telefont. Aggódott... és egyben reménykedett.

Megfordította a kulcsot a zárban, majd belépett az előszobába, amikor hirtelen egy ütés érte. A hosszú nyelvű szemétlapát éles szélé éppen a torkát találta el, elvágva a nyaki ütőerét. Percek alatt elvérzett.

A kiérkező rendőrség önvédelemnek minősítette az esetet. A matróna, a homályosan megvilágított előszobában, joggal hihette, betörőt tett ártalmatlanná. Ütött az életéért.

Azt persze senki nem tudhatta, hogy a néni közben mire gondolt: *„Ez már megint rám tört. Kell neki a cipőpasztám, a naptáram, és persze, ki akarja cserélni a kisollómat, amivel majd nem tudom levágni a körmömet”...*

Támogatói felhívás

**Tisztelt Olvasók, Obsitos Detektívek, aktív Munkatársak,
Szimpatizánsok, valamint Kedves Rokonok,
Barátok és Ismerősök!**

Az *Obsitos Detektívek Lapját* 2013 januárjában alapította az Obsitos Detektívek Egyesülete. A lapunk tehát az idén 12 esztendőös. Az alapító főszerkesztő szerény személyem, a felelős kiadó dr. Kovács Lajos, az Egyesület elnöke volt. Az Egyesület 2016. június 1-jével végelszámolással megszűnt, a lapot viszont sikerült megmenteni: így lettem inkább akarva, mintsem akaratlanul laptulajdonos és (felelős) kiadó.

Az *Obsitos Detektívek Lapját* kétféle, elektronikus (online) és nyomtatott változatban vette nyilvántartásba a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH). Az alapítástól számítva az elektronikus kiadvány – a 2015-ös és a 2022-es esztendőik kivételével – minden évben napvilágot látott, ellenben a nyomtatott lapszámok eddig csak hat alkalommal – 2014-ben 2016-ban, 2018–2021-ben – jelentek meg, aminek alapvető oka a pénzihiány volt.

A lap Szerkesztőbizottságának tagjai mindenféle ellentételezés nélkül teszik a dolgukat, sőt, a szerzők is rendre lemondanak a honoráriumukról: itt is köszönet illeti őket ezért. Amíg a lapot az Egyesület adta ki, csurrant-cseppent és néha csordogált a pénz (habár a 2016/1–2. 'búcsúsám' nyomdai költségeinek kisebb hányadát már jómagam finanszíroztam), de a 'magánosítást' követően elapadtak a források, semmilyen támogatást nem kaptunk. A 2018–2021/1–4. lapszámok nyomdaköltségeit feleségemmel álltuk, akinek gyógytornászként vajmi kevés köze van az obsitos detektívekhez, hacsak az nem, hogy szerencsétlenségére az idióta férje (bocsánatot kérek magamtól) is az... Tudom, választhattam volna magamnak 'rendes' foglalkozást is: irodalomtörténész és szépirod. Illés György barátom szerint, egészen jó basszusgitáros lehetett volna belőlem (Gyuri itt konzervatóriumi múltamra utalt)...

Ahhoz, hogy minden évben legalább egyszer, megfelelő terjedelemben és nyomtatott formában megjelenhessen a lap, támogatókra lenne szükségünk. Eleinte a magánbiztonság területén tevékenykedő egykori kollégáinktól reméltünk segítséget, de legtöbbjük meg sem hallotta a hangunkat, akik mégis, azok elnéző vagy lekezelő mosollyal hárították el próbálkozásainkat. Nem csupán elkésérítő és kiábrándító, hanem módfelett dühítő volt számunkra ez a közömbösség, különösen azoktól, akik az aktív szolgálatuk során szerzett kapcsolati tőkájuknek köszönhetően, igencsak jómódú cégtulajdonosok, és akik alkalmasint 'fehér asztal' mellett hetvenkednek a néha már a science fiction határát súroló rendőrtörténeteikkel (bocs, de ezt muszáj volt kiírnom magamból).

Mi az, amit a lehetséges támogatóinknak nyújtani tudunk?

Mindenekelőtt

- a mindenkor elektronikus (online) és nyomtatott lapszám szokásos főszerkesztői expozéjában köszönetnyilvánítás, a támogató, illetve a vállalkozása megnevezésével,

- a lap borítójának belső (tükör) oldalain a cég logójának a feltüntetése,
- a lapszám utolsó oldalain a vállalkozás bemutatása (minden támogatónak egy-egy oldal áll a rendelkezésére) és természetesen
- tiszteletpéldányok (a befizetett támogatói összeg mértékében, megbeszélés szerint).

Mindezek mellett *garantáljuk, hogy a lap eljut a célközönséghez*, ami jellemzően a nyomozó hatóságok (legfőképpen a Rendőrség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal), az ügyészség, a rendészeti tanintézetek (a rendvédelmi technikumoktól az NKE Rendészettudományi Karáig), valamint Budapesten a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és a kerületi főkönyvtárak.

Mi az, amit nem áll módunkban megtenni? A lap profiljának és politikamentességének a megváltoztatása. A lap tartalmába senkinek nem engedünk beleszólást. Ebben továbbra is hajlíthatatlanok vagyunk.

Nem kifejezetten, vagy nem csak pénzbeli támogatást fogadnánk köszönettel. A pénznek ugyan módfelett örülnénk, de egyfajta szolgáltatásként szívesen vennénk például egy-egy lapszám térítésmentes vagy kedvezményes kinyomtatását. Minden segítségért hálásak lennénk.

Számlaszámunk: 10400157-82505648-50561014 K&H Bank (Kovács Gyula). A jövőbeni kedves támogatóink a közlemény rovatban szíveskedjenek feltüntetni a nevüket és a cégük megnevezését (ez utóbbinál feltéve, hogy van ilyen), valamint az „*Obsitos Detektívek Lapja, lapkiadási és terjesztési támogatás*” (vagy röviden: „*ODL támogatás*”) feliratot, mert a lapkiadás mellett a terjesztési, vagyis csomagolási és a postaköltségek ugyancsak minket terhelnek. Amennyiben szükséges, szívesen kötünk támogatói szerződést.

Előre is köszönjük.

Minden kedves olvasónknak és leendő támogatóknak sikerekben gazdag, eredményes újesztendőt és erőt, egészséget kívánunk!

Budapest–Kőbánya, 2025. február 28.

Tisztelettel:

Dr. Kovács Gyula
főszerkesztő

Könyvajánlók

Tisztelt Olvasóközönség, Kedves Obsitos Detektívek!

Négy kriminalisztikai szakkönyvet ajánlunk becses figyelmükbe.

Első a Kis nyomozástan 2020-as harmadik kiadása, amely dr. Dobos János 1991-es alapművének⁴⁰⁷ átdolgozott és kiegészített változata. Az eredeti könyvecske 99, a 2008-as második kiadás 138, a harmadik pedig 251 oldal terjedelmű. A *Kis nyomozástan ajánlott irodalom* a Nemzeti Közzolgálati Egyetem (NKE) Rendészettudományi Kar (RTK), valamint a tudományegyetemen folyó bűnügyi vagy kriminalisztikai szakjogász szakirányú továbbképzések hallgatói számára.

Fogyasztói ára bruttó 2990,- forint, plusz a mindenkori postaköltség.

Második a 2022-ben megjelent Csalók, szélhámosok, tolvajok és zsebmetszők című novelláskötet, amelyben detektívtörténetek szerepelnek a 19. század végéről. A 285 oldal terjedelmű mű, Fröhlich János Budapesten, 1914-ben megjelent *Detektívhősök*⁴⁰⁸ című munkájának szerkesztett és kiegészített változata (egyebek mellett Fröhlich-pályaképet, detektívportrékat, fényképalbumot, régies és idegen szavak jegyzékét, valamint bibliográfiát tartalmaz).

Fogyasztói ára bruttó 2990,- forint, plusz a mindenkori postaköltség.

Harmadik a Válogatott kriminalisztikai tanulmányok, amely 2022-ben látott napvilágot. A 367 oldal terjedelmű tanulmánykötet krimináltaktikai, kriminálmódszertani és kriminalisztikatörténeti értekezéseket tartalmaz. A mű – akárcsak a *Kis nyomozástan* – segédanyag a tudományegyetemen folyó bűnügyi vagy kriminalisztikai szakjogász szakirányú továbbképzések hallgatói számára, de nagyon ajánlott az NKE RTK, valamint a rendészeti tanintézetek hallgatóinak és minden gyakorló bűnüldözőnek.

Fogyasztói ára bruttó 3990,- forint, plusz a mindenkori postaköltség.

Negyedik A nyomozás nehézségei, avagy nincs új a nap alatt című könyv, amely 2024 októberében jelent meg. A kiadvány a tatai születésű várostörténész, filatelista és rendőrtudós Rédey (Rohrbacher) Miklós 1901-ben napvilágot látott, *A nyomozási eljárás nehézségei* című munkájának 'kritikai' kiadása. A szerző a XX. század első évtizedeiben a Bp. X. kerületi, majd a Bp. XIX. kerületi rendőrkapitány, később Budapest rendőrfőkapitány-helyettese volt.

Az eredeti műben Rédey lényegében az 1900. január 1-jén hatályba lépett Bvp.⁴⁰⁹ nyomozásra hátrányos rendelkezéseit ostromozza. E könyvet dr. Kovács Gyula glosszázta és kommentálta (a lábjegyzetbejegyzések száma 365), és szinte minden fejezet tartalmaz szöveg közti jegyzeteket; valamint párhuzamba állította a Bvp. inkriminált szakaszait a hatályos (mai) büntetőeljárás (2017. évi XC. törvény – Be.) szabályaival.

⁴⁰⁷ DOBOS János: *Kis nyomozástan*. Budapest, Belügyminisztérium (BM) Kiadó, 1991.

⁴⁰⁸ FRÖHLICH János: *Detektívhősök*. Budapest, Magyar Kereskedelmi Közlöny Hírlap- és Könyvkiadó Vállalat, 1914.

⁴⁰⁹ Bvp. – a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvénycikk.

További hozzáadott értéként a kilenc fejezetből álló 1901-es opus tizenhét fejezetre bővült (dr. Kovács Gyula az eredeti műhöz nyolc fejezetet hozzáírt), valamint kiegészült négy kiváló bűnügyi szakember könyvajánlójával. Így lett a C6-os méretű 68 oldalból A5-ös méretű 160 oldal, és ekképpen vált Rédey átdolgozott könyvecskéje egyfajta időutazássá... Dr. Győri György (főügyész-ségi ügyész, Fővárosi Főügyészség) írta a könyvajánlóban: „Múlt és jelen tehát összeér. A jelen problémáinak megértéséhez (és talán megoldásához is) pedig célszerűnek látszik a múlt tanulmányozása”. További könyvajánlók Keglovicsné Mester Györgyi nyá. r. alezredes, író és meseszerző, dr. Szomor Sándor r. ezredes, rendőrségi főtanácsos, detektívtörténész és krimiíró, valamint dr. Tóth István nyá. r. alezredes, tanácsos, igazságügyi fegyverszakértő.

Különösen azok számára ajánljuk e művet, akiket érdekel a kriminalisztika, valamint „a szerzők időn és téren át történő szükségszerű egymásra találása, és a közös mű, amelyben múlt és jelen összeér” (copyright: dr. Győri György), másképpen fogalmazva: akik egy sajátos időutazás részesévé akarnak válni, azok ne fogják vissza magukat: „vegység-vigyék”!

A könyvek kereskedelmi forgalomban nem kaphatók. érdeklődni és/vagy rendelni a kgyula1101@gmail.com e-mail címen lehet. Folyószámlaszám: 10400157–82505648–50561014 (Kovács Gyula, K&H Bank). A könyve(ke)t a megrendelés visszaigazolását követően három munkanapon belül postára adjuk (szállítási cím szükséges). Kőbányán (Bp. X. kerület) és Pestújhelyen (Bp. XV. kerület) – előzetes egyeztetést követően – személyes átvétel is lehetséges.

Megtisztelő figyelmüket és megrendelésüket előre is köszönjük.

*

A kötetek szerzőjéről: dr. Kovács Gyula LL. M. nyá. r. alezredes, szakvizsgázott jogász, gazdasági büntetőjogi szakjogász, kriminalista (okleveles bűnügyi tisztt); képzési szakértő, szakíró, tudományos újságíró, az *Obsitos Detektívek Lapjának* főszerkesztője.

A szerző 25 évig szolgált hivatásos rendőrként, dolgozott közszolgaként, illetve 22 évig oktatott büntetőjogot, büntetőeljárás-jogot és kriminalisztikát különböző (felső)oktatási intézményekben: Rendőrtiszti Főiskola (RTF), a jogutód NKE RTK; Rendészeti Vezetőképző, Továbbképző és Kutatóintézet (RVTKI); Országos Rendőr-főkapitányság Dunakeszi Oktatási Központ (ORFK DOK), a jogutód Rendészeti és Oktatási Kiképző Központ (ROKK); Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar (KRE ÁJK) Szakirányú Továbbképzési Központ – ez utóbbi intézményben 8 évig bírakat, bírósági titkárokat, ügyészeket, alügyészeket, bírósági és ügyészségi fogalmazókat, valamint (büntetőszakos) ügyvédeket oktatott a nyomozás fortélyaira.

Dr. Kovács Gyula több mint 40 (szak)könyvet és könyvrészletet, valamint legalább 300 tudományos folyóiratcikket, tanulmányt, közleményt, (felső)oktatási és ismeretterjesztő művet, recenziót stb. írt. Publikációs jegyzéke a Magyar Tudományos Művek Tárában (MTMT) megtekinthető.⁴¹⁰

⁴¹⁰ Forrás: <https://m2.mtmt.hu/gui2/?type=authors&mode=browse&sel=authors10052229> (Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Könyvtár és Információs Központ (KIK) Magyar Tudományos Művek Tára (2025.02.19.).

Dr. Dobos János, 2003. december 18-án, már „csak” egy hír, pontosabban gúnyos hír volt az újságok halálhírei rovataiban, néhány link az interneten, és egy rövid bejárat az egyes számú (királyi) tévécsatornán, a korábban nevével fémjelzett Kék fény műsorában. A Kék fény egykori „vegánját” halálakor már nem sokan ismerték (1991-ben visszavonult), napjainkban pedig egyre kevesebben emlékeznek rá: rokonai, barátai, ismerősei, egykori munkatársai az eliramlott tizenhét év alatt rendszeren megfogytakoztak, és az emlékek, ezek a speciális „pszichikus nyomok”, az idő múlásával elenyésztek.

Tudja-e ma bárki is, hogy valójában ki volt dr. Dobos János?

A *Kis nyomozástan* 2008-as bemutatóján prof. dr. Finszter Gáza opponált. A második kiadással kapcsolatosan jegyezte meg: „pont annyival egészítetted ki, amennyivel szükséges volt.” (ahhoz, hogy az 1988-ban megjelent eredeti mű húsz év elműltével újból napvilágot láthasson).

Az első kiadás bizonyos részei – és ennek dr. Dobos János maga is hangot adott – nem foglalkoztak kimerítő részletességgel az egyes témákkal. „Ezért *Kis nyomozástan*” – írta az utószóban. Nos, a könyvet most is pont annyival egészítettem ki, amennyivel szükséges volt. Reményeim szerint, ez a harmadik kiadás, amely az eredeti száz oldalról kétszázötvenkettő oldalra bővült, már „nem annyira” *Kis nyomozástan*...

Nagyjából százötven évre való könyvtármom van. Többször szembesítettem magam azzal a makacs ténnyel, hogy nincs ennyi időm, sőt, az eltelt esztendőkhöz képest, már csak egy töredék van hátra. Ez sokszor léhangolt. Nem az elmulás zavar (azzal már nagyon régen számolt vettem), hanem a befejezetlen dolgok.

A *Kis nyomozástan* harmadik kiadása „kipipálva”, a „bakancslista”-ról” kihúza. Negyedik kiadás gyaníthatóan nem lesz, amennyiben mégis, azt már nem én fogom megírni.

Kérem, fogadják a könyvet szeretettel, és dr. Dobos János emléke iránti tisztelettel!

Dr. Kovács Gyula
tájszerző-szerkesztő

ISBN 978-615-00-7838-0

Kis nyomozástan • [Kgyul@]

KIS Dr. Dobos János Dr. Kovács Gyula NYOMOZÁSTAN

Dr. Dobos János születésének 85.
évfordulója tiszteletére

A kötet tartalmazza dr. Dobos János *Ars criminalística*
című (1975) torzóban maradt írását

Harmadik, átdolgozott kiadás

[Kgyul@]
Budapest, 2020

CSALÓK, SZÉLHÁMOSOK, TOLVAJOK ÉS ZSEBMETSZŐK

Detektívtörténetek a 19. század végéről

Fröhlich János Budapesten, 1914-ben megjelent,
Detektívhosók című munkája, illetve egyéb források
felhasználásával – az eredeti szöveg megírtása
mellett – írta és szerkesztette

Dr. Kovács Gyula

[KGyul@]
Budapest, 2022

CSalók, szélhámosok, tolvajok és zsebmetszők • [KGyul@]

A kötetben nem csak 14 remek, kifejezetten izgalmas időnként „kis-
serírtés” történet olvasható, de – dr. Kovács Gyulának hálá – a
könyv lapjain meglevendedik a 19. századvegi és a 20. századeleji
magyar – legfőképpen a fővárosi – rendőrség története, mulaja, s en-
nek révén betekintést nyithatunk a testület első, kiemelkedő veze-
tőinek, prominens képviselőinek – kevesek által ismert - életútjába,
szakmai karrierjük alakulásába is.

Keglovicsné Mester Györgyi

Javasolom, utazzunk együtt vissza az időben, és olvassuk el e kö-
tetben Fröhlich Jánosnak dr. Kovács Gyula által újra életre kellett
„Detektívhosók” című, száz évvel ezelőtt az állam által foglalkozta-
tott detektívek előtt tisztelgo novella-összeállítását. Azután igény-
szerint egy nagy levegő vagy dupla kávé, és máris jöhet – pályakep-
portái: fényképalbum: forrás-, irodalom- és régészeti szavak jegyzéke
formájában – egy nagy dózis izgalmas, a XIX. század második felét,
valamint a XX. század elejét bemutató háttér-információ.

Dr. Szomor Sándor

A Csalók, szélhámosok, tolvajok és zsebmetszők nem csupán szór-
akoztató olvasmány, hanem egyúttal múltbéli révedés, vagy ha úgy tet-
szik, időutazás, és egyben kriminális detektív történeti visszatekintés is.
[...] Egyedül talán a detektívkiasszony fogott ki a sorból – nem ne-
gativ értelemben. Az 1908. december 28-1 pusztító erejű messinai
földrengés köre kerekített szerelmi történet végén nem tudtam el-
dönteni (és ezen a mai napig topengek) hogy ez a helyenként
szívbé markoló novella az ifjú Korniss Sándor grófról és a szép Pod-
jeszki Agátharól szól-e, vagy pedig Amie Ilgins újságról, a Ti-
mes római levelezőjéről, másképpen a detektívkiasszonyról, aki
életében csak egyszer szeretett, és – talán pontosan ezért – soha,
senki asszonya nem lett...

Dr. Kovács Gyula

ISBN 978-615-08-1744-7

9 786150 817447

Dr. Kovács Gyula

Írtam egy könyvet. Tulajdonképpen egy szak-
könyvet/egyetemi jegyzetet hoztam össze,
amelyet eredetileg a KRE ÁJK BSZJ-képzés
hallgatóinak szántam. A címe: **Válogatott kri-
minalisztikai tanulmányok**. A kötet lényegét
tekintve olyan kriminálisztikai, kriminálme-
todikai és kriminálisztikatörténeti témájú tanul-
mányok/szakkikókat tartalmaz, amelyeket egyfelől a Karoli BSZJ-
képzésen oktatam, és amelyek másfelől az eltelt nyolc esztendő alatt,
különböző szakírókhoz/szaklapokhoz már napvilágot láttak.

Ezek a ki- abban megjelent művek nagyrészt lektoráltak, és ape-
lyek mégsem, azok is kiállnak már az idők próbáját. Kínkezesektől rug-
getlenül minijegyeket átszerkesztettem, hatályosítottam és kiegészít-
tettem. Lényeges még, hogy az eredeti írások együt- egyig szerepel-
nek a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Könyvtár és Információs
Központ (IKT) Magyar Tudományos Művek Tárának (MTMT) adatbá-
zisában. Az MTMT azonosítóra a tanulmányok címeinél lábjegyzetben
hivatkozom.

A tanulmánykötet – állítólag (bíraldóm szerint) – nem “képzőanyag”
(enyvi öndicséret talán beleért), már csak a terjedelméből eredően
sem lehet az: a mindösszesen 29 tanulmány, szakkikó és recensió
815.127 karakter (szóközrel) ami körülbelül 40 szerzői ív, vagy 453
szerző (ténylegesen 367) oldal. A **kriminálisztikatörténeti szakkikók**
végén – ahová odaírtam – rögzítve is láthatók (már csak ezért is megéri
megvásárolni) – láthat a négy-négy képeket nézegetni).

A sorok közé rejtett ironiánál, a kendőzetlen ösztönözéget, és a
nyugalom megszavazására (külömbösen) alkalmas kifejezéseket itt is
elnevezést kérek.

E néhány fontosnak vélt információt követően, **újjára bocsátom**
(más kifejezéssel élve: elengedem) a művet, abban bízva, hogy veszi-
viszi a nyúlás olvasó; hiszem és remélem, miszerint a kötet sokaknak a
hasznára válik. Nekem szívügyem ez a könyv, szeretném, ha másoknak
is az lenne!

Kőhánya, 2022 novemberbe

Dr. Kovács Gyula
szerkesztő–szerző

ISBN 978-963-415-016-4 105-1

9 786150 161051

Dr. Kovács Gyula

**VÁLOGATOTT
KRIMINALISZTIKAI
TANULMÁNYOK**

**Kriminálkattikai, kriminálmetodikai
és kriminálisztikatörténeti
értekezések**

Segédanyag a tudományegyetemen folyó büntügyi vagy
kriminálisztikai szakfoglász szakirányú továbbképzések
hallgatói számára

[KGyul@]
Budapest, 2022

A kötet, melyet az olvasó a kezében tart, tulajdonképpen két – csaknem évszázadnyi különbséggel született – hasonló gondolkodási, a gyakorlati munkavégzés mellett írt is szerető detektív munkájának eredménye.

Az alapmű – *A nyomozási eljárás nehézségei* (1901) – szerzője, Rédey Miklós (1868–1931), a pályatúsa során számtalan helytörténeti, jogi és rendőrségi szakcikket írt. Szakírói munkásságának középpontjában leginkább az állami rendőrség szervezeteinek megújítása, a legénység munkájának megsegítése, illetve a rendőri szolgálat jogi alapjainak feldolgozása állt.

A XX. század eleji alapmű jelenkori „*glosszátorai és kommentátorai*”, illetve kiegészítője, dr. Kovács Gyula, a saját bevallása szerint grátománias: ha meglát egy üres lapot, azonnali teleírja, a teleírt lapot pedig nyomban elolvassa (akkor is, ha más írta tele). Ennek tevékenységét „[KGyul@]™” több szakkönyv, valamint többszáz tanulmány és jegyzet szerzője, emellett szűkebb házája, Kőbánya – ahol a századelőn Rédey kerületi kapitány volt! – helytörténetének lelkes kutatója.

Az olvasónak már talán ez alapján is akaratlanul eszébe jut, hogy az itt csupán röviden vázolt élettrajzi parhuzamok szinte előrevetítették a szerzők időn és téren át történő szükségesszerűt „*gömmisra találatát*” és a „*közös mit*” megosztottságát. Múlt és jelen tehát összeér. A jelen problémáinak megértéséhez (és talán megoldásához is) pedig célszerűnek látszik a múlt tanulmányozása. Ezzel kívánok jó olvasást és izgalmas időtöltést!

A Kőbányai Rendőrkapitányság egykori épülete a Füzér utca 42. szám alatt

A NYOMOZÁS NEHÉZSÉGEI, AVAGY NINCS ÚJ A NAP ALATT

Rédey Miklós (Kőbánya, majd Kispeszt rendőrkapitánya, később Budapest rendőrkapitány-helyettese) 1901-ben megjelent, *A nyomozási eljárás nehézségei* című munkája alapján, illetve egyéb források felhasználásával és saját kútfőből – az eredeti szöveg megtartása mellett – írta és szerkesztette:

Dr. Kovács Gyula

[KGyul@]™
Budapest, 2024

A NYOMOZÁS NEHÉZSÉGEI, AVAGY NINCS ÚJ A NAP ALATT

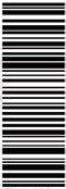
[KGyul@]™

Dr. Györi György LL. M.

Kedves Gyula barátom! Megint jól választottál. Rédey könyvecskéje – és a szerző személye is – megérdemli, hogy újra beszéljünk rólok. Felelevenítsük a törvényesen működő állami rendőrség alapjainak lerakását, a fejlődés mérföldköveit, és a jelen kor olvasói is megismerhesek egyes fontos, jogszabály útján érvényesülő döntések okait és következményeit. Kedves Olvasó! Jó szívvel ajánlom minden múlt iránt érdeklődőnek – és nem csak jogásznak vagy rendőrnek – ezt a tudományos alaposítással összeállított és megírt kötetet.

Dr. Szomor Sándor

9786150205083

